

MATERIAŁY

dotyczące działalności administracji państwowej

na obszarze województwa lubelskiego

za okres **1933 - 34 r.**

L U B L I N

WYDAWNICTWO WYDZIAŁU WOJEWÓDZKIEGO LUBELSKIEGO

CZPS. 15056/1933-34

D 220/53 / 550

ADMINISTRACJA OGÓLNA.

I. SPRAWY ORGANIZACYJNE.

=====

1. Organizacja Urzędu Wojew. i Starostw.

W organizacji urzędu wojewódzkiego oraz starostw przeprowadzone w okresie sprawozdawczym /od 1.IV.1933r. do 31.XII.1934 r./naogół dość znaczne zmiany, idąc po linii wykonania wydanych w tym okresie czasu rozporządzeń oraz zarządzeń władz naczelnych oraz dostosowania do nich struktury władz administracji ogólnej na terenie województwa lubelskiego. W szczególności:

a/ W związku z rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. o zespoleniu urzędów ziemskich z władzami administracji ogólnej i organizacji Komisji Ziemskich /Dz.U.R.P.Nr.85, poz.635/, zarządzeniem z dnia 30.XII.1933 r. L.Org.II.5/1/34, zniesiono w Urzędzie Wojewódzkim Lubelskim Wydział Rolnictwa i Weterynarii, w miejsce którego stworzono z dniem 1.I.1934r. "Wydział Rolnictwa i Reform Rolnych". Do zakresu działania tegoż Wydziału przydzielono sprawy administracji rolnictwa i reform rolnych, załatwiane dotychczas przez 1/ b.Okręgowy Urząd Ziemski w Lublinie /za wyjątkiem spraw osobowych, kancel.budżetowych i gospodarczych, które przydzielono do Wydziału Ogólnego Urzędu Wojewódzkiego/, oraz 2/dawny Wydział Rolnictwa i Weterynarii.

W związku z powyższym i w odniesieniu do starostw wydano zarządzenie /z dn.31.III.1934 r. w sprawie organizacji b.pow.urzędów ziemskich oraz trybu ich pracy w zakresie spraw administracji rolnictwa i reform rolnych oraz określające kompetencje Komisarza Ziemskiego, komisarza ochrony lasów i powiatowego lekarza weterynaryjnego w ramach władzy admin. ogólnej I instancji.

Tym sposobem dokonano i na naszym terenie dalszego zespolenia z władzami administracji ogólnej urzędów dotąd z tą administracją niezespolonych, zbliżając się jeszcze jednym etapem do zawartych w art.66 dotąd obowiązującej konstytucji wskazań.

Należy tu podkreślić, że wzmiankowany nowopowstały Wydział Rolnictwa i Reform Rolnych oraz referaty rolnictwa i reform w starostwach pod względem kancelaryjnym - manipulacyjnym oraz gospodarczym i budżetowym /za wyłączeniem t.zw.budżetu nieparafowanego opartego na funduszu obrotowym reformy rolnej / obsługiwane są przez personel będący na etacie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

b/ Na skutek połączenia Wydziału Pracy i Opieki Społecznej i Wydziału Zdrowia Publicznego w jeden wydział pod nazwą "Wydział Pracy, Opieki i Zdrowia" - zaszła potrzeba opracowania dla tego Wydziału szczegółowego podziału czynności oraz podziału rzeczowego akt, zastosowanego faktycznie w tymże wydziale od dnia 1 marca 1934 r.

c/ Dalszym etapem zmian organizacyjnych w Urzędzie Wojewódzkim było zarządzone przez władze naczelne, przejęcie przez Fundusz Bezrobocia i Urząd Wojewódzki czynności sprawowanych przez P.U.P.P. i Opieki nad wychodźcami, przyczem Urząd Wojewódzki przejął sprawy emigracji kontynentalnej oraz społecznego i zarobkowego pośrednictwa pracy. W związku z tem zlikwidowano w marcu w P.U.P.P. w Lublinie i Ekspozyturę P.U.P.P. w Siedlcach.

d/ W związku z postanowieniami rozporządzenia z dn. 24 października 1934 r. o połączeniu Funduszu Bezrobocia z Funduszem Pracy /Dz.U.R.P.Nr.94/34, poz.849/, Urząd Wojewódzki poczynił już przygotowania w kierunku przejęcia z dniem 1.IV.1935 przez Wojewódzki Komitet Funduszu Pracy wszystkich agend zarządu obwodowego funduszu bezrobocia.

e/ Z dniem 28 lutego 1934 r.sprawy dotyczące Komisji lekarskich dla funkcjonariuszów państwowych z Wydziału - Ogólnego do Wydziału Pracy, Opieki i Zdrowia, jako tam przynależne.

f/ W lipcu 1933 r.w ramach Wydziału Komunikacyjno - Budowlanego - poza Oddziałami Drogowym i Budowlanym ustanowiono zarząd klinikierni państwowych, obejmujący klinikiernie państwowe w Izbicy, Białopolu i Budach, zjednoczone w jedno przedsiębiorstwo, niewydzielone z ogólnej administracji państwowej z tem jednak, że siedzibę Zarządu ze względów technicznych pozostawiono narazie w Izbicy.

g/ Ostatnim, ważnym etapem w dziedzinie organizacji Urzędu Wojewódzkiego było: zwolnienie wicewojewody z dniem 1.I.1935 r. od pełnienia obowiązków naczelnika wydziału - ogólnego na zasadzie rozporządzenia Prez.Rzplitej z dnia 12.VI.1934 r./Dz.U.R.P.Nr.80, poz.743/ oraz powierzenie mu funkcji faktycznego zastępcy wojewody, tudzież dokonane na podstawie zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21.XI.1934 r.Nr.G.L.3a.15/2 zniesienie dotąd istniejącego wydziału administracyjnego i rozparcelowanie jego agend między wydziały: ogólny, społeczno - polityczny /b.wydział bezpieczeństwa/ oraz komunikacyjno - budowlany.

2. Usprawnianie metod pracy i kontrola starostw.

W ścisłym związku z organizacją władz administracji ogólnej i podległych jej organów oraz ustosunkowaniem ich do innych władz państwowych oraz do władz samorządowych pozostaje kwestja usprawniania metod pracy i kontroli władz administracji ogólnej. To też Urząd Wojewódzki w ślad za posunięciami natury organizacyjnej musiał w okresie sprawozdawczym już to w drodze zarządzeń i dyrektyw już to w drodze kontroli bezpośredniej i pośredniej zwłaszcza w starostwach regulować metody pracy oraz czuwać nad ich sprawnością tembardziej, że agendy władz administracji ogólnej wzrastają stale i znacznie, podczas gdy ilość personelu w tych władzach zatrudnionego od szeregu lat nie zwiększa się i jest niewystarczającą.

Wyteżona akcja w kierunku usprawnienia metod pracy oraz stała kontrola tak normalna jak i doraźna miały w okresie sprawozdawczym ten skutek, że tempo pracy w starostwach wzmogło się znacznie i mimo zwiększonych co najmniej o 25 % ich agend zaległości procentowo nie zwiększyły się, owszem przeciwnie, wykazuje spadek.

Jak w okresach poprzednich tak i obecnie normalną i w duchu należytej pojętej organizacji pracę Urzędu Wojewódzkiego utrudnia brak należytego pomieszczenia dla wszystkich agend tegoż urzędu. Rozrzucenie poszczególnych wydziałów urzędu w czterech budynkach w mieście, nie zupełnie przystosowanych do pomieszczenia w nich biur stwarza niemożność zastosowania właściwych metod pracy zwłaszcza w zakresie obiegu akt, centralnej ekspedycji, właściwego nadzoru i.t.p.co wiąże się z koniecznością stałego podnoszenia sprawności aparatu biurowego.

Również należy stwierdzić, że pomieszczenie szeregu starostw województwa lubelskiego jest wysoce nieod -

powiednie /Tomaszów, Węgrów, Chełm, Sokołów i.t.d./co również znacznie odbija się na sprawności pracy oraz na zdrowiu urzędników.

3. Wyszakolenie urzędników.

Wzmiankowany pod 2/ stan rzeczy przypisać należy między innymi i temu, że Urząd Wojewódzki czuwa nad akcją wyszkolenia urzędników starostw, gdzie wicestarostowie obowiązani są urządzać jaknajczęściej t.zw. sesje wyszkoleniowe urzędników /co najmniej raz na 2 tygodnie/. Podobne sesje odbywają się również w pewnych okresach i w Urzędzie Wojewódzkim.

4. Biblioteka Urzędu Wojew. i starostw.

Wyszakolenie urzędników admin. ogół. jest ułatwione, o ile Urząd Wojewódzki i starostwa są dostatecznie zaopatrzone w odpowiednią ilość książek o charakterze aktualnych podręczników fachowych.

Dążeniem Urzędu Wojewódzkiego jest jaknajwydatniejsze zdobycie tego rodzaju podręczników, co jednak jest mocno utrudnione ze względów budżetowo - oszczędnościowych.

Należy tu zaznaczyć, że poza Dziennikiem Ustaw, Dziennikiem Urzędowym Min. Spraw Wewnętrznych i władz naczelnym resortowym, Dziennikiem Wojewódzkim, które napływają dla urzędników stale, zdołano w okresie sprawozdawczym uzupełnić biblioteki o około 200 książek oraz 40 roczników różnych statystyk. Projektowane są uzupełnienia dalsze w miarę możliwości finansowych. Biblioteka Urzędu Wojewódzkiego posiada ogółem około 3800 dzieł. Część książek - podręczników wysyła się do starostw.

5. Personel Urzędu Wojewódzkiego i starostw.

W okresie sprawozdawczym ogólna liczba personelu zatrudnionego w województwie lubelskim została zwiększona z powodu przejęcia personelu po zlikwidowanym Okręgowym Urzędzie Ziemi, którego agendy zespolone zostały z administracją ogólną.

Etat osobowy Urzędu Wojewódzkiego i starostw wynosi ogółem 611 stanowisk urzędniczych i 85 stanowisk dla służby niższej z czego na resort Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przypada 325 urzędników i 57 woźnych, reszta pracowników przypada na resorty zespolone a to na resort rolnictwa, reform rolnych, weterynarii i ochrony lasów /202 funkcjonariuszy/, administrację drogową, kliniki państwowe /37 urzędników technicznych/, administrację opieki społecznej i służby zdrowia /39 urzędników/, administrację przemysłową /5 urzędników/, dział ochrony zabytków, kultury i sztuki /1 urzędnik/.

W okresie sprawozdawczym angażowani byli do akcji zwalczania chorób zaraźliwych u zwierząt domowych /nosaczna/ lekarze weterynaryjni za wynagrodzeniem dziennym. Personel zatrudniony w powyższej akcji nie przekraczał 10 osób. W okresie letnim przyjęto do robót meljoracyjnych i regulacyjnych prowadzonych na terenie województwa około 25 urzędników technicznych i dozorców meljoracyjnych. Powyższy personel techniczny zatrudniony był sezonowo przy robotach w terenie i opłacany z Funduszu Pracy oraz ze specjalnych kredytów przyznanych na meljoracje i regulacje rzek.

W okresie sprawozdawczym prowadzona była w dalszym ciągu akcja odmładzania personelu drogą stopniowego przeniesienia w stan spoczynku urzędników zbyt zaawansowanych wiekiem i angażowania na ich miejsce nowych kandydatów o pewnych kwalifikacjach fachowych.

6. Dziennik urzędowy wojewódzki. Dziennik Wojewódzki ukazywał się w ciągu okresu 1933/34 2 razy w miesiącu t.j. w 24 numerach na rok o łącznej objętości 546 stron druku. Jeden numer zawiera wyłącznie statut Izby Rolniczej Lubelskiej a drugi "Podział obszaru gmin wiejskich województwa lubelskiego na gromady.

Przeciętny nakład jednego numeru Dziennika Wojewódzkiego wynosił 1440 egzemplarzy.

Administracja Dziennika Wojewódzkiego osiągnęła ogólnego wpływu za prenumeratę, ogłoszenia i sprzedaż egzemplarzy 28.510 zł. 54 gr.
wydatki za nakład Dz. Woj. i Administrację 15.200 zł. 21 gr.

czystego zysku 13.310 zł. 33 gr.

W porównaniu z okresem 1932/33 osiągnięto czystego zysku o kwotę 7.612 zł. 81 gr. więcej z tego względu, że wobec nieotrzymania całego i zaktualizowanego materiału z dziedziny rolnictwa nie wykorzystano kredytu na druk tomu II Monografii stat. - gosp. województwa lubelskiego.

7. Zjazdy starostów.

W listopadzie 1933 r. odbył się nadzwyczajny zjazd starostów, poświęcony wyłącznie sprawom samorządowym, a ponadto w dniu 23 maja 1934 r. ogólny zjazd starostów województwa lubelskiego. Tematem obrad zjazdu były sprawy z zakresu administracji ogólnej oraz dotyczące gospodarki samorządowej.

Oprócz tego w okresie sprawozdawczym odbyło się cały szereg regionalnych zjazdów starostów o charakterze specjalnym lub doraźnym w związku z koniecznością omówienia szeregu ważniejszych i ogólnych zagadnień związanych np. akcją wyborów samorządowych, oddłużenia rolnictwa i.t.p.

8. Sprawy budżetowo-gospodarcze.

1/ W okresie sprawozdawczym sporządzone zostały i przedstawione do poszczególnych Ministerstw projekty preliminarzy dochodów i wydatków na okres następny 1934/35, przy czym zapreliminowane wydatki zmniejszone zostały blisko o 5 %, przychody zaś utrzymane na poziomie wpływów faktycznych 1933/34.

2/ Dochody z administracji ogólnej za okres budżetowy 1933/34 r. wynoszą sumę zł. 160.647,13
takież dochody z roku 1932/33 stanowiły zł. 158.281,20
a więc zwiększyły się dochody w okresie sprawozdawczym o 1,5 %.

3/ Wydatki za okres 1933/34 wynosiły:

a/ w 1933/34 r. wydatkowano na uposażenie zł. 2.251.067,04
w 1932/33 r. także wydatki wynosiły " 2.368.360,02
zmniejszyły się zatem na ten cel o 5 %;

b/ w 1933/34 r. wydatki administr. rzeczowe wynosiły zł. 395.653,39
w 1932/33 r. także wydatki " 452.570,92
zmniejszone zostały i te wydatki w okresie sprawozdawczym o 12,5 %.

II. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.

Stan bezpieczeństwa w okresie sprawozdawczym na terenie województwa lubelskiego, w stosunku do okresów poprzednich, nie uległ zasadniczym zmianom. W okresie miesięcy jesiennych 1934 r. ujawnił się pewien nieznaczny wzrost ilości drobnych kradzieży, z którym to objawem władze bezpieczeństwa prowadziły energiczną walkę, dzięki czemu przestępstwa te zostały zahamowane, zaś sprawcy kradzieży w większości wypadków zostali wykryci i przekazani sądom. Wzrost przestępczości w tej porze roku należy przypisać wstrzymaniu robót publicznych i innych, oraz wzrostowi bezrobocia.

Ogólnie biorąc stan bezpieczeństwa, w stosunku do roku ubiegłego, uległ drobnej poprawie, zwłaszcza w dziedzinie kategorii przestępstw kryminalnych poważniejszych jak: rozboje w bandach, rabunki na drogach i większe kradzieże, których w okresie sprawozdawczym zdarzyło się stosunkowo mniej niż w roku ubiegłym.

Koniokradytwa.

Wzrost koniokradytwa ujawnił się w okresie jesieni 1934 r., przyczem koniokradytwa oddawali się przeważnie cyganie. Znaczną część wypadków kradzieży koni wykryto i sprawców przekazano sądom. Z objawem popełnianych kradzieży koni, policja prowadzi energiczną walkę, drogą bezwzględnej i stałego ścigania paserów konskich, wykrywania fałszerzy dowodów tożsamości konia, oraz stałej kontroli koni z dowodami ich tożsamości, a ponadto drogą sprawdzeń tychże na drogach, targach, jarmarkach, w stajniach spędowych, u handlarzy koni i w domach zajezdnych. System ten spowodował znaczne zmniejszenie się kradzieży koni i stan bezpieczeństwa pod tym względem ulega stałej poprawie.

Wywrotowe ugrupowania polityczne

W zakresie przestępczości wywrotowej zaznaczyć należy, że na terenie tut. województwa prowadzą działalność wywrotową KPP i jej nadbudówki KPZU i KPZB., zależnie od środowiska narodowościowego.

Działalność tych organizacji w okresie sprawozdawczym na masy robotnicze nie wywierała.

Policja.

Do utrzymania stanu bezpieczeństwa na tym poziomie przyczyniły się celowe zarządzenia władz administracyjnych oraz bezpieczeństwa. Jakkolwiek ilość policji, w porównaniu do ubiegłych lat, zmalała, to jednak zastąpienie tego braku materiałem jakościowo lepiej wyszkolonym i bardziej sprężystym spowodował, że wyniki w zakresie walki z przestępczością osiągnięto lepsze niż poprzednio.

W powiatach, w których stan bezpieczeństwa budził pewne zastrzeżenia, utworzone zostały przy Komendach Powiatowych Policji - placówki śledcze z odpowiednią ilością przeszkolonych funkcjonariuszów policji śledczej. Oprócz tego w czterech ważniejszych ośrodkach miejskich jak Lublin, Zamość, Chełm i Siedlce - działają Wydziały Śledcze.

Porządek publiczny.

Z zakresu spraw porządku publicznego w działalności Urzędu Wojewódzkiego i powiatowych władz administracji ogólnej na terenie województwa w okresie sprawozdawczym jako poważniejsze zagadnienia wysuwały się: 1/ sprawy posiadania broni, 2/ sprawy legalizacji stowarzyszeń i 3/ sprawy zbiórek publicznych.

Sprawy posiadania broni.

Wobec stałej akcji władz państwowych w dziedzinie ochrony bezpieczeństwa publicznego i zwalczania przestępstw, powiatowe władze administracji ogólnej stosowały zasadę ograniczania ilości pozwoleń na broń palną krótką, odmawiając udzielania pozwoleń osobom, w stosunku do których stwierdzono brak istotnej potrzeby posiadania broni dla celów obrony życia lub mienia. Analogiczne ograniczenia stosowano wobec osób, nie dających ze względu na swe dotychczasowe zachowanie się całkowitej gwarancji używania broni we właściwych celach. Konieczność zwalczania kłusownictwa i ochrony zwierzostanu, spowodowały również ograniczenia w udzielaniu pozwoleń na broń myśliwską w stosunku do osób karanych za kłusownictwo, bądź też uprawiających polowanie na terenach, które ze względu na warunki, miejscowe wymagają specjalnej ochrony zwierzostanu.

Równoległe z akcją ograniczania pozwoleń na broń władze bezpieczeństwa publ. zwracały baczna uwagę na broń, posiadaną nielegalnie. Ogółem w okresie sprawozdawczym organ P.P. odebrały poszczególnym osobom 1331 sztuk nielegalnie posiadanej broni, w tem 445 szt. broni palnej krótkiej i 886 szt. broni myśliwskiej.

Sprawy legalizacji stowarzyszeń.

Wymogi nowych przepisów prawnych /podanie o rejestrację stowarzyszenia musi być podpisane co najmniej przez 15 członków założycieli, a nie trzech, jak uprzednio, wysokie koszty rejestracji i.t.p./ powodują znaczne zmniejszenie się ilości powstających stowarzyszeń zarejestrowanych. Podczas, gdy w latach do r. 1932 włącznie ilość stowarzyszeń rejestrowanych wynosiła ok. 150 - 250 w stosunku rocznym, obecnie liczba ta spadła do 20 - 40 zrzeszeń na rok. Z punktu widzenia konieczności powstrzymania rozpraszania się akcji społecznej, zjawisko to ocenić należy jako dodatnie. Z drugiej strony dzięki przepisom prawa o stowarzyszeniach, stawiającym minimalne wymogi dla zakładania stowarzyszeń nie posiadających osobowości prawnej - zaobserwować można fakt powstawania w charakterze stowarzyszeń zwykłych /nie wymagających rejestracji/ wielu zrzeszeń o celach towarzyskich i.t.p. obliczonych na wyższy zasięg działalności.

Sprawy zbiórek publicznych.

Dążąc do skierowania ofiarności społecznej na ogólnie - uznane i godne poparcia cele państwowe, ograniczono w znacznym stopniu ilość wydawanych pozwoleń na zbiórki publiczne. Pozwoleń tych udzielano przeważnie tylko na cele z punktu widzenia interesu publicznego wyjątkowo zasługujące na poparcie i tylko w wypadkach, gdy przewidywane koszty przeprowadzenia zbiórki nie były zbyt duże w stosunku do przypuszczalnego z niej wpływu.

III. SPRAWY ADMINISTRACYJNO-PRAWNE.

=====

1. Polityka karno-administracyjna. Wykonując nadzór nad orzecznictwem karno - administracyjnym władz administracji ogólnej I instancji Urząd Wojewódzki zwracał w dalszym ciągu jak w latach ubiegłych, uwagę na konieczność stosowania w dostatecznej mierze zasad prewencji ogólnej, które mają na celu wychowywanie obywateli, w kierunku poszanowania przepisów prawnych i w posłuszeństwie dla zarządzeń władz.

W związku z tem zalecano również w dalszym ciągu oddziaływanie na miejscowe społeczeństwo przez działania w kierunku uświadamiania mieszkańców i pouczanie ich o znaczeniu najważniejszych przepisów oraz celowości odnosnych zarządzeń administracyjnych, wydawanych w interesie wspólnego dobra.

Specjalną uwagę zwracano organom porządku i bezpieczeństwa publicznego na konieczność stosowania w najszerszej mierze ostrzeżeń, upomnień i zagrożeń, przed karnym doniesieniem. Zwracano także uwagę na konieczność szybkiego wymiaru i wykonania kary oraz na celowe możliwie najdalej idące uproszczenie postępowania i przez to unikania zbędnych kosztów i niedogodności dla osób interesowanych. Organa nadzoru sprawdzały przy każdej sposobności, czy wysokość wymierzanych kar pozostaje w prawidłowym stosunku do stenu zamożności obwiniętych, oraz do popełnionego wykroczenia.

Wzajemny stosunek poszczególnych rodzajów przestępstw ściganych w drodze administracyjnej, oraz stosowany w tym zakresie sposób karania obrazuje poniższy roczny wykaz kar, obejmujący czasokres od 1.X.1933 do 1.XI 1934 r.

Typowy rodzaj wykroczeń	Ilość wymierzonych kar	Ilość grzywien			Ilość aresztu bezwzględnego		Ilość zarządzeń skierowanych na drogę sądową	% stosunku typowego rodzaju wykroczeń do ogólnej ilości kar
		do 10 zł.	od 10 do 50 zł.	ponad 50 zł.	do tygodnia	ponad tydzień		
Sanitarne	6482	6094	331	3	52	2	71	10.86
Drogowe	6597	5928	594	9	64	2	102	11.05
Bron	2867	322	1021	289	185	1050	737	4.80
Alkoholowe	1751	1368	134	-	242	7	16	2.93
Z ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym.	1317	1109	81	3	110	14	17	2.21
Z prawa o wykroczeniach	16153	12223	1390	95	2043	402	92	27.07
Różne	24519	19468	3671	317	744	319	889	41.08
Razem:	59686	46512	7222	716	3440	1796	1924	

Z powyższych danych statystycznych wynika, że więcej jak czwarta część /27.07 %/ stanowią wykroczenia, które uprzednio /do września 1932 r./ należały do właściwości sądów /16.153/, że głównym rodzajem kary była grzywna administracyjna w wymiarze nie przekraczającym 10 zł., a tylko w wyjątkowych bardzo i nielicznych wypadkach stosowano - areszt bezwzględny, oraz że na ogólną ilość 59.686 spraw karno - adm. jedynie w 1924 wypadkach żądali skazań orzeczeniami Starostów skierowania sprawy na drogę sądową.

2. Administracja /Obywatelstwo. Nadawanie i zmiana nazwisk. Akta stanu cywilnego. Stosunków osobistych.

a/ Nadanie obywatelstwa. Obywatelstwo polskie zostało nadane 50 osobom, zamieszkałym na terenie województwa lubelskiego i 54 osobom pochodzenia polskiego, przebywającym poza granicami Polski.

b/ Utrata obywatelstwa. W okresie sprawozdawczym wydano o utracie obywatelstwa polskiego przez osoby, które:

a/ nabyły obywatelstwo obce 52 decyzji;

b/ nielegalnie opuściły granice Państwa Polskiego w celu uchylenia się od spełnienia obowiązku - służby wojskowej - 35 decyzji;

c/ w dniu ratyfikacji Traktatu Ryskiego z dn. 18.III. 1921 r. poz. 300 Dz. Ust. przebywały poza granicami Rzeczypospolitej 343 decyzji.

c/ Stwierdzenie i uznanie obywatelstwa /działalność instrukcyjna/. Urząd Wojewódzki udzielił całego szeregu wyjaśnień i pouczeń na skutek licznych zapytań o informacje i instrukcje, które wpływały przez cały rok ze starostw i polskich placówek zagranicznych co do nesuszących się trudności w przedmiocie stwierdzenia i uznania obywatelstwa, co należy do zakresu działania władz admin. ogólnej I instancji, zwłaszcza w związku z wystawianiem poświadczeń dla zawarcia małżeństwa przez obywateli polskich zagranicą.

d/ Zmiana i nadanie nazwiska.

1/ Akt zezwolenia na zmianę nazwiska na podstawie ustawy z r. 1919 wystawiono 12, na zasadzie zaś ustawy z r. 1929 /zmiana nazwisk hańbiących, ośmieszających lub nie liczących z godnością człowieka/ 38.

2/ W 41 wypadku wydano odpowiednie zarządzenia w przedmiocie uskutecznienia w księgach stanu cywilnego adnotacji o zmianie nazwisk na podstawie akt nadesłanych przez inne urzędy wojewódzkie.

3/ Nadano nazwisk 17 dzieciom nieznanych rodziców przy równoczesnym zarządzeniu o wydaniu im poświadczeń obywatelstwa.

e/ Księgi akt stanu cywilnego. Wykonywano nadzór nad prowadzeniem akt stanu cywilnego dla wyznaczenia miejscowego przez burmistrzów /wójtów/ względnie specjalnie w tym celu mianowanych urzędników z uwzględnieniem instrukcji, ogłoszonej w N. 23 a Lubelskiego Dziennika Wojewódzkiego z 1932r., a co do wy-

3. Administracja wyznaniowa.

/Opłaty od uboju rytualnego/.Z całokształtu spraw wyznaniowych największą styczność z zagadnieniami ogólniejszego gospodarczego charakteru mają opłaty od uboju rytualnego /koszernego/ pobierane przez gminy wyznaniowe żydowskie.

Dzięki akcji władz administracyjnych, w związku z ogólną obniżką cen na artykuły powszechnej użyteczności i pierwszej potrzeby osiągnięto znaczną zniżkę wspomnianych opłat ubojowych w porównaniu z normami maksymalnymi dopuszczalnymi wedle obowiązującej taryfy, uwidocznionymi w nawiasach poniższego zestawienia.

za ubój wołu lub krowy	od 4 do 5 zł.	/zamiast	8 zł./
" " cielecia	od 1 do 2 zł.	"	3 zł./
" " barana /owcy/	60 gr.	"	3 zł./
" " indyka	od 80 - 90 gr.	"	1.40 zł./
" " gęsi	od 50 do 70 gr.	"	1 zł./
" " kaczki	od 35 do 40 gr.	"	50 gr. ✓
" " kury	od 20 do 30 gr.	"	40 gr. ✓
" " kurczęcia	od 10 do 15 gr.	"	20 gr. ✓
" " gołębia	od 5 do 7 gr.	"	10 gr. ✓

Na skutek obniżki taryfy ubojowej i coraz większej trudności w ściąganiu składek wyzn. na których winna się przede wszystkim opierać gospodarka gmin wyzn., zaszła konieczność kompresji budżetów, układanych w zbyt wysokich pozycjach zarówno dochodów jak i rozchodów, opartych na lepszej konjunkturze lat przeszłych. Skutkiem tego zniża się przede wszystkim wydatki rzeczowe i zapomogowe, oraz w pewnej mierze płace osobowe rabinów i personelu administracyjnego gmin wyzn..

Na tle ogólnej zniżki cen rynkowych obniżki te, jako proporcjonalne do cen nabywczych, nie są dotkliwe ani dla dobra publicznego gmin wyzn. ani też dla personelu.

4. Odbudowa zniszczeń wojennych.

a/ Danina lasowa. Zaległość w poborze daniny lasowej, której ogólny wymiar w gotówce wynosił 2.769.092,05 zł. zmniejszyła się w okresie sprawozdawczym z kwoty 24.009,22 zł. do sumy 18.547,54 zł./na dzień 1 stycznia 1935 r./.

Dla przyspieszenia ostatecznej likwidacji odnoszonych resztujących należności Skarbu Państwa władze administracyjne były zmuszone przeciw odnosnym właścicielom lasów względnie drzewostanów, jako opornym płatnikom podjąć kroki zmierzające do przymusowego ściągnięcia zaległości daninowych.

b/ Akcja umorzenia pożyczek na odbudowę. W okresie sprawozdawczym, oraz w następnych trzech miesiącach, t.j. do końca miesiąca czerwca 1934 r. została w przyspieszonym tempie przeprowadzona i ukończona akcja umarzania pożyczek udzielonych ludności włościańskiej w latach 1924 do 1930 z funduszy państwowych na odbudowę zabudowań wiejskich zniszczonych w czasie wojny światowej.

Na skutek tej akcji z ogólnej ilości 11.000 udzielonych pożyczek na kwotę około pięciu milionów zł w gotówce oraz dwa i pół miliona złotych w naturze drzewem, pozostała do uiszczenia jako nieumorzone jedynie suma 294.686,79 zł. należna od 641 pożyczkobiorców, którym odmówiono umorzenia bądź częściowo z powodu stanu zamożności /577 pożyczkobiorcom na ogólną sumę 196.069,78 zł.

przy równoczesnem umorzeniu reszty należności na kwotę 589.829,83 zł / lub całkowicie z powodu karygodnego nie celowego zużycia pożyczki względnie otrzymanego budulca / 64 pożyczkobiorcom na sumę 98.619,01 zł /.

Natomiast całkowicie umorzono 1262 pożyczek po nad 1000 zł na łączną sumę 1.237.800,20 zł nie licząc pożyczek udzielonych w kwotach poniżej 1000 zł - a te są najliczniejsze - które uległy sumarycznie całkowitemu umorzeniu już z mocy samej ustawy, a więc bez potrzeby indywidualnego rozpatrywania poszczególnych spraw przez komisje odbudowy.

W swojej pomocy dla drobnej własności rolnej, Rząd nie poprzestał na powyżej przeprowadzonej akcji umorzeniowej, ale zalecił obecnie podjęcie akcji poddania rewizji uprzednich odmownych decyzji na zasadach liberalnego potraktowania tych pożyczkobiorców, których wywiązanie się z długu wobec Skarbu Państwa mogłoby narazić na zachwianie równowagi gospodarczej, a w następstwie doprowadzić do ruiny materialnej ich warsztaty - pracy.

Czynności przygotowawcze do tego wznowienia - akcji umorzeniowej zostały w ciągu ostatnich miesięcy na terenie powiatów przeprowadzone, a obecnie jest w toku sama właściwa rewizja poprzednich uchwał umorzeniowych na terenie wojewódzkiej komisji odbudowy, która już nawet załatwiła definitywnie ośm powiatów. Wobec tego należy się spodziewać, że ta dobroczynna dla małej własności wiejskiej akcja oddłużeniowa - będzie ostatecznie ukończona do połowy miesiąca marca b.r.

5. Sprawy kultury, sztuki i konserwacja zabytków.

a/ Konserwacja zabytków. W okresie sprawozdawczym prace konserwacyjne przy zabytkach objęły dość liczne obiekty.

W szczególności - poza drobniejszymi pracami podjęto restaurację fasady i wieży kościoła polowickiego w Lublinie, przez otynkowanie elewacji z pozostawieniem niektórych remanentów gotyckich z XV w. Rozpoczęto remont walacej się kopuły renesansowej w kaplicy firlejowskiej w kościele polowickim w Lublinie, starając się zabezpieczyć cenne jej sztukaterje. W Kazimierzu nad Wisłą prowadzi się dalsze prace restauracyjne w klasztorze Reformatów / remont dachów, tynków i gzymsów /, pokryto na nowo zerwany przez burzę dach kościoła św. Anny, oraz usunięto na skutek interwencji konserwatora, z terenu zamku wysoka na 10 m. stacja elektryczna. Linii wysokiego napięcia, szpeczącej widok zabytku. Prowadzono remont pałacu Marynki, nadając mu reprezentacyjny charakter. W Chełmie prowadzono dalej restaurację elewacji zewnętrznych b. Katedry unickiej, by w latach przyszłych przystąpić do uporządkowania i ozdobienia malowidłami wnętrza. W Łaszcówie / pow. tomaszowski / odrestaurowano b. bramę obronną miejską z poł. XVII w., w Górze / pow. lubelski / b. ratusz z XVII w., w Liwie / pow. węgrowski / konserwowano nadal ruiny zamku Książąt Mazowieckich z XV wieku. W Górze / pow. garwoliński / ukończono

no restaurację cennych malowideł ściennych w drewnianym kościełku parafjalnym.

Ciężka strata dotknęła stan zabytków naszego województwa przez pożar b.pałacu Sanguszków w Lubartowie. Z powodu dużych kosztów ewentualnego remontu nie udało się dotąd przystąpić do jego odbudowy.

b/Rejestracja i inwentaryzacja zabytków. Jak w latach ubiegłych tak też w okresie sprawozdawczym Konserwator porządkował w dalszym ciągu stan prawny zabytków podlegających rejestracji wydając dla dalszych 103 obiektów przeczenia o uznaniu za zabytek. Ogólna cyfra orzeczeń objęła dotąd 289 obiektów, a więc zaledwie jedną trzecią część zasługujących na ochronę. Prace pomiarowe dla celów inwentaryzacji naukowej zabytków przeprowadzano w kościele skierbieszowskim/pow.zamojski/i uchańskim /pow.hrubieszowski/.

c/Znaleziska. Oddział sztuki zbadał cenne znalezisko srebrnych monet polskich piastowskich z XI w. wykopanych w Karcz-
miskach /pow.puławski/, liczące ponad 3500 sztuk monet, /denarów i brakteatów/ nie licząc pokaźnej ilości egzemplarzy zniszczonych usuwających się z pod klasyfikacji i przekazał je Państwowym Zbiorom Sztuki w Warszawie. Wykopaliszko to zostało szczegółowo opisane w Wiadomościach numizmatyczno - archeologicznych /Kraków 1934, T.XV, str.46/62/ w artykule uzupełnionym czterema tablicami zawierającymi podobizny 159 typów monet.

d/Ochrona Przyrody. Przez odpowiednie orzeczenia Konserwatora poddano ochronie stare parki w Meżeninie /pow.siedlecki/ i Sosnowicy /pow.włodawski/, oraz aleje topolowa Janów Podl. - Wygoda.

IV. SPRAWY WOJSKOWE.

=====

Pobór rektura.

Organizacja poboru rekruta nie wykazuje żadnych zmian w stosunku do lat ubiegłych, akcja ta uzgodniona z władzami wojskowymi przeprowadzona była sprawnie i planowo.

Liczebność rocznika 1912 w porównaniu do poprzedniego przedstawia się słabiej, jednak przydatność poborowych do czynnej służby wojskowej nie znalazła, biorąc za punkt wyjścia daty statystyczne rocznika 1911, a wzrosła w stosunku do roczników starszych.

Podniesienie zdrowotności młodego pokolenia należy przyjąć jako linię wytyczną postępowania w dążeniu władz administracyjnych co odzwierciedla się w potęgowaniu i racjonalizacji akcji p.w.i podnoszeniu warunków higienicznych osiedli.

Ulg i odroczenia.

Mając na uwadze potrzeby gospodarcze oraz bardzo ciężkie warunki życiowe ludności, powiatowe władze administracji ogólnej traktowały sprawy ulg i odroczeń więcej liberalnie w stosunku do lat ubiegłych.

Szczególną uwagę zwrócono na prośby ludności rolniczej, wśród której nawet posiadacze większych obiektów rolnych nie mogą pozwolić sobie na wynajęcie siły roboczej w wypadku powołania do wojska jedynego zdolnego do pracy członka rodziny.

Wręcz przeciwnie zjawisko daje się zauważyć na terenie miast, gdzie ludność robotnicza zgłasza się chętnie do szeregów, by uniknąć skutków bezrobocia.

Ogółem udzielono ulg i odroczeń z tytułu jedynym żywicielom rodzin 3042, z których olbrzymią większość stanowi ludność wiejska.

Zasiłki wojskowe.

W związku z zarządzonymi ćwiczeniami rezerwistów uruchomiono akcję zasiłkową dla rodzin rezerwistów powołanych do ćwiczenia, wydając na ten cel od lipca 1933 r. do marca 1933 r., t.j. w ciągu 9 miesięcy przeszło 59.000 zł., co stanowi wzrost w stosunku do wydatków z ubiegłego roku około 12 %.

Wzrost wydatków należy tłumaczyć powołaniem w roku sprawozdawczym większej ilości rezerwistów oraz ogólnym zużyciem ludności.

Podatki wojskowe.

Wymiar i pobór podatku wojskowego natrafia na poważne trudności, które należy tłumaczyć tem, iż znaczny odsetek zakwalifikowanych do kategorii C.D. lub E nie może opłacać tego podatku z uwagi na brak źródeł dochodu. Umarzanie więc tego podatku przez Zarządy Gminne jest zjawiskiem dosyć częstym.

Kwaterunek wojska.

Dostarczanie przez Zarządy gmin kwater stałych względnie przejściowych nie wywoływało jakichkolwiek utyskiwań i niezadowolonych ze strony władz wojskowych.

Przegląd i ewidencja koni.

Przeglądy dokonywane przez przedstawicieli władz wojskowych traktowane są jako obowiązek przez ludność wiejską - jednak świadomych uchylań się od tego obowiązku nie notowano.

Dostarczanie środków przewozowych na rzecz wojska w czasie pokoju.

Akcja władz administracyjnych w dostarczaniu środków przewozowych na rzecz wojska nie napotyka na jakiekolwiek trudności ze strony ludności wiejskiej i miejskiej, gdyż ustalone przez Wydział Wojskowy w porozumieniu z władzami wojskowymi taryfy stawek gwarantują dostawcom środków przewozowych słuszne wynagrodzenie.

Akcja WF. i PW.

Okres sprawozdawczy przeszedł pod znakiem przeprowadzania inwestycji, mających na celu dostarczanie terenów

sportowych, któreby się przyczyniły do jaknajwiększego spopularyzowania akcji p.w. i w.f. Rezultatem tych wysiłków było wykończenie na terenie województwa 16 boisk, 4 kąpielisk, 13 strzelnic i urządzenie 70 świetlic.

Sprawdzianem zainteresowania się społeczeństwa sportem jest zdobycie znacznej ilości Państwowej Odznaki Sportowej oraz uzyskanie przez Miejski Komitet w Lublinie jednego z przodujących miejsc wśród miast w Polsce za zdobycie tychże odznak.

Ponadto akcję rozpowszechniania sportu przeprowadza się przez urządzenie świąt i zawodów, których w okresie letnim odbyło się około 50, zaś organizowane przez władze wojskowe kursy i obozy letnie przyczyniają się w dużym stopniu do popularyzacji sportu i idei wychowania fizycznego.

Obrona przeciw-
lotniczo-gazowa.

Przejawiana w kierunku zorganizowania o.p.l. biernej ingerencja władz adm. ogólnej miała na celu z jednej strony przygotowanie planów akcji obronnej, zapewniających ludności cywilnej ochronę na wypadek nalotów powietrznych, z drugiej zaś zespolenie społeczeństwa rozumiejącego niebezpieczeństwo lotnicze w jeden organizm obronny - drogą szkolenia i ćwiczeń w służbach o.p.l. - Brak podstaw prawnych utrudniał tę akcję, jednak zrozumienie i ofiarność społeczeństwa w służbie dla obrony Kraju ułatwiły tę pracę władzom na tyle, że prawie wszystkie miasta i osiedla na terenie województwa lubelskiego mają wyszkolone odpowiednie służby potrzebne na wypadek nalotu nieprzyjacielskiego.

Plan zamierzeń
na rok 1935.

Zamierzenia na rok 1935 ze względu na charakter spraw wojskowych da się ustalić li tylko w odniesieniu do ulg i odroczeń terminu służby wojskowej akcji w.f. i p.w. i obrony p.l.

Wychodząc z założenia, że ustawa o powszechnym obowiązku wojskowym ma w zasadzie na celu podtrzymanie egzystencji gospodarstw rolnych należy otoczyć szczególną opieką rolnictwo przez liberalne traktowanie spraw odroczeń i ulg wojskowych dla rolników.

Odnosnie akcji w.f. i p.w. zamierzenia idą w kierunku jaknajwiększego popularyzowania sportu wśród społeczeństwa przez:

1/ rozbudowanie i dostarczenie ludności urządzeń sportowych jak kąpieliska, boiska, strzelnice i.t.d.,

2/ przez usilną propagandę Państwowej Odznaki Sportowej drogą organizowania zaprawy do P.O.S. wygłaszania krótkich odczytów o zadaniach i celach kultury fizycznej szczególnie wśród młodzieży z poza szkół tak wiejskiej jak miejskiej, co począwszy od roku bieżącego ma specjalne znaczenie dla młodzieży w wieku przedpoborowym, gdyż młodzież ta jako urodzona w latach wojny oraz wychowana w bardzo ciężkich warunkach ekonomicznych posiada słabszą konstrukcję fizyczną, która potrzebuje racjonalnego rozwoju i wyszkolenia fizycznego.

3/ Przeprowadzane dotychczas szkolenie ludności w o.p.l. biernej musi być poddane jaknajściślejszej kontroli, by bezpośrednio zetknięcie się ze społeczeństwem umożliwiało władzom wyłowienie jednostek najbardziej wartościowych jako wykonawców planów obronnych.

Akcja ta będzie przeprowadzana przez organizowanie t.zw. ćwiczeń aplikacyjnych, które są jednocześnie najlepszą praktyczną szkołą dla ludności cywilnej, orjentując ją z postulatami obrony p.l. biernej.

V. OPIEKA SPOŁECZNA.

Opieka społeczna na terenie województwa wykonywana była w okresie sprawozdawczym w dwóch zasadniczych formach:

1/ Opieki zamkniętej - w postaci opieki zakładowej nad dziećmi i dorosłymi w sensie zaspakajania wszystkich potrzeb życiowych osób potrzebujących tej pomocy, oraz

2/ Opieki otwartej i półotwartej - jako formy sprawowania opieki społecznej nie w zakładach opiekuńczych lecz w rodzinach i instytucjach społecznych, pomagających rodzinom w wykonaniu ich zadań wychowawczych i opiekuńczych /stacje opieki, świetlice i t.p./.

W okresie sprawozdawczym zaznaczył się kierunek uzupełnienia i częściowego zastąpienia formy opieki zamkniętej opieką otwartą i półotwartą, jako tańszą a temsamem dostępniejszą wobec ogólnego zubożenia samorządów i społeczeństwa, poza to obejmującą znacznie szersze masy potrzebujących.

Kierunek ten zaznaczył się w zahamowaniu przyrostu pensjonariuszów w zakładach opiekuńczych, a nawet, w stosunku do dzieci, w pewnym zmniejszeniu ilości pensjonariuszów zakładowych, przy równoczesnem zapoczątkowaniu formy opieki domowej, polegającej na umieszczaniu dzieci u rodzin pod ścisłą kontrolą opiekunów społecznych i przy rozszerzeniu stosowania opieki półotwartej, stacje opieki, przedszkola, świetlice, kolonje i t.d./.

Celem zgrupowania dzieci w większych zakładach opiekuńczych województwa i umożliwienia przeprowadzenia sekcji wychowanków, w okresie sprawozdawczym uskuteczniła została dalsza likwidacja drobnych zakładów samorządowych, dzieci zaś za pośrednictwem Wojew. Związku Międzykomunalnego Opieki Społecznej umieszczone zostały w Wojewódzkim Zakładzie Wychowawczym w Turkowicach i w Stoku Łackim p. Siedlcami.

Opieka zakładowa na terenie województwa lubelskiego w okresie sprawozdawczym sprawowana była przez 72 zakłady, z czego dla dzieci i młodzieży 41 zakładów /w tem 2 żłobki dla niemowląt/ i dla dorosłych 31 zakładów.

Z wykazanej liczby zakładów opiekuńczych było:

a/ 22 zakłady samorządowe w czem: 10 zakładów dla dzieci i młodzieży, 2 żłobki dla niemowląt w Lublinie i w Siedlcach, oraz 9 zakładów dla dorosłych,

b/ 25 zakładów prywatnych w tem: 15 zakładów dla dzieci i 10 dla starców i kalek,

c/ 11 zakładów fundacyjnych w tem: 1 zakład dla dzieci i 10 zakładów dla starców i kalek,

d/ 6 zakładów zakonnych dla dzieci i 1 dla starców,

e/ 6 burs dla młodzieży kształcącej się w szkołach zawodowych i średnich;

f/ 2 zakłady specjalne: 1/ dla dzieci słabowitych do lat 7-miu w Wirowie, pow. sokołowskiego p. w. Rodziny Marji oraz 2/ Dom Pracy Dobrowolnej - Przytułek dla starców w Jabłecznej.

W okresie sprawozdawczym uległ likwidacji 1 zakład samorządowy opiekuńczy dla dzieci Wydziału Powiatowego Lubartowskiego w Skrobowie, przyczem dzieci zostały przejęte - przez Wojew. Lubelski Związek Międzykomunalny Opieki Społecznej i umieszczone w Wojewódzkim Zakładzie Wychowawczym w Turkowicach.

Prócz tego uległa likwidacji Bursa Szkoły Rzemieślniczej w Skrobowie z powodu zamknięcia tej szkoły.

Liczba zakładów opiekuńczych powiększyła się w okresie sprawozdawczym o 3 mianowicie zarejestrowane zostały zakłady, organizacja których przypada na koniec okresu budżetowego 1932/33,

1/ Dom starców żydowskich w Białej Podlaskiej, 2/ Zakład Rodziny Marji w Wirowie i 3/ Zakład dla nieuleczalnych i starców p.w.św. Wojciecha w Lublinie.

Wyszczególnione zakłady zapewniały w roku sprawozdawczym opiekę 2895 pensjonariuszom, w tem dzieci i młodzieży było 2095 dorosłych 800.

Przeciętny dzienny koszt utrzymania 1 dziecka wahał się w granicach od 1,35 - 1,56 /w złóbkach zł.2,12/ z a s koszt utrzymania starców od gr.70 do 1,50.

Z pośród ogólnej liczby dzieci w zakładach opiekuńczych na dzień 1.IV.1934 r. pozostawało na utrzymaniu Skarbu Państwa 135 wychowanków /nek/, reszta zaś pensjonariuszów utrzymywana była bądź z funduszy związków samorządowych, bądź instytucji społecznych i zakładów zakonnych i fundacyjnych.

Działalność Urzędu Wojewódzkiego w stosunku do omawianych zakładów polegała na nadzorowaniu nad działalnością zakładów pod względem gospodarczym i wychowawczym drogą przeprowadzania inspekcji i wydawania zarządzeń polustracyjnych, zmierzających do usunięcia zauważonych uchybień.

Stan utrzymania zakładów opiekuńczych uległ naogół poprawie, jak również ich działalność wychowawcza, sytuacja jednak finansowa zakładów jest ciężka przedewszystkiem wskutek nieregularnie wpłacanych opłat przez związki samorządowe.

Pomoc ze Skarbu Państwa na opiekę zamkniętą wyrażała się w roku sprawozdawczym cyfrą zł.123.570,35 z czego wydatkowano:

a/ na utrzymanie sierot państwowych i ogólną pomoc dla zakładów opiekuńczych dla dzieci i młodzieży zł.101.265,35;

b/ na organizację zakładów specjalnych i reorganizację zakładów przejętych pod zarząd otrzymał Wojewódzki Związek Międzykomunalny Opieki Społecznej zł.20.000;

c/ na pomoc ogólną dla zakładów dla dorosłych zł.2.305.-

W zakresie opieki otwartej i półotwartej Urząd Wojewódzki współdziałał za pośrednictwem Wojew. Komisji do Spraw Kolonji Letnich z organizacjami urządzającymi kolonie letnie.

Akcję taką zorganizowało w roku sprawozdawczym 26 instytucyj, przyczem w 15 miejscowościach były zorganizowane półkolonie, zaś w 44 miejscowościach kolonie letnie. Akcja objęła ogółem 4585 dzieci. Koszt ogólny akcji kolonijnej na terenie wojew. wyniósł kwotę zł.166.386,07. W tej sumie mieści się pomoc Skarbu Państwa w kwocie zł.7.000.- i pomoc Funduszu Pracy w kwocie 13.000 zł.

W okresie sprawozdawczym uległa rozszerzeniu akcja ogródków działkowych, przyczem zostały wydane zarządzenia, dotyczące organizacji ogródków działkowych w terenie. M. Lublin wydzierzało szereg terenów na ten cel. Łącznie z akcją

Koła Miłośników Ogrodnictwa w Lublinie utworzono 896 działek o powierzchni od 150 - 500 mtr.² działka.

Pomoc Skarbu Państwa na tę akcję wynosiła sumę zł.1220.-Pozatem akcja ogródków działkowych została zapoczątkowana w Siedlcach.

Dożywianie dzieci bezrobotnych i najuboższych prowadzone było w okresie sprawozdawczym na dużą skalę przy wydatnej pomocy w naturze i gotówce Wojewódzkiego Komitetu Funduszu Pracy za pośrednictwem Sekcji Dożywiania Dzieci.

Z kredytów Ministerstwa Opieki Społecznej subsydjowanych było 16 instytucji, dożywiających dzieci i młodzież. Ogółem wydatkowano na ten cel zł.33.950.

Najwydatniej subsydjowana była Główna Opieka Szkolna m.Lublina /zł.21.700/, która prowadziła akcję dożywiania w szkołach powszechnych m.Lublina. W miesiącach zimowych ilość dożywianej dzieci w Lublinie dochodziła do 5.000 dzieci.

Ogólna ilość dzieci i młodzieży dożywianych na terenie województwa wynosiła 9306 osób.

Opieka półotwarta nad niemowlętami i dziećmi prowadzona była w Stacjach opieki nad Matką i Dzieckiem, których w okresie sprawozdawczym było 13 na terenie województwa.

Prócz tego w okresie sprawozdawczym zostały zapoczątkowane prace w kierunku zorganizowania domów noclegowych dla młodzieży, jakoteż z inicjatywy Patronatu nad Młodzieżą Anormalną w Lublinie przy pomocy funduszy państwowych powstała świetlica dla dzieci zebranych i bezdomnych - „dzieci ulicy”, stanowiąca ważny etap w dziedzinie zwalczania żebractwa wśród nieletnich.

W wypadkach klęsk żywiołowych okazana została pomoc państwowa ze Skarbu Państwa w kwocie zł.5.580.

W początku 1934 r. została reaktywowana Wojewódzka Komisja Opieki Społecznej.

W stosunku do działalności powiatowych komisji opieki społecznej i opiekunów społecznych Urząd Wojewódzki - w okresie sprawozdawczym przeprowadził statystykę nowopowołanych członków tej instytucji oraz wydał szereg zarządzeń, regulujących działalność komisji op.spół.i opiekunów społecznych.

Niezależnie od spraw związanych z organizacją opieki Urząd Wojewódzki załatwiał szereg spraw z dziedziny orzecznictwa dotyczącego kosztów opieki oraz spraw dotyczących a/indywidualnych zgłoszeń o pomoc i pracę - przyczem liczba tego rodzaju podań wyniosła 730, b/zgłoszeń o stałą i do-
różną pomoc ze Skarbu Państwa z tytułu położonych zasług dla kraju, c/szeregu podań pensjonariuszów zakładów opie-
kuńczych oraz b.wychowanków o pomoc i pracę.

Na indywidualne doraźne zapomogi, jakoteż zapomogi stałe kaźdomiesięczne dla osób posiadających ku temu specjalne uprawnienia Urząd Wojewódzki wydatkował:

a/ dla starców i niezdolnych do pracy inw.cyw., azylantów, emigrantów i.t.p.kwotę zł.6.925;

b/ dla weteranów powstań narodowych i rodzin po nich pozostałych kwotę zł.3.925;

c/ dla b.więźniów politycznych i osób poszkodowanych wskutek wypadków politycznych kwotę zł.6.800;

d/ dla więźniów po odbyciu kary za pośrednictwem Patronatów Więziennych kwotę zł.1.700.

Plan dalszej działalności w zakresie opieki społecznej obejmuje przede wszystkim:

1/dalszą komasację mniejszych zakładów opiekuńczych w większe zakłady, odpowiednio prowadzone, przy uwzględnieniu poza działalnością opiekuńczą, również zawodowego szkolenia młodzieży;

2/objęcie przez Wojewódzki Związek Międzykomunalny Opieki Społecznej zakładu wychowawczego w Turkowicach, co umożliwi likwidację niektórych mniejszych zakładów komunalnych i późniejszą racjonalną segregację dzieci /w Turkowicach - względnie w innych istniejących zakładach, które będą mogły być zamienione na zakłady specjalne;

3/rozszerzenie działalności Zakładu Wojew. Związku Międzykomunalnego Opieki Społ. w Jabłecznej, jako Domu Pracy Dobrowolnej, przez tworzenie przy tym zakładzie odnośnych warsztatów;

4/podniesienie kwalifikacji personelu wychowawczego w zakładach opiekuńczych;

5/ ustalenie działalności Wojewódzkiej Komisji Opieki Społecznej co do opiniodawstwa, inicjatywy i koordynacji prac w zakresie opieki społecznej;

6/rozwój akcji opieki otwartej i półotwartej, prowadzonej pod kontrolą powiatowych /miejskich, gminnych/ komisji opieki społecznej i opiekunów społecznych;

7/ przeszkolenie opiekunów społecznych w zakresie ich prac przez organizację specjalnego zjazdu, względnie kursu dla opiekunów społecznych;

8/ organizację planowej opieki społecznej nad dzieckiem i kobietą ciężarną na terenach wiejskich;

9/ tworzenie świetlic dla młodzieży w wieku pozaszkolnym, zwłaszcza z rodzin bezrobotnych;

10/ akcję opieki nad dziećmi zebrzącymi i bezdomnymi i tworzenie domów noclegowych dla nich;

11/ planową organizację zatrudnienia bezrobotnych i opiekę społeczną nad rodzinami bezrobotnych;

12/ dalszy rozwój akcji ogródków działkowych.

VI. POŚREDNICTWO PRACY I WALKA Z BEZROBOCIEM.

Czynności Urzędu Wojewódzkiego w tym zakresie polegały na:

1/ nadzorowaniu działalności Państwowych Urzędów Pośrednictwa Pracy w Lublinie i w Siedlcach, przyczem przy końcu okresu sprawozdawczego przeprowadzona została likwidacja biur P.U.P.P. na zasadzie Rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 27.X.1933 r./Dz.U.Nr.84, poz.621/. Czynności P.U.P.P. w zakresie społecznego i zarobkowego pośrednictwa pracy oraz emigracji kontynentalnej przeszły do

kompetencji Urzędu Wojewódzkiego.

2/ współdziałaniu z Wojewódzkim Komitetem Funduszu Pracy w akcji niesienia pomocy bezrobotnym i zatrudnieniu bezrobotnych;

3/ finansowaniu robót publicznych, organizowanych celem zatrudnienia bezrobotnych, nadzorowaniu nad sposobem wydatkowania przydzielonych funduszy i składaniu sprawozdań miesięcznych Ministerstwu Opieki Społecznej.

Największe nasilenie bezrobocia wykazywało w okresie sprawozdawczym m. Lublin następnie Siedlce i Chełm.

Przy organizowaniu akcji zwalczania bezrobocia były brane pod uwagę przede wszystkim wspomniane 3 ośrodki miejskie.

Jako zasadnicza forma pomocy w okresie sprawozdawczym przyjęta została zasada pracy. W tym celu zebrano i zestawiono plan robót publicznych ze wszystkich powiatów na okres roczny, mających być wykonanymi z kredytów Funduszu Pracy w formie pożyczkowej.

Omawiane roboty publiczne prowadzone były od m-c kwietnia do grudnia. Od grudnia zaś do marca bezrobotni otrzymywali pomoc żywnościową w naturaljach, równoważącą, w których była odpłatna, w formie odpracowania. Odpracowanie obejmowało okres od dni 3-ch do 9 na miesiąc, zależnie od kategorii rodziny, opartej na ilości jej członków.

Tego rodzaju pomoc otrzymywało miesięcznie przeciętnie 5.000 rodzin o ilości członków około 20.000 osób. Osiągnięty efekt odpracowania pomocy żywnościowej wyraził się cyfrą około 100.000 robotodniówek. Koszt ogólny akcji żywnościowej był zł. 464.951,63.

Ilość robotodniówek na robotach publicznych w okresie letnim z kredytów Funduszu Pracy wyniosła 428.000. Ogólny koszt robót 1286.000. Jako uzupełnienie środków z Funduszu Pracy na zatrudnienie bezrobotnych Urząd Wojewódzki otrzymał na ten cel pomoc finansową Ministerstwa Opieki Społecznej w kwocie zł. 503.500.-

W porównaniu do okresu ubiegłego pomoc ta wzrosła o sumę zł. 246.500.

Z przydzielonej kwoty zł. 503.500.- w okresie sprawozdawczym wydatkowano zł. 393.500.-, natomiast na pozostałą kwotę zł. 110.000.- uruchomiono w okresie wiosny 1934r. szereg robót publicznych w terenie.

Ilość robotodniówek osiągniętych z kredytów Ministerstwa Opieki Społecznej wyraża się cyfrą 118.865.

Koszt robotodniówki wynosił tak na robotach prowadzonych z kredytów Funduszu Pracy, jak i Ministerstwa Opieki Społecznej dla robotnika niewykwalifikowanego zł. 3,- dla robotnika wykwalifikowanego zł. 4,- licząc bez potrąceń na świadczenia socjalne.

Najwydatniej subsydjowane były roboty prowadzone przez Zarząd m. Lublina, który otrzymał na ten cel sumę zł. 145.300.- Kwota ta przyczyniła się do uregulowania rzeki Czechówki, Czerniejówki i Bystrzycy, przytem na rzece Czechówce została zbudowana pływadnia.

Pozatem kwota zł. 128.200 - zużyta została na budowę dojazdów mostowych na rzece Wiśle.

VII. UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE.

=====

W okresie sprawozdawczym rozpatrzono 571 odwołań od orzeczeń Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych i 667 odwołań od orzeczeń Zakładu Ubezpieczenia od Wypadków.

W porównaniu z poprzednim okresem sprawozdawczym wpływ odwołań od orzeczeń instytucji ubezpieczeń społecznych w okresie obecnym nie uległ zasadniczej zmianie i utrzymał się mniej więcej na tym samym poziomie.

Ponieważ większość odwoławców nie zna przepisów dotyczących obowiązku terminowego nadsyłania obliczeń należnych - poszczególnym instytucjom ubezpieczeniowym opłat, wymiary za zwyczaj dokonywane są przez te instytucje z urzędu, a jako takie nie odpowiadają naogół faktycznemu stanowi.

Okoliczności powyższe powodują wnoszenie przez płatników odwołań, które w większości wypadków, jeżeli nie całkowicie, to częściowo są przez Urząd Wojewódzki uwzględniane. Poza temi płatnikami znajduje się także znaczna ilość płatników opornych, którzy dążą bądź do całkowitego uchylecia się od tych opłat, bądź też częściowego.

Te sprawy wymagają z reguły przeprowadzenia bardzo szczegółowych dochodzeń, zmierzających do ustalenia faktycznego stanu rzeczy i w rezultacie swym nie przynoszą żadnych korzyści odwołującym się.

Bekursy wnoszone w sprawie świadczeń ustalonych rozporządzeniem Prezydenta Rzplitej z dnia 24.XI.1927 r. o ubezpieczeniu pracowników umysłowych są także mniej więcej około 30 % słuszne.

Skutkiem odmiennej interpretacji przez Urząd Wojewódzki, jedenaście ostatecznych decyzji Urzędu Wojewódzkiego, Zakład zaskarżył do Najwyższego Trybunału Administracyjnego, z których dwie zostały przez Najwyższy Trybunał Administracyjny całkowicie zatwierdzone, natomiast dziewięć pozostałych skarg Zakład wycofał.

Sprawy inwalidów wojennych i wojskowych.

1. W okresie sprawozdawczym zarejestrowano i poddano badaniu lekarskiemu na terenie województwa 148 osób, z których 78 osób uznano za inwalidów. Ponadto 156 osobom ^{odpisywano} wogóle prawa rejestracji roszczeń do zaopatrzenia inwalidzkiego z powodu spóźnionego terminu zgłoszenia przez nie roszczeń inwalidztwa.

Stan ogólny inwalidów na terenie województwa lubelskiego wynosił w dniu 31 marca 1934 r. 5.673 osoby.

2. W zakresie opieki społecznej nad inwalidami w okresie sprawozdawczym umieszczono 1 osobę w Ognisku Inwalidek w Bydgoszczy, zaopatrzone 3-ch ociemniałych inwalidów w psy-przewodniki, 2-ch inwalidów w zegarki dla ociemniałych i 1 ociemniałemu inwalidzie zakupiono maszynę do pisania. Na uruchomienie warsztatu pracy skapitalizowano całkowicie rentę inwalidzką 5 inwalidom.

Na pomoce doraźne dla inwalidów i osób po nich pozostałych wydatkowano sumę 3.184 zł.

3. W związku z kontrolą aktów inwalidzkich przez Ministerstwo Opieki Społecznej został zakwestjonowany 281 osobom związek przyczynowy pomiędzy ich cierpieniem /kalectwem/

a służbą wojskową, z których w drodze ponownej rewizji lekarskiej 87 osobom odmówiono praw inwalidzkich.

4. Inwalidzka Komisja Odwoławcza w okresie sprawozdawczym rozpatrzyła 229 odwołań w sprawach inwalidzkich i 27 odwołań w sprawach uznania osób za zaginione z czego 93 odwołania inwalidów i 6 odwołań w sprawach zaginionych zostało uwzględnione, pozostałe zaś odwołania komisja zatwierdziła.

W okresie sprawozdawczym uległ likwidacji referat spraw inwalidzkich przy starostwie powiatowym w Zamościu. Agendy tego referatu przejął referat spraw inwalidzkich przy starostwie powiatowym w Lublinie. Ponadto teren powiatu włodawskiego należący poprzednio do zakresu działania referatu spraw inwalidzkich w Siedlcach został przejęty przez referat spraw inwalidzkich w Lublinie, natomiast teren powiatu garwolińskiego należący poprzednio do referatu spraw inwalidzkich przy starostwie powiatowym w Lublinie został przejęty przez referat spraw inwalidzkich przy starostwie powiatowym w Siedlcach.

VIII. ZDROWIE PUBLICZNE. =====

1. Działalność sanitarną i organizacyjną publicznego służby zdrowia.

Działalność administracji państwowej w dziale zdrowotności publicznej w okresie sprawozdawczym skierowaną była przede wszystkim w kierunku:

- 1/unormowania planowości prac sanitarnych powiatowych
- 2/akcji sanitarno-porządkowej i zwalczania chorób zakaźnych,
- 3/podniesienia poziomu zakładów leczniczych i uregulowania sprawy ich statutów,
- 4/organizacji instytucji medycyny zapobiegawczej.

Inspekcje wojewódzkie, jak również sprawozdania starostw wykazały pewien postęp tych prac na terenie powiatów, jednak zaznaczyć należy, że stan sanitarny osiedli, zwłaszcza mniejszych osiedli miejskich, przedstawia jeszcze wiele usterek i wymagać będzie dalszej wyłączonej pracy organów sanitarnych powiatowych i gminnych.

W powyższym zakresie wydano szereg zarządzeń regulujących to zagadnienie.

Poważnym utrudnieniem w akcji sanitarnej jest brak dostatecznego personelu sanitarnego samorządowego.

Lekarze powiatowi pełnią funkcje lekarzy sejmikowych, wykonując nadzór nad całokształtem spraw sanitarnych samorządu.

Rejony lekarskie sanitarne zostały obecnie ustanowione w Łosicach /pow.siedlecki/, Doruchosku /pow.chelmski/, Łukowej /pow.białogórski/, Komarówce /pow.radzyński/, Gródku /pow.sokołowski/, 3 ostatnie stanowiska przy współdziałaniu Funduszu Pracy.

Pozatem są ustalone w niektórych powiatach rejonów lekarskie szkolne. Lekarzy szkolnych jest 70. Kontrolerzy sanitarni są w 15-tu powiatach. Położnych samorządowych brak. Higienistek społecznych 29.

W roku sprawozdawczym została zapoczątkowana organizacja kolumny epidemicznej, kierownikiem której zostaje wyznaczony wojewódzki lekarz epidemiczny.

Zaznaczyć wreszcie należy ustalenie w okresie sprawozdawczym bardziej ścisłej koordynacji prac sanitariatu urzędowego z pracami w zakresie opieki społecznej zwłaszcza co do opieki lekarsko - higienicznej nad zakładami opiekuńczymi, kolonjami letniemi i w stosunku do prac komisji opieki społecznej i opiekunów społecznych.

2. Akcja sanitarno porządkowa.

Przeprowadzone inspekcje i prace lotnych komisji sanitarnych wykazały niedostateczny stan sanitarny osiedli, zwłaszcza małych miasteczek i osad miejskich. W tym kierunku konieczna jest dalsza wyteżona akcja sanitarna.

Przyczyną tego stanu jest przede wszystkim brak planowości w rozbudowie osiedli, złe warunki materialne i niska kultura higieniczna ludności, a także brak dostatecznego personelu sanitarnego samorządowego.

Utrzymanie sanitarno miast powiatowych uległo nieznacznej poprawie, jednak nadzór sanitarny nad obrotem artykułów spożywczych nie jest jeszcze dostateczny. Wszystkie miasta i osady miejskie posiadają regulaminy sanitarno - porządkowe.

Załącza się zestawienie stanu studzien i zaopatrzenia domów w ustepy i śmietniki według stanu z dn. 1.IV.34r.

Powiaty i miasta wydzielone	Ilość studzien			Ilość miesz- kańców przy- padających na 1 stu- dnię	% domów zaopa- trzonych w ustepy		% domów w mia- stach zaopatrzo- nych w śmie- tniki
	wier- conych	kopa- nych	ogółem		w mia- stach	w gmi- nach wiej- skich	
Biała Podl.	51	7.050	7.101	16 osób	80 %	65 %	75 %
Bilgoraj	28	6.890	6.918	17 "	90 %	40 %	100 %
Chełm	18	8.478	8.496	20 "	60 %	52 %	25 %
Garwolin	73	9.934	10.056	16 "	60 %	45 %	60 %
Hrubieszów	208	3.919	4.127	32 "	88,9 %	83,4 %	89 %
Janów Lub.	33	5.540	5.573	28 "	92 %	10 %	13 %
Krasnystaw	287	2.898	3.275	42 "	86 %	70 %	75 %
Lubartów	28	4.690	4.718	21 "	90 %	76 %	90 %
Lublin	40	7.437	7.487	23 "	85 %	94 %	70 %
Łuków	6	9.408	9.414	13 "	91 %	30 %	94 %
Puławy	67	6.897	6.964	24 "	86 %	93 %	89 %
Radzyń	7	2.952	2.989	12 "	46 %	83 %	38 %
Siedlce	7	7.915	7.922	14 "	94 %	75 %	85 %
Sokołów	8	4.835	4.843	17 "	75 %	45 %	55 %
Tomaszów	106	1.522	1.642	76 "	45 %	39 %	80 %
Węgrów	10	7.026	7.036	13 "	75 %	55 %	80 %
Włodawa	15	6.576	6.591	60 "	78 %	51 %	43 %
Zamość	423	3.743	4.255	35 "	81 %	43 %	100 %
m.Lublin	84	837	921	121 osób sa- wodociagi	80 %	-	80 %
m.Siedlce	18	120	138	267 osób	98 %	-	88 %
m.Chełm	20	240	260	123 "	51 %	-	60 %

Nowych studzien w 1933/34 r. wybudowano 194. W roku sprawozdawczym utworzono 2 nowych łaźni, a 7 łaźni poddano rekonstrukcji i poprawie. Poza tem wybudowano 8 pływalń publicznych.

Stan sanitarny piekarni dotychczas nie jest dostateczny, pomimo, że część nieodpowiednich piekarni została zamknięta, reszta zaś tylko częściowo adoptowana. Stan sanitarny zakładów wyrobu i sprzedaży artykułów mięsnych uległ pewnej poprawie. Nadzór sanitarny nad mlekiem i przetworami mlecznymi jest jeszcze w stadium organizacji.

Najważniejszym zadaniem w tym zakresie będzie utworzenie zlewni mlecznych i odpowiednio urządzonych wytwórni. Uregulowanie sprawy handlu domokrażnego mlekiem następuje z wielkimi trudnościami.

3. Zwalczanie chorób zakaźnych.

Stan szerzenia się chorób zakaźnych na terenie województwa w 1933/34 r. i w pierwszej połowie 1934/35 /w porównaniu do 1932/33/ był następujący:

Nazwa choroby	Rok 1932				Rok 1933				Rok 1934 /1-sze półrocze			
	Zachorowań	Zachorowań	Zgonów	%	Zachorowań	Zachorowań	Zgonów	%	Zachorowań	Zachorowań	Zgonów	%
Dur brzuszny	1.742	1.098	48	4,6 %	369	31	8,4 %					
Dur plamisty	140	242	15	6,2 %	240	6	2,5 %					
Czerwonka	122	99	3	3 %	9	-	-					
Plonica	763	786	12	1,5 %	220	4	1,8 %					
Błonica	750	778	18	2,3 %	357	8	2,24 %					
Odra	357	1.989	4	0,2 %	499	3	0,6 %					

W roku sprawozdawczym wykazuje się zwiększenie szerzenia się duru plamistego i odry, zaś spadek zachorowań na dur brzuszny i czerwonkę.

Stosowanie szczepień ochronnych było następujące:

Nazwa choroby	Szczepienia ochronne		
	1932r.	1933r.	w I-szem półroczu 1934 r.
Przeciw durowi brzuszному	13.499	5.572	10.332
Przeciw durowi plamistemu	-	129	180
Przeciw czerwonce	867	150	922
Przeciw błonicy - plonicy	3.916	7.972	2.383
Przeciw ospie	177.612	168.878	-

Urząd Wojewódzki wydał w roku sprawozdawczym szereg zarządzeń normatywnych w kierunku zwalczania epidemij. W tym też okresie została zapoczątkowana organizacja wojewódzkiej kolumny epidemicznej, której zadaniem ma być pomoc w przeprowadzaniu badań epidemiologicznych i w bezpośredniej akcji zwalczania chorób zakaźnych w terenie. Przedsięwzięto ponadto akcję w zakresie budowy nowych studzien i poprawy stanu zaopatrzenia ludności w odpowiednią wodę.

4. Lecznictwo.

1/ Zabezpieczenie ludności pomocy lekarskiej i położniczej. Na terenie województwa praktykuje 405 lekarzy /w tym 259 w miastach i 146 w gminach wiejskich i osadach/, 171 lekarzy dentystów, 202 felczerów, 417 położnych /206 w miastach, 211 w osadach i gminach wiejskich/. Zabezpieczenie pomocy lekarskiej i położniczej na terenach wiejskich jest niedostateczne. Ważną jest przeto zapoczątkowana w b.r. akcja uruchomienia przy pomocy Funduszu Pracy kilku punktów lekarskich w małych osadach, które będą spełniać rolę wiejskich Ośrodków Zdrowia, działających w rejonie kilku sąsiednich gmin.

Również tworzenie sieci rejonów lekarskich szkolnych spowoduje bardziej równomierne rozmieszczenie lekarzy na terenach prowincjonalnych i polepszy sprawę organizacji pomocy lekarskiej dla ludności wiejskiej.

2/ Zakłady lecznicze. Na terenie województwa jest 40 /czynnych 38/ szpitali z 2.515 /czynnymi 2.461/ łózkami, w tym

2	szpitali międzykomunalnych	z 283 łózkami	
24	" komunalnych	z 1340 "	
2	" fundacyjne	z 353 "	
7	" społecznych	z 289 "	/czynnych 235/
5	" prywatnych	z 250 "	

Co do poszczególnych działów szpitalnictwa:

662 łóżek dla chorych wewnętrznych

624 " " " chirurgicznych

311 " " położnic i chorych ginekologicznych

402 " " chorych zakaźnych

20 " " " ocznych

103 " " " gruźliczych

87 " " " wenerycznych

282 " " innych chorych.

Zaznacza się niedostateczną ilość łóżek dla chorych gruźliczych, ocznych i dla położnic.

Stan finansowych szpitali naogół ciężki ze względu na nieregularne płacone przez samorządy za leczenie chorych ubogich.

W roku sprawozdawczym nastąpiły następujące zmiany w szpitalnictwie.

Zamknięty został szpital w Dorchusku, którego utrzymanie nie było celowe z uwagi na istnienie szpitala w Chełmie. Nieczynne były szpitale wyznaniowe żydowskie w Siedlcach i Hrubieszowie.

Zapoczątkowano przeniesienie szpitala sejmikowego we Włodawie do innego bardziej odpowiedniego budynku, z planem budowy nowego pawilonu zakaźnego.

Poddano gruntownej rekonstrukcji i rozbudowie szpital na Klimowiznie /pow.węgrowski/, szpital sejmikowy w Janowie Lub. i szpital wyznaniowy żydowski w Lublinie.

W szpitalu sejmikowym w Krasnymstawie rozpoczęto budowę urządzeń wodociągo - kanalizacyjnych.

W szpitalu sejmikowym w Tomaszowie został odremontowany i rozszerzony pawilon gruźliczy.

Rozpoczęta została budowa nowego szpitala sejmikowego w Puławach.

Przeprowadzony remont szpitala psychiatrycznego w Chełmie umożliwił rozszerzenie szpitala o 100 łóżek /do ogólnej ilości 300 łóżek/.

Zaznaczyć należy, że w tym okresie została unormowana organizacja wewnętrzna szpitali przez zatwierdzenie statutów, regulaminów wewnętrznych i instrukcyj dla personelu większości szpitali na terenie województwa.

Taksy szpitalne zostały we wszystkich szpitalach obniżone. Obłożenie przeciętne szpitali wynosiło w 1933/34r. 53,1 % łóżek.

5. Medycyna zapobiegawcza i higiena społeczna.

W końcu okresu sprawozdawczego na terenie województwa było czynnych względnie w stadium uruchomienia 11 ośrodków zdrowia, w tem 4 dawniej istniejące w Biłgoraju, Białej Podl., Hrubieszowie i Włodawie i 7 nowych ośrodków w Lublinie, Chełmie, Siedlcach, Zamościu, Sosnowicy i Garwolinie i 1 filjalny ośrodek zdrowia w Kodniu /pow.bialski/.

W wymienionych ośrodkach zdrowia względnie samoistnie prowadzone były następujące przychodnie społeczne:

a/ przychodnie przeciwgruźlicze: 16 /w 11 ośrodkach zdrowia/, pozatem w Łukowie, Krasnymstawie, Siedlcach /T.O.Z./, Radzyniu, Puławach;

b/ przychodnie przeciwgryglicze: 13 /w 11 ośrodkach zdrowia/, pozatem w Łaciejowicach i Siedlcach /T.O.Z./;

c/ przychodnie przeciwweneryczne 4 /w Lublinie, Siedlcach, Chełmie, Białej Podl./, pozatem w stanie organizacji są przychodnie w Zamościu i Łosicach;

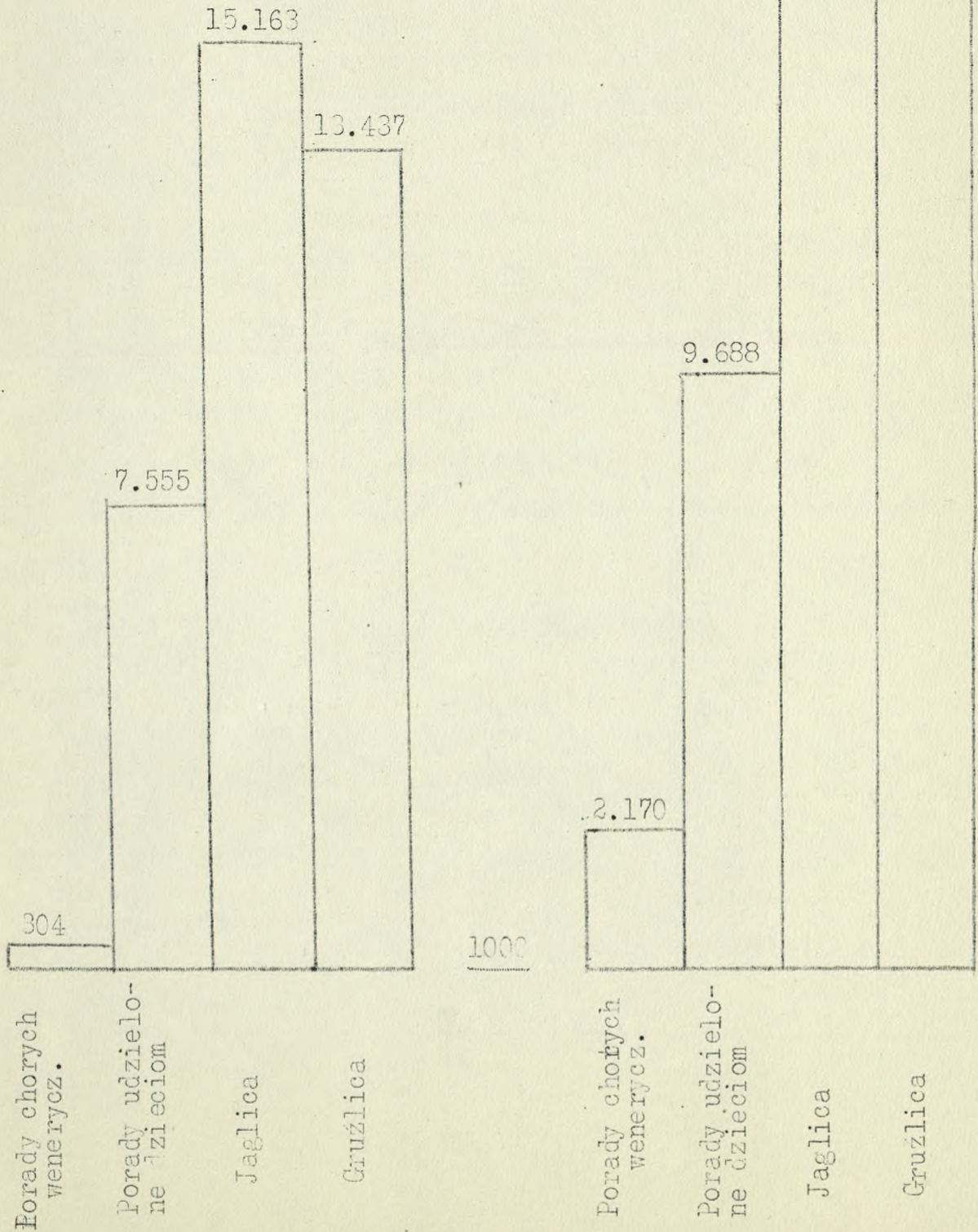
d/ stacje opieki nad matką i dzieckiem 13: w Białej Podl., Biłgoraju, Hrubieszowie, Włodawie, 2 w Lublinie, Chełmie, Siedlcach, Łosicach, Zamościu, Sosnowicy, Tuchowiczu /pow. łukowski/, i w Kodniu /pow.bialski/;

e/ akcja przeciwalkoholowa została zapoczątkowana przy ośrodkach zdrowia w Lublinie i w Siedlcach.

Działalność wymienionych przychodni była następująca:

Ilość porad udzielonych w przychodniach Ośrodków
 Zdrowia na terenie Województwa Lubelskiego
 w 1932/33r.

w 1933/34r.

Przychodnie przeciwgruźlicze

Ilość przychodni		Ilość osób będących pod opieką przychodni		Ilość porad udzielonych		Ilość wywiadów społecznych		Ilość zabiegów				Odmy	
								zastrzyki dożylnie		zastrzyki podskórne			
1932/33	1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	1933/34
16	16	8.377	8.573	13.437	22.442	4.727	6.921	3.982	3.708	5.760	4.890	770	996

Stacje opieki nad matką i dzieckiem

Ilość przychodni		Ilość osób będących pod opieką		Ilość porad udzielonych		Ilość wywiadów społecznych		Ilość dzieci dożywianych		Ilość litrów mleka		Ilość litrów mieszanek	
1932/33	1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	1933/34	1932/33	1933/34
9	12	1.330	2.455	7.555	9.688	2.689	4.715	1.200	1.392	42.177	194.523	10.246	17.509

Przychodnie przeciwjaglicze

Ilość przychodni		Ilość osób będących pod opieką		Ilość porad udzielonych		Ilość wywiadów społecznych	
32/33	33/34	32/33	33/34	1932/33	1933/34	1932/33	1933/34
7	13	1.480	2.846	15.163	18.533	771	1.373

Przychodnie przeciwweneryczne

Ilość przychodni		Ilość osób będących pod opieką		Ilość porad udzielonych		Ilość wywiadów społecznych		Z a s t r z y k i					
								dożylnie		domięśniowo		podskórne	
32/33	33/34	32/33	33/34	32/33	33/34	32/33	33/34	32/33	33/34	32/33	33/34	32/33	33/34
3	4	99	292	304	2.170	-	34	-	297	176	453	128	406

Pozatem zapoczątkowana została akcja w kierunku tworzenia ośrodków zdrowia wiejskich dla podniesienia warunków higienicznych życia ludności wiejskiej i zwalczania wśród niej chorób społecznych.

Przy współdziałaniu Funduszu Pracy postanowiono utworzenie 3 rejonów sanitarnych z wiejskimi ośrodkami zdrowia: w Łukowej /pow.biłgorajski/, w Komarówce /pow.radzyński/ i w Gródku /pow.sokołowski/. W Gródku ośrodek zdrowia tworzone jest przez Towarzystwo "Opieka".

Równocześnie rozpoczęte zostały prace organizacyjne dla uruchomienia przy współpracy Polskiego Czerwonego Krzyża 4 wiejskich ośrodków zdrowia w powiecie łukowskim i przygotowane jest też utworzenie takich ośrodków w gminie Niemce /pow.lubartowski/, a także w Dorohusku i Świerżu /pow.chełmski/. Przy tych ośrodkach wiejskich projektowane jest następnie tworzenie punktów pogotowia ratunkowego.

W Krasnobrodzie /pow.zamojski/ uruchomiony został przez T-wo "Opieka" zakład o charakterze prowencyjno-sanatoryjnym dla dzieci zagrożonych gruźlicą.

W zakresie higieny społecznej na terenach wiejskich mają ważne znaczenie organizowane "konkursy zdrowia w chacie wiejskiej", również działalność w kierunku higienicznym organizacji Kół Gospodyń Wiejskich, wreszcie organizacja wystaw higienicznych, przy czym zaznaczyć należy bardzo dobrą organizację takiej wystawy na terenie powiatu garwolińskiego.

Akcja propagandowa w zakresie zwalczania gruźlicy prowadzona była w czasie "Dni przeciwigruźliczych". W okresie sprawozdawczym były również przeprowadzone na terenie województwa prace kolumny przeciwigruźliczej, która badała dzieci zakładów opiekuńczych i szkół i instruowała w akcji przeciwigruźliczej personel lekarski i pielęgniarki ośrodków zdrowia i lekarzy szkolnych.

6. Higiena szkolna.

Stan higieniczny lokali szkolnych szkół powszechnych jest dotychczas wybitnie ujemny. Na 5.746 izb szkolnych tylko 2.540 mieściło się w lokalach własnych, zaś 3.206 było w pomieszczeniach wynajętych, ciasnych i niedostosowanych do wymagań higienicznych. W 1933/34 r. przybyło 221 nowych izb szkolnych.

Opieka lekarska nad dziećmi szkolnymi jest niedostateczna. Na ogólną ilość około 360.000 dzieci szkół powszechnych lekarzy szkolnych było 42 w 1932/33r. i 70 w 1933/34r.

Zaopatrzenie szkół w odpowiednią wodę do picia - jest w wielu wypadkach nieodpowiednie zwłaszcza na wsi. Przy wielu szkołach brak placów do zabaw i boisk - większość szkół nie ma odpowiednich szatni. Nieliczne tylko szkoły /w miastach/ mają urządzenia kąpielowe /natryskowe/.

Akcja wychowania fizycznego młodzieży szkolnej poczyniła znaczne postępy. Poza tym tworzone są obecnie liczne kąpieliska publiczne /pływalnie/ użytkowane w znacznym stopniu przez młodzież szkolną.

7. Inspekcja farmaceutyczna.

Inspekcja farmaceutyczna wykazała polepszenie stanu utrzymania aptek i drogerij. Obecnie na terenie województwa czynne są 154 apteki /100 normalnych/, /filjalnych 2/, 54 wiejskich, 5 Kas Chorych, 1 kolejowe, zakładowych 2, hurtowni aptecznych 3, fabryk wód gazowych 166, drogerij 82. Nowych koncesyj wydano na apteki 3, drogerie 6. Rozmieszczenie aptek na terenie województwa odpowiada na ogół potrzebom ludności.

Ogólny program dalszych najbardziej ważnych aktualnych prac

w zakresie zdrowia publicznego na terenie województwa.

1/ Podniesienie stanu sanitarnego osiedli miejskich i wiejskich, zwłaszcza co do zaopatrzenia osiedli w dobrą wodę, odpowiedniego usuwania nieczystości i śmieci. Tworzenie łaźni i kąpielisk publicznych /pływalni/.

2/ Organizacja stopniowa rejonów sanitarnych, niezbędnych dla ustalenia odpowiedniego nadzoru sanitarnego, zwalczanie epidemii i dla nadzoru lekarskiego nad szkołami.

3/ Organizacja w miastach stacji badania artykułów spożywczych i wzmożenie nadzoru sanitarnego nad temi artykułami /zwłaszcza nad artykułami mącznymi, mięsnymi i mlecznymi/ Organizacja zlewni mlecznych.

4/ Podniesienie stanu utrzymania szpitali. Rekonstrukcja /wzgl. budowa/ pawilonów zakaźnych przy szpitalach publicznych. Utworzenie sanatorium dla chorych gruźliczych.

5/ Rozszerzenie akcji szczepień ochronnych przeciw chorobom zakaźnym, zwłaszcza zaś szczepień przeciw tyfusi brzusznemu i błonicy. Szersze zastosowanie szczepień - przeciwgruźliczych /B.C.G./.

6/ Utworzenie przy współdziałaniu organizacji społecznych sieci rejonów Ośrodków Zdrowia wiejskich, które winny prowadzić akcję higieniczną i leczniczą celem podniesienia warunków zdrowotnych życia ludności wiejskiej i zwalczanie chorób społecznych i zakaźnych.

7/ Polepszenie stanu utrzymania szkół powszechnych i zapewnienie opieki lekarskiej nad dziećmi szkolnymi.

8/ Należyta organizacja pomocy lekarskiej dla pracowników rolnych.

9/ Zabezpieczenie ludności wiejskiej odpowiedniej pomocy położniczej z tworzeniem stacji pogotowia porodowego, prowadzonych przy rejonowych ośrodkach zdrowia.

10/ Unormowanie spraw dotyczących stwierdzania przyczyn zgonów.

11/ Usprawnienie organizacji pomocy lekarskiej nad rodzinami ubogimi i bezrobotnymi i usprawnienie organizacji pogotowia ratunkowego.

12/ Podniesienie kultury higienicznej życia na wsi przez odpowiednią propagandę higieny.

IX. R O L N I C T W O
=====

Uwagi ogólne
z dziedziny
zagadnień rol-
nych.

Dla zobrazowania sytuacji, w jakiej się rolnictwo w okresie sprawozdawczym znalazło, należy na wstępie wymienić, iż poza występującymi szkodnikami zwierzęcymi i chorobami roślin, dającymi się dość we znaki rolnikom, województwo lubelskie poniosło klęskę powodzi, która objęła częściowo trzy powiaty nadwiślańskie; ogólnie urodzaje roku 1933/34 były bardzo dobre, natomiast zbiory r. 1934/35 spowodu długotrwałych deszczów i strat powodziowych w porównaniu do r. ub. uległy zmniejszeniu tak pod względem ilościowym /ok. 15 % jak i jakościowym /brak wagi holenderskiej/.

Na tem miejscu należy podkreślić, iż powołane do życia urzędy rozjemcze wpłynęły dodatnio na polepszenie sytuacji w rolnictwie przez odciążenie gospodarstw rolnych od płaconia uciążliwych procentów lichwiarskich od pożyczek zaciągniętych u przygodnych pożyczkodawców.

Ponadto uruchomienie Lubelskiej Izby Rolniczej przyczyniło się w dużym stopniu do pogłębienia opieki w dziedzinie popierania rolnictwa.

Powiatowe
Komisje
Rolne.

Komisje Rolne w działalności swojej z roku na rok tracą dawniejszy rozmach i intensywność w pracy. Częściowo daje się wytłumaczyć zaprowadzonymi przez Wydz. Pow. oszczędnościami w wydatkach potrzebnych na diety i koszty podróży członków komisji, jak i może wogóle niedocenianiu zakresu działania i obowiązków koordynowania prac w rolnictwie, wykonywanych przez sejmiki we własnym zakresie i przez dobrowolne organizacje rolnicze subwencjonowane przez samorząd powiatowy.

Pow. Zw. Komunalne od szeregu lat preliminarują w swych budżetach w dziale X bardzo poważne kwoty na "popieranie rolnictwa" i choć sumy ogólne z roku na rok stopniowo się zmniejszają, stosunek w procentach do wydatków ogólnych utrzymuje się na jednym poziomie.

Wykonanie budżetów P.Z.K. w roku sprawozdawczym wynosiło 881.506,34 zł., co stanowi do ogólnej sumy budżetu 11,8 %. Suma wykonania budżetu na dział X w roku 1933/34 w porównaniu do roku poprzedniego uległa zmniejszeniu o 0,8 %.

Współpraca
nad podnie-
sieniem rol-
nictwa.

Szczególnie w przeżywanym kryzysie gospodarczym należyte współdziałanie wszystkich czynników powołanych do współpracy nad podniesieniem rolnictwa daje w rezultacie nieocenione usługi temuż rolnictwu tak pod względem materialnym, jak i moralnym.

Ustawowy za-
kres działa-
nia Oddz. Rol-
nego.

W związku z przejęciem szeregu prac w dziedzinie rolnictwa przez Lubelską Izbę Rolniczą sprawozdanie Urzędu Wojewódzkiego ogranicza się tylko do zagadnień wynikających z obowiązujących ustaw i rozporządzeń w zakresie spraw dotyczących: a/ ochrony roślin, b/ rybactwa, c/ państwowego nadzoru nad buhajami, d/ działalności Wojew. Komisji Kwalifikacyjnej Ogierów, e/ szkół rolniczych oraz czynności poruczonych lustracji rachunkowych i rzeczowych organizacyj rolniczych, subwencjonowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych.

Ochrona roślin.

W ciągu ostatnich czterech lat dokonano na terenie całego województwa lustracji upraw ziemniaczanych w obawie zawleczenia raka ziemniaczanego z sąsiednich województw, jak dotąd raka nie stwierdzono.

W walce z chwastami wprowadzone zostało w szkołach powszechnych święto niszczenia chwastów, skutecznie oddziałując na drobnych rolników, którzy w porównaniu do ubiegłego roku znacznie lepiej tępil w swoich polach osety. Berberys w dalszym ciągu miejscami występuje, a szczególnie w pow. puławskim, gdzie duże w tym kierunku wysiłki nie dały dotąd pożądanego rezultatu.

Korówki wełnistej na terenie województwa nie stwierdzono. Gorzej natomiast przedstawia się sprawa zwalczania wołka zbożowego, który nagminnie ukazał się w młynach, śpichrzach i magazynach większych i drobnych rolników. Susły i myszy skutecznie zostały tępione dwusiarczkiem węgla i zalaniem nor wodą. Susły utrzymują się w pow. hrubieszowskim i zamojskim, myszy wystąpiły masowo w puławskim i łukowskim.

Sady ucierpiały powodu pojawienia się kwieciaka jabłkowca, zwojówek i innych gąsienic motyli.

Zorganizowana od 1.I.1934 przy Lubelskiej Izbie Rolniczej, z etatami entomologa, fitopatologa i laborantki, stacja Ochrony Roślin rozpoczęła intensywną pracę zmierzającą do zapoznania się z występującymi szkodnikami zwierzęcymi i chorobami roślin.

Rybacktwo.

Realizując postanowienia i zadania ustawy o rybołówstwie z dn. 7.III.1932 r./Dz.Ust.Nr.35, poz.357/i zmierzając do uregulowania stosunków w dziedzinie rybołówstwa i celowej ochrony tegoż, - od połowy maja 1933 r. do końca okresu sprawozdawczego /1.IV.1934 r./ dokonano podziału niemal wszystkich wód otwartych na obwody rybackie z wyjątkiem jedynie rzeki Wieprza i jego dorzecza i rzeki Krzny z dorzeczem.

Ogółem utworzono 251 obwodów rybackich. W szczególności - na odcinku rzeki Wisły, należącym do właściwości lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego, utworzono 57 obwodów rybackich, na odcinku rzeki Bugu - utworzono 82 obwody rybackie.

Pozatem na poszczególnych rzekach utworzono następującą ilość obwodów rybackich: rzeka Wilga - 8 obwodów, rzeka Promnik - 1 obwód, rzeka Okrzejka - 8 obwodów, rzeka Kurówka 4 obwody, rzeka Bystra - 5 obwodów, rzeka Chodelka - 6 obwodów, rzeka Wrzelowianka I - 1 obwód, rzeka Wyżnica - 6 obwodów, rzeka Urzędówka - 2 obwody, rzeka Sanna - 12 obwodów, rzeka Lutynka - 1 obwód, rzeka Karasiówka - 1 obwód, rzeka Tuczyń - 1 obwód, rzeka Wrzelowianka II - /dopływ Wisły na 309,5 klm./ - 1 obwód, rzeka Huczwa - 10 obwodów, rzeka Wozuczynka - 2 obwody, rzeka Siniucha - 1 obwód, rzeka Wełnianka - 1 obwód, rzeka Udał - 1 obwód, rzeka Ucherka - 2 obwody, rzeka Włodawka wraz z przyległymi jeziorami - 9 obwodów, rzeka Krzewianka - 1 obwód, rzeka Tarasienka wraz z przyległymi jeziorami - 4 obwody, rzeka Krzywula - 2 obwody, rzeka Toczna - 3 obwody, rzeka Kołodziejka - 1 obwód, rzeka Lysła - 2 obwody, rzeka Liwiec - 10 obwodów, rzeka Muchawka - 1 obwód, rzeka Kostrzyn - 2 obwody.

Pozatem na jeziorach leżących w dorzeczu poszczególnych rzek ustanowiono obwody: jezioro Dziecinowskie - 1 obwód, jezioro Kacapka - 1 obwód i jezioro Brudno - 1 obwód.

Wykaz rzek wraz ze wskazaniem długości ich biegu z podziałem na obwody rybackie dokonanych w ubiegłym roku

podany został do publicznej wiadomości rozporządzeniem Wojewody Lubelskiego w Nr. 2 Lubelskiego Dziennika Wojewódzkiego z dnia 31 stycznia 1934 r.

Zgodnie z postanowieniami ustawy o rybołówstwie została utworzona obwód rybackiego ustaje łowienie ryb w rzekach przez osoby nieuprawnione.

Gospodarowanie i prawo połowu ryb przysługuje wyłącznie dzierżawcy, któremu przyznana będzie dzierżawa na przetargu przeprowadzonym w odpowiednim starostwie.

Akcja przetargowa na dzierżawę prawa połowu ryb została już rozpoczęta w okresie sprawozdawczym i wskutek tego znaczna część obwodów rybackich na rzece Wiśle została wydzierżawiona. Akcja wydzierżawiania obwodów rybackich na innych rzekach jest w toku w bieżącym czasokresie.

Dzierżawcy obwodów rybackich poza uzyskanym prawem połowu ryb w danym obwodzie rybackim mają również obowiązek prowadzenia akcji zarybiania rzek, bądź to bezpośrednio bądź to pośrednio przez składanie odpowiedniej wysokości kwot pieniężnych z danego obwodu rybackiego na cele zarybiania rzek prowadzone przez państwo - za pośrednictwem odpowiednich fachowych organizacji.

Dążąc do zdobycia dobrych fachowców - zawodowych rybaków na dzierżawców obwodów rybackich, U.W. specjalnym piśmem zalecił starostom udzielenia pomocy finansowej ze strony instytucji drobnego kredytu, jak kasy gminne i komunalne, aby tą drogą przyspieszyć akcję zagospodarowania wód, oddając je przytem we właściwe ręce.

Podstawą dalszych prac w dziedzinie zagospodarowania wód otwartych posłuży ustawowo przewidziany fundusz ochrony rybołówstwa, na który składają się 15 % potrącenia od czynszów dzierżawnych, jak również specjalne dopłaty do kart rybackich i wędkarskich.

Nadzór państwowy nad buhajami.

W okresie sprawozdawczym ustawa z dnia 28 października 1925 r. o nadzorze państwowym nad buhajami została wprowadzona za pośrednictwem Urzędu Wojewódzkiego rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 12 marca 1934 r. na terenie 3 gmin powiatu lubelskiego, a mianowicie: Bełżyce, Bychawa i Jastków oraz 15 gmin powiatu siedleckiego, a mianowicie: Czuryły, Domanice, Królowa Niwa, Krzeslin, Łosice, Mordy, Niwiski, Sarnaki, Skórzec, Stara Wieś, Stok Rusk, Wiśniew, Wodynie, Zbuczyn i Zeliszew.

Działalność Wojew. Komisji Kwalifik. Ogierów.

Wojewódzka Komisja Kwalifikacyjna Ogierów w roku sprawozdawczym dokonała w 34 miejscowościach przeglądu ogierów, na które doprowadzono 5900 sztuk.

Z wykazanej ilości Komisja Kwalifikacyjna odrzuciła 4764 szt. ogierów całkowicie niezdalnych do rozplodu, natomiast udzieliła 1136 świadectw uznania, w tem kategorii I - 37, kategorii II - 201, kategorii III - 745, IIIb - 153.

W podziale na rasy cyfra 1136 obejmuje: 498 koni ras szlacheckich, t.j. pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej i pochodnych, następnie 378 koni ciężkich, t.zw. pogrubionych, dalej 35 t.zw. koników i mierzynów oraz 225 t.zw. miejscowych beztypowych, lecz prawidłowej budowy.

Lustracje organizacji rolniczych, subwencjonowanych przez Min. Roln. i Ref. Roln.

W okresie sprawozdawczym Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych udzieliło zasiłków na doświadczalnictwo rolnicze 3 zakładom doświadczalnym, a mianowicie:

Chełm na borowinie	w kwocie	-	zł. 15.400.-
Sobieszyn na bielicach	w kwocie	-	" 10.400.-
Zemborzyce na łossach	w kwocie	-	" 20.400.-

zaś Urząd Wojewódzki dokonał w tymże okresie sprawozdawczym lustracji w/w zakładów za rok budż. 1932/33.

Ponadto w/w Ministerstwo subwencjonowało Wojew. T-wa Organizacji i Kółek Rolniczych w Lublinie na ogólne cele T-wa w kwocie zł. 80.270 oraz Izba Przemysłowo - Handlowa

w Lublinie w kwocie zł.2.396,25 na akcję drobiarską i Polski Związek Bekonowy w Warszawie na popieranie hodowli trzedy chlewnej typu bekonowego w kwocie zł.13.643,02.

Lustracji zużycie udzielonych zasiłków Urząd Wojewódzki dokonał, stwierdzając wydatkowanie tychże zgodne z przeznaczeniem.

X. W E T E R Y N A R J A .

=====

Zwalczanie
zaraźliwych
chorób zwie-
rzęcych.

W roku sprawozdawczym państwowy personel weterynaryjny z całą energją przystąpił do opanowania i skłumienia zaraźliwych chorób zwierzęcych, przede wszystkim rozpoczął nową walkę z nosacizną, która dla braku odpowiednich kredytów nie mogła być w roku ubiegłym kontynuowana. Akcję tę zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych zmieniono w ten sposób, że zamiast pobierania od wszystkich koni krwi, zastosowano masową malleinizację koni sposobem wśródskórнопowiekowym, a dalszym badaniom rozpoznawczym t.j. badaniu krwi i malleinizacji podskórnej, poddawano jedynie konie, reagujące dodatnio, lub wątpliwie przy malleinizacji wśródskórнопowiekowej. Ten ostatni sposób w praktyce okazał się daleko lepszym od pierwszego, ze względu na możliwość szybkiego zbadania wszystkich koni, znajdujących się na terenie województwa, jak również z uwagi na znaczne zmniejszenie kosztów, związanych z tą akcją. Jak widać z dotyczących przeprowadzonych badań, akcja zwalczania nosacizny była bardzo pożądaną na terenie województwa lubelskiego, na co wskazuje fakt zabicia li tylko na podstawie badań rozpoznawczych 142 koni z ukrytą formą tej choroby. W roku 1933 zbadane zostało całe поголовье koni w m. Lublinie i 10 powiatach, a mianowicie: biłgorajskim, chełmskim, hrubieszowskim, janowskim, krasnostawskim, lubelskim, lubartowskim, puławskim, tomaszowskim i zamojskim, w pozostałych zaś powiatach badanie koni jest w toku. W wymienionych wyżej powiatach zbadano ogółem 221.567 koni, z których reagowały dodatnio 322 konie wszystkie te konie poddano dalszym badaniom rozpoznawczym, w wyniku których do dnia 31 grudnia roku sprawozdawczego zabito 131 koni. Konie uznane na podstawie badań rozpoznawczych jako chore, zabijano niezwłocznie, a trupy ich niszczone wraz ze skórą, w zapowietrzonych zaś zagrodach dokonywano ścisłej dezynfekcji.

Nasilenie węglików w porównaniu z rokiem 1932 zwiększyło się znacznie i faktem stwierdzono w 14 powiatach, 45 miejscowościach i 118 obejściach u 26 koni, 124 sztuk bydła. W miejscach stałego powtarzania się tej choroby w powiatach bielskim, garwolińskim, hrubieszowskim i puławskim przeprowadzono szczepienia przeciw węglikom, które zastosowano: u 269 koni, 1500 sztuk bydła i 68 owiec. Wynik szczepień był dobry.

Szeleścińce stwierdzono urzędowo tylko w 1 powiecie hrubieszowskim i w 1 obejściu, gdzie zachorowała i padła 1 sztuka.

Zarazę dziczyzny i bydła ujawniono w 2-ch powiatach łukowskim i zamojskim w 5 obejściach, w których zarochowało i padło 5 sztuk bydła.

Świerzb koni stwierdzono w 3 powiatach: garwolińskim, lubartowskim i tomaszowskim w 3 zagrodach u 32 koni. Z chorych koni po zastosowaniu odpowiedniego leczenia wyzdrowiało 24, 1 padł, a 1 zabito z powodu dodatniego wyniku badania na nosaciznę, zaś 6 koni pozostało na dzień 1 stycznia 1934r. w dalszym leczeniu.

Wściekliznę ujawniono w m. Lublinie i 16 powiatach, 123 miejscowościach i 183 zagrodach. Nie notowano wypadków tej choroby w powiatach sokołowskim i węgrowskim. W ciągu roku padło i zabito 170 psów, 3 koty, 6 koni i 12 sztuk bydła, a także 3 szt. trzody chlewnej. Ponadto zabito podejrzanych o zarażenie się 922 psy i 17 kotów, a wałęsających się 2493 psy i 15 kotów. Przez wściekłe zwierzęta pokasanych było 122 osoby, które poddano szczepieniom.

Cholera drobiu panowała w 9 powiatach i 16 miejscowościach w 27 zagrodach w których padło 393 sztuk ptactwa i zabito 19 sztuk chorych i podejrzanych. Szczepienia przeprowadzono u 968 szt. drobiu, w tym zapobiegawczych u 304 szt. i ochronnie u 664 szt. Po szczepieniach padło 4 szt.

Pomór i zaraza urzody nie przybrała na terenie województwa większych rozmiarów, bowiem w roku 1932 chorobę tę stwierdzono w 220 zagrodach, w których na ogólny stan trzody chlewnej 2.643 sztuki padło i zabito 989 świń, t.j. około 37 %, to w roku sprawozdawczym pomór stwierdzono w 14 powiatach, w 302 zagrodach, w których na ogólną ilość 3.604 sztuki trzody padło i zabito tylko 966 świń, a więc około 26,8 % całego pogłowia, znajdującego się w obejściach zapowietrzonych. Walka ta polegała na tem, że po urzędowym stwierdzeniu choroby zabijano wszystkie chore i podejrzane zwierzęta, zaś podejrzane o zarażenie się poddawano na koszt Skarbu Państwa szczepieniom surowicą przeciw pomorową.

Różycę trzody stwierdzono we wszystkich powiatach 279 miejscowościach, 543 zagrodach ze stanem 3.275 sztuk trzody chlewnej, z których zachorowało 894 szt. t.j. około 27 %. Z chorych po szczepieniu wyzdrowiało 363 szt., padło 365 szt. i zabito chorych 142 sztuki. Oprócz tego w zapowietrzonych zagrodach zabito 35 podejrzanych o zarazę zwierząt. Szczepienia przeciw różycę przeprowadzono u 36.679 szt.

Ponieważ przy zwalczaniu i wykrywaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych ma duże znaczenie nadzór weterynaryjny na targowicach, bowiem uniemożliwia wprowadzenia na targ zwierząt chorych i podejrzanych. Urząd Wojewódzki będzie w dalszym ciągu dążył do uporządkowania targowic, które pozostawiają jeszcze wiele do życzenia, i ustanowienia na wszystkich bez wyjątku nadzoru lekarskiego. Nie mniejsze znaczenie przy zwalczaniu zaraźliwych chorób zwierzęcych mają grzebowiska jednakże wiele jeszcze wsi i osad nie posiadają takowych. Zwłoki zwierząt bywają zagrzebywane dowolnie na pastwiskach w pobliżu wsi, a bardzo często porzucone na drogach, co musi znacznie przyczyniać się do szerzenia tych chorób.

Pomimo wydanych w roku ubiegłym zarządzeń ostatecznego uporządkowania sposobu nieszkodliwego usuwania zwłok, Urząd Wojewódzki w dalszym ciągu dążyć będzie do uporządkowania tych urządzeń i w razie nieurządzenia przez poszczególne wsie tych grzebowisk, odmawiać będzie odszkodowań i zapomóg za zabite i padłe zwierzęta.

Zamierzenia
na przyszłość.

Ponieważ zwalczanie zaraźliwych chorób zwierzęcych i zapobieganie tym że spada głównie na barki państwowych lekarzy weterynaryjnych, którzy z powodu znacznych obszarów powiatów i pozostawiających jeszcze wiele do życzenia warunków i środków komunikacyjnych przeciążeni są pracą, Urząd Wojewódzki dążyć będzie do zwiększenia ilości samorządowych lekarzy weterynaryjnych, którzy oprócz zadań związanych z ho-

dowlą, należytem utrzymaniem inwentarza, zając się winni łatwo dostępnem i tanieć lecznictwem w stosownie rozmieszczonych przychodniach weterynaryjnych.

W roku sprawozdawczym na terenie województwa urzędowe badanie zwierząt rzeźnych i mięsa wykonywało 61 lekarzy weterynaryjnych.

Rozpoczętą w roku 1932 budowę nowej rzeźni w Kazimierzu, pow. puławskiego wykończono w roku sprawozdawczym i oddano taką do użytku publicznego, budowę zaś rzeźni w Garwolinie i Rykach posunięto znacznie naprzód i takowe są już na wykończeniu.

XI. OCHRONA LASÓW.

=====

Ogólna powierzchnia lasów wynosiła 437.483 ha, na którą składały się lasy o wielkości powierzchni do 30 ha w ilości 201084 ha i lasy większej własności 236.399 ha.

W niniejszym okresie sprawozdawczym uległy zmianie rodzaju użytkowania; wskutek parcelacji w związku z reformą rolną, grunty leśne o powierzchni 431.13 ha, na skutek likwidacji służebności, na drodze przymusowej bądź dobrowolnej, o powierzchni 215.09 ha, za ekwiwalent lub z innych względów o powierzchni 626.43 ha.

Równocześnie zalesiono, w okresie objętym sprawozdaniem, powierzchnię 783,48 ha gruntów nieleśnych oraz 604 ha lotnych piasków na ziemiach drobnej własności.

Uznano za ochronne lasy 16 majątków o łącznej powierzchni 3945,72 ha. Wobec wyekspirowania planów dawnych, zatwierdzono nowych planów gospodarstwa leśnego dla lasów 58 majątków zajmujących łączną powierzchnię 69569,45 ha. Nieprawne wyryby stwierdzono na powierzchni 68.90 ha, przyczem ilość zajętych drzew wyniosła 7591 sztuk. W gospodarstwach zrębowych zezwolono na wyrąb cięć etatowych na powierzchni 2977,06 ha, w gospodarstwach przerebowych zaś ilość wyrąbanych, na podstawie zezwolenia, etatów masowych równała się 47524 m.³

Na przyszłość projektowane są następujące prace:

1/W związku z rozwijającą się akcją zalesień nieużytków na terenie powiatów województwa lubelskiego zamierza się wiosną 1935 r. rozwinąć intensywne zalesienia mniej więcej na powierzchni 1000 ha.

2/Projektowane są w najbliższym czasie lustracje poszczególnych obwodów komisarzy ochrony lasów w Zamościu, Chełmie i Siedlcach.

3/Projektowane są lustracje zalesień w lasach prywatnych by sprawdzić, czy równorzędnie z cięciami przewidzianymi w planach gospodarstwa leśnego zalesiane są zręby z lat ubiegłych, jak również czy nie zagrażają lasom inwazje szkodników leśnych

4/Wreszcie w czasie lustracji lasów będą sprawdzone na gruncie orzeczenia tak Urzędu Wojewódzkiego jak i poszczególnych starostw czy są one wykonywane należycie w zakresie podniesienia stanu gospodarki leśnej.

XII. PRZEBUDOWA USTROJU ROLNEGO ZA LATA 1933/1934.

Scalenie.

W okresie sprawozdawczym prowadzono scalenie w 88 obiektach na obsz. 208000 ha. W tej liczbie było:

prac nieukończonych	-	170 obiektów
" nowych	-	110 "

Projektów scalenia zatwierdzono w tym czasie 90.

Koszt scalenia 1 ha t.zw. "obliczeniowego", t.j. faktycznie wykonanego przez mierniczego w terenie, wynosił 19 zł.

Na ogólną ilość 12000 uczestników scalenia złożyło odwołanie do Okręgowej i następnie do Wojewódzkiej Komisji Ziemskiej 210 uczestn. scalenia, co stanowi 1,8 %.

W roku 1935 zamierza się przeprowadzić scalenie w 240 obiektach na obszarze 182000 ha, w tej ilości mieszczą się:

stare prace nieukończone w 1934 r.	-	190 obiektów
nowe	-	50 "

Koszt scalenia 1 ha t.zw. obliczeniowego ma wynieść 17 zł.

Zabudowa gospodarstw scalonych.

W miejscowościach scalonych udzielano pomocy technicznej przy zabudowie osiedli, oraz prowadzono kontrolę i nadzór nad zabudową.

Zabudową objętych było 3850 gospodarstw.

Nadto udzielono kredytu w gotówce i budulcu na zabudowę 602 gospodarstw scalonych. Przeciętna wysokość pożyczki na 1 gospodarstwo wynosi 342 zł.

Regulacja hipotek gospodarstw scalonych.

Do pierwsiastkowej regulacji hipotecznej wywołano 1144 gospodarstw, a zamknięto regulację hipoteczną dla 494 gospodarstw.

W roku 1935 Urząd Wojewódzki zamierza zakończyć regulację hipotek rozpoczętą w latach ubiegłych dla 2691 gospodarstw.

Znoszenie służebności.

Załatwiono definitywnie 40 spraw zniesienia służebności, dotyczących 2084 gospodarstw, dla których wydzielono ogółem 1868 ha gruntowego ekwiwalentu zasłużebnościowego, oraz ekwiwalent pieniężny w sumie 173083 zł.

Akcja znoszenia służebności na terenie województwa lubelskiego jest już na ukończeniu i według przewidywań ostateczne zakończenie tej akcji nastąpi w ciągu 2-3 lat.

Parcelacja rządowa.

Większych majątków państwowych w r. 1933 i 1934 nie parcelowano. Rozdysponowano jedynie kilkanaście drobnych obiektów przekazanych do parcelacji przez Dyрекcję Lasów Państwowych, jak osady pokarczennne, działki szkolne i inne. Z zakresu parcelacji rządowej czynności Urzędu Wojewódzkiego polegały przeważnie na wykańczaniu prac, dotyczących parcelacji przeprowadzonej na gruncie w latach ubiegłych. W szczególności załatwiano sprawy odwołań osadników od szacunku parcel, rewizje szacunku osad z urzędu i cesje praw do nabytych działek.

W roku 1935 projektuje się parcelację trzech większych majątków państwowych, o obszarze około 557 ha i szeregu drobnych działek z parcelacji lat ubiegłych.

Parcelacja prywatna.

W roku 1933 na skutek pogłębiającego się kryzysu, zubożenia ludności wiejskiej, jakoteż wobec braku dogodnego i taniego kredytu na kupno działek z parcelacji, ruch parcelacyjny majątków prywatnych doznał dalszego osłabienia.

W roku tym rozparcelowano z maj.prywatnych 3117 ha i z majątków Państwowego Banku Rolnego 555 ha. W roku 1934 na skutek nabycia przez Państwowy Bank Rolny do parcelacji 23500 ha z dóbr Ordynacji Zamojskiej, które to grunty parcelowane są na dogodnych warunkach kredytowych dla nabywców /kredyt do wysokości 75 % ceny sprzedaznej/ ruch parcelacyjny naogół wzmoógł się.

Wprawdzie parcelacja majątków prywatnych w r.1934 w dalszym ciągu osłabła, wyrażając się cyfrą 1950 ha, natomiast parcelacja majątków Państwowego Banku Rolnego dała już obszar 2533 ha.

Sprzedaż działek nabywcom z obszarów nabytych przez Państwowy Bank Rolny z Ordynacji Zamojskiej jest w toku i w ciągu roku bieżącego spodziewane jest rozparcelowanie z tych obszarów około 5000 ha, co oczywiście znacznie wpłynie na wzmożenie ruchu parcelacyjnego w porównaniu do lat ubiegłych.

Regulacja prawa własności rozparcelowanych gruntów prywatnych.

Wobec niezakończenia całego szeregu spraw, związanych z parcelacją gruntów prywatnych, ze względu tak na trudności gospodarcze, jak i niejednokrotnie na złą wolę właścicieli, wydana została w dniu 18.III.1932 r. ustawa o uregulowaniu prawa własności gruntów, oddanych w drodze parcelacji w posiadanie nabywców /Dz.U.R.P.Nr.30, poz.308/.

Założeniem tej ustawy jest danie nabywcom w drodze wyroku sądowego tytułów własności i ewent. rozsegregowanie długów hipotecznych zabezpieczonych na tych gruntach między rozparcelowaną i nierozparcelowaną część majątku.

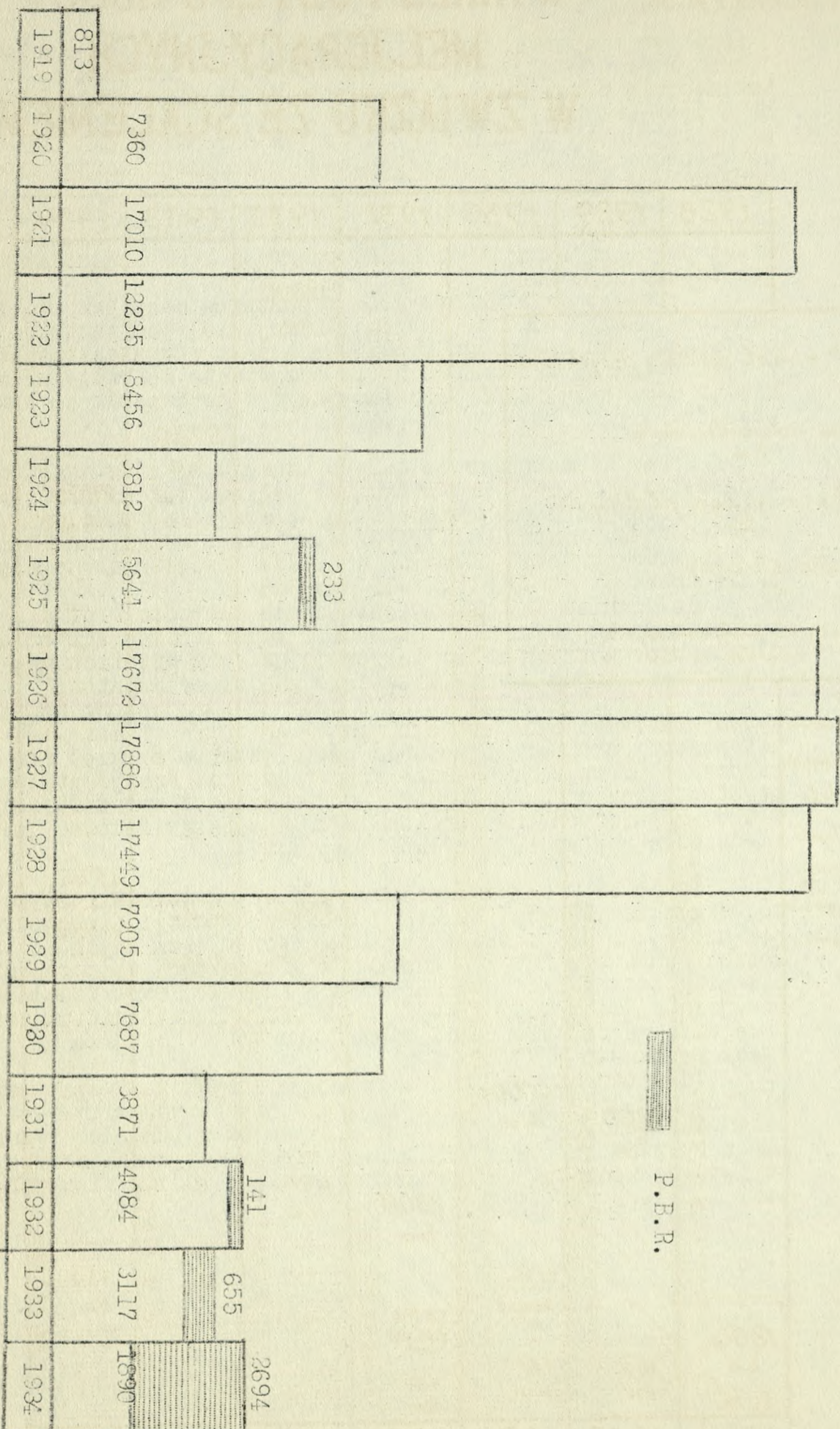
W roku 1933 akcja ta była dość żywa, zgłoszono bowiem w tym czasie do Sądów Okręgowych 53 sprawy - w miarę jednak wzmagających się trudności płatniczych, z drugiej zaś strony wobec wejścia w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn.24.X.1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych, omawiana akcja maleje, czego dowodem jest zgłoszenie w roku 1934 tylko 18 spraw.

Przejęcie gruntów za należności pieniężne.

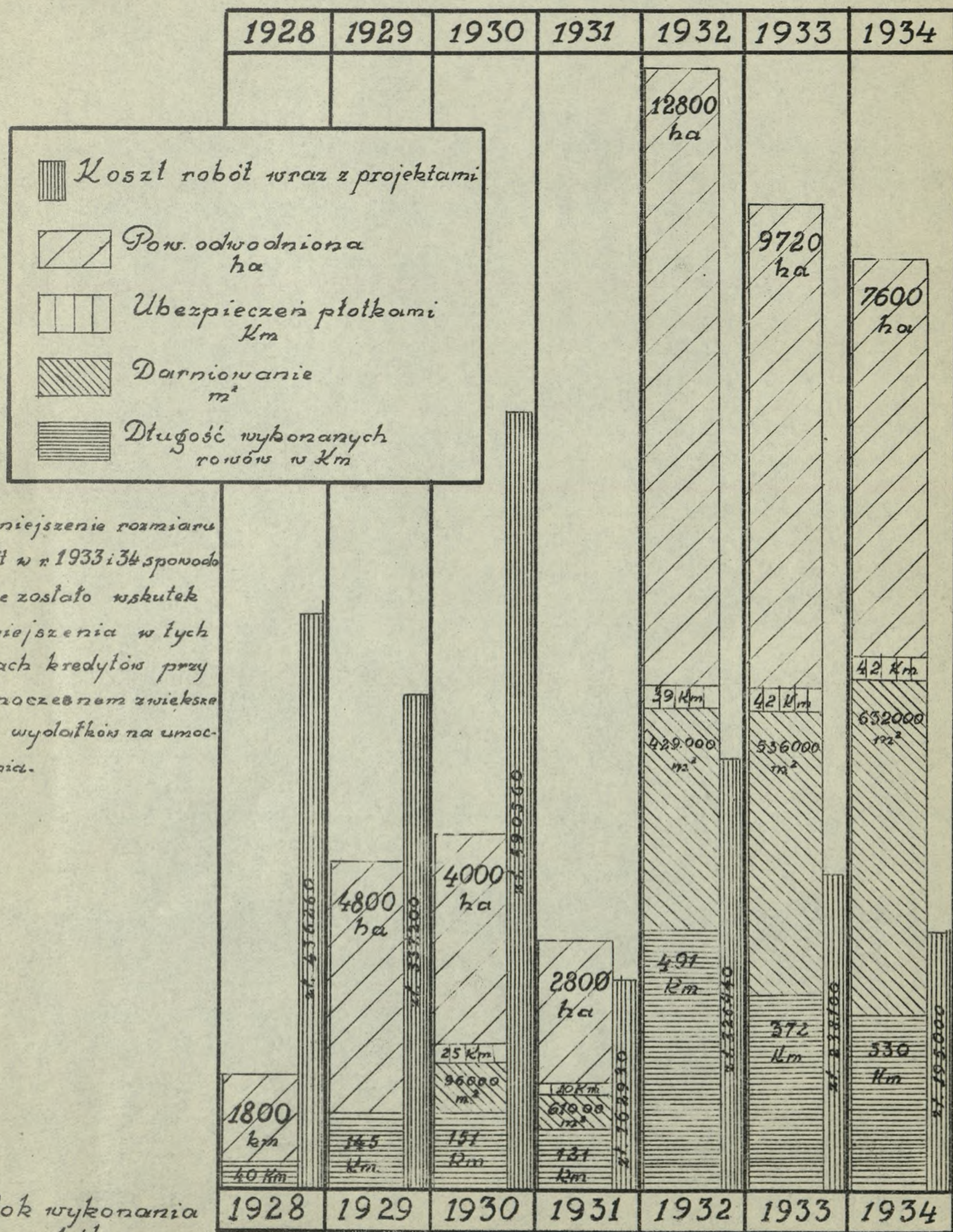
Ponieważ w całym szeregu wypadków właściciele majątków ziemskich, znajdujący się w trudnej sytuacji finansowej, nie mogli, lub nie chcieli regulować zobowiązań swych do Skarbu Państwa z tytułu podatków i świadczeń /stanowiących nieraz kwoty bardzo znaczne/ wydane zostało Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn.28.X.1933 r., przewidujące przejęcie za te należności części gruntów /w naturze/ na rzecz Państwa.

Wdrożona na tej podstawie akcja dotychczas większych efektów nie dała ze względu na treść niektórych artykułów ustawy, uzależniających wdrożenie spraw od uprzednich wykreśleń z wykazów hipotecznych wpisów subhastacyjnych oraz ze względu na konieczność porozumienia się z innymi wierzycielami i.t.p.

-36-
Stan prac parcelacji prywatnej za czas od 1919r.-1934r. z podaniem obszaru w ha

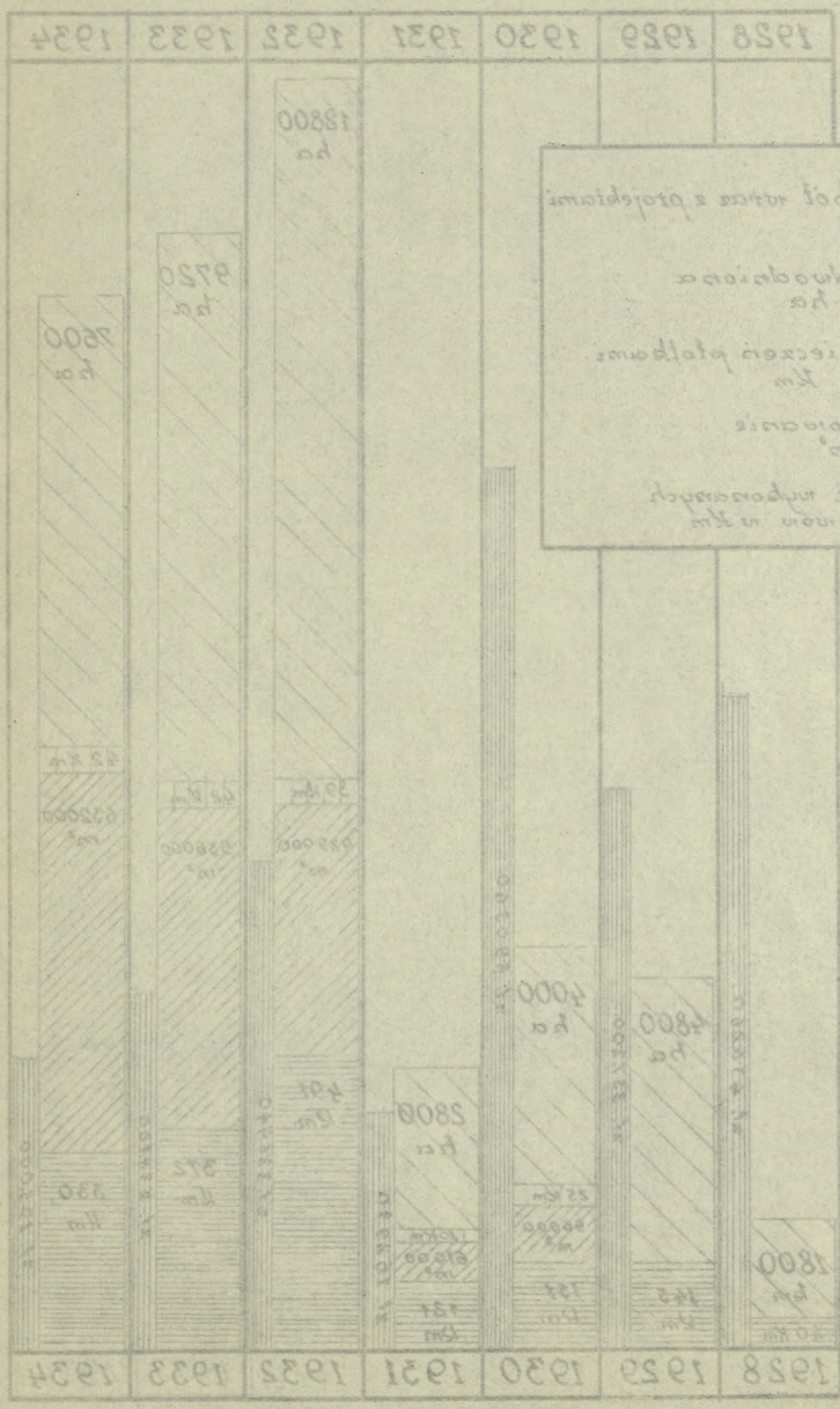

WYKRES POSTĘPU ROBÓT MELJORACYJNYCH W ZWIĄZKU ZE SCALENIEM

W ZWIĄZKU ZE SCALENIEM MELJORACYJNYCH WYKRES POSTĘPU ROBÓT

Urząd Województwa Lubelskiego
Lublin, 1934 r.

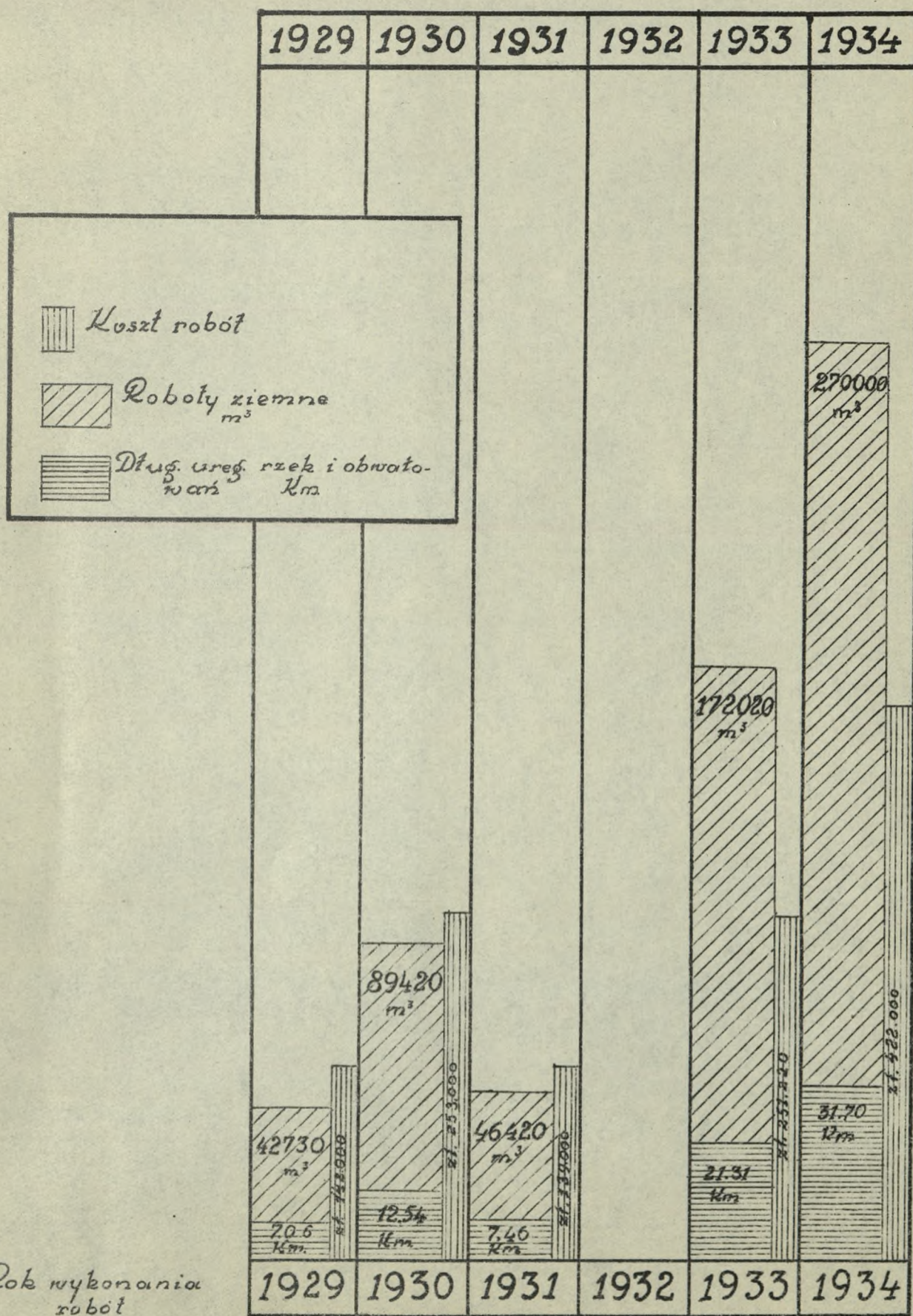
Legenda:

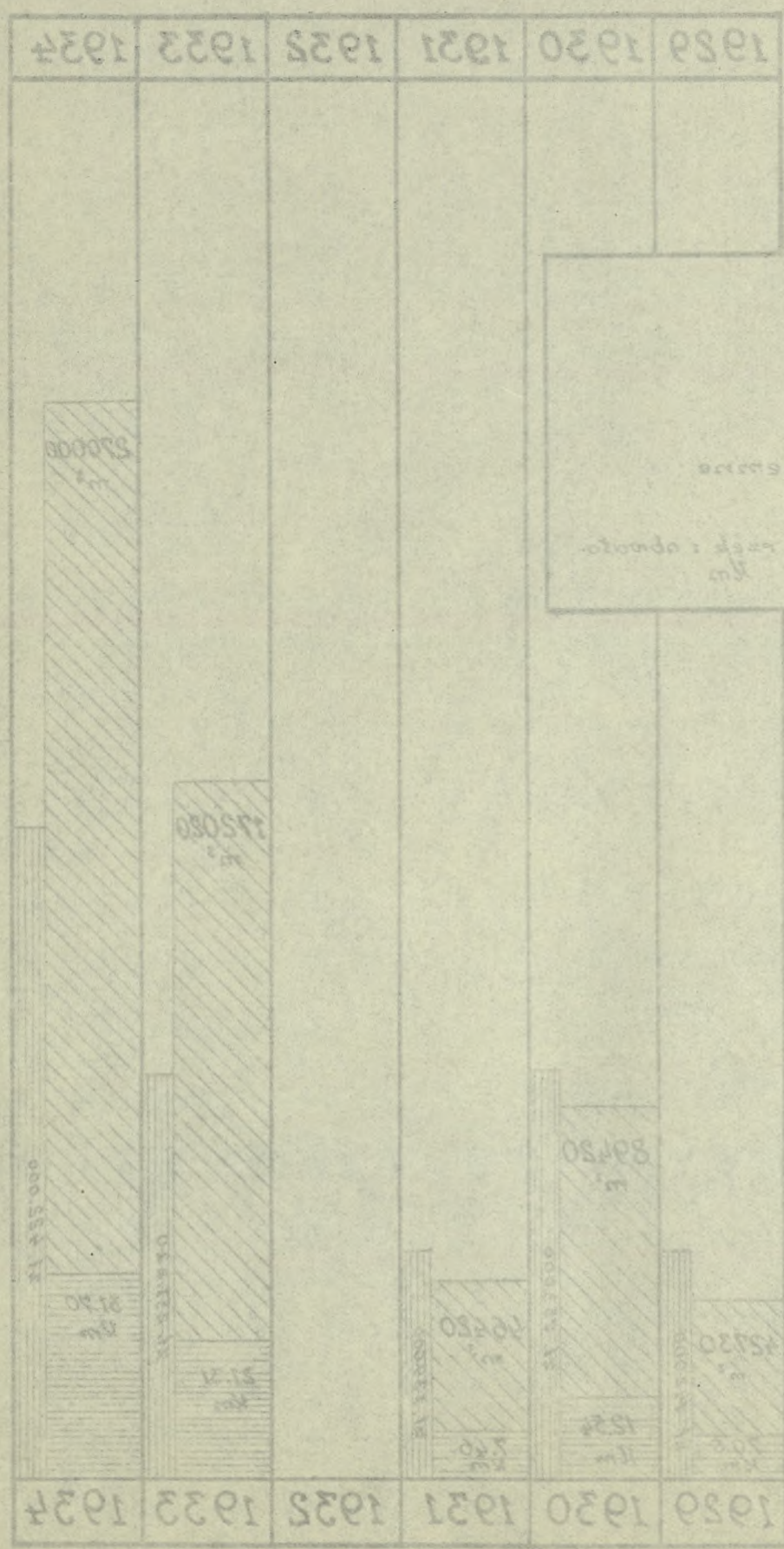
- Prace wykonane
- Prace w toku
- Prace planowane
- Prace nieplanowane

Wzrost powierzchni meliorowanej
w 1934 r. o 1500 ha.

Łączna powierzchnia
robót

POSTĘP ROBOT PRZY REGULACJI RZEK I OBWAŁOWANIU RZ. WISŁY

Legend:

- Planned work (thousands of man-hours)
- Actual work (thousands of man-hours)
- Remaining work (thousands of man-hours)

Stan prac scaleniowych za
czas od 1919r. do 1934r.
z podaniem ilości wsi i
obszarów w ha

Sprawozdanie z akcji rozrachunkowo - przewłaszczeniowej.

1. Wydano orzeczeń z art.61 ust.o wyk.ref.rol.za czas:

a/ od 1.IV.1933 r.do 1.IV.1934 r.dla 1233 nabywców parcel o obszarze 5920,3968 ha,

b/ za czas od 1.IV.1934 r.do 31.XII.1934 r.dla 1158 nabywców o obszarze 3737,4198 ha.

2. Wpływy z tytułu funduszu obrotowego reformy rolnej:

Tytuł wpływu	Za rok budżetowy 1933/34		Za czas od 1.IV.1934r. do 1.II.1935r.	
	zł.	gr.	zł.	gr.
1. Zwrot pożyczek kredytu ulgowego	101.896,	24	83.501,	75
2. " " scaleniowych	131.569,	80	132.706,	94
3. " " meljoracyjn.	5.764,	81	3.746,	46
4. " należności za techn.scalen.	582.115,	10	380.026,	02
5. " " za prace meljorac.	16.314,	18	4.400,	03
6. " " za znoszenie służeb. i drobne regulacje	83.886,	38	466.865,	63
7. " reszty ceny sprzedażnej	156.883,	95	200.608,	28
8. Różne wpływy z części scaleniowej	7.550,	60	-	-
9. Zadatki na poczet ceny sprzedażnej nabywców parcel	53.853,	87	13.909,	43
10. Dzierżawy	8.556,	78	8.591,	18
11. Nadzór nad parcelacją prywatną	24.308,	67	27.450,	68
12. Różne wpływy	9.142,	18	1.002,	24
Razem:	1.181.842,	56	1.322.808,	64

Prace meljoracyjne.

1. Prace meljoracyjne w związku z przebudową ustroju rolnego:

W roku 1933 wykonano:372 klm.rowów osuszających w 58 wsiach scalanych umożliwiających osuszenie 9720 ha;

W roku 1934 wykonano 330 klm.rowów w 60 wsiach i osuszono 7600 ha.

Roboty te były wykonywane przeważnie siłami zainteresowanych. Skarb Państwa pokrywał tylko koszty dozoru technicznego, częściowo materiałów i.t.p.

Wartość tych robót wynosi około miliona złotych, przy czym Skarb Państwa pokrył je w wysokości 440.000 zł.

2. Roboty regulacyjne /publiczne/. W roku 1933 roboty regulacyjne były prowadzone na rzekach: Białka, Krzna i Zielawa, łącznie wykonano 21.31 klm.

W roku 1934 program rozszerzono a roboty prowadzono również na rzece Liwcu, Gdoli i Huczwie, wykonując w ciągu tego roku roboty na łącznej długości 30.2 klm. Ponadto prowadzono roboty przy obwałowaniu rzeki Wisły w nizinie Janiszowskiej, pow. janowskiego, którego wykonano 1½ klm. o kubaturze 70.000 mtr. ³kosztem około 110.000 zł.

Roboty powyższe były dotowane przeważnie przez Skarb Państwa /Fundusz Pracy/. Samorządy i strony zainteresowane, które jakkolwiek najwięcej w tych robotach są zainteresowane, przyczyniły się do nich tylko w stopniu nieznacznym i nieprzekraczającym 13 %./Ustawowe pokrycie Samorządów wynosi 30 % i zainteresowanych 30 % razem 60 %/.

Załączone dwie tablice przedstawiają postęp wyżej wymienionych robót za ubiegłe lata.

3. Sprawy wodne. Z zakresu gospodarki wodnej i ustawodawstwa wodnego Urząd Wojewódzki dążył w okresie sprawozdawczym do ukończenia rejestracji i wpisów do ksiąg wodnych uprawnień zakładów wodnych, z organizowania Spółek Wodnych oraz Związków Wałowych dla konserwacji urządzeń meljoracyjnych.

Dla tych celów zebrano w okresie sprawozdawczym materiały na długości około 130 klm.

XIII. SPRAWY PRZEMYSŁOWO - HANDLOWE.

=====

W okresie sprawozdawczym były prowadzone stałe obserwacje na rynkach miejscowych kształtowania się cen towarów przemysłów skartelizowanych, których obniżkę już poprzednio spowodował Komitet Ekonomiczny Ministrów.

Szczególną uwagę zwrócono na ceny cementu, w związku z rozwiązaniem przez Sąd kartelu cementowego, oraz na ceny żelazem handlowego.

Chodziło przedewszystkiem o stwierdzenie, czy zniżka tych artykułów dotarła do konsumenta i czy nie została zaprzepaszczone jako niezaskłużony zysk przez pośredników.

Badania dokonywano przez delegowanych urzędników oraz za pośrednictwem niektórych zarządów miejskich i wiejskich w większych ośrodkach. Przedmiotem stałej obserwacji było również tempo pracy w poszczególnych gałęziach przemysłu, fluktuacja cen na inne towary oraz stan rynku pieniężnego.

Działalność władz przemysłowych w okresie sprawozdawczym przedstawia się liczbowo jak następuje./zał.Nr.1/.

W życiu gospodarczym województwa w sprawozdawczym okresie należy stwierdzić powstanie szeregu nowych zakładów przemysłowych.

Urząd Wojewódzki zatwierdził w ubiegłym okresie projekty urządzenia następujących zakładów przemysłowych:

1/ chemicznych	1
2/ tartaków	7
3/ młynów gazogeneratorowych	6
4/ młynów elektrycznych	4
5/ młynów motorowych	4
6/ rzeźni	1
7/ fabryk proszku mlecznego	1
8/ pieców do wypalania wapna	11

	Wydano koncesyj na przemysł: 1// instalacyj wódociagowych, 2// gazowych, 3// elektrycznych, 4// kominarskich, 5// gospodni, 6// oprawczy, 7// handel starzy- zną 8// sprzedaż ruchomości w drodze przetargu.	Potwierdzono zgłoszeń przedsiębiorstw prze- mysłów wolnych. fabryk handlowych usługowyczych	Wydano kart rzem.	Zakatwic- Zatwier- dzono urządzeńcy na zakładów przemysł przem. określony cudzo- ziemców	Udzielo- no licen- sujacych na określony przem.	Wydano legi- tymacyj komi- wojażeń i sa- modziel. ajen- tom handl.	Wydano upraw- nień na tar- gi ma- gaze
1	2	3	4	5	6	7	8
2	-	10	9	15	6	-	-
719	1652	190	2134	405	159	5	1

II-ga instancja:

Wydane koncesyj na przemysł: 1/wyrobu materiałów i przed- miotów pyrotechnicznych i wy- buśń, 2/broni 3/amunicji, 4/ statków powietrz., 5/sprzedaż materj. i przedm. pyrotechnicz- nych i wybuch. 6/broni, 7/amu- nicji, 8/statków pow. 9/posred- niczenia w nabyw. bilet. 10/cho- dzenia rozszeżeń z umowy o przewóz, 11/informacyj o sto- sunkach kredyt. i zdolności płatnicz.	Zatwier- dzono urzą- dzeń zakład przem.	Uczniel no poz woleń kotłow- ych	Uczniel no u- praw- nień na tar- gi wiel- kie	Rozsze- rzono ważności licencyj	Wydano zaświad- czeń na otrzyma- nie ulg wych pasz portów	Wydano dyspens- rzemieś- nikom	Wydano dyspens- na prze- mysł konc.	Zakładniel wołań od decy- zji I inst.	Ilość dni objazdowych w celach		
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11	51	23	2	4	46	423	13	18	33	45	53

W zakresie administracji przemysłowej dokładano wysiłków do dalszego podniesienia sprawności urzędowania władz przemysłowych i instancji drogą wydania szeregu zarządzeń oraz drogą lustracji rederatów przemysłowych w starostwach. Prowadzona była również w dalszym ciągu akcja w kierunku zwalczania nielegalnego rzemiosła, stosując przepisowe rygory. Liczba nielegalnych warsztatów zmniejszyła się z 7140 do 5718, co świadczy o postępującem unormowaniu stanu prawnego w rzemiosle.

Współpraca z samorządem gospodarczym.

Urząd Wojewódzki stale współpracował z organami samorządu gospodarczego.

Utrzymywany był kontakt z Izłą Przemysłowo - Handlową przez uczestnictwo delegatów w posiedzeniach Komisji Izby przy opiniowaniu projektów ustaw gospodarczych z dziedziny prawa przemysłowego, polityki eksportowej i importowej, racjonalizacji handlu oraz spraw podatkowych.

Podtrzymywany był ścisły i stały kontakt z Izłą Rzemieślniczą. Delegat Wojewody brał udział w posiedzeniach zarządu Izby, uczestniczył w rokach gospodarczych, zorganizowanych przez Izbę we wszystkich prawie miastach powiatowych, współpracował z Izłą przy podziale kredytów przyznanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego dla rzemiosła.

Kredyt z tego źródła dla rzemieślników województwa lubelskiego wynosił 230.000 zł. Kredyt ten nie został całkowicie wykorzystany ze względu na swój krótkoterminowy charakter /do 6 miesięcy/ oraz względnie wysokie oprocentowanie /11 %/.

Popieranie wytwórczości.

Wychodząc z założenia, że w czasie przewlekłego kryzysu gospodarczego i bezrobocia interesy wytwórczości, szczególnie drobnej, opartej na własnym kapitale, zasługują na wszechmierne poparcie. Urząd Wojewódzki w granicach posiadanych uprawnień stosował odpowiednią politykę w zakresie administracji przemysłowej oraz popierał z polecenia Pana Wojewody u władz centralnych lub niezespolonych z władzami administracji ogólnej starania zasługujące na zaufanie przedsiębiorców o przyznanie im dostaw.

Poparcie to dawało często pozytywne wyniki.

Również interwenjował Urząd Wojewódzki u władz skarbowych w sprawach podatkowych w tych wypadkach, kiedy zarządzenia egzekucyjne mogły pociągnąć za sobą ruinę warsztatów pracy względnie uniemożliwić ich ponowne uruchomienie.

Należy stwierdzić, że interwencje te odnosiły pożądany skutek.

Zaznacza się jednocześnie, że Urząd Wojewódzki z polecenia Pana Wojewody podjął u władz naczelnych kroki mające na celu zapobieżenie ogłoszenia upadłości Kasy Przemysłowców i Rolników Lubelskich. Obecnie sanacja kasy jest na drodze do pomyślnego załatwienia.

Stan przemysłu.

Odnosnie ogólnego stanu przemysłu należy stwierdzić, że stan zatrudnienia w niektórych gałęziach przemysłu przetwórczego wykazuje nieznaczna, lecz stała poprawę.

Przemysł drzewny pracował przy zwiększonym popycie na materiał, zwiększonych obrotach i utrzymanych cenach.

W przemyśle gorzelnicznym i piwowarskim panowało znacznie ożywienie. Konsumpcja piwa, na skutek wydatnej zniżki cen wzrosła.

Zaobserwowane już w poprzednim okresie nieznaczne ożywienie w przemyśle metalowym /w dziale narzędzi i maszyn rolniczych/ utrzymywało się w dalszym ciągu.

Przemysł ceramiczny ze względu na podjęcie ruchu budowlanego wykazał pewne ożywienie.

Bardzo wydatny wzrost produkcji w klinkierniach państwowych zawdzięczać należy robotom drogowym, podjętym z Funduszu Pracy.

W handlu panowało pewne ożywienie zwłaszcza w obrotach towarami sezonowymi. Przy lepszej wypłacalności konsumentów w rzemiośle stan nie uległ pogorszeniu, w każdym razie można stwierdzić pewną stabilizację.

Elektryfikacja.

Działalność Urzędu Wojewódzkiego w dziedzinie elektryfikacji zmierza systematycznie w kierunku budzenia - prywatnej inicjatywy i wciągania prywatnego kapitału, oraz w kierunku ulepszania istniejących zakładów elektrycznych tak uprawnionych jak i zbywających okolicznościowo energię elektryczną. Perjodyczne lustracje tych zakładów na miejscu, udzielanie rad i wskazówek technicznych, popieranie zamierzeń elektryfikacyjnych dają w wyniku dodatnie rezultaty, nie wychodzą jednak poza obręb lokalnych zainteresowań. Składa się na to zjawisko wiele przyczyn, do których w pierwszym rzędzie zaliczyć należy brak uświadomienia pod tym względem szerokich mas ludności.

Na przeszkodzie do celowej rozbudowy elektrowni - miejskich stoi również fatalny stan finansów komunalnych i związana z tem tendencja zarządów miast do wyciągnięcia największych dochodów z tego źródła w granicach maksymalnych stawek uprawnionych.

W zakładach elektrycznych prywatnych uprawnionych wskutek znacznego zadłużenia samorządów za oświetlenie ulic i budynków miejskich, sprawa celowej i systematycznej rozbudowy i modernizacji urządzeń elektrycznych staje się rzeczą prawie niewykonalną, pozbawia często przedsiębiorców środków obrotowych i utrudnia racjonalną eksploatację.

Niemniej jednak i w tym kierunku widoczny jest pewien postęp. Zakłady elektryczne o typie okręgowych jak Lublin i Zamość, posiadają już zupełnie nowoczesne urządzenia napędowe i prądotwórcze. Inne zakłady jak Siedlce, Biała modernizują się w stosunkowo szybkim tempie.

Dla racjonalnej elektryfikacji, pomyślanej na szerszą skalę o znaczeniu ogólnopaństwowym, nadawałyby się już w chwili obecnej, wspomniane wyżej zakłady w Lublinie i Zamościu. Zakład elektryczny w Lublinie posiada moc zainstalowaną 5800 Kw, szczytowe obciążenie w okresie największego zapotrzebowania, w grudniu wynosi 1900 Kw, reszta jest tą energią, którą należy zużytkować na zewnątrz. Tutaj nastrocza się szereg możliwości. Przez budowę linii przesyłowej wysokiego napięcia 33 Kv w kierunku północno-zachodnim /22 Km/, można uzyskać połączenie z liniami przesyłowymi Zeorku, co da możliwość współpracy i przesyłania - zbywającej energii elektrycznej z Lublina. Koszt budowy linii wyniesie w przybliżeniu około zł 130.000.

Druga możliwość, niezależnie od poprzedniej, to połączenie Lublina przez Piaski - Krasnystaw - Rejowiec z Chełmem. Budowa linii przesyłowej 33 Kv na tym odcinku /88 km/ dałaby możliwość racjonalnej elektryfikacji szeregu miejscowości, jak miasteczko Piaski, miasto Krasnystaw, Rejowiec i wydzielone miasto Chełm. Koncepcja ta da również możliwość

wyzyskania ponad 4000 Kv, zainstalowanych z cementowni Rejowiec a od paru lat perijodycznie nieczynnych, z powodu zastoju tej cementowni. Koszt budowy tej linii przesyłowej, łącznie z urządzeniami rozdzielczymi, transformatorowymi i t.p. wyniesie około 800.000 zł. Zrealizowanie tej koncepcji dałoby jeszcze jedną możliwość, mianowicie rozbudowę linii przesyłowej elektrowni Zamojskiej z Izbicy do Krasnegostawu, co da możność współpracy Rejowca z Zamościem, który już obecnie pracuje bez rezerw i w wypadku niemożności zrealizowania powyższej koncepcji, miasto Zamość będzie musiało powiększyć i rozbudować własne urządzenia, co wobec znacznego zadłużenia miasta i braku funduszy własnych - będzie rzeczą wprost niewykonalną. Rezerwy te są potrzebne Zamościowi również ze względu na rozszerzenie jego uprawnienia rządowego na zakład elektryczny w Szczepieszynie.

Również duże możliwości rozwojowe posiada zakład elektryczny w Białej Podl. Okręg na północ od Białej dojrzał już do elektryfikacji na szerszą skalę. Zrealizowanie tej elektryfikacji możliwe jest z funduszy miejskich i tylko częściowo z kredytów, uzyskanych ewent. z Funduszu Pracy, względnie z Funduszu Inwestycyjnego. Natomiast elektryfikacja Międzyrzecza, przez elektrownię Białą, w związku z tworzącym się już obecnie Związkiem Międzykomunalnym, jest rzeczą do urzeczywistnienia. W zrealizowaniu wyżej opisanych zamierzeń, które będą posiadały duże gospodarcze znaczenie, Urząd Wojewódzki współdziała, popierając je pod każdym względem.

Na terenie województwa duże znaczenie gospodarcze posiadają linie przesyłowe i rozdzielcze, wybudowane już i budowane w dalszym ciągu przez Zeork. Linij tych posiadamy już na trasach: 1/Dęblin - Puławy - Kazimierz Dolny - Opole, 2/Puławy - Garbów, 3/Kurów - Nałęczów, 4/Dęblin - Irena - Ryki, 5/Irena - Zelechów - Garwolin i 6/Irena - Rycice łącznie około 150 Km. Linie te pokrywają swoim zasięgiem obszary dwóch powiatów województwa lubelskiego: garwolińskiego i puławskiego. Budowa tych linii wykonana została, względnie jest w wykonaniu kapitału prywatnego i przy udziale kredytów z Funduszu Inwestycyjnego.

W okresie sprawozdawczym przybyły cztery zakłady uprawnione prywatnie, a mianowicie: we Włodawie, Lubartowie, Piaskach i Zelechowie. Ogólna ilość zakładów uprawnionych wynosi 16. W toku wydania uprawnień rządowych znajdują się zakłady elektryczne w Międzyrzecu i Parczewie.

Pozwoleń policyjno - technicznych na budowę urządzeń elektrycznych w myśl art. 16 ustawy Elektrycznej wydano 7, w tem 1 pozwolenie na budowę linii przesyłowych wysokiego napięcia 30 i 6 Kv na trasach Dęblin - Puławy - Kazimierz Dolny i Dęblin - Ryki, wykonanych przez Zjednoczenie Elektrowni Okręgu Radomsko - Kieleckiego, S.A. w Warszawie.

XIV. GOSPODARKA DROGOWO - BUDOWLANA.

=====

Okres budżetowy 1933/34 w porównaniu z okresem budżetowym 1931/32 i 1932/33, zaznaczył się wzrostem wydatkowanych kwot na roboty, w szczególności drogowe.

Podczas kiedy w r. 1931/32 wydatki na roboty państwowe wyraziły się kwotą 1.551.044 zł./bez kosztów budowy mostu w Puławach/, zaś w r. 1932/33 kwotą 627.952 zł., to w r. 1933/34 wzrosły te wydatki do kwoty 2.656.658 zł., łącznie z zadłużeniem w kwocie 62.958 zł. a ponadto spłacono nieuregulowane należności z ubiegłych okresów w kwocie 354.982 zł.

Wprawdzie w porównaniu np. z rokiem 1930/31 wysokość przerobionych kredytów była naówczas znacznie większą, bo wynosiła 4.161.356 zł., to jednak różnica ta ulega znacznemu złagodzeniu, jeżeli się uwzględni tę okoliczność, że w przerobionych kredytach na drogi i budowę, począwszy od drugiej połowy 1932 r. nie mieszczą się sumy na roboty wodne z powodu wyłączenia tej dziedziny robót z pod kompetencji Wydziału Kom. Bud. oraz, że ceny materiałów i robocizny, począwszy od r. 1932 uległy znacznemu obniżeniu.

I. Dział drogowy.

Szczególnej znaczna poprawa nastąpiła w roku sprawozdawczym w wydatkach na drogi i mosty państwowe, które wyniosły w tymże roku 2.553.639 zł., wobec wydatkowanych na ten cel w r. 1932/33 - 574.411 zł., w r. 1931/32 - 1.301.868 zł. w r. 1930/31 - 1.859.600 zł. i 1929/30 - 2.643.840 zł.

W szczególności: na konserwację dróg i mostów państwowych wydatkowano w okresie 1933/34 - 2077280 zł., wobec kwoty 443175 zł. wydatkowanej w okresie 1932/33.

W przeliczeniu na 1 km. dróg państwowych o twardej nawierzchni wynoszą całkowite wydatki na roboty konserwacyjne około 1.621 zł. w porównaniu do 3360 zł. na km. wydatkowanych na utrzymanie dróg w r. budżetowym 1928/29 względnie 2184 zł., przyjąwszy obecnie zmniejszone koszty robocizny i materiałów przeciętnie o około 35 %.

Na konserwację dróg i mostów samorządowych /wojewódzkich i powiatowych/ w okresie 1933/34 wydatkowano również więcej, bo ogółem 982.752 zł., wobec kwoty 761.865 zł. wydatkowanej w okresie 1932/33 a mianowicie z funduszy samorządowych 884.791 zł. w świadczeniach w naturze 97.846 zł. z innych źródeł 115 zł. W przeliczeniu na 1 km. dróg bitych wojew. i powiat. wynoszą całkowite wydatki konserwacyjne na roboty w okresie 1933/34 - 600 zł.

W porównaniu do 1621 zł. wydatkowanych na utrzymanie 1 km. dróg państwowych w okresie budżetowym 1933/34, utrzymanie dróg samorządowych pozostawia dużo do życzenia.

Budowa dróg państwowych, a mianowicie: drogi państw. Zamość - Hrubieszów prowadzona w 2/3 przez Państwowy Fundusz Drogowy i w 1/3 przez samorządy Zamojski i Hrubieszowski w r. 1933/34 prawie nie postąpiła naprzód, gdyż dostarczono tylko 1882 m.3 klinkieru wartości 165.550 zł., wykonano robót ziemnych w ilości 21.457 m.3 a wybrukowano jezdni na dług. 0.195 km przy zużyciu 126 m.3 kamienia/klinkieru/. Stoi to w bezpośrednim związku ze wstrzymaniem przez Ministerstwo Komunikacji kredytu poza dostawą klinkieru -

z klinkierni państwowych na tę robotę, od czego oba powiaty uzależniają swój udział w budowie. Ogółem zbudowano do r. 1933/34 19.870 km z ogólnej długości 46.460 km tej drogi, z czego 6.480 km w powiecie zamojskim i 13.390 km w powiecie hrubieszowskim; pozostawał do budowy odcinek od km 6675 do km 33.265 t.j. z długości 26.590 km.

Drogi samorządowych /woj., pow. i gm./ wybudowano w r. 1933/34 - 91.5 km, a więc o 11.20 km więcej niż w okresie ubiegłym kosztem 2.137.610 zł, w tem świadczeniami w naturze 1.147.251 zł, z pożyczek z funduszy państw. 54.010 zł i reszta z funduszy samorządowych.

Przeciętny koszt 1 km budowy wyniósł w gotówce - 10.847 zł /w r.u. 12.650 zł/ a w świadczeniach w naturze - 12.566 zł /w r.u. 12.300/, razem 23.413 zł /w r.u. 24.950 zł/. Z cyfr tych widać przesunięcie dalsze na korzyść wykorzystania świadczeń w naturze tak przymusowych jak za zaległe podatki.

Na budowę większych mostów na drogach państw. w okresie 1933/34, wydatkowano ogółem 356.006,50 zł.

Za tę kwotę wykonano roboty ziemne 106.248 m.³ - brukowania 41.485 m.², odarniowania 18.276 m.² regulacji 9370 m.³ przy budowie dojazdów do mostu przez Wisłę w Puławach i budowę mostu drewnianego przez Huczwę w Werbkowicach na dr. państw. Zamość - Hrubieszów.

Poza tem Ministerstwo Komunikacji bezpośrednio opłaciło budowę nawierzchni mostu przez Wisłę w Puławach na kwotę 246.833,35 zł. Ilość wydatków w stosunku do r.u. - /100.674 zł/ wzrosła znacznie.

Na budowę większych mostów na drogach samorządowych wydatkowano ogółem kwotę 284.626 zł w tem z kredytów samorządowych 121.293,47 zł, z kredytów państwowych 147.938 zł t.j. z refundacji nadpłaconych dotacji w r. ub. 22.650 zł i w materiałach żelaznych przydzielonych bezpłatnie z rozbiórki mostu przez Wisłę w Dęblinie o wartości 125.288 zł. z świadczeń w naturze 15395 zł.

Wydatki te w stosunku do okresu 1932/33 - /50039 zł/ znacznie wzrosły.

W związku z zapotrzebowaniem materiałów dla dróg zostały uruchomione w końcu okresu 1933/34 nieczynne klinkiernie państw. w Budach i Białopolu, które łącznie z klinkiernią w Izbicy wyprodukowały w r. 1933/34 - 5.705.970 szt klinkieru przyczem remanent mat. klinkierowych z lat poprzednich wynosił na dzień 1.IV.1933 r. 6.800.678 szt klinkieru. W ciągu roku 1933/34 wydano względnie sprzedano obok produktów ubocznych - 10.794.584 szt klinkieru na drogi główne państw. częściowo samorządowe, oraz firmie Oltarzew o łącznej wartości 1.814.884 zł przyczem należy zaznaczyć powolne uiszczenia się przez samorządy z zaległych należności za pobrany klinkier.

W związku z nowelą do ustawy o P.F.D. przekazującą wymiar opłat od pojazdów mechanicznych Urzędowi Wojewódzkim, rok sprawozdawczy był okresem wyteżonej pracy związanej z przejęciem wymiaru opłat od dotychczasowych władz wymiarowych /wydziały powiat. i magistraty/ których było 52 jednostki.

Ze względu na to, że przez dwa lata sprawy Państw. Funduszu Drogowego we władzach wymiarowych były niedość sprężyste prowadzone - zaszła konieczność przeliczenia i sprawdzenia wszystkich wymiarów za lata 1931/32 i 1932/33, uzgodnienia wpłat oraz dokonania zarządzonej przez Ministerstwo Komunikacji częściowych umorzeń. Praca ta ciągnęła się przez cały okres sprawozdawczy, a j a c w wy -

niku całkowite uporządkowanie wymiarów i uiszczeń od wszystkich pojazdów mech. które były w ruchu w okresie od 1.IV.1931 r. Niezależnie od tego dokonany został wymiar bieżący, wystawiony dla pojazdów kursujących - karty kontroli opłat bież. i dodatkowe karty kontroli opłat zaległych. Na skutek obniżenia stawek w opłatach i uzależnienia ważności dowodów rejestracyjnych od punktualnego uiszczenia rat miesięcznych względnie kwartalnych, wpływy narzeczu P.F.D. w porównaniu z latami poprzednimi były procentowo większe: w okresie ubiegłym na okrągłą sumę wymiaru od pojazdów mech. 945.000 zł wpłynęło około 650.000 zł czyli - 58 %, zaś w okresie sprawozdawczym na poczet wymiaru wynoszącego okrągło 427.000 zł wpłynęło 422.000 czyli prawie 99 %. Zmniejszenie się sumy wymiaru i uiszczeń zostało spowodowane zarówno zmniejszeniem się ilości pojazdów mechanicznych, jak i zmniejszeniem stawek.

Najmniejsze procentowo wpływy były z opłat od pojazdów konnych - od których wymierzają opłaty dalej poprzednie władze wymiarowe. Sprawa ta nabrała w okresie sprawozdawczym większego znaczenia o tyle, że ilość pojazdów konnych wybitnie zwiększyła się; po pierwsze: na skutek zmniejszenia się taboru autobusowego ze względu na ograniczenia koncesyjne, po drugie na skutek pociągnięcia do opłat pojazdów konnych osobowych.

Ilość pojazdów mechanicznych w okresie sprawozdawczym była nieco mniejsza niż w okresie poprzednim, wynosiła bowiem w okresie 1932/33 - 913 pojazdów i spadła w okresie 1933/34 do 853 pojazdów.

Ilość kierowców wzrosła nieznacznie w stosunku do stanu ilościowego z poprzedniego okresu.

Podczas gdy w dniu 31.III.1933 r. było 2958 kierowców, to w okresie sprawozdawczym uzyskało pozwolenie na prowadzenie pojazdów mechanicznych 156 kierowców.

W tymże okresie skreślono z ewidencji 20 kierowców wskutek przesiedlenia się do innych województw, odebrano pozwolenie 5 kierowcom z powodu przekroczeń przepisów - tak, że w dniu 31.III.1934 r. stan kierowców wynosił 3089.

Stan przedsiębiorstw autobusowych na dzień 1.IV.1933 r. wynosił 91, autobusów 151, ilość miejsc w autobusach 2371, które przejeżdżały średnio dziennie klm 16524.

W dziedzinie turystyki, jakkolwiek przesilenie gospodarcze wywarło wpływ ujemny, to jednak w okresie 1933/34 przeprowadzono szereg czynności w zakresie propagandy i popierania ruchu turystycznego, mianowicie:

1/ Uzgodniono rozkłady autobusów do ośrodków turystycznych Nałęczowa i Kazimierza n/W.

2/ Informowano Ministerstwo Komunikacji o wszystkich, urządzanych na terenie województwa lubelskiego ważniejszych imprezach, o charakterze turystycznym.

3/ Współpracowano z Ministerstwem Komunikacji w układaniu kalendarza turystycznego.

4/ Zredagowano tekst opisu miast Lublina i Zamościa dla francuskiego przewodnika po Polsce.

5/ Propagowano turystykę przy pomocy wydawnictw Ministerstwa Komunikacji i innych.

W dziale drogowym zamierzenia na najbliższą przyszłość obejmują:

a/ Na pierwszym planie naprawę i przebudowę nawierzchni dróg bitych państwowych na nawierzchnie brukowane

klinkierem względnie półkostką a następnie budowę dróg, przy jaknajdalej idącym wykorzystaniu świadczeń w naturze za zaległe podatki na podstawie art. 27 ustawy o Fund. Pracy oraz przy pomocy spodziewanych od Ministerstwa Komunikacji wpływów pochodzących z pożyczek z Funduszu Pracy i z dochodów z Państw. Fund. Drogowego.

Spodziewana współpraca kapitałów z Funduszu Pracy pozwoliła opracować program robót na drogach na najbliższe 6-cio lecie, obejmujący ułożenie nawierzchni klinkierowej i półkostki bazaltowej lub granitowej na dług. 193 km./rocznie 32 km/, pogrubienie nawierzchni szabrowej na dług. 856 km./rocznie 132 km/ oraz budowy nowych dróg brukowanych na dług. 185 km./rocznie 31 km./.

b/ W związku z powyższem, celem zwiększenia o ile możliwości wpływów gotówkowych do Funduszu Drogowego, przewiduje się w dalszym ciągu energiczne ściąganie zaległości z lat ubiegłych na rzecz tegoż funduszu, oraz usprawnienie ściągania opłat zarobkowych od pojazdów konnych.

c/ Na uzyskanie potrzebnych materiałów klinkierowych do konserwacji przebudowy i budowy dróg państwowych przewiduje się stały ruch klinkierni państw. w Izbicy, Budach i Białopolu i dotowanie ich sumami potrzebnymi na eksploatację w kwocie około 780.000 zł. rocznie, przy produkcji rocznej około 8.700 tysięcy sztuk klink.

d/ W dziale budowy mostów przewiduje się w okresie sześcioletnim budowę 13 ważniejszych większych mostów żelaznych lub żel.-betonowych z tych w najbliższym okresie budowa mostu żel - bet pod Garwolinem, oraz budowa mostu drewnianego na drodze samorządowej pod Sernikami /już wybudowany/.

e/ W dziale turystyki jest zamierzone zaktywizowanie wojewódzkiej komisji turystycznej, oraz nawiązanie bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami turystyki czynnej.

II. Dział budownictwa.

W życiu gospodarczem duże znaczenie posiada należyty rozwój ruchu budowlanego, powodującego uruchomienie różnych gałęzi przemysłu, związanych bezpośrednio z budownictwem. Jest to więc problem pierwszorzędnej wagi, zwłaszcza gdy chodzi o budowę drobnych mieszkań. Gdy porównamy ilości wzniesionych przy pomocy kredytowej Państwa mieszkań w ubiegłych latach z ilością z 1934 r., przyjdziemy do wniosku, że starania w kierunku ożywienia ruchu budowlanego, a temsamem zaspokojenia zapotrzebowania na drobne mieszkania na terenie województwa, przyniosły dodatnie wyniki.

W roku bowiem 1933 przy pomocy kredytowej Państwa w sumie 520.000 zł. pobudowano 216 mieszkań o 677 izbach, zaś w r. 1934 kredyty na ten cel wynosiły ogółem 101.3000 z czego na Lublin 630.000 zł., Siedlce - 64.000 zł., Chełm 40.000 zł i pozostałość na inne miasta, przyczyniając się do powstania nowych 526 drobnych mieszkań o 1634 izbach w 210 domach.

Wydatną pomocą Państwa dla rozwoju drobnego budownictwa było przyznanie na ten cel terenów państwowych na Czechowie w Lublinie, rozparcelowanych na działki budowlane. Na tym terenie pobudowano w surowym stanie 39 mieszkań drobnych 1-pokojowych z kuchnią po 42 m².

Mieszkania te przeznaczone są dla osób niezamożnych o dochodach miesięcznych nie przekraczających 250 zł na spłatę.

Akcja budowy kredytowana była z funduszy Towarzystwa Osiedli Robotniczych w kwocie około 125.000 zł.

W bieżącym okresie domy te zostaną całkowicie wykonane, a równocześnie została wszczęta akcja związana z budową dalszych domów na tych terenach dla spółdzielni budowlanych legionistów, podoficerów w służbie czynnej oraz pocztowców.

Nadto na budownictwo państwowe wydatkowano 102540 zł w tem na nowe budowle 90.540 zł /12 mieszkań w domach urzędniczych/ i 12.000 zł na remonty budynków państwowych.

Na rok 1935, przewiduje się pomoc kredytowa Państwa dla województwa lubelskiego w kwocie 1.200.000 zł., przy czem możliwe jest zwiększenie tego funduszu kredytowego o 200.000 zł.

W Y K A Z

kwot użytych na konserwację dróg i mostów państwowych
w okresie 1933/34.

Otrzymano z Państwowego Funduszu Drogowego sumę	294.926 zł.
z pożyczki z Funduszu Pracy	" 200.716 "
z udziału i zastępczego uregulowania przez Związki Komunalne	" 128.178 "
z funduszy Ministerstwa Opieki Społecznej na zatrudnienie bezrobotnych.	" 39.000 "
ze świadczeń w naturze za zaległe podatki państwowe w myśl ustawy z dn.13.III.33r.o FPr. "	185.258 "
ze świadczeń w naturze za zaległe podatki sa- morządowe i uchwalonych przez samorządy. . "	44.639 "
przez wydanie zaświadczeń na zadeklarowanie pożyczki Narodowej.	" 85.698 "
przez kredyt otwarty w Nacz.Dyr.Las.Państw. na nabycie budulca z lasów państwowych. . "	37.528 "
kredytowy przydział materiałów z funduszy obrotowych klinkierni państwowych	" 866.014 "
kredytowy przydział materiałów z funduszy obrotowych kamieniołomów państwowych . . . "	" 55.145 "
przez kredyt otwarty na przewóz kolejowy ma- teriałów drogowych	" 93.767 "
z przydziału bezpłatnego materiałów żelaz- nych pozostałych z rozbiórki mostu przez Wisłę w Dęblinie	" 14.336 "
z funduszy wojska	" 1.000 "
przez przejęcie należności do opłaty przez Ministerstwo Komunikacji bezpośrednio. . . "	35.193 "
z darowizn	" 2.882 "

Ogółem: 2.077.280 zł.

Zestawienie wydatków na konserwację dróg i mostów państwowych w okresie budżetowym 1933/34

N a z w a Powiatu	Niższa służba drogowa	Kamień tłuczeń, klinkier	asfalta- nie	Drobne naprawy jezdni	czyszcze- nie rowów i jezdni	Pogrubie- nie jez- dni	Wybruko- wanie i przebru- kowanie	naprawa mostów	Budowa małych mostów	Domki dróż- nicze, znaki drogowe, drzewa i różne	profilowa- nie dróg grun- towych	Razem w zł wydatki za okres budż. 33/34 i łącznie wydatki na spłatę zadłu- żeń PFD za ubieg- łe okresy budżet.	Pozostały/z dn. 31/3 4/34 łącznie do spłaty zadłużenie za o.b. 33/34	zadłużenie za u.o. budż.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Biała	21.666	6.877	-	877	894	30	408	6.783	-	947	-	18.672 19.810 ✓	1672	-
Biłgoraj	2.430	-	-	-	-	-	-	1.117	-	-	-	2.440 1.107 ✓	596	108
Chełm	30.988	220.309	-	2.596	2.586	.464	2.366	11.443	-	1.146	-	269.993 2.405 ✓	1085	23320
Garwolin	18.103	11.002	-	4.134	1.542	-	-	1.453	-	689	-	27.304 9.619 ✓	11623	-
Hrubieszów	11.349	21.727	-	118	100	-	1.948	903	9405	186	-	31.413 14.323 ✓	2999	6734
Janów	25.881	26.076	-	1.582	8.585	4.342	14.453	11.688	-	3.192	-	77.706 8.093 ✓	4242	-
Krasnostaw	11.826	264.193	-	225	7.311	-	30.154	2.264	-	1.560	-	286.126 31.407 ✓	1242	5187
Lubartów	7.451	37.314	-	1.251	454	-	151	9	-	1.848	-	12.052 36.386 ✓	3282	4816
Lublin	22.689	448.820	-	1.677	8.826	16.437	3.596	337	-	1.839	-	468.250 35.971 ✓	14	13362
Luków	17.369	-	-	-	-	-	-	197	-	19.007	-	11.332 25.241 ✓	2341	1900
Puławy	27.040	18.810	-	334	1.332	9.182	1.300	6.317	353	3.779	-	35.206 34.241 ✓	1033	4270
Račzyn	20.376	1.043	-	138	-	1.071	-	317	-	5.631	-	19.757 8.819 ✓	1202	-
Siedlce	16.532	1.797	-	-	169	-	12	2.359	-	3.374	-	17.753 6.490 ✓	4261	4316
Sokołów	13.404	159	-	34	80	-	60	15.578	-	74	-	24.744 4.645 ✓	7782	4607
Tomaszów	6.573	141.666	-	174	-	-	13.006	-	-	841	-	105.520 56.740 ✓	1098	-
Węgrów	2.482	89	-	20	-	-	-	2.580	-	21	-	4.398 794 ✓	42	-
Włodawa	21.760	144	-	1.851	2.285	-	-	19.754	-	664	-	46.458 ✓	3762	1936
Zamość	17981	262.369	-	1.031	4.193	-	22.794	5.285	8	3.461	-	258.731 58.391 ✓	3020	3540
Urząd Wojew. bezpośr.	4.394	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4.394 ✓	-	7969
R a z e m:	300.794 14,5%	1462.895 70,4%	-	16.042 0,8%	38.357 1,7%	31.526 1,5%	80.748 3,9%	88.884 4,3%	9766 0,5%	48.259 2,4%	-	1722.398 354.982 % 83 17	52296	82065
Wzrost w po- równaniu do wydatków za o.b. 1932/33	-	88.000 + 73%	-	-	35.000 + 90%	23.000 + 73%	63.000 + 79%	51.000 + 58%	8000 + 82%	8.000 + 1,6%	-	969.000 + 56%	-	-

W I K A Z

robót konserwacyjnych wykonanych na drogach państwowych w o.b. 1933/34

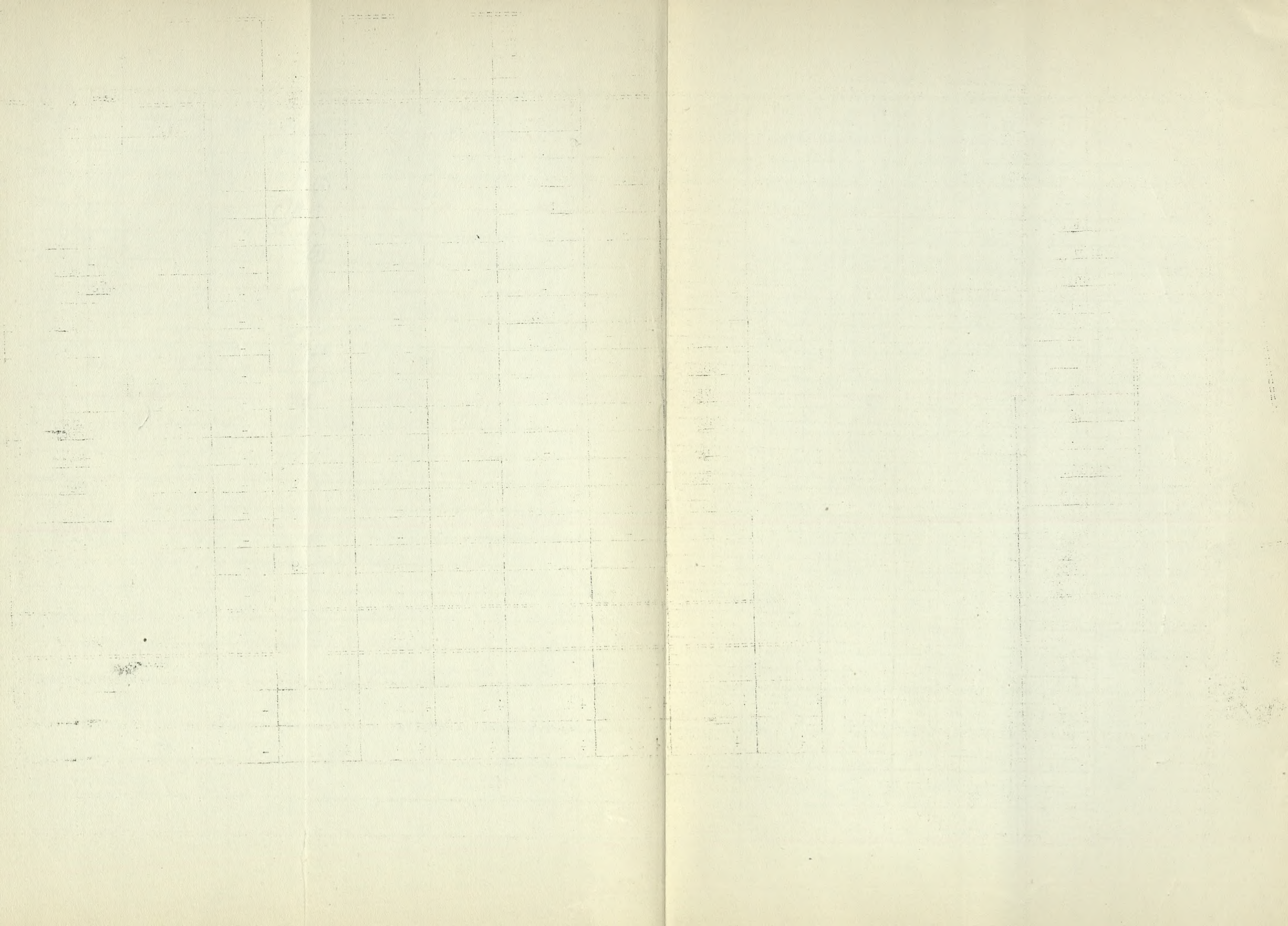
N a z w a Powiatu	Ogólna długość w utrzym.			zużytu. kamienia	Pogrubie- nie nawie- rchni	wybrukowa- no i prze- brukowano	wyasfalta- wano na- wierzchnię	dostarczo- no kamie- nia	dostarczo- no klinkie- ru
	dróg o twardej nawierz- chni	Dróg grunto- wych	mostów większych	klin- kier					
	km	km	m	m3/szt	km	m ²	m ²	m ³	szt.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Biłgoraj	53.00	-	563	504	0,8	1230	-	335	-
Chełm	13.05	47.07	581	-	-	-	-	-	-
Gartolin	107.71	22.76	687	565	0,3	543	-	716	1289780
Hrubieszów	71.01	-	427	25545	-	-	-	816	-
Janów	63.34	53.12	516	818	-	-	-	363	20231
Krasnostaw	81.65	8.40	162	26	6,2	3111	-	3436	-
Lubartów	47.94	-	257	10130	2,2	25430	-	1860	1761505
Lublin	25.72	18.39	142	3448	-	-	-	179	-
Luków	80.54	-	270	1405	5,9	120	-	3831	1414000
Puławy	62.93	-	300	1163581	-	20	-	22	-
Radzyń	76.46	-	1470	73	0,3	-	-	2944	-
Siedlce	68.08	-	305	240	-	-	-	156	-
Sokołów	77.46	-	265	320	-	-	-	457	-
Tomaszów	69.43	-	1101	161	-	402	-	23	-
Węgrów	25.41	-	149	210	-	11332	-	261	689000
Włodawa	15.29	-	118	67	-	-	-	108	-
Zamość	63.60	1.77	1054	215	-	-	-	159	-
R a z e m:	87.57	21.68	320	1539	-	9608	-	1725	2293507
	1090.79	173.19	8687	12075	15,7	53822	-	15391	7468033

x/ pozatem w utrzymaniu ma st
wyłączonych z powiatów 11,06 km.

Zestawienie wydatków na konserwację dróg samorządowych oraz mostów na nich
w wojew.i powiat./ w okresie budżetowym 1933/34 w złotych.

-52-

Nazwa powiatu	Nizsza służba drogowa	Kamień tłuczni klinkier	asfaltowa nie	Drobne naprawy jezdni	Czyszczenie rowów i jezdni	Pogrubienie jezdni	Wybrukowanie i przebrukowanie	Naprawa mostów	Budowa małych mostów	Domki drożnicze, znaki drogowe, drzewa i różne.	Profilowanie dróg gruntowych	R a z e m zł	Wzrost w porównaniu do wydatków w 1932/33	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Białka	25887	9775	-	1995	3879	2306	765	6061	-	7755	-	58425	14246	+ 33
Biłgoraj	9668	31419	-	435	9039	2112	1994	1982	-	2258	25	58992	11975	+ 25
Chełm	11809	6882	-	123	678	953	158	1192	238	2771	14	24818	4694	+ 6
Garwolin	36137	52738	-	520	3217	10953	5829	5756	949	6863	63	122025	28380	+ 26
Hrubieszów	7750	720	-	87	704	-	943	2133	-	2374	-	14711	- 7523	- 36
Janów	13108	3600	-	97	783	-	-	1371	-	544	-	19503	- 9039	- 32
Krasnystaw	15547	1535	-	963	9237	-	-	1811	-	1490	-	30583	- 4738	- 13
Łabartów	12047	8065	-	4379	3386	4640	2438	18569	-	1523	-	55047	27212	+ 50
Lublin	10052	63610	-	7566	11719	3457	5693	1992	1113	5521	-	110723	34109	+ 45
Łuków	28042	19295	-	1939	3527	7262	41	4058	-	10531	-	74695	- 7325	- 8
Puławy	33148	5660	-	5646	3755	837	364	6004	139	4051	-	59604	- 196	-
Radzyń	22235	25342	-	2442	27636	6572	14592	2521	6647	4787	-	112774	55367	+ 49
Siedlce	33043	1399	-	-	154	-	-	3887	-	2370	-	40853	- 8438	- 17
Sokołów	7589	5293	-	225	800	1596	-	-	3705	1002	-	20210	7401	+ 60
Tomaszów	18450	12501	-	97	590	-	89	62	-	1181	-	32970	5411	+ 20
Węgrów	18135	24525	-	6965	120	-	-	6934	-	7346	-	64025	25104	+ 64
Włodawa	9237	1959	-	2611	15647	-	-	12904	1500	659	-	44517	28084	+ 170
Zamość	10345	18625	-	18	35	349	1835	5837	-	1233	-	38277	15944	+ 70
R a z e m:	322229	292943	-	36102	93966	41039	34741	83074	14291	64259	102	982752	220887	+ 30
w %	33	30	-	4	9	4	4	8	1	7	-			
Wzrost w porównaniu do wydatków %	-16868	+126933	-	+13153	+65853	+ 14365	+ 24817	+ 631	+ 5856	- 12540	- 59	+220887		
za o.b.1932/33	- 5	+ 77	-	+ 56	+ 235	+ 54	+ 250	+ 1	+ 69	+ 16	- 38	+ 30		

W I K A Z

robót konserwacyjnych wykonanych na drogach samorządowych w o.b. 1933/34.

N a z w a Powiatu	Odcinek długość				zużyto kamienia klinkieru m ³ /szt.	pogrubio- no km	wybrukowa- no i przed- brukowano m ²	wyasfal- owano m ²	dostarczo- no kamie- nia m ³	dostarczo- no klin- kieru szt
	dróg o twardej nawierz- chni	dróg grunto- wych	most- ów więk- szych							
	km	km	m.b.							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Biała	145.33	125.84	915	591	-	0,9	-	-	584	-
Biłgoraj	49	51	139	49	299	-	5198	-	1528	-
Chełm	64	79	157	59	291	-	0,7	372	-	421
Garwolin	124	12	118	46	741	-	8,9	8977	-	4082
Hrubieszów	27	05	137	34	357	10744 1/2	-	1476	-	3 7917
Janów	37	39	196	29	377	-	-	-	458	-
Krasnystaw	64	97	65	30	303	-	-	-	125	-
Lubartów	82	48	104	79	688	-	5,7	5558	-	994
Lublin	122	85	65	89	184	-	3,6	7020	-	3562
Łuków	108	37	170	68	605	-	6,4	175	-	1510
Puławy	114	37	109	10	701	-	5,3	-	-	2483
Radzyń	92	32	129	42	557	-	4,0	7565	-	3106
Siedlce	114	32	33	81	352	-	-	-	-	1537
Sokołów	50	84	-	73	745	-	1,6	-	-	662
Tomaszów	50	36	174	54	198	-	-	-	-	870
Węgrów	150	54	33	77	1290	-	9,0	-	-	5206
Żodawa	102	14	278	55	438	-	3,0	-	-	271
Zamość	56	81	31	19	158	-	0,6	3721	-	1683 5750
R a z e m	1563	56	2072	05	8537	-	46,6	40062	-	29085 13667

... y . k a z

Załącznik 5 a

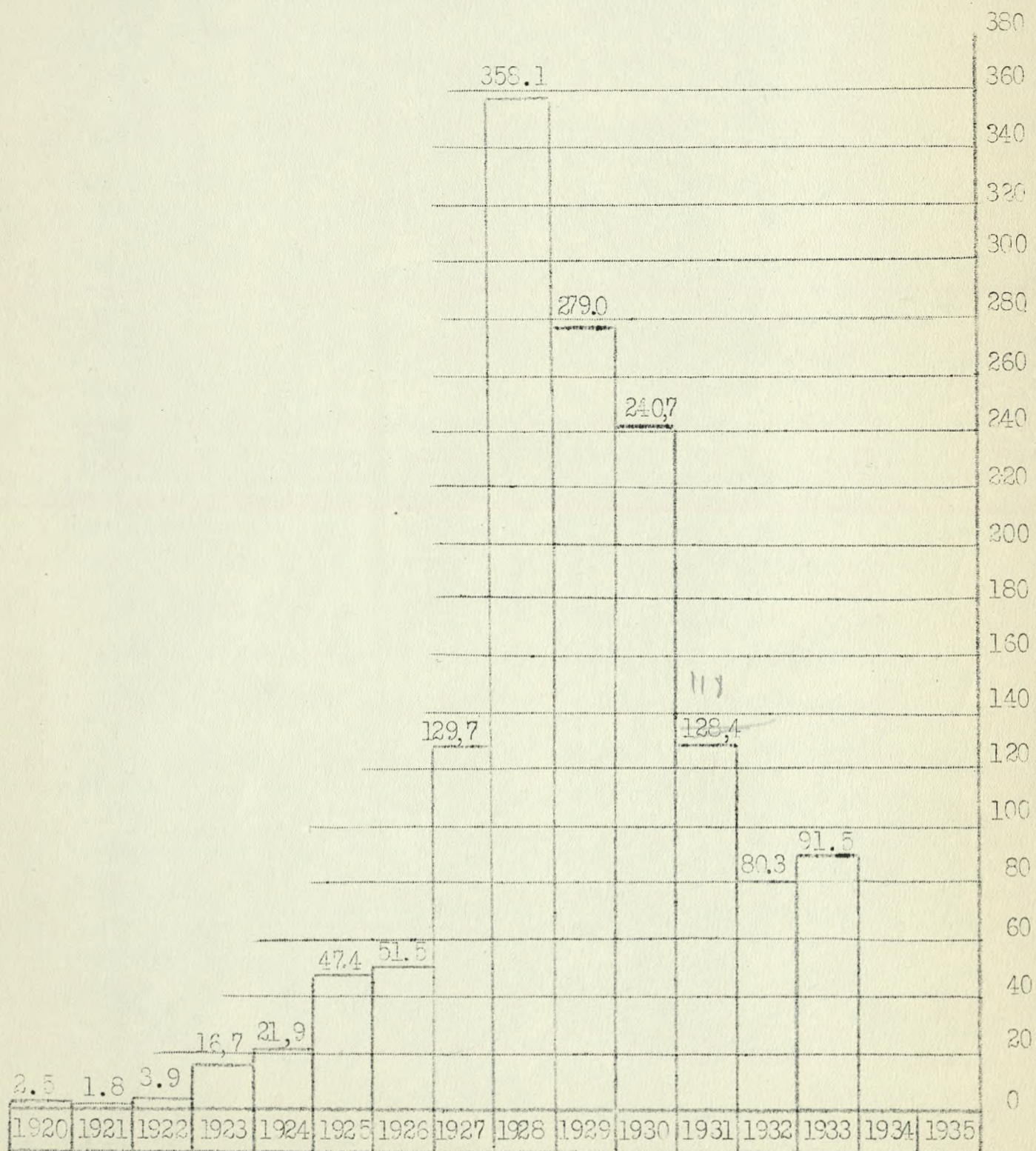
ilości dróg wybudowanych w r. 1933/34
przez samorządy

Nazwa powiatu	Wybudowano dróg km					Koszt budowy w złotych z fund.				
	państw.	w- jew.	pow.	gmin.	razem	samorz.	państw.	w natu- rze za zaleg. podatki	szar- wark	razem
Biała	-	0,84	-	1,40	2,24	7563	-	8147	7842	23552
Białgoraj	-	1,25	0,90	0,76	2,91	108340	-	-	13800	122140
Chełm	-	0,51	2,81	0,88	4,20	74682	-	20824	10452	105958
Garwolin	-	3,87	1,12	13,47	18,46	130585	-	-	198284	328869
Hrubieszów	-	-	1,07	-	1,07	72493	84075	13063	-	169636
Janów	-	-	-	0,64	0,64	15093	-	8208	67190	90491
Krasnystaw	-	0,11	0,80	3,28	4,19	54769	-	-	115615	170384
Lubartów	-	0,30	1,70	3,01	5,01	18503	-	-	20740	39243
Lublin	-	2,04	2,56	3,77	8,37	130529	-	11600	168700	310829
Luków	-	2,82	3,43	1,77	8,02	123957	-	-	63704	187661
Puławy	-	-	2,10	2,39	4,49	37527	7166	43443	122107	210248
Radzyń	-	-	0,22	0,31	0,53	2100	-	-	3544	5644
Siedlce	-	-	2,06	7,79	9,85	23338	-	-	69361	92719
Sokołów	-	-	1,78	6,05	7,83	33722	-	2700	106150	142572
Tomaszów	-	-	0,53	0,21	0,74	36596	-	155	14197	50948
Węgrów	-	-	-	3,36	3,36	13089	-	-	25514	38603
Włodawa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zamość	0,20	-	3,14	6,25	9,59	141179	81000	9450	44761	276390
Razem:	0,20	11,74	24,22	55,34	91,50	1024065	-	117600	1051981	2365887

Uwaga: w tem dla państw. dróg: 41925 165057 21289 - 228289

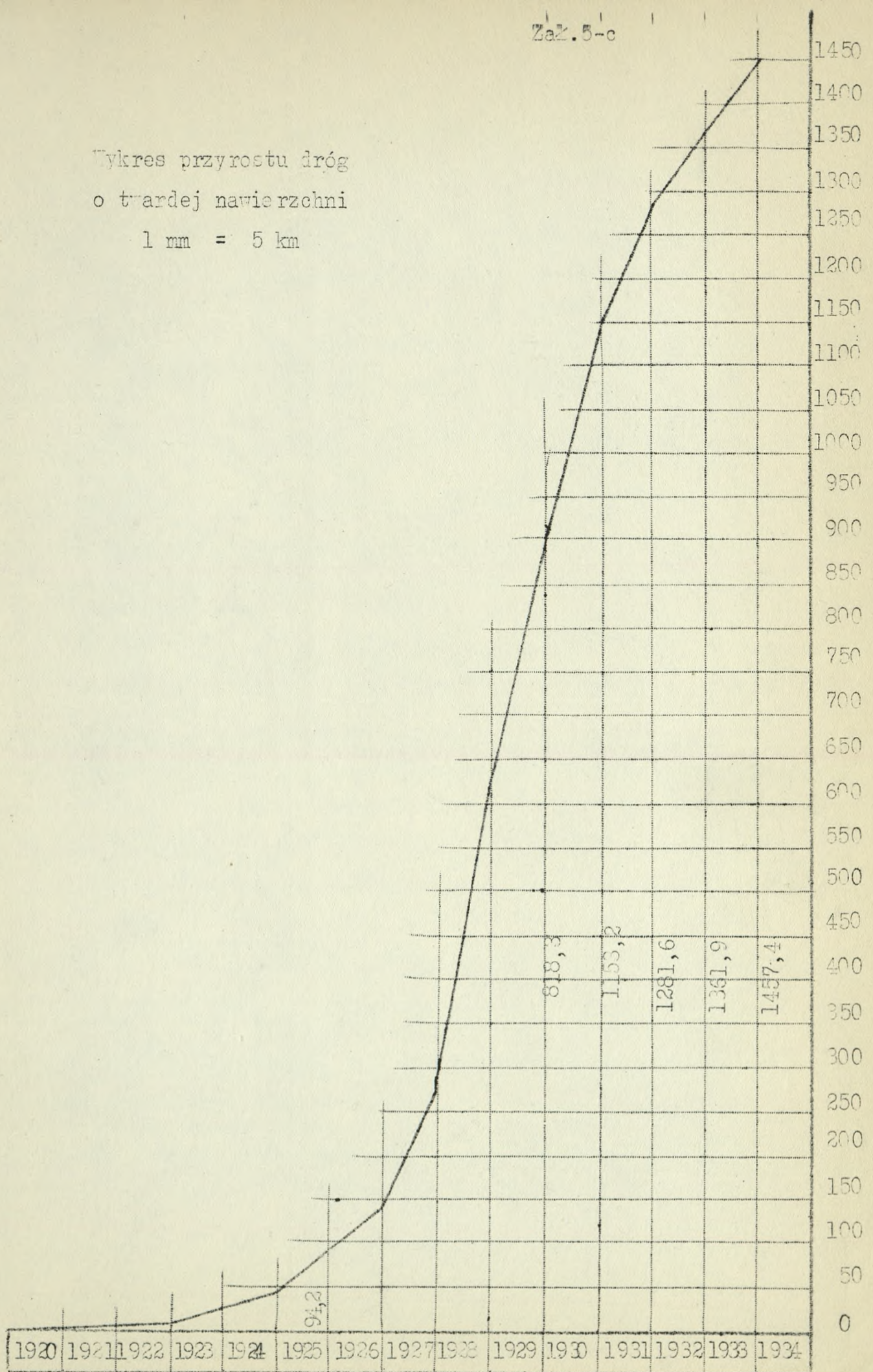
Wykres ilości wybudowanych dróg w województwie lubelskim

1 mm = 2 km

Wykres przyrostu dróg
o trawnej nawierzchni

1 mm = 5 km

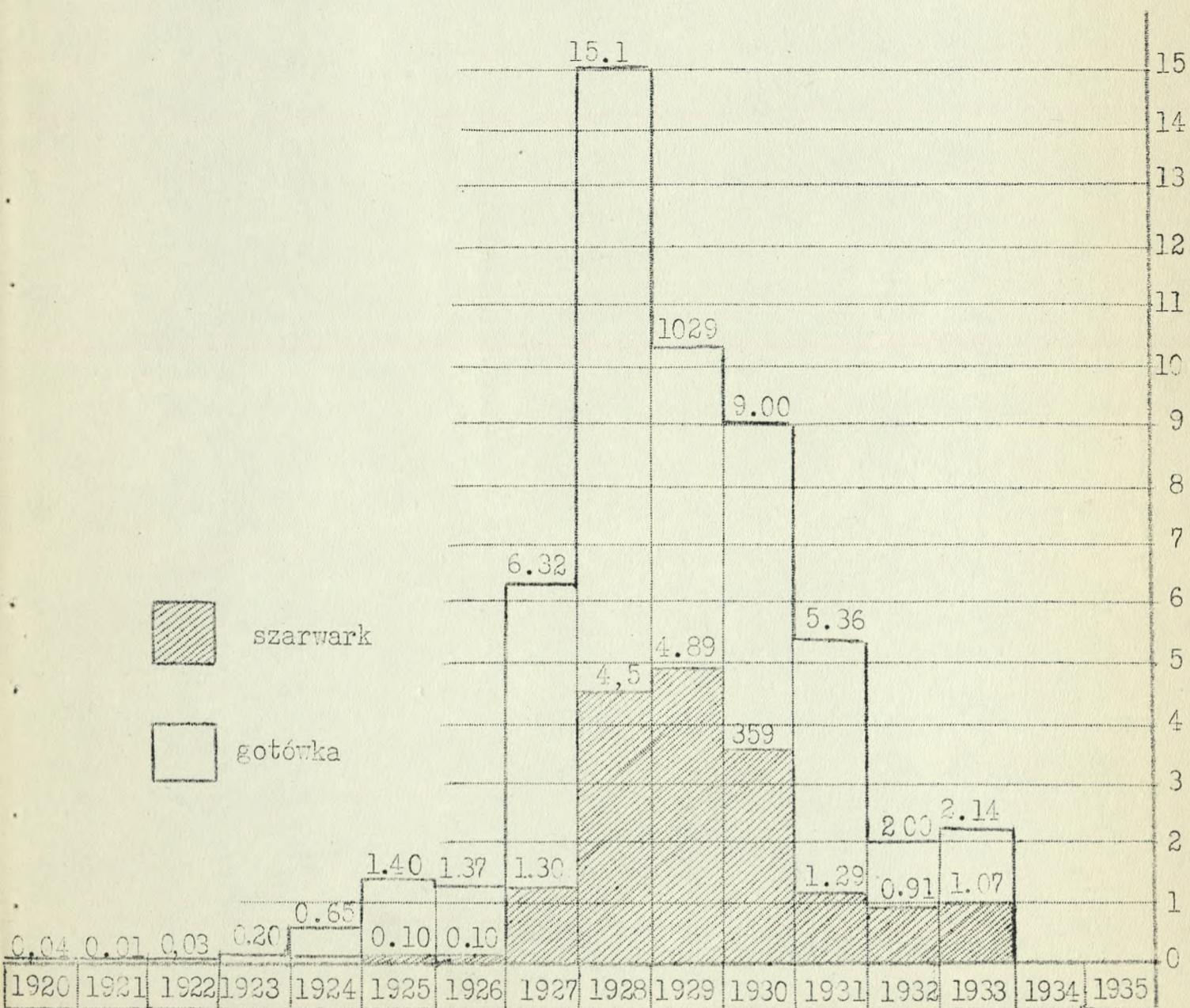

Wykres wydatków na budowę dróg samorządowych w złotych.

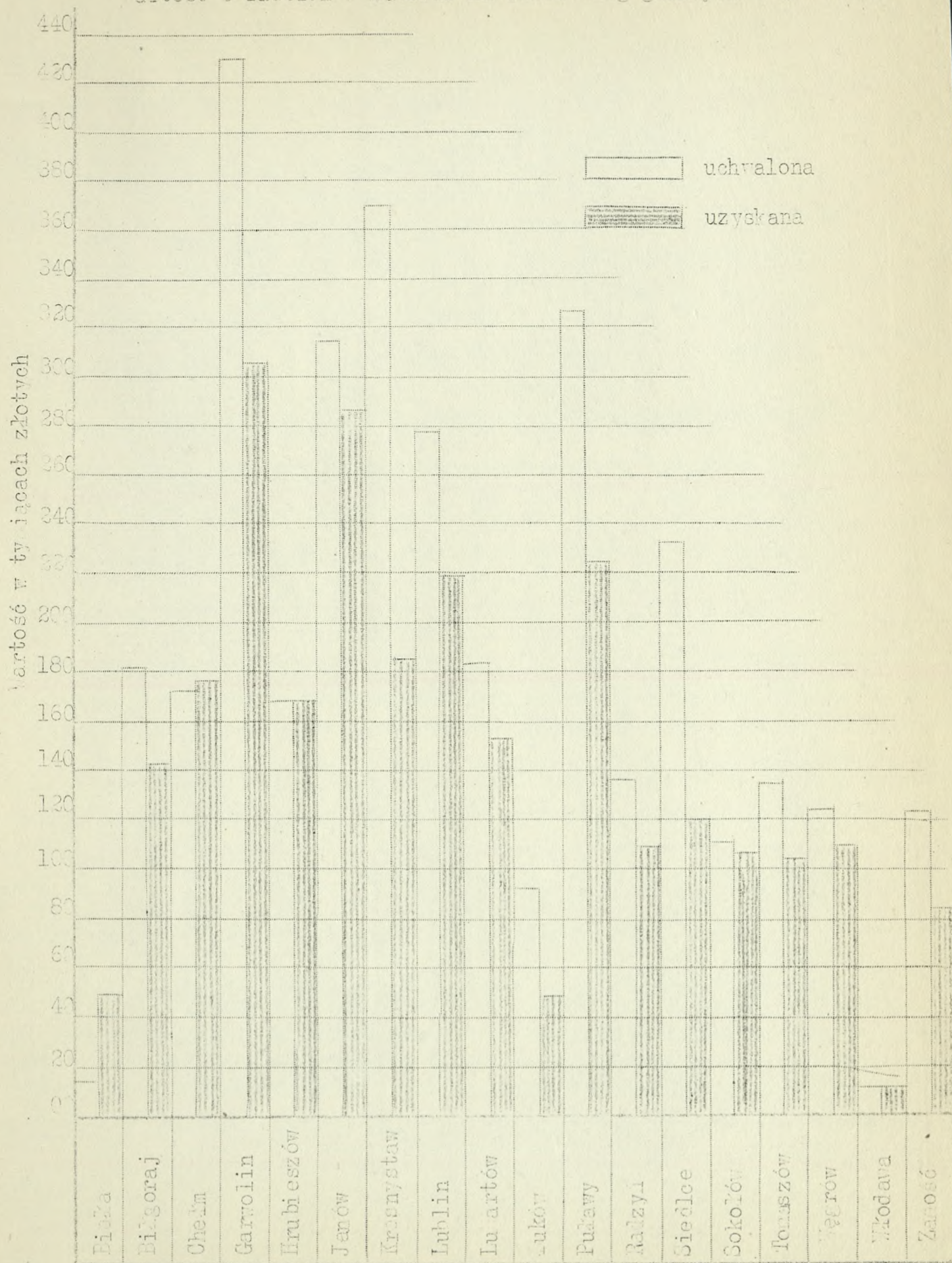
10 mm = 1 milion zł.

a/ W szarwarku przeliczonym na gotówkę

b/ w gotówce

Wartość świadczeń w naturze na rzecz dróg gminnych w 1933/34r.

budowy mostów na drogach państwowych i samorządowych /wojew.powiat.i gminnych/ w roku 1933/1934.

O z n a c z e n i e m o s t u						Koszt budowy z funduszków zł					
L. p.	Kategoria drogi	Nr.i nazwa drogi	n a z w a			długość	Państw.Urz.Woj. P.F.Pr./Min.Op. Społ.fund.obr. Prz.Klinkiern Państw.pożyczka z Min.Roln.	Samorz. łącznie z pożycz- ką F.Pr.	w n a t u r z e		R a z e m
			rzeki	miejsowości	powiatu				za podat- ki	szar- wark	
1	A.państwowe	9/2 Puławy - Radom	Wisła	Puławy	Puławy	456 m	329.744.90	-	6.067.60	-	335.812.50
2		7/ Zamość-Hrubieszów	Huczwa	Wielbkowice	Hrubieszów	49 m	7.600.00	12.195.00	451.00	-	-
1+2					R a z e m	505 m	337.352.90	12.195.00	6.518.60	-	356.006.50
3	B.samorządowe a/wojewódzkie	Nadwiślanska	Struga	Karczmiska	Puławy	-	-	3.283.90	-	-	3.283.90
4		Lublin - Łączna	Wieprz	Łączna	Lubartów	-	-	24.284.00	2.925.00	-	27.209.00
5		Łucka - Ostrów	"	Serniki	"	-	-	23.725.00	-	-	23.725.00
3+5					R a z e m	-	-	51.292.90	2.925.00	-	54.217.90
6	b/ powiatowe	Puławy - Baranów	Wieprz	Baranów	Puławy	-	147.938.00	10.236.57	-	5.734.00	163.908.57
7		Łuków-Zbuczyn	Krzna	Darjak	Łuków	-	-	3.339.00	-	-	3.339.00
8		Łysobyki-Michów	Wieprz	Łysobyki	"	-	-	24.845.00	-	4.923.00	29.768.00
6-8					R a z e m	-	147.938.00	38.420.57	-	10.657.00	197.015.57
9	c/ gminne	Kodeń-Stradecz	Bug	Kodeń	Biała	-	-	4.112.00	-	-	4.112.00
10		Kobylany-Melowa Góra	Krzna	Melowa Góra	"	-	-	19.773.00	-	-	19.773.00
11		Trzebieszów-Rogale	Krzna	Rogale	Łuków	-	-	1.100.00	-	-	1.100.00
12		Trzebieszów-Kurów	"	Trzebieszów	Łuków	-	-	990.00	-	-	990.00
13		Wirkowice-Tarzyniechy	Wieprz	Wirkowice	Zamość	-	-	4.684.00	-	-	4.684.00
14		Sułówek-Roztopy	Por	Sułówek	"	-	-	-	-	158.00	158.00
15		St.Zamość-Łabuńka	Łabuńka	Krzak	"	-	-	921.00	-	1.655.00	2.576.00
9-10					R a z e m	-	-	31.580.00	-	1.813.00	33.393.00

Wyszczególnienie	§ 1. Opłaty od wa- gi pojazdów mechanicznych	§ 2. Opłaty od materja- łów pęd- nych	§ 3. Opłaty od reklam	§ 6. Opłaty od pojazdów konnych	§ 7. Opłaty od miejsc w autobusach i taksów.	§ 7: Za sprze- dane bi- lety autobus.	§ 9. Opłaty od administr. policyjne egzamin szofer, zna- ki rejestr. znak prób.	§ 10. Grzywny za przekr. przepis. drogowych	§ 11. Opłaty za dzierżawę pa- sów przy dr. czynsze z ko- szarek drog. za sprzedaży zbed.mater- jału drog.i inne.	R a z e r	UWAGI
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Początkowa zaległość	x/ 458.654.59	-	750.-	x/ 56.070.99	575.509.97	-	-	11.179.02	53.238.29	1.155.402.86	
" nadpłata	xx/ 1.864.47	-	15.-	xx/ 36.45	1.207.46	-	-	-	169.92	3.293.30	
Wymierzono	171.674.99	5.256.84	368.-	27.427.06	255.677.74	440.32	7.724.75	34.101.35	23.064.30	525.735.35	
W tem % i kary za zwłó- kę	921.02	-	3.-	40.29	2.-	-	-	-	-	966.31	
Uiszczono	203.314.31	4.744.20	245.50	1.243.88	218.528.63	440.32	7.724.75	23.011.87	25.227.67	484.481.13	
Umorzono/odpisano/	165.432.18	-	-	4.548.63	451.884.93	-	-	7.146.46	9.226.61	638.238.81	
Zaległość końcowa	202.944.49	-	872.50	77.705.54	166.410.59	-	-	15.122.04	41.678.39	565.246.19	
Nadpłata końcowa	3.225.87	-	15.-	36.45	6.843.90	-	-	-	-	10.121.22	

- x/
Suma w rubr. "zaległość początkowa" w § 1 została zwiększona o zł.30.702.93 z powodu przeniesienia zaległości z obcych województw w sumie zł.6.645.51 oraz przeniesienie zł.24.007.42 z tytułu opłat od przewozu towarów ciężarowymi pojazdami mechanicznymi z § 6 na § 1.
- xx/
Suma w rubr. "nadpłata początkowa" w § 1 została zwiększona o zł 1.54 z równoczesnem zmniejszeniem o tę kwotę nadpłaty w § 6.

Objaśnienia do zamknięcia rocznego dochodów P.F.D. za okr.1933/34.

§ 1.opłatom od wagi podlegało 367 samoch.osob.ryw.,63 sam.cież.pryw.,58 taksówek,32 cięż.zarok.,151 autobusów,42 motocyk. z wózkiem i 127 motocyk.bez wózka.

§ 2.opłaty od benzol uiszczą jedynie gazownia miejska w Lublinie, "Polmin" zaś od spisytytu skażonego używanego do mieszanki benzynowej,

§ 3.wymiar od reklam mały na skutek umieszczenia reklam na znakach drogowych ustawionych przez "Automobilklub Polski"

§ 6.wpływy od pojazdów konnych nikłe wskutek negatywnych wyników egzekucji.

§ 7.opłatom od miejsc podlegało 31 taksówek i 144 autobusy.

Suma umorzeń wykazana w § 1 i § 7 składa się z umorzeń dokonanych na skutek zarządzenia Min.Komunikacji /25% wymiaru za okresy 1931/32 i 1932/33 od wagi pojazdów mechanicznych zarobkowych,40% od przewozu towarów ciężar.pojazd.mechan.i 45% od miejsc w autobusach i taksówkach/ odpisów na skutek błędnych wymiarów,dokonanych przez b.władze wymiarowe, oraz odpisów na skutek wycofania pojazdów mechan.z ruchu i przerw w komunikacji z powodu zasp śnieżnych.

Tłumaczenia do zestawienia za rok 1933/34.

1/ Zaległości w § 6 powstały na skutek trudności w ściąganiu opłat od właścicieli pojazdów konnych, którzy wymawiając się ciężkim położeniem, uparczywie nie płacą. Brak innych sposobów do ściągania opłat, niż egzekucja, powoduje przewlekanie wpłat, tembardziej, że egzekucja jest zdaje się przeprowadzana przez Urzędy Skarbowe, pobieżnie i dość opieszale.

2/ Zaległości w § 7 składają się z 2-ch najważniejszych pozycji:

a/ zaległości dawne, powstałe w latach 1931/32 i 1932/33, przy czem dotyczą one autobusów wycofanych z ruchu,

b/ zaległości z r. 1933/34, przy czem odnoszą się one przeważnie do taksówek /31/, którym została wnieazona opłata od miejsc, często również i za ubiegłe lata /wymiar przeciętny 600-800 zł/.

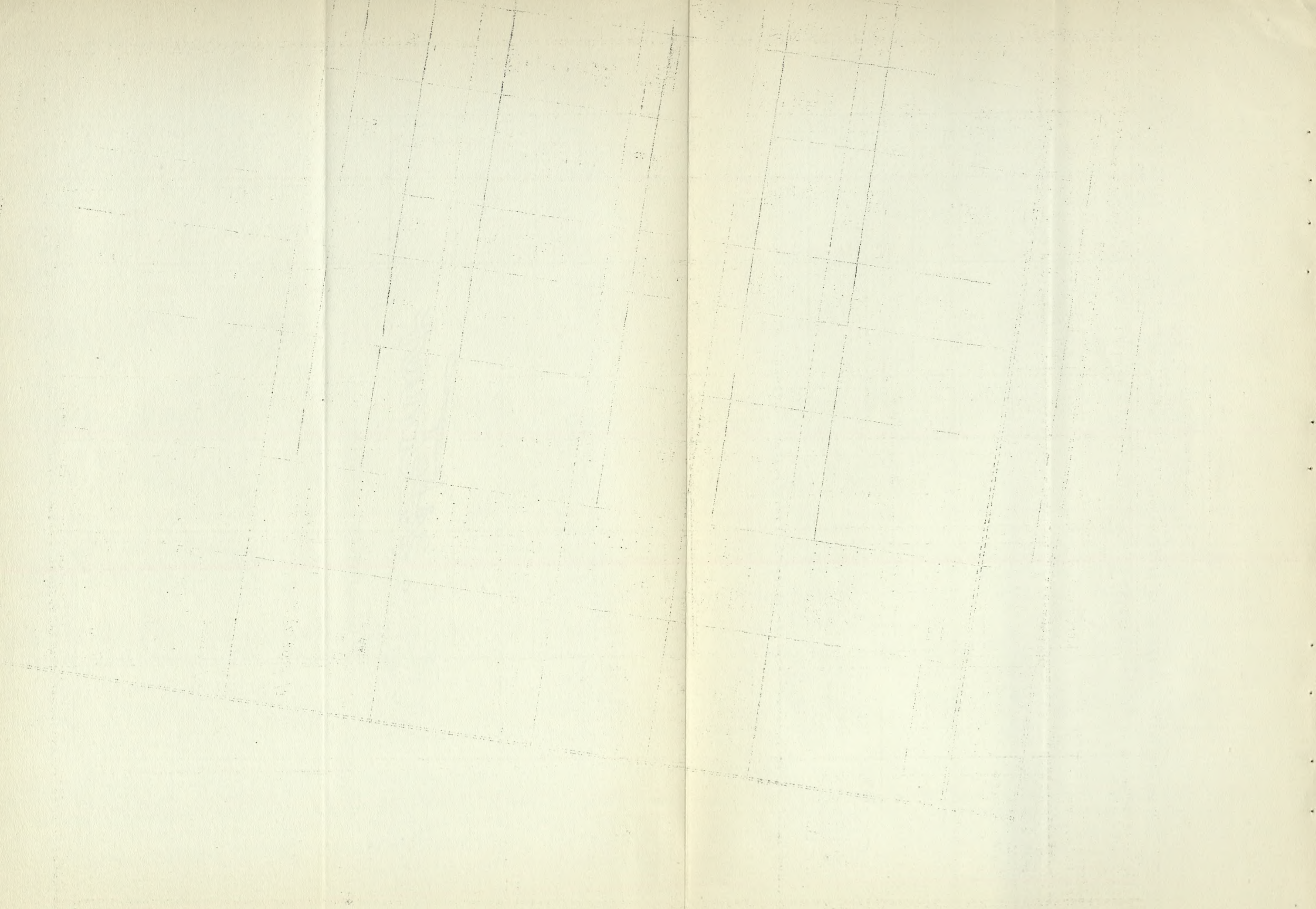
Zaległości z r. 1933/34 od autobusów są stosunkowo niewielkie i powstały na skutek niezapłacenia opłat za ostatnie miesiące roku 1933/34 przez tych właścicieli, którzy już wówczas przypuszczali, że w kwieźniu koncesji nie otrzymają.

3/ ad § 3 Niektórzy właściciele reklam /np. T-wo "Galicja"/ złożyli odwołania od wymiaru opłat, wstrzymując się jednocześnie z uiszczeniem należności. Odwołania te były załatwione już ¹⁹1. IV. 34 r. wobec czego ewentualne odpisy czy też wpłaty w zestawieniu nie są uwzględnione.

SPRAWOZDANI

o zastosowaniu art. 27 ustawy z dnia 16/III 1933 r. o funduszu Pracy za okres budżetowy 1933/34 na terenie Województwa Lubelskiego.

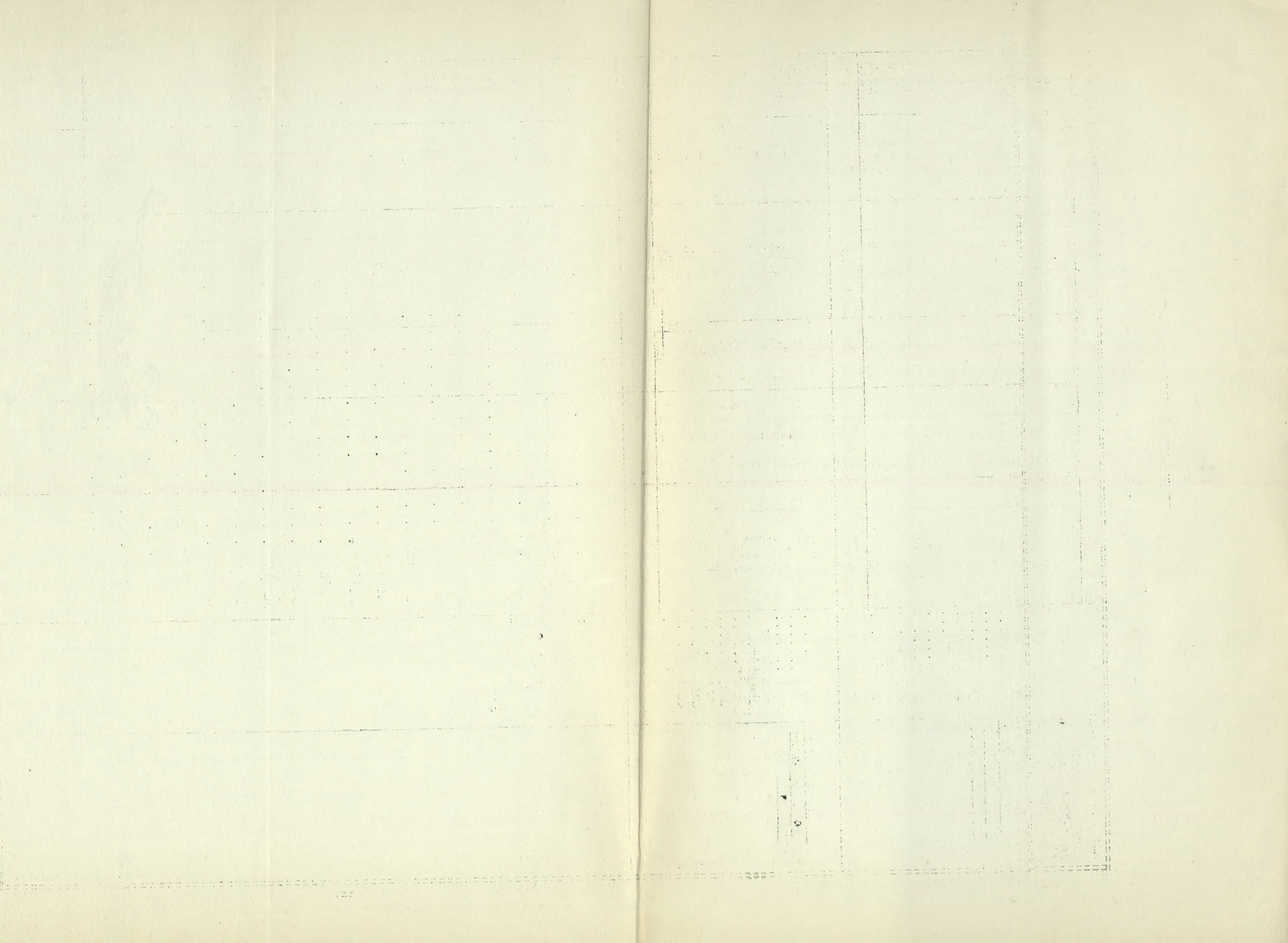
Świadczenie w na- turze wykonane za zaległe podat- ki państwowe	w powiatach	I l o ś ć			W e r t o ś ć w z ł.			UWAGI
		na drogach pańs- twowych	na drogach pańs- twowych	na drogach pańs- twowych	na drogach pańs- twowych	na drogach pańs- twowych	na drogach pańs- twowych	
1. Dostarczone na a/ kamienia		121 86 796 5 896 8 1767	154 - 850 565 640 36 1056	276 86 1646 570 1536 44 2883	614 688 5174 21 6806 80 18357	1867 - 5100 3393 2587 360 10687	2481 688 10274 3414 9393 440 29044	
b/ żwiru m ³ /gruzu/		- - - - - - 25	- - - - - - 146	- - - - - - 171	- - - - - - 225	- - - - - - 1319	- - - - - - 1544	
c/ piasku m ³		3704	5858	9562	31965	41572	73537	
d/ drewna na mo- ty m ³ .		182 42 373 636	442 64 1374 -	624 100 1747 636	243 210 981 2621	1467 320 1722 -	1710 530 2703 2621	
e/ piasku m ³		1233	1880	3113	4055	3509	7564	
f/ gwoździ kg.		279 1335 - 859 736	- 567 467 422 6	279 1902 467 1281 742	139 3451 - 2811 2442	- 5241 934 1266 16	139 8692 934 4077 2458	
g/ ziemi m ³		3209	1462	4672	8843	7457	16301	
h/ słupków, drze- wek szt./koł- ków/		- - - 327 4 - 32 10	43 20 2 - - 265 - 15	43 20 2 327 4 265 32 25	- - - 5877 233 - 1442 304	690 804 11 - - 6402 - 513	690 804 11 5877 233 6402 1442 817	
i/ snopków sło- my szt.		375	346	721	7857	8420	16278	
j/ cechy, klin- ki szt.		- 30	12 -	12 30	- 300	48 -	48 300	
k/ zasłon prze- ciwn. szt.		30	12	42	300	48	348	
l/ gwoździ kg.		120 150	- -	120 150	77 136	- -	77 136	
m/ gwoździ kg.		270	-	270	213	-	213	
n/ gwoździ kg.		209	-	209	313	-	313	
o/ gwoździ kg.		301 25 650 339	- - - 134	301 25 650 473	355 67 130 254	- - - 100	355 67 130 354	
p/ gwoździ kg.		16	-	16	4	-	4	
q/ gwoździ kg.		8000 4	- -	8000 4	372 252	- -	372 252	
r/ gwoździ kg.		1179	-	1179	1179	-	1179	

SPRAWOZDANIE

o zastosowaniu art. 27 ustawy z dnia 16/III 1933r. o Funduszu Pracy za okres budżetowy 1933/34 r. na terenie Województwa Lubelskiego.

Swiadczenia w na- turze wykonane za zaliczke podat- ki państwowe	w powiatach	I l o ś ć		w a r t o ś ć		UWAGI
		na drogach państw. utrzymywanych.	RAZEM	na drogach państw. przez państwo utrzymywanych	na drogach samorząd- wych.	
2/ Wykonano robo- tę ciżmy ciągłej przewoźny/dni	Biała.....	582	582	-	2619	2619
	Chełm.....	6849	6849	44877	-	44877
	Janów.....	2001	2179	12001	904	12905
	Krasnystaw..	2109	2109	16318	-	16318
	Lubartów....	137	787	550	3039	3589
	Lublin.....	-	273	-	3504	3504
	Puławy.....	-	2732	-	21861	21861
	Tomaszów....	42	26	252	154	400
	Włodawa....	600	810	3800	5275	9075
	Zamość.....	2569	323	15416	1903	17319
R a z e m	14307	5579	19887	48338	84137	132475
3/ Wykonano ro- bocizny ręcz- ne/dni	Biała.....	194	895	485	2134	2619
	Chełm.....	1061	-	2652	-	2652
	Janów.....	2820	1068	4934	2642	7577
	Krasnystaw	184	-	381	-	381
	Lubartów....	203	479	416	878	1394
	Lublin.....	3600	2170	7480	5413	12893
	Puławy.....	190	699	475	1748	2223
	Sokołów....	20	-	60	-	60
	Tomaszów....	32	-	63	-	63
	Włodawa....	640	574	2020	1722	3742
R a z e m	9370	5880	15250	19811	14638	34449
O g ó ł n e m: wartość ma- terjału i ro- bocizny dos- tarczone przez powia- ty.	Biała.....	.	.	1342	8777	10119
	Biłgoraj....	.	.	-	-	-
	Chełm.....	.	.	48217	-	48217
	Garwolin....	.	.	5384	6224	11608
	Hrubieszów.	.	.	21	3404	3425
	Janów.....	.	.	32210	6182	38392
	Krasnystaw.	.	.	17140	-	17140
	Lubartów....	.	.	2027	6099	8126
	Lublin.....	.	.	59285	24845	84130
	Łuków.....	.	.	-	-	-
	Paławy.....	.	.	3396	47138	50535
	Radzyń.....	.	.	-	-	-
	Siedlce.....	.	.	-	-	-
	Sokołów....	.	.	373.	-	373
	Tomaszów....	.	.	315	154	469
	Węgrów.....	.	.	1442	66	1508
	Włodawa....	.	.	1900	9682	18682
	Zamość.....	.	.	19613	2432	22045
R a z e m	199766	.	.	115006	115006	314773

Program robót drogowych i mostowych na okres
od 1.IV.1934 r.do 31.III.1941 r.

1. Przebudowa nawierzchni tłuczniowych na nawierzchnie trwałe,
2. normalna konserwacja dróg państwowych,
3. budowa twardej nawierzchni istniejących dróg państwowych gruntowych,
4. konserwacja i budowa mostów,

Według tego w dziale dalszej przebudowy nawierzchni tłuczniowych na nawierzchnie trwałe przewidziano:

a/ ułożenie nawierzchni klinkierowej

1. na drodze państw.Warszawa - Lwów na dług.35 km,
2. na drodze państw.Piaski - Chełm na dług.47,3 km,
3. na drodze państw.Chełm - Hrubieszów na dług.24,0 km -
czyli ogółem przewiduje się ułożenie tego typu nawierzchni na dług.106,3 km,

b/ ułożenie nawierzchni z półkostki bazaltowej lub granitowej /z kamienia lokalnego/.

1. na drodze państw.Warszawa - Lwów na dług.29 km.
2. " " " Warszawa - Brześć " 10 "

czyli ogółem tego typu nawierzchni na dług.39 km.

c/ ułożenie nawierzchni klinkierowej z klinkieru III gatunku.

1. na drodze państw.Chełm - Krasnystaw na dług.27 km
 2. " " " Zamość - Biłgoraj " " 21 "
-
- czyli ogółem tego typu nawierzchni " " 48 km

W dziale normalnej konserwacji dróg państw.przewiduje się:

1. pogrubienie nawierzchni tłuczniowej przy użyciu kamienia lokalnego na dług. 256 km
2. pogrubienie j.w.lecz przy użyciu kamienia sprowadzonego na dług. 600 km
3. drobny remont nawierzchni klinkierowych na dług. 158,5 km.
4. drobny remont nawierzchni tłuczniowych i bruków na dł. 856 km

5. remont nawierzchni gruntowych na dług. 183 km

W dziale budowy dróg państwowych.

a/ z nawierzchnią klinkierową

1. na drodze Zamość - Hrubieszów 11 km

2. " " Kock - Lubartów 21 "

Ogółem: 32 km

b/ z nawierzchnią z drobnej kostki

1. na drodze Zamość - Hrubieszów 15 km

2. " " Chełm - Dorohusk 24 "

3. " " Janów - Frampol - Szczebrzeszyn 43 "

4. " " Biłgoraj - Krzeszów 35 "

5. " " Hrubieszów - Uhnynów - Sokal 36 "

Ogółem: 153 km

czyli razem do budowy przewiduje się 185 km

W dziale konserwacji względnie budowy mostów żelbetowych lub żelaznych z ważniejszych przewiduje się:

a/ w pow. puławskim na rz. Kurówce pod Chrzachówkiem i na rz. Wieprzu pod Kośminem,

b/ w pow. krasnostawskim na rz. Łopie pod Łopiennikiem na rz. Lubanie pod Krasnymstawem i na rz. Wieprzu w Krasnymstawie,

c/ w pow. zamojskim na rz. Łabuńce pod Łabuńką, na rz. Czarny Potok pod Sitancem, na rz. Wieprzu pod Szczebrzeszynie i Zwierzyńcem,

d/ w pow. lubelskim na rz. Giełczwi pod Piaskami, na rz. Sierotce pod Piaskami, na rz. Wieprzu pod Dorohuczą, na potoku pod Strzeszkowicami,

e/ w pow. siedleckim na rz. Zbuczynce pod Zbuczynem,

f/ w pow. białskim na rz. Klukówce pod Białką, na rz. Czepelce pod Terespołem, na rz. Krznie pod Woskrzenicą,

g/ w pow. łukowskim na rz. Tyśmienicy pod Kockiem,

h/ w pow. garwolińskim na rz. Potok pod Trzcianką, na rz. Okrzejce pod Zabianką na strumieniu pod Moszczanką,

i/ w pow. janowskim na rz. Białej pod Janowem Lub. na rz. Strużą pod Kraśnikiem i na rz. Tuczyn pod Liśnikiem Dużym,

j/ w pow. sokołowskim na dopływie Cetynji pod Kurowicami, na rz. Myśli pod Krzeszowem, na rz. Bug pod Frankopolem, na rz. Cetynji pod Zambrowem, na Potoku pod Kurowicami, na Czarnej Strudze pod Ceranowem i na rz. Buczynka pod Ceranowem,

k/ w pow. radzyńskim na rz. Białce pod Radzyniem,

l/ w pow. włodawskim na rz. Bugu pod Sławatyczami,

z/ w pow. biłgorajskim na rz. Tanwi pod Harasiukami.

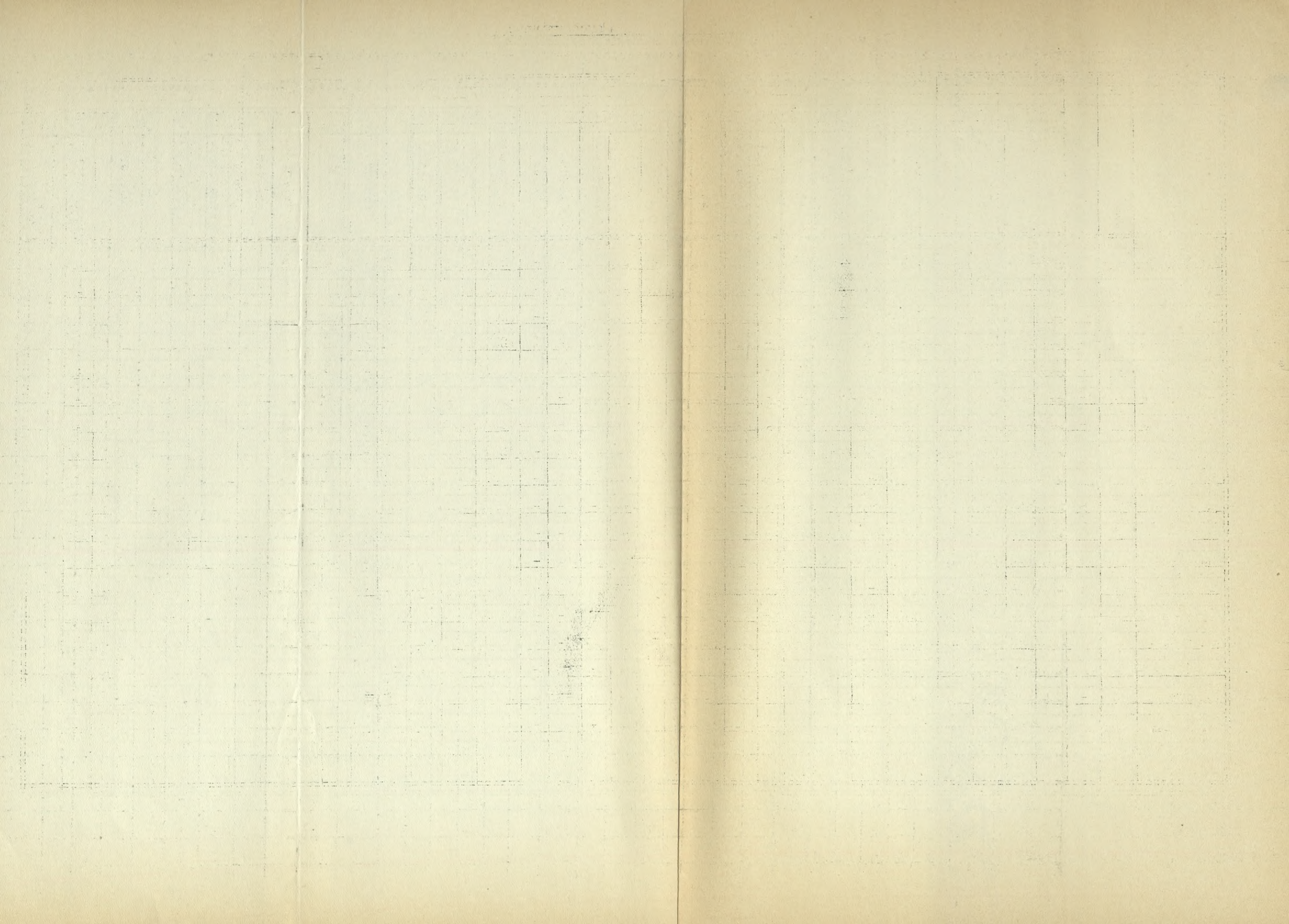
XV. NADZÓR NAD ZWIĄZKAMI SAMORZĄDOWEMI.

=====

Tablica I.

Dane osobowe dotyczące radnych gromadzkich

Powiat	Kobiet wybrano	Wiek wybranych				Wyznanie wybranych							Narodowość wybranych						Wykształcenie				Zawód wybranych											
		od 30 - 40	od 40 - 50	od 50 - 60	ponad 60 lat	rzym.-kat.	grecko-kat.	prawosławne	ewangelickie	inne chrześc.	mojżeszowe	bezwyznaniowe	polska	ukraińska	białoruska	żydowska	niemiecka	rosyjska	elementarne	średnie	wyższe	analfabeci	zawody wolne: lekarze, dowódcy, inżynierzy, urzędnicy państw. samorz. przyw./	duchowni	Rolnicy/ponad 80 ha/	Rolnicy drobni	Samodzielni przemysłowcy kupcy, rzemieślnicy	Niesamodzielni rzemieślnicy i pracownicy handlu	Robotnicy	Inne zawody i osoby bez określonego zawodu				
Biała	28	900	832	543	159	2003	13	432	14	3	19	-	2459	6	-	19	-	-	2274	111	8	91	-	102	1	11	2287	12	31	12	28			
Biłgoraj	2	703	658	366	121	1572	-	244	-	10	22	-	1633	193	-	22	-	-	1544	43	3	258	2	37	1	7	1734	43	-	20	4			
Chełm	10	1368	1282	662	162	2263	1	851	270	17	72	-	2770	370	-	72	262	-	3178	103	9	184	3	76	6	8	3267	88	-	16	10			
Garwolin	13	1650	1227	514	107	3377	4	2	45	-	70	-	3381	2	1	70	43	1	3230	98	12	158	7	94	7	21	3179	134	-	34	22			
Hrubieszów	12	1064	861	466	145	1644	-	847	8	2	35	-	1646	847	-	35	8	-	2378	94	11	53	8	91	8	21	2273	45	54	13	23			
Janów	12	1298	969	443	128	2792	-	15	-	-	31	-	2805	-	1	31	-	1	2459	108	6	265	2	95	5	19	2607	89	1	16	4			
Krasnystaw	4	1050	895	485	132	2362	-	106	1	9	84	-	2484	20	-	58	-	-	2356	70	24	112	13	53	7	27	2298	90	42	25	2			
Lubartów	6	948	820	500	134	2264	1	39	61	16	21	-	2266	38	-	21	77	-	2215	51	4	132	5	50	4	6	2266	49	4	7	11			
Lublin	52	1571	1367	782	260	3907	1	-	21	-	51	-	3909	-	-	51	20	-	3573	157	31	219	7	39	8	42	3613	127	21	69	54			
Łuków	5	1240	1031	618	149	3023	-	-	11	-	4	-	3023	-	-	4	11	-	2839	70	14	115	5	46	2	19	2910	30	5	15	6			
Puławy	33	1966	1024	274	52	3228	2	-	5	-	81	-	3233	2	-	81	-	-	3224	75	8	9	3	60	4	11	3085	120	20	13	-			
Radzyń	1	890	647	291	72	1840	1	30	23	-	6	-	1874	-	-	6	20	-	1821	46	6	27	2	52	1	10	1763	18	2	48	4			
Siedlce	6	1259	985	490	116	2766	1	2	16	53	12	-	2823	-	1	12	14	-	2603	83	4	160	-	42	3	15	2727	12	-	2	49			
Sokołów	4	824	593	303	128	1812	-	3	-	5	28	-	1817	-	-	28	-	3	1668	84	10	86	-	52	1	12	1649	104	-	-	30			
Tomaszów	50	1023	858	432	159	2009	2	426	-	-	33	2	2142	307	-	23	-	-	2104	130	15	223	12	66	8	13	2162	59	15	33	104			
Węgrów	11	988	796	472	120	2244	4	-	40	60	28	-	2308	-	-	28	40	-	2141	76	9	150	6	59	5	12	2180	79	-	8	27			
Włodawa	3	1038	698	356	90	1439	2	618	86	3	34	-	1494	577	-	33	77	1	1976	73	9	124	4	51	4	10	2007	77	-	18	11			
Zamość	17	1087	843	464	108	2307	-	176	3	-	16	-	2427	53	-	16	-	6	2240	100	12	150	-	106	2	11	2254	81	5	33	10			
		20867	16436	8461	2342	42852	32	3791	604	178	647	2	44494	2415	3	610	572	12	43823	1572	195	2516	79	1176	77	275	44261	1257	200	382	399			

Dane osobowe dotyczące radnych gminnych.

Tablica II.

1	2	3	4				5					6					7					8										UWAGI	
N a z w a Powiatu	Ilość gmin	kobiet wybrano	Wiek wybranych				W y z n a n i e wybran.					Narodość wybranych					wykształcenie					Z a w ó d											
			od 30-40	od 40-50	od 50-60	ponad 60	rzym.kat.	grecko-kat.	prawosławne	ewangelickie	inne chrześc.	możeszowe	pol. kat.	ukraińska	ruska	żydowska	niebieska	rosyjska	elementarne	średnie ogólne	średnie zawod.	w y ż s z e	analfabeci	zawody wolne	urzędnicy	duchowni	rolnicy ponad 80 ha	rolnicy drobni	samodzielni przemysłowcy	niesamodzielni rekodzielnicy	robotnicy		inne zawody
Biała	21	6	123	95	43	10	238	-	30	2	-	6	265	-	5	6	-	-	213	21	36	6	-	-	38	1	8	217	5	2	2	3	
Białgoraj	15	-	102	91	40	11	209	-	28	-	1	6	211	27	-	6	-	-	213	25	-	5	1	2	19	-	5	200	18	-	-	-	
Chełm	13	-	103	102	32	2	172	1	54	11	-	6	173	-	54	6	11	-	208	9	17	6	4	2	19	1	5	207	7	1	1	1	
Garwolin	19	-	130	115	44	11	286	-	-	2	-	12	287	-	-	12	-	1	257	16	18	7	2	2	27	1	9	229	21	1	1	9	
Hrubieszów	14	-	92	84	44	8	171	-	51	1	-	5	171	51	-	5	1	-	199	4	22	3	-	1	21	1	4	185	10	-	1	5	
Janów Lub.	15	-	111	110	34	5	254	-	-	-	-	6	254	-	-	6	-	-	218	35	3	-	4	11	22	-	7	220	-	-	-	-	
Krasnystaw	14	-	100	96	35	5	219	-	5	1	1	10	226	-	-	10	-	-	195	10	16	15	-	6	19	1	15	178	15	1	1	-	
Lublin	16	-	134	102	48	8	284	1	-	3	-	4	234	-	1	4	3	-	241	23	17	11	-	4	26	2	12	233	8	3	-	4	
Lubartów	14	1	101	77	37	9	217	-	1	3	-	3	217	1	-	3	3	-	199	2	21	2	-	-	18	3	3	191	7	-	-	2	
Luków	17	-	103	95	38	11	252	-	-	-	-	-	252	-	-	-	-	-	218	9	18	7	-	1	17	3	9	212	6	2	-	2	
Puławy	17	1	147	87	48	6	278	-	-	-	-	10	278	-	-	10	-	-	248	16	22	2	-	16	31	1	7	221	-	-	-	12	
Radzyń	14	1	103	74	23	4	198	-	2	1	1	2	201	-	-	2	1	-	182	10	4	8	-	-	7	2	9	179	3	-	-	4	
Siedlce	22	1	143	113	39	5	297	-	-	2	-	1	297	-	-	1	2	-	269	26	-	5	-	-	17	2	-	272	-	4	-	5	
Sokołów	12	1	91	55	30	4	178	-	-	-	-	2	178	-	-	2	-	-	149	10	11	10	-	2	9	4	8	149	-	1	-	7	
Tomaszów	13	1	115	63	33	9	192	-	25	-	-	3	201	-	16	3	-	-	185	26	-	9	-	2	12	2	19	165	8	4	-	8	
Węgrów	14	1	75	84	33	12	193	-	-	3	5	3	199	-	-	2	3	-	183	17	-	3	1	1	11	1	4	177	6	-	-	4	
Włodawa	14	-	95	82	29	2	168	1	33	2	-	4	170	2	30	4	2	-	174	23	-	8	3	2	15	1	7	172	10	-	1	-	
Zamość	13	-	98	83	35	8	212	-	10	1	-	1	217	6	-	-	1	-	198	21	1	4	-	-	18	1	4	191	8	2	-	-	
R a z e m	277	13	1976	1608	670	130	4018	3	239	32	8	84	4031	87	106	84	25	1	3749	303	206	111	15	52	346	27	135	3598	132	21	7	66	

Tablica III.

Dane osobowe dotyczące radnych miejskich

1	2	3	4	5	6	7				8							9						10				11										
L. p.	Nazwa miasta	Powiat	Liczba ludności	Liczba mandatów do obsadzenia	Kobiet wybrano	Wiek wybranych				Wyznanie wybranych							Narodowość wybranych						Wykształcenie				Zawód wybranych										
						od 30-40	od 40-50	od 50-60	ponad 60 lat	rzym.kat.	grecko-kat.	prawosławne	ewangelickie	inne chrześc.	możeszowe	inne niechrześc.	inne niechrześc. j. ańskie	bezwyznaniowe	polska	ukraiński	białoruska	żydowska	niemiecka	rosyjska	inna	elementarne	średnie	wyższe	analfabeci	zawody wolne lekarze, adwokaci, inż. i t.p.	urzędnicy państw. samorz. przyw.	duchowni	rolnicy	samodzielni przedsiębiorcy, kupcy, rzemieślnicy, t.p.	samodzielni robotnicy handlowi	Robotnicy	Inne zawody i osoby bez określonego zawodu
1	Biała Podl.	bialski	17620	24	2	10	9	5		20					4			20			4				15	5	4		2	9		2		5		4	2
2	Janów Podl.	"	3885	12		8	2	1	1	7					5			7			5				11	1				4			1	1	1	5	
3	Terespol	"	2330	12		5	5	2	-	7					5			7			5				12				1	2		4		5			
4	Biłgoraj	Biłgorajski	8276	16		4	3	6	3	9					7			9			7				14	2				1		2		11		2	
5	Chełm	Chełmski	29222	32	3	15	11	4	2	20					12			20			12				20	8	4		3	7		4	3	7	1	1	6
6	Garwolin	Garwoliński	7333	16	1	9	6	1		13					3			13			3				10	6				3		3		8		2	
7	Żelechów	"	7501	16		9	5	2		9					7			9			7				12	3	1		1	3		2		10			
8	Hrubieszów	Hrubieszowski	13158	24		42	4	8		16		1			7			16	1		7				21	3				4	1	5		12	1	1	
9	Rubienka	"	3870	12		1	7	3	1	7					5			7			5				10	1	1			1		5		6			
10	Janów Lub.	Janowski	7067	16		6	4	4	2	12					4			12			4				12	4				4		2	1	5		4	
11	Krasnik	"	11615	24	1	10	8	5	1	16					8			16			8				22	1	1		1	3		8	1	11			
12	Krasnystaw	Krasnystawski	10435	24		6	12	6		20					4			20			4				19	2	3			7		8		7		2	
13	Lublin	Lubelski	115279	48	5	10	24	9	5	40					8			40			8				12	18	18		12	8	1		1	14	2	6	4
14	Lubartów	Lubartowski	7736	16	1	7	7	1	1	11					5			11			5				11	3	2			6	1		8	1			
15	Łęczna	"	4063	12		4	5	3		8					4			8			4				9	2	1		2	2		5		3			
16	Łuków	Łukowski	13955	24	1	6	9	8	1	15					9			15			9				16	8	1		1	8		5		9		1	
17	Kock	"	4503	12		6	1	5		7					5			7			5				9	2	1			2		5		5			
18	Stoczek	"	3614	12																																	
19	Puławy	Puławski	12198	24	1	11	8	3	2	19					4		1	20			4				12	10	2			10			2	4	3	5	
20	Kazimierz D.	"	4664	12		8	4			9					3			9			3				8	2	2		2	1		2		6		1	
21	Radzyń	Radzyński	6300	16		6	8	1	1	12					4			12			4				9	7			1	3		4		7		1	
22	Miedzyrzec	"	16951	24		9	9	6		14					10			14			10				18	3	3		2	1		8		8	2	3	
23	Giedźki	Giedziński	36927	24	2	10	8	11	3	23			1		8			24			8				13	12	7		2	9			10	10		1	

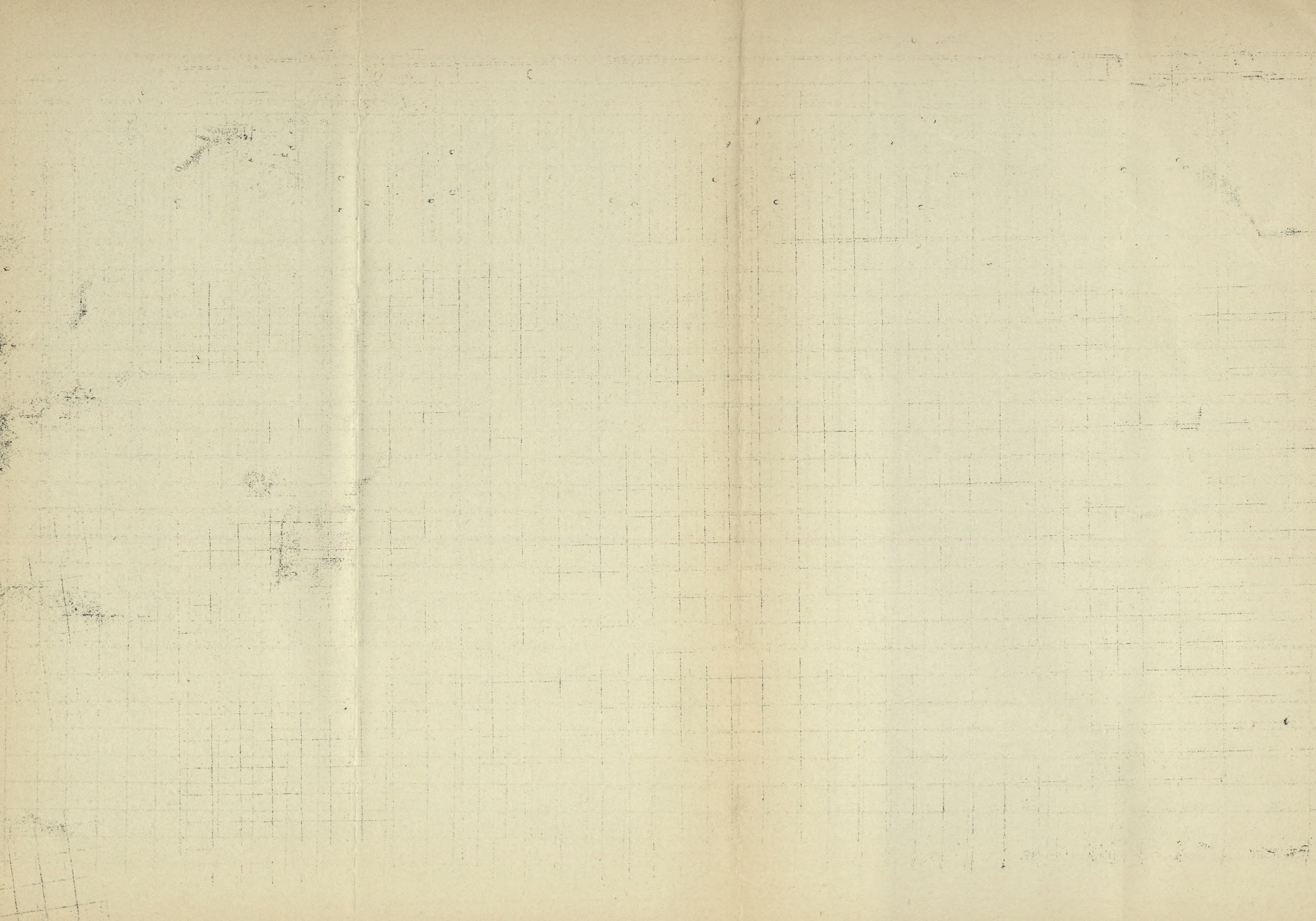

Tabela III.																																			
1	2	3	4	5	6	7			8					9					10			11													
L. p.	Nazwa miasta	Powiat	Liczba ludności	Liczba mandatów do obsadzenia	Kobiet wybrano	Wiek wybranych			Wyznanie wybranych					Narodowość wybranych					Wykształcenie			Zawód wybranych													
						od 30-40	od 40-50	od 50-60	ponad 60 lat	rym. kat.	grecko-kat.	prawosławne	ewangelickie	inne chrześcijańskie	możeszowe	inne niechrześcijańskie	bez wyznaniowe	polska	ukraiński	białoruska	żydowska	niemiecka	rosyjska	inna	elementarne	średnie	wyższe	analfabeci	Zawody wolne: lekarze, adwokaci, inżynierowie, itp.	urzędnicy państw. samorządowi	duchowni	rolnicy	innych	samodzielni: rzemieślnicy, kupcy, rzemieślnicy, itp.	samodzielni: robotnicy i pracownicy
24	Mordy	Siedlecki	3380	12		7	5		8				4			2		4				8	3	1		1	2		3		6				
25	Łosice	"	5130	14		5	6	3	8				6			8		6				11	3			1	3		3	1	5			1	
26	Sokołów	Sokołowski	12192	24	2	11	10	1	2	17			7			17		7				15	6	3		3	5		5		9	1	1		
27	Tomaszów	Tomaszowski	10464	24	1	11	10	3		13	2		9			13	2	9				17	4	2		3	5		4		8	1	1	2	
28	Węgrów	Węrowski	9482	16		7	7	1	1	9			7			9		7				9	6	1		3	3		1		5	1	2	1	
29	Włodawa	Włodawski	8524	16		4	7	5		9			7			9		7				14		2		2	2		3		9				
30	Parczew	"	9997	16		5	9	1	1	10			6			10		6				12	1	3		2	2		5		6				
31	Ostrów siedl.	"	5018	12		8	2	2		8			4			8		4				9	2	1		2	1		5		3			1	
32	Zamość	Zamojski	25245	24	1	13	8	3		15			6		3	18		6				15	3	6		3	6		6		8			1	
33	Szczebrzeszyn	"	7536	16		9	5	1	1	11			5			11		5				12	2	2			3	1	6		2	1		3	
		Razem:	445470	636	21	239	230	115	30	428	3	1	198	4	433	3	198	-	-	-	424	137	73		51	134	4	117	19	229	15	19	46		

Tablica IV.

D A N E osobowe dotyczące radnych powiatowych.

1	2	3	4	5			6							7									8					9							
				Wyznanie			W i e k							z a w ó d									Wykształcenie					narodowość							
L. p.	N a z w a powiatu	mężczyzn	kobiet	rzym.kat.	możesz.	prawosł.	30-35	35-40	40-45	45-50	50-55	55-60	ponad 60	prawnicy	inżynier.	notariusz.	urzędnicy	przemysł.	rzemieśl.	rolników	i n n e	nauczyc.	duchowni	wyższe	zawodowe	średnie	powszechne	elementarne	polska	ruska					
1	Biała	50	-	48	-	2	14	12	7	5	7	1	4	-	-	-	4	-	1	41	1	3	-	2	2	9	17	20	50	-					
2	Biłgoraj	32	-	28	1	3	9	7	7	4	3	-	2	-	1	-	-	1	22	2	6	-	3	2	5	11	11	30	2						
3	Chełm	26	-	25	-	1	3	5	4	6	4	3	1	1	-	-	-	1	-	23	-	-	1	4	2	4	16	-	25	1					
4	Garwolin	42	-	42	-	-	9	12	8	8	3	2	-	-	1	2	-	2	31	2	3	-	2	2	10	20	8	42	-						
5	Hrubieszów	33	-	32	-	1	5	9	6	7	1	4	1	-	-	-	3	1	-	26	1	1	1	2	2	3	13	13	33	-					
6	Janów Lub.	35	-	34	1	-	8	9	8	4	2	-	4	-	-	-	1	4	-	26	2	2	-	2	4	5	10	14	35	-					
7	Krasnostaw	31	-	31	-	-	3	2	12	8	3	2	1	-	2	1	-	-	-	23	-	4	1	7	2	5	7	10	3	-					
8	Lublin	32	-	32	-	-	6	9	6	6	2	1	2	-	-	-	-	2	-	27	-	2	1	2	9	4	17	-	32	-					
9	Lubartów	32	-	31	1	-	8	10	6	5	3	-	-	-	-	-	1	-	2	25	-	4	-	-	-	8	15	9	32	-					
10	Łuków	41	-	38	3	-	10	12	7	5	-	3	4	-	-	-	1	4	1	30	2	3	-	5	1	6	17	12	41	-					
11	Puławy	39	-	29	-	-	5	18	4	8	-	-	1	-	-	-	2	3	-	27	4	3	-	4	2	10	22	1	39	-					
12	Radzyń	34	-	32	1	1	5	10	6	6	5	2	-	-	-	-	1	-	1	27	1	4	-	4	5	6	15	4	34	-					
13	Siedlce	48	-	47	1	-	18	11	9	4	2	3	1	-	1	-	2	2	2	39	-	2	-	4	-	6	38	-	48	-					
14	Sokołów	26	1	26	1	-	8	6	5	2	2	3	1	-	-	-	-	-	1	24	1	1	-	6	-	2	19	-	27	-					
15	Tomaszów	29	-	28	1	-	-	10	8	4	3	2	2	-	1	1	1	1	2	22	-	1	-	2	1	4	9	13	29	-					
16	Węgrów	30	-	30	-	-	6	8	8	4	2	2	-	-	-	-	2	-	1	25	-	2	-	1	-	5	24	-	30	-					
17	Włodawa	34	-	31	2	1	5	6	6	11	2	4	-	-	-	-	1	3	-	27	2	1	-	4	2	3	4	21	34	-					
18	Zamość	33	-	31	1	1	5	14	9	2	2	-	1	-	-	1	-	1	1	27	1	1	1	8	2	-	23	-	33	-					
	R a z e m:	627	1	606	12	10	130	170	126	99	46	32	25	2	5	4	21	22	15	492	19	43	5	62	38	95	297	136	625	3					

Tablica V.

Dane osobowe dotyczące członków Wydziału Powiatowego

L. p.	Nazwa Powiatu	Wybrani z grona Rady Powiatowej	wyznanie			W i e k							wykształcenie				z a w ó d											
			rym. kat.	mojżeszowe	inne	30-35	35-40	40-45	45-50	50-55	55-60	ponad 60	wyższe	średnie	zawodowe	niższe	rolnicy	nauczyciele	rzemieślnicy	prawnicy	inżynierowie	handlowcy	lekarze	notariusze	inni	poprzednio pracujący w pow.	pracujący społecznie	
1	Biała	-	6	-	-	1	1	2	-	1	-	1	1	1	-	4	4	1	1	-	-	-	-	-	-	4	6	
2	Biłgoraj	4	6	-	-	1	1	2	2	-	-	-	1	1	-	4	3	1	-	-	-	1	-	-	1	6	6	
3	Chełm	5	6	-	-	-	2	2	1	-	-	1	-	1	-	2	4	-	-	1	-	1	-	-	-	6	6	
4	Garwolin	3	6	-	-	-	3	-	2	1	-	-	-	-	-	3	5	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
5	Hrubieszów	2	6	-	-	-	2	1	2	1	-	-	1	1	2	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	
6	Janów Lub.	5	6	-	-	-	2	1	-	2	-	1	-	-	2	2	4	-	-	1	-	-	-	-	1	6	5	
7	Krasnystaw	4	6	-	-	*	1	2	3	-	-	-	1	-	-	5	5	-	-	-	1	-	-	-	-	6	6	
8	Lublin	6	6	-	-	1	3	-	-	-	-	2	-	1	2	3	6	-	-	-	-	4	-	-	-	6	6	
9	Lubartów	3	6	-	-	-	2	2	1	1	-	-	1	1	-	4	3	1	-	-	-	1	-	1	-	5	6	
10	Łuków	5	6	-	-	1	2	2	-	-	-	1	1	-	-	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6	
11	Puławy	5	6	-	-	-	3	1	2	-	-	-	1	2	-	3	6	1	-	-	-	-	-	-	-	3	6	
12	Radzyń	5	6	-	-	1	3	1	-	1	-	-	2	1	-	3	6	-	-	-	-	-	-	-	-	6	6	
13	Siedlce	1	6	-	-	4	-	1	1	-	-	-	-	3	-	3	5	1	-	-	-	-	-	-	-	6	6	
14	Sokołów	4	6	-	-	1	2	1	1	-	-	1	2	1	-	3	5	1	-	-	-	-	-	-	-	6	6	
15	Tomaszów	4	6	-	-	-	1	-	1	2	1	1	-	3	-	3	5	-	-	-	-	-	-	-	1	4	6	
16	Węgrów	3	6	-	-	1	-	-	4	-	-	1	1	2	-	3	5	1	-	-	-	-	-	-	-	6	6	
17	Włodawa	6	6	-	-	2	-	3	-	-	-	1	1	1	-	4	5	1	-	-	-	-	-	-	-	5	6	
18	Zamość	6	6	-	-	3	1	1	1	-	-	-	2	-	-	4	6	-	-	-	-	-	-	-	-	5	6	
R a z e m:		71	108	-	-	16	29	22	21	9	1	10	24	19	5	60	87	8	4	2	1	3	-	3	3			

406/08

XV. NADZÓR NAD ZWIĄZKAMI SAMORZĄDOWYMI.

=====

Podział
admini-
stracyj-
ny.

W okresie sprawozdawczym dokonano następujących zmian terytorjalnych:

- 1/ Rozszerzono granice miasta Zamościa przez włączenie części gminy wiejskiej Nowa-Osada /rozporządzenie Ministra Spraw Wewn. z 8.I.1934r. Dz.U.R.P. Nr.3, poz.14/.
- 2/ Rozszerzono granice miasta Radzyna przez włączenie w obręb miasta części gminy wiejskiej Biała /rozporządzenie Ministra Spraw Wewn. z 14.IV.1934r. Dz.U.R.P. Nr.33, poz.305/.
- 3/ Rozszerzono granice miasta Garwolina przez włączenie w obręb miasta części gminy wiejskiej Górzno i Wola Rębkowska /rozporządzenie Ministra Spraw Wewn. z 12.IV.1934r. Dz.U.R.P. Nr.32, poz.294/-
- 4/ Rozszerzono granice miasta Sokołowa przez włączenie w obręb miasta części gminy wiejskiej Kudelczyn /rozporządzenie Ministra Spraw Wewn. z 10.I.1934r. Dz.U.R.P. Nr.7, poz.51/-
- 5/ Rozszerzono granice miasta Szczepieszyńska w powiecie zamojskim przez włączenie w obręb miasta części gminy wiejskiej Sułów /rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 9.IV.1934r. Dz.U.R.P. Nr.29, poz.485/-

Wybory
organów
ustroj-
owych zwią-
zków samo-
rządowych.

Wobec wejścia w życie ustawy z dnia 23 marca 1933r. o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego /Dz.U.Nr.35, poz.294/ przeprowadzone zostały w okresie sprawozdawczym wybory organów samorządowych - a więc: radnych - gromadzkich, sołtysów, podsołtysów, radnych gminnych i członków zarządu gmin wiejskich i miejskich.

a/ Rady gromadzkie wybrane zostały w 3384 gromadach / w 599 organ uchwalający stanowią zebrania gromadzkie/.
Załączona tablica I-a zawiera dane osobowe, dotyczące radnych gromadzkich.

Sołtysi.

b/ Sołtysi i podsołtysi wybrani zostali w 3983 gromadach.
Należy nadmienić, że w znacznej większości wypadków sołtysi i podsołtysi byli wybrani z grona radnych gromadzkich, gdyż na ogólną ilość 3384 rad gromadzkich w 2802 wypadkach na sołtysów, /a w 2385 na podsołtysów/ wybrano radnych gromadzkich.

c/ W 277 gminach wybrano ogółem 4384 radnych gminnych. Przyczem na ogólną ilość 61922 osób uprawnionych do głosowania wzięło udział w wyborach przeszło 70 % /43751/.

Dane, dotyczące wybranych radnych gminnych ilustruje załączona tablica statystyczna

d/ Wybory do rad miejskich na terenie całego województwa przeprowadzone zostały w dn.27 maja 1934r.

Dane, statystyczne dotyczące radnych miejskich podane są w załączonych tablicach III.

e/ Zarządy gminne /wiejskie i miejskie/ ukonstytuowały się we wszystkich gminach. Z miast niewydziałonych w Zamościu wprowadzono instytucję burmistrza i wiceburmistrza zawodowego.

f/ Na wybory radnych powiatowych zostało wniesionych 25 protestów, które w 14 wypadkach zostały uwzględnione; natomiast na wybory członków Wydziałów Powiatowych żaden protest nie wpłynął.

Dane osobowe dotyczące wybranych radnych powiatowych i członków Wydziałów Powiatowych zawierają załączona tablica

Nadzór nad gospodarką finansową związków samorządowych.

W okresie sprawozdawczym w wykonaniu nadzoru nad gospodarką finansowo-budżetową w dalszym ciągu przy współudziale Wydziału Wojewódzkiego dążono do uporządkowania sytuacji finansowej związków samorządowych, a przede wszystkim miast wydzielonych i powiatowych związków samorządowych.

Usiłowania te uwieńczone zostały pomyślnymi rezultatami, gdyż, jak to z poniżej przytoczonych wywodów wynika, budżety związków samorządowych zostały prawie całkowicie zrównoważone, powiatowe związki samorządowe i miasta niewydzielone zamknęły okres sprawozdawczy nadwyżkami budżetowymi, zaś w miastach wydzielonych i gminach wiejskich niedbór bardzo znacznie zmniejszono.

Gospodarka związków samorządowych.

Gospodarkę finansową związków samorządowych w okresie sprawozdawczym odzwierciedlają sprawozdania z wykonania budżetów za okres 1933/34.

Według tych sprawozdań gospodarka powiatowych związków samorządowych przedstawia się następująco:

a/Pow.związki samorządowe.	preliminowane dochody	zwyczajne	8.616.548 zł.
	"	nadzwycz.	692.995 "
		r a z e m :	9.309.543 "
	faktycznie osiągnięte dochody	zwyczajne	8.812.603 zł.
	"	nadzwyczajne	717.690 "
			9.530.293 zł.

Z powyższego zestawienia wynika, że budżety pow. związków samorządowych w okresie sprawozdawczym wykonane zostały w 102 %.

W porównaniu z okresem 1932/33 dochody pow. związków sam. zwiększyły się o 1.432.040 zł. t.j. o około 17,5 %. Również realizacja strony dochodowej budżetów polepszyła się w omawianym okresie. W poprzednim bowiem okresie preliminowane dochody zrealizowane zostały zaledwie w 76 %.

Fakt ten świadczy o realnem przewidywaniu ze strony pow. związków samorządowych odnośnie spodziewanych wpływów budżetowych.

Osiągnięte wpływy z poszczególnych źródeł dochodowych co do wysokości przedstawiają się następująco:

Najwydatniejszym źródłem dochodowym, podobnie jak w poprzednich okresach budżetowych, były wpływy z samostępnych podatków w łącznej sumie 3891.644 zł., z których na opłaty drogowe przypada 3.763.574 zł. /t.j. około 97%. Po doliczeniu zaś do tej sumy dopłat drogowych w łącznej kwocie 207.686 zł. okazuje się, że pow. związki sam. z tytułu opłat i dopłat drogowych osiągnęły 3.971.260 zł., co stanowi około 42 % ogólnych dochodów.

Następem co do wydajności źródłem dochodowym były dodatki do podatków państwowych w sumie 3.003.941 zł. /około 31,5 % ogólnych dochodów/.

Na wysokość tej sumy złożyły się przede wszystkim wpływy z dodatku do państwowego podatku gruntowego w kwocie 1.896.799 zł., z dodatku do państwowego podatku przemysłowego 435.592 zł. Zaznaczyć należy, że w porównaniu

z poprzednim okresem wpływy z dodatku do państwowego podatku gruntowego zwiększyły się o 228.978 zł., natomiast wpływy z dodatku do państwowego podatku przemysłowego zmniejszyły się o 59.614 zł. W ostatecznym wyniku ogólna podwyżka wpływów w tym dziale budżetu - wynosi w okresie sprawozdawczym 177.563 zł. /około 6 %/.

Z pożyczek zaciągniętych w okresie sprawozdawczym osiągnęły pow. związki samorządowe 544.837 zł., co stanowi 5,7 % ogólnych dochodów.

Czwarte miejsce co do wysokości zajęły wpływy ze zwrotu sum wyłożonych przez pow. związki samorządowe za inne instytucje w sumie 464.900 zł. t.j. około 5 % ogólnych dochodów.

Następne z kolei t.j. piąte miejsce zajmują wpływy z udziału w państwowym podatku dochodowym w sumie 375.430 zł. /około 4 % ogólnych dochodów/. Zaznaczyć należy, że wpływ z tego źródła w porównaniu z okresem poprzednim zmniejszył się o 33.946 zł. t.j. o około 8 %.

Opłaty za korzystanie z urządzeń komunalnych dały pow. związkom sam. 354.209 zł., co stanowi 3,7 % ogólnych dochodów. W porównaniu z okresem poprzednim suma tych opłat zmniejszyła się o 43.983 zł. /około 11 %/.

Dochód z majątku komunalnego w sumie 161.483 zł. stanowił 1,7 % ogólnych wpływów pow. związków samorządowych. W porównaniu z poprzednim okresem dochód ten zmniejszył się o 20.187 zł.

Wpływy z subwencji w okresie sprawozdawczym osiągnęły tylko kwotę 150.064 zł. /około 1,6 %/ t.j. niespełnia połowę sumy uzyskanej w poprzednim okresie budżetowym /333.930 zł./.

Natomiast znacznie zwiększyły się w okresie sprawozdawczym wpływy z opłat administracyjnych. Podczas gdy w poprzednim okresie wpływy te wynosiły tylko 17240 zł. /0,2 % ogólnych dochodów/ - to w ostatnim okresie opłaty te wyniosły 139.592 zł. /1,5 % ogólnych dochodów/ - a zatem zwiększyły się o 122.352 zł. t.j. o około 710 %.

Wpływy z podatku inwestycyjnego w wysokości 28.612 zł. i dochód z przedsiębiorstw samorządowych w wysokości 11.141 zł. /0,3 % i 0,1 % ogólnych dochodów/ nie odgrywały żadnej roli w gospodarce pow. związków samorządowych.

Wreszcie różne dochody, nieobjęte powyżej omówionymi działami, zasilili fundusze pow. związków sam. kwotą 196.754 zł. /2,1 % ogólnych wpływów/.

Wydatki pow. związków sam. w okresie 1933/34 kształtowały się w sposób następujący:

preliminowano wydatków zwycz.	7.417.283 zł.
" nadzwycz.	1.913.645 "

r a z e m : 9.330.928 zł.

uszczegółwiono wydatków zwycz.	7.004.342 zł.
" nadzwycz.	1.907.177 "

r a z e m : 8.911.519 zł.

Z powyższego zestawienia wynika, że budżety powiat. związków sam. w okresie sprawozdawczym po stronie wydatków wykonane zostały w 95 %.

Z porównania osiągniętych w tym okresie dochodów w

wysokości 9.530.293 zł.
z uskutecznionymi wydatkami w
sumie 8.911.519 "

okazuje się nadwyżka 618.774 zł.

Zwrócić należy uwagę na znaczny postęp w gospodarce pow. związków samorządowych w porównaniu z okresem 1932/33, który to okres te związki zamknęły niedoborem w wysokości 998.323 zł. podczas gdy okres sprawozdawczy zamknięty został tak znaczną nadwyżką kasową. W tym ostatnim okresie gospodarka tylko jednego pow. związku sam. zamknięta została niedoborem kasowym w kwocie 10.133 zł. W ten sposób usiłowania władz nadzorczych zmierzające w tym kierunku, ażeby wydatki związków sam. dokonywane były tylko w granicach faktycznie osiągniętych dochodów osiągnęły zupełnie pomyślne wyniki.

Podobnie, jak w latach poprzednich, pierwsze miejsce co do wysokości uskutecznionych wydatków zajmowały wydatki na utrzymanie i budowę dróg z kwotą - 2.674.081 zł., stanowiącą 30,7 ogólnych wydatków.

Ponieważ wpływy z opłat drogowych w tym samym czasie wynosiły kwotę 3.763.574 zł., przeto stwierdzić należy, że pow. związki sam. poza opłaceniem rat amortyzacyjnych od pożyczek zaciągniętych na budowę dróg, pewną część wpływów z opłat drogowych użyły na pokrycie wydatków nie mających związku z budową i utrzymaniem dróg.

Następne z kolei miejsce zajmują wydatki na spłatę długów w sumie 1.542.247 zł., stanowiącą 17,3% ogólnych wydatków. Do sumy tej należy dodać 223.656 zł. użytych na pokrycie niedoborów budżetowych z lat poprzednich /dział XIV budż.nadzw./. W ten sposób faktycznie na spłatę długów wydano 1.765.903 zł. t.j. około 20 % wszystkich wydatków.

Na trzecim miejscu co do wysokości wydatków stały wydatki na administrację w sumie 1.164.780 zł. /13,7% ogólnych wydatków/. W stosunku do poprzedniego okresu budżetowego wydatki te zmniejszyły się o kwotę 74.154 zł. Zaznaczyć należy, że wydatki na administrację w pow. związkach samorządowych od kilku lat są stale znacznie zmniejszane. W poszczególnych okresach budżetowych wydatki te w sumach bezwzględnych przedstawiały się następująco:

Okres 1929/30	zł. 1.894.685
" 1930/31	" 1.685.090
" 1931/32	" 1.490.989
" 1932/33	" 1.238.934
" 1933/34	" 1.164.780.

Następne /czwarte/ miejsce w kolejności co do wysokości zajmowały wydatki na rolnictwo w sumie 880.812 zł., stanowiącej 9,9 % ogólnych wydatków. Zaznaczyć należy, że wydatki te co do wysokości prawie dorównują takim wydatkom z poprzedniego okresu budżetowego / 888.862 zł. /.-

W okresie sprawozdawczym w porównaniu z poprzednim okresem wydatki na opiekę społeczną zwiększyły się o około 6,4 % i wynosiły 685,195 zł. /w okresie poprzednim 416.671 złotych/, co stanowi 7,7 % ogólnych wydatków.

Natomiast zmniejszyły się /o 117.992 zł./ wydatki na zdrowie publiczne i wyrażają się kwotą 640.567 zł., stanowiącą 7,2 % wydatków ogólnych.-

Wydatki na oświatę wynosiły kwotę 272.172 zł., co stanowi 3,1 % ogólnych wydatków. W porównaniu z okresem poprzednim wydatki te zmniejszone zostały o 65.992 złotych.

Na przedsiębiorstwa komunalne wydano 189.333 zł.t.j. 2,1 % ogólnych wydatków, zaś na utrzymanie majątku kom. kwotę 97.802 zł. t.j. 1,1 % ogólnych wydatków.

Popieranie przemysłu i handlu wyraziło się w okresie sprawozdawczym sumą 160.962 zł., stanowiącą 1,8 % ogólnych wydatków. W poprzednim okresie na ten cel wydano 202.122 zł.

Bezpieczeństwo publiczne kosztowało pow. związki sam. tylko kwotę 112.278 zł. t.j. 1,3 % budżetów.-

Nieznaczne pozycje w wykonaniu budżetów powiat. związków samorządowych stanowiły wydatki na kulturę i sztukę 30.822 zł. i na świadczenia na rzecz innych związków samorządowych 24.886 zł., stanowiące około 0,3 % ogólnych wydatków.

Wreszcie wydatki " różne " nieobjęte powyżej omówionymi działami stanowiły pozycję 212.126 zł.t.j. 2,4 % wydatków ogólnych.

b/Miasta wydzielone.	W budżetach miast wydzielonych w okresie 1933/34
	preliminowano dochodów zwyczajnych 5.781.845 zł.
	" " nadzwyczajnych 869.712 "
	r a z e m : 6.651.557 zł.

osiągnięto zaś w tymże okresie:

dochodów zwycz.	5.052.375 zł. t.j. 87,4 % prelim.
" nadzwycz.	1.026.076 " t.j. 117,9 % "

r a z e m : 6.078.451 zł. t.j. 91,4 % prelimin.

W porównaniu z okresem poprzednim dochody zwyczajne miast wydzielonych zmniejszyły się o 187.600 zł. t.j. o 3,6 %, zaś dochody nadzwyczajne powiększyły się o 206.158 zł. t.j. o około 25 %.-

Wpływy osiągnięte z poszczególnych źródeł dochodowych /zwyczajnych i nadzwyczajnych/ miast wydzielonych w okresie sprawozdawczym oraz procentowy stosunek dochodów preliminowanych do osiągniętych, jak też procentowy stosunek wpływów z poszczególnych działów budżetu do całkowitej sumy osiągniętych dochodów /zwyczajnych i nadzwyczajnych/ obrazuje następujące zestawienie:

	Prelimino- wano	Zrealizowano		
	Zł.	Zł.	% prelim.	% ogóln. wpływów
I. Majątek komunalny	382.710	283.000	73,9	4,6
II. Przedsiębiorstwa komunalne	2.046.168	1.855.571	90,7	30,5
III. Subwencje i dotacje	427.608	290.920	68,0	4,8
IV. Z w r o t y	342.802	225.959	66,0	3,7
V. Opłaty administracyjne	138.320	138.561	100,0	2,3
VI. Opłaty za korzystanie z urzędów kom.	117.536	93.530	79,6	1,5
VII. D o p ł a t y	2.500	3.694	147,8	0,1
VIII. Udział w podatkach państ.	471.000	448.463	93,1	7,4
IX. Dodatki do podatków "	1.715.028	1.393.959	81,1	23,0
X. Podatki samoistne	689.885	565.633	82,0	9,3
XI. R ó z n e	168.191	142.938	85,0	2,5
XII. Pożyczki	64.609	546.500	858,0	9,0
XIII. Podatek inwestycyjny	85.200	84.718	99,4	1,4
R a z e m :	6.651.557	6.078.451	91,4	99,9

Wydatki miast wydzielonych w okresie 1933/34 przedstawiały się ogólnie następująco:
preliminowano wydatków zwyczaj. 5.164.285 zł.

" wydatków nadzwyczaj... 3.640.498 "

R a z e m : 8.804.783 zł.

Uskuteczniłono zaś

wydatków zwyczaj.	4.744.737	zł.t.j.	91	prelimin.
" nadzwyczaj.	1.791.399	" t.j.	49	"

R a z e m : 6.536.136. zł. t. j. 74 3

Powyżej wykazano wydatki /zwyczajne i nadzwyczajne/ zostały zrealizowane w poszczególnych działach gospodarki miejskiej w sposób następujący:

	Prelimino- wano	W y k o n a n o		
	zł.	zł.	% prelim.	% wszy- stkich wydatków
I. Zarząd ogólny	1.062.605	1.053.153	99,0	16,1
II. Majątek komun.	152.772	109.609	71,7	1,7
III. Przedsiębiorstwa komunalne	719.517	731.996	101,7	11,2
IV. Spłata długów	1.446.622	932.284	64,4	14,3
V. Drogi i place publiczne	397.043	490.981	123,7	7,5
V a Pomiar y i plan y rozbudowy	37.697	32.389	86,0	0,5
VI. O ś w i a t a	631.727	622.420	95,3	9,5
VII. Kultura i sztuka	29.221	31.676	108,3	0,5
VIII. Zdrowie publiczne	633.176	979.117	154,6	15,0
IX. Opieka społeczna	521.253	534.121	102,4	8,2
X. Popieranie rolnictwa	6.087	5.084	83,5	0,1
XI. Popieranie przemysłu i handlu	60.837	53.335	87,6	0,8
XII. Bezpieczeństwo publiczne	431.780	403.227	93,3	6,2
XIII. R ó ż n e	195.048	220.976	131,1	3,4
XIV. Niedobór budżetowy	2.479.398	335.768	13,5	5,1
R a z e m :	8.804.783	6.536.136		100,0

Odnosnie powyższego zestawienia należy zaznaczyć, że koszty administracyjne /zarząd ogólny/ w stosunku do poprzedniego okresu obrachunkowego zmniejszyły się o 124.732 zł. t.j. o około 10,6 %.

Z porównania wydatków faktycznych z rzeczywiście osiągniętymi dochodami, okazuje się, że miasta wydzielone zamknęły okres budżetowy 1933/34 niedoborem w sumie 457.685 zł.

Poprzedni okres budżetowy /1932/33/ miasta te zamknęły niedoborem 927.561 zł.

c/Miasta niewydzielone.	Miasta niewydzielone w okresie sprawozdawczym
preliminowały	dochodów zwyczaj. 4.191.246 zł.
"	" nadzwyczaj. 248.112 "

R a z e m : 4.439.358 zł.

osiągnęły zaś
 dochodów zwyczajn. . . 3.602.766 zł.t.j.88 3/4 preliminar.
 " nadzwycz. . . 237.261 zł.t.j.95 3/4 "

Razem: 3.840.027 zł.t.j.86,4 3/4 preliminar.

W porównaniu z okresem budżetowym 1932/33 do-
 chody miast wydzielonych zmniejszyły się o 207.087 zł.
 czyli 5 1/2 %.

Osiągnięte wpływy z poszczególnych źródeł doch-
 odowych przedstawia następujące zestawienie:

	Prelimino- wano	Zrealizowano		
	Zł.	Zł.	3 pre- lim.	17 ogóln. docho- dów.
I. Majątek komunalny	380.545	313.693	82,4	8,2
II.Przedsiębiorstwa komunalne	863.340	778.658	90,1	20,3
III.Subwencje i dotacje	63.568	65.004	102,0	1,7
IV.Z w r o t y	192.218	148.036	77,0	3,8
V. Opłaty administracyjne	135.719	123.595	91,0	3,2
VI.Opłaty za korzystanie z urządzeń komun.	460.092	398.061	86,5	10,4
VII.D o p ł a t y	12.101	14.045	116,0	0,4
VIII.Udział w podatkach państw.	353.514	311.695	88,1	8,0
IX.Dodatki do podatków państw.	1.362.471	1.127.676	82,7	29,4
X. Podatki samostne	308.419	217.986	70,6	5,7
XI.R ó ż n e	163.001	191.819	117,0	5,0
XII.P o ż y c z k i	118.829	133.897	112,6	3,5
XIV.Podatek inwestycyjny	25.541	15.862	62,1	0,4
R a z e m :	4.439.358	3.840.027	86,4	100,0

Miasta wydzielone w okresie 1933/34
 preliminowały wydatki zwyczaj. w sumie 3.853.046 zł.
 " " nadzwycz. " 593.684 zł.

R a z e m : 4.446.730 zł.

uskuteczniły zaś
 wydatki zwyczaj. w sumie 3.592.767 zł.t.j.93 3/4 preliminar.
 " nadzwycz. " 246.065 " t.j.41 " "

3.838.832 zł.t.j.86,33 preliminar.

W porównaniu z okresem budżetowym 1932/33 wydatki /zwyczajne i nadzwyczajne/ miast wydzielonych zmniejszone zostały o 1.147.515 zł. czyli o prawie 23 %. Nadto zaznaczyć należy, że okres budżetowy 1933/34 miasta ~~niewy~~dzielone razem wzięte zamknęły nieznaczną nadwyżką, podczas gdy poprzedni okres /1932/33/ zamknięty był bardzo znaczącym niedoborem 939.233 zł.

Niżej zamieszczone zestawienie przedstawia realizację wydatków /zwyczajnych i nadzwyczajnych/ według poszczególnych działów budżetu:

	Prelimino- wano	Zrealizowano		
	zł.	zł.	% pre- lim.	% ogóln. wydatków
I. Zarząd ogólny	1.075.728	1.067.173	99,2	27,8
II. Majątek komunalny	57.140	69.386	121,0	1,8
III. Przedsiębiorstwa komunalne	42.193	31.323	74,2	0,8
IV. Spłata długów	751.554	562.817	74,8	14,7
V. Drogi i place	242.370	220.452	91,0	5,7
V.a Pomiar i place regul.	17.397	8.216	47,2	0,2
VI. Oświata	631.800	624.335	98,9	16,6
VII. Kultura i sztuka	5.630	7.587	134,0	0,2
VIII. Zdrowie publiczne	259.605	243.523	93,8	6,3
IX. Opieka społeczna	280.347	276.713	98,7	7,2
X. Popieranie rolnictwa	40.174	39.697	80,7	1,0
XI. Popieranie przemysłu i handlu	73.449	67.720	92,2	1,8
XII. Bezpieczeństwo publiczne	401.830	409.907	102,0	10,6
XIII. Różne	142.450	130.506	91,6	3,0
XIV. Niedobór budżetowy	416.063	79.477	19,1	2,1
Razem :	4.446.730	3.838.832	86,3	99,8

Stwierdzić należy, że wydatki na administrację w okresie sprawozdawczym w porównaniu z okresem budżetowym 1932/33 zmniejszyły się o 117.613 zł. czyli o przeszło 14 %.

d/Gminy
wiejskie.

Gminy wiejskie w okresie budżetowym 1933/34

preliminowały dochodów zwycz. 9.234.849 zł.
" nadzwycz. 145.454 "

R a z e m: 9.380.303 zł.

zrealizowały zaś
dochody zwycz. w sumie 8.985.975 zł.t.j.prel.
" nadzwycz. " 113.465 " t.j. "

R a z e m : 9.099.440 zł.t.j.prel.

W porównaniu z poprzednim okresem budżetowym
wpływy gmin wiejskich zwiększone zostały o 1232.754 zł.
t.j. o przeszło 14 %.

Dochody gmin wiejskich /zwyczajne i nadzwyczaj-
ne/ według poszczególnych działów budżetu przedstawiały
się następująco:

	Prelimino- wano	Zrealizowano		
	Zł.	Zł.	% pre- limin.	% ogóln. dochodów
I. Majątek komunalny	44.141	37.332	84,5	0,4
II.Przedsiębiorstwa komunalne	114.830	109.300	95,1	1,2
III.Subwencje i dotacje	65.723	57.222	87,0	0,6
IV.Z w r o t y	185.971	144.683	77,8	1,6
V. Opłaty administracyjne	303.426	338.886	111,6	3,7
VI.Opłaty za korzystanie z u- rządzeń komun.	166.196	161.405	97,1	1,8
VII.D o p ł a t y	12.023	11.733	97,1	0,1
VIII.Udział w podatkach państw.	22.300	21.403	96,1	0,2
IX.Dodatki do podatków państw.	2.092.198	2.192.413	104,9	24,1
X. Podatki samoistne	5.996.694	5.278.953	88,0	58,1
XI.R ó ż n e	358.499	711.473	198,1	7,8
XII.P o ż y c z k i	3.602	18.631	517,0	0,2
XIII.Podatek inwestycyjny	14.700	16.006	108,0	0,2
R a z e m :	9.830.303	9.099.440	97	100,0

Z powyższego zestawienia okazuje się, że podsta-
wowym źródłem dochodów gmin wiejskich są podatki samo-
istne, a głównie gminny podatek wyrównawczy, którego
wpływy stanowią więcej aniżeli połowę /58,1%/ ogólnych
dochodów.-

Wysokość norm pobieranego obecnie na terenie
województwa gm.podatku wyrównawczego przedstawia odnoś-
ne zestawienie:

Wysokość stawek podatku wyrównawczego
w roku budżetowym 1934/35

L. p.	Nazwa powia- tu	Mnożnik do 1 zł.50 gr. z 1 ha	Mnożnik od 1 zł.50 gr. do 2 zł. z ha	Mnożnik ponad 2zł z ha	Ogólna ilość gmin	Uwagi
		I l o ś ć g m i n				
1	Białe Podl.	2	19	-	21	
2	Biłgoraj	1	14	-	15	
3	Chełm	-	7	6	13	
4	Garwolin	-	10	8	18	
5	Hrubieszów	-	3	11	14	
6	Janów Lub.	-	6	9	15	
7	Krasnystaw	-	12	1	13	
8	Lubartów	-	1	13	14	
9	Lublin	-	4	12	16	
10	Łuków	2	15	-	17	
11	Puławy	-	16	-	16	
12	Radzyń	-	7	7	14	
13	Siedlce	-	22	-	22	
14	Sokołów	-	11	1	12	
15	Tomaszów	-	9	4	13	
16	Węgrów	-	9	5	14	
17	Włodawa	1	13	-	14	
18	Zamość	-	13	-	13	
		6	190	78	274	

W zamieszczonym powyżej zestawieniu dochodów gmin wiejskich /ostatnia pozycja/ wpływ z podatku inwestycyjnego miał miejsce w gminach wiejskich, posiadających uprawnienia finansowe gmin wiejskich.

Przystępując do omówienia wydatków gmin wiejskich przede wszystkim stwierdzić należy pomyślny zwrot w gospodarce finansowej tych gmin w okresie sprawozdawczym. Okres ten mianowicie cechuje realność budżetów i znaczne zbliżenie się do osiągnięcia równowagi budżetowej. Podczas gdy okres budżetowy 1932/33 gminy wiejskie zamknęły bardzo znacznym niedoborem - wynoszącym 2.684 zł. to w okresie sprawozdawczym niedobór zamyka się w kwocie 270.106 zł.

W ubiegłym bowiem okresie uskuteczniło wydatków na 10501.676 zł., zaś osiągnięto dochodów zaledwie 7.816.686 zł., natomiast w okresie sprawozdawczym wydatki wynosiły kwotę 9.369.546 zł., zrealizowane zaś dochody kwotę 9.099.440 zł.

Wydatki gmin wiejskich według poszczególnych działów budżetu obrazuje następujące zestawienie:

	Prelimino- wano	Uskuteczniło	
	Zł.	Zł.	% pre- limin. % ogóln. wydatków
I. Zarząd ogólny	3.860.840	4.113.759	106,7
II. Majątek komunalny	42.788	40.168	93,8
III. Przedsiębiorstwa komun.	103.948	91.607	81,1
IV. Spłata długów	405.969	265.101	65,3
V. Drogi i place publiczne	192.754	232.380	120,5
VI. Oświata	2.932.662	2.777.458	94,7
VII. Kultura i sztuka	12.487	9.440	75,5
VIII. Zdrowie publiczne	519.314	502.638	96,7
IX. Opieka społeczna	348.815	343.843	98,5
X. Popieranie rolnictwa	86.367	74.193	85,9
XI. Popieranie przemysłu i handlu	19.906	22.127	111,1
XII. Bezpieczeństwo publiczne	190.000	184.950	97,3
XIII. Różne	468.332	599.159	127,9
XIV. Niedobór budżetowy	295.787	112.723	38,1
Razem:	19.479.969	19.369.546	98,8

Z powyższego zestawienia wynika, że największą pozycję wydatków stanowią koszty administracji /43,9 %/. Wydatki te w porównaniu z poprzednim okresem budżetowym zmniejszone zostały o kwotę 454.155 zł. t.j. o 9 %.

Zaznaczyć należy, że koszty administracyjne obniżone zostały do możliwie ostatecznych granic. Tak bowiem ilość pracowników gmin wiejskich zredukowaną została do koniecznego minimum /przeciętnie trzech pracowników na gminę/, jak też pobory tych pracowników nie mogą być uważane w żadnym razie za wygórowane /dodatek komunalny we wszystkich gminach na terenie Województwa Lubelskiego został pracownikom cofnięty/.

Drugą bardzo wysoką pozycję stanowią wydatki na oświatę /29,7 %/. Na wysokość tej pozycji w bardzo znacznym stopniu wpływa obowiązek gmin wypłacania dodatków mieszkaniowych dla nauczycieli szkół powszechnych. W okresie sprawozdawczym na ten cel wydano 816.833 zł. t.j. przeszło 29 % wydatków uskuteczniionych na oświatę, zaś około 9 % ogólnych wydatków gmin wiejskich.

Zaznaczyć należy, że wydatki na oświatę przekraczają o 585.045 zł. wpływy gmin wiejskich z wszystkich dodatków do podatków państwowych.

Zestawienie
dochodów
i wydatków
związków
samorząd.

Powyżej przedstawiona została gospodarka budżetowa poszczególnych grup związków samorządowych, - natomiast poniżej zamieszczone zestawienie zawiera dane dotyczące gospodarki budżetowej wszystkich związków samorządowych na terenie Województwa Lubelskiego.

a/ Dochody zwyczajne,

Rodzaj związków samorz.	Osiągnięte dochody/zwyczajne i nadzw.	Uskutecznione wydatki /zwyczajne i nadzwyczajne/	Nadwyżki	Niedobór
	Zł.	Zł.	Zł.	Zł.
1. Powiat. związki sam.	9.530.293	8.911.519	618.774	-
2. Miasta wydzielone	6.078.451	6.536.136	-	457.685
3. Miasta niewydzielone	3.840.027	3.838.832	1.195	-
4. Gminy wiejskie	9.099.440	9.369.546		270.106
R a z e m :	28.548.211	28.656.033	619.969	727.791.

Z porównania osiągniętych dochodów z uskutecznionymi wydatkami okazuje się, że wszystkie związki samorządowe naszego województwa zamknęły okres budżetowy 1933/34 ogólnym nieznacznym niedoborem 107.822 zł. Przypomnieć należy, że poprzedni okres 1932/33 te związki samorządowe zamknęły niedoborem sięgającym kwoty - - 5.550.106 zł.

Zadłużenie
związków
samorząd.

Dla przedstawienia całokształtu gospodarki i stanu finansowego związków samorządowych należy również przedstawić stan zadłużenia także związków.

Stan ten w dn.1 lipca 1934 r. przedstawiał się następująco:

Nazwa związków sam.	Z o b o w i ą z a n i a		Razem	
	długotermin. Zł.	krótkotermin. Zł.		
1.Pow. związki sam.	13.660.720	3.695.396	17.356.116	w tem do larów 61.154 po kursie 5,30 zł.
2.Miasta wydzielone	33.647.750	7.435.524	41.083.274	w tem do lar. 2.035.255 po kursie 5,30 zł.
3.Miasta niewydzie- lone	5.695.732	4.428.580	10.124.312	
4.Gminy wiejskie	1.412.386	4.737.810	6.150.196	
R a z e m :	54.416.588	20.297.310	74.713.898.	

W porównaniu ze stanem z dnia 1 kwietnia 1933r. zadłużenie związków samorządowych długoterminowe zmniejszyło się o 10.658.817 zł., przede wszystkim skutkiem spadku kursu dolara, zaś krótkoterminowe o 2.582.563 zł. Na zmniejszenie tej pozycji miało wpływ umorzenie zaległych kosztów leczenia ubogich chorych w szpitalach publicznych po dzień 1 kwietnia 1932 r. /rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27.X.1933 r.Dz.U.R.P.Nr.85,poz.644/.

Kontrola
faktycz-
na.

Doceniając znaczenie kontroli faktycznej w samorządach Urząd Wojewódzki w ostatnim okresie przeprowadził 7 generalnych rewizji gospodarki powiatowych związków komunalnych /przy współudziale rzeczoznawców-buchalterów ze Związku Powiatów Rz.P./, a mianowicie: janowskiego, krasnostawskiego, łukowskiego, radzyńskiego, tomaszowskiego, włodawskiego i zamojskiego. Poza tem zostały dokonane rewizje gospodarki miejskiej w Łukowie i Sokołowie, w kilku Komunalnych Kasach Oszczędności i w kilkunastu gminach wiejskich. Zaobserwowane w zrewidowanych samorządach niedomagania spowodowały w stosunku do wszystkich samorządów wydanie szeregu zarządzeń natury organizacyjno-oszczędnościowej.

Szkolenie
pracowni-
ków sam.

W związku z organizacją gmin zbiorowych na terenie b.zaboru austriackiego i niemieckiego zaszła potrzeba przygotowania licznych kadr odpowiednio przygotowanych

pracowników gminnych. Województwo Lubelskie było jednym z głównych ośrodków szkolenia tych pracowników. W Lublinie zostały zorganizowane dwa 3-miesięczne kursy dla kandydatów na sekretarzy gminnych i gmin zbiorowych, utworzonych na terenie województwa Małopolskiego.

Kursa te ukończyło 129 kandydatów, pochodzących z terenu województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego. Poza to na terenie województwa, według planu opracowanego przez Urząd Wojewódzki i pod nadzorem wojew. inspektora samorządu i inspektorów samorządu gminnego, w urzędach gminnych odbyło się praktyczne 3 miesięczne i 2 tygodniowe przeszkolenie 572 kandydatów na sekretarzy gminnych i 6 kandydatów na wójtów zawodowych.

Nadto przeszkolenie praktyczne uzyskało na terenie Województwa Lubelskiego 13 inspektorów samorządu gminnego z Województwa Tarnopolskiego.

Celem podniesienia kwalifikacji pracowników gminnych, zatrudnionych na terenie województwa lubelskiego, zamierzone jest zorganizowanie 2 miesięcznego kursu dokształcającego.

Kandydaci na sekretarzy gminnych, posiadających przepisane rozporządzeniem Min. Spraw Wewn. z dn. 2.11. 1934r. kwalifikacje, poddawani są egzaminowi praktycznemu przed Wojewódzką Komisją Egzaminacyjną.

Komunalne
Kasy Oszczędności.

Stan ilościowy Komunalnych Kas Oszczędności, wykazany w sprawozdaniu za poprzedni okres nie uległ w okresie bieżącym żadnym zmianom.

Dane cyfrowe dotyczące działalności K.K.O. na dzień 30 czerwca 1934 r. zawiera dołączone zestawienie /tablica I/.

Przesilenie gospodarcze, jakie od kilku lat przeżywa nasz kraj, w bardzo wysokim stopniu ujemnie odbiło się na stanie i rozwoju samorządowych instytucji kredytowych w ogólności, a K.K.O. w szczególności. Mianowicie z jednej strony bardzo znacznie zmniejszyły się wkłady oszczędnościowe, a z drugiej strony w wysokim stopniu pogorszyła się płatność zaciągniętych w Kasach pożyczek, o czym świadczy stosunkowo bardzo wysoka suma weksli zaprotestowanych i pożyczek będących w dochodzeniu sądowym /egzekucyjnym/.

Stwierdzić, jednak należy, że stan ten na dzień 1 lipca 1934 r. uległ pewnej poprawie w stosunku do stanu z dnia 1 lipca 1933 r. Świadczą o tym następujące dane:

Przedewszystkiem suma bilansowa K.K.O. wzrosła o 1.233.259 zł. / z 14.184.197 zł. na 15.417.456 zł. /, t.j. o 8,5 %.

Również nieznacznie powiększyły się wkłady oszczędnościowe o 536.720 zł. t.j. o 9,5 %.

Natomiast zmniejszyło się zadłużenie K.K.O. w Państwowym Banku Rolnym i innych instytucjach o 110.957 czyli o 2,5 %, oraz suma pożyczek, będących w dochodzeniu o 551.082 zł. to zn. o 13 %.

Spodziewać się należy, że K.K.O. stopniowo dostosują swą politykę kredytową i działalność do obecnych zmienionych warunków, osiągną równowagę finansową, będą pracowały bez strat i spełniać zadania, dla których powołane zostały do życia.

Gminne 7 porównaniu z poprzednim okresem budżetowym /1932/33/ kasy po- stwierdzić należy pewne pogorszenie w okresie sprawozdawczym oszczędn. stanu gminnych kas po- oszczędn. o czym świadczy wysokość poszczególnych składników bilansów.

Stan tych kas na dzień 30 czerwca 1934r. w porównaniu z tym samym dniem 1933 r. przedstawia się następująco:

Suma bilansowa ogólna powiększyła się 466.048 zł.t.j. o około 7 %.

Kapitał zakładowy powiększył się o nieznaczną sumę 52.793 zł.t.j. o około 2,7 %.

Kapitał zasobowy wzrósł również o sumę 21.164 zł. czyli o około 5 %.

Natomiast ogólna suma wkładów oszczędnościowych zmniejszyła się o 72.846 zł. czyli o około 3,3 %.

Zadłużenie gminnych kas po- oszczędn. w Państw. Banku Rolnym zmniejszyło się o 138.434 zł. czyli o około 8,8 %.

W okresie sprawozdawczym ogólna suma pożyczek udzielonych przez gm. kasy po- oszczędn. spadła do 5.512.814 zł. W porównaniu z poprzednim okresem zmniejszyła się 926.557 zł. t.j. o 14,4 %.

Stan gm. kas po- oszczędn. w poszczególnych powiatach na dzień 30 czerwca 1934r. przedstawia dołączone zestawienie /tablica II/.

Aprowi-
zacja

Działalność organów administracji w zakresie nadzoru nad cenami artykułów żywnościowych powszechnego użytku wyrażała się w r. 1934 nadal w utrzymaniu cen tych artykułów na poziomie uzasadnionym słuszną kalkulacją kosztów surowca i przetwórstwa.

Ustalanie cen odbywało się zawsze w drodze porozumienia władz administr. z odnośnymi branżami bez potrzeby wykorzystania formalnych uprawnień regulowania cen w drodze przymusowej.

Głodującej ludności wiejskiej władze rządowe udzieliły pomocy przez wydanie, częściowo bezpłatnie, a częściowo wzamian za robociznę na robotach publicznych.

367 ton żyta
347 " maki żytniej
190 " soli

Wartość rozdanych produktów licząc

po 12,50 zł. za 1 quintal żyta
" 15,60 " " " " maki
" 25,50 " " " " soli

przedstawiał wartość około 148.000 zł.

Wzamian za otrzymane artykuły ludność wiejska wykonała robociznę wartości około 112.000 zł. przy inwestycjach drogowych, budowlanych i meljoracyjnych.

Ponadto dla dożywiania dzieci szkolnych udzielono bezpłatnie 293 tonny maki żytniej oraz na akcję przyjęcia z pomocą ludności m. Lublina, znajdującej się w wyjątkowej nędzy wydano 174,5 ton maki. Z pomocy tej korzystało ok. 19.000 dzieci w wieku szkolnym oraz około 3.000 osób w Lublinie.

Akcja pomocy dla powodziarzy w produktach rolnych.

W województwie lubelskim wskutek powodzi poniosła straty ludność powiatów: janowskiego, puławskiego i garwolińskiego. Na terenie tych powiatów zorganizowana została odpowiednia akcja pomocy dla powodziarzy, przyczem dotychczas powiaty te w zakresie omawianej akcji były prawie samowystarczalne.

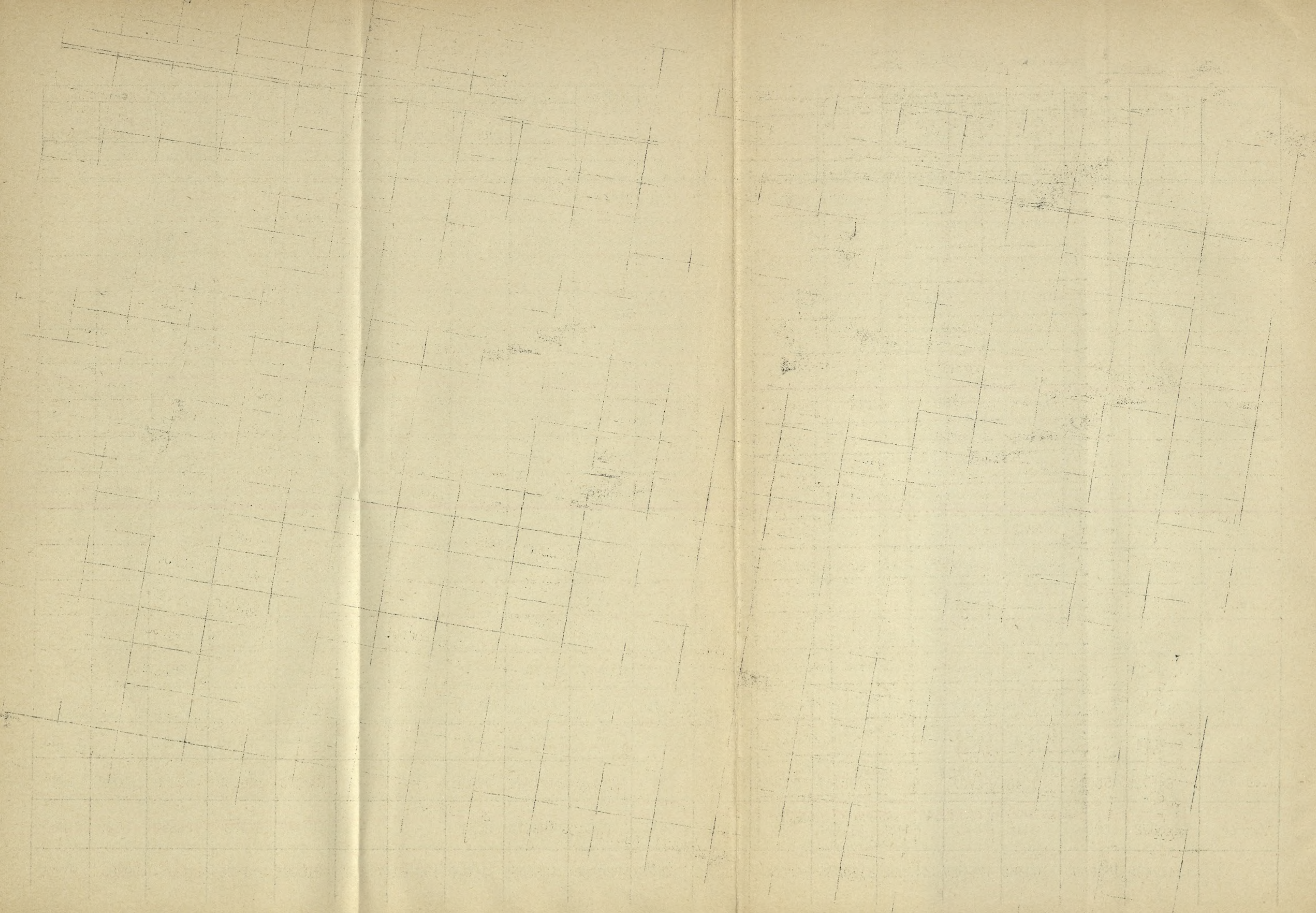
Pozostałe 15 powiatów tut. województwa udzieliły pomocy dla powodziarzy na terenie Małopolski, przeważnie dla pow. mieleckiego i w tym celu przeprowadzona była zbiórka zbożapasy i ziemniaków według uchwalonych przez organizacje rolnicze norm, a mianowicie przeciętnie z 1 morgi podatkowej po 1,5 klg zboża i 10 klg ziemniaków.

Do dn. 1. I. 1935 r. ze zbiórki uzyskano około: 34.000 quintali zboża, 130.000 q ziemniaków i 21.000 q paszy objętościowej.

Sprawozdanie cyfrowe Komunalnych Kas Oszczędności na dzień 1 lipca 1934 r.

Tablica I

Nazwa Kasy	Suma bilan-sowa	Kapitał zakła-dowy	Inne kapita-ły włas-ne	Wkłady i lokaty		Razem	Kredyty uzys-kane		Razem	Redys-konto	Pożyczki udzielone				Razem	Pożyczki w docho-dzeniu	Pożyczki komunalne		
				Osób prywat-nych	Insty-tucje		z P.B.R.	z in-nych			zwykłe	R-nych bieżą-cych	Termi-nowe na zastaw	hipo-tecz-ne			Pow. Zw. Samorz.	gminom i wieśk.	gm. ka-som i instytuc.
zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
1	2	3	4	5		6	7		8	9	10				11	12	13		
Biłgoraj	698560	50000	8133	515369	-	515369	75486	-	75486	32742	243728	19177	4103	156197	423207	110573	23437	-	15057
Biała Podl.	955574	100000	22454	195169	113967	309136	240906	9707	250613	200211	472892	73135	9674	39084	594786	133625	185847	22950	575
Chełm	743392	75000	4126	240864	128237	369102	136425	5430	141855	104045	221464	105540	-	24937	351941	228849	2000	4400	15275
Garwolin	516485	100000	9614	120601	57665	178266	121199	17000	138199	66363	260741	7868	248	8125	276982	56723	21308	34200	-
Hrubieszów	751525	85000	3733	280049	50659	330709	296961	1000	297961	15030	472929	11455	18563	58944	561893	-	-	28757	12208
Janów Lub.	349381	60000	3312	44911	96056	140967	54907	17040	71947	57931	34444	34512	53441	23991	145989	85702	50000	10346	500
Krasnystaw	611714	100000	165	94263	19000	113263	309669	69745	379415	18845	274798	118666	-	-	393465	-	122902	-	48
Lubartów	850788	38000	10461	70696	205433	276130	406431	-	406431	38241	96516	746	4633	7500	109397	277134	-	23050	400
Lublin	4038241	300000	57998	1493480	330517	1823997	364386	73890	438276	643960	552275	-	-	258590	810866	1515428	150000	3003	9592
Łuków	633824	130000	4616	180244	17000	197244	192335	-	192335	78624	203238	69218	4123	59350	335929	96738	41980	17839	10000
Puławy	425694	100000	154	75.95	41669	117464	130614	-	130614	1100	57873	14888	32870	-	105632	172604	1500	13150	-
Radzyń	385360	100000	19455	45864	-	45864	21741	56480	78221	102256	135694	13597	24715	28940	202947	62337	-	3200	2595
Sokołów	517182	52000	8907	68397	145669	214066	126655	10241	136896	64549	230123	4046	1600	98594	334364	94836	15750	9837	200
Siedlce	1132008	125000	44	83998	68876	152874	420666	134156	554823	103663	283332	-	43241	-	326574	192054	57851	411478	8747
Tomaszów	581396	75000	3738	267728	64000	337728	52957	-	52957	61719	150308	56079	1867	34882	243138	193147	-	-	-
Węgrów	317224	31000	2798	147222	-	147222	126616	13	126630	1700	178598	5120	-	-	183718	48098	18161	-	20055
Włodawa	645725	55000	1048	65707	20000	85707	279872	79284	359156	128862	101924	97880	-	-	199805	106635	157858	1000	1347
Zamość	1263372	160000	3118	724133	87138	811272	78718	148112	226831	6280	409672	8674	-	-	418347	273733	153320	5639	800
	15417455	1736000	169882	4714497	1445892	6166389	3436553	622101	4058654	1726126	4380558	710608	199084	799137	6018988	3648222	1001915	588851	97400

Tablica II. Ogólne zestawienie danych statystycznych dotyczących działalności gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych
Województwa Lubelskiego na dzień 30 czerwca 1934 r.

L. p.	P o w i a t	1. Ilość gmin	2. Ilość kas funkcjon.	3. Kapitał za- kład uchwa- lony zł.	4. Kapitał za- kładow. wpła- cony zł.	5. Kapitał zasobowy zł.	6. Wkłady oszczędnoś- ciowe zł.	7. Pożyczki udzielone zł.	8. Zadłużenie w P. Banku hol. zł.	9. Suma bilansowa zł.
1	Biała Podlaska	21	20	163010	137928	22021	112567	332682	49886	362596
2	Biłgoraj	15	14	60616	97945	25269	322473	478575	7000	535163
3	Chełm	13	12	133684	137506	33512	74794	336779	107975	373099
4	Garwolin	19	14	86081	60484	10837	44125	197664	103479	249260
5	Hrubieszów	14	12	155901	133892	24819	57598	326547	91764	413280
6	Janów Lubelski	15	15	139769	121156	32106	128479	360915	63120	373233
7	Krasnystaw	14	6	40212	45347	11673	31694	116785	46224	148432
8	Lublin	16	11	144236	133534	28967	162067	385579	71578	468695
9	Lubartów	14	9	77030	86406	14607	114321	322210	96851	338521
10	Luków	17	16	130929	133136	32910	113746	380976	110184	567926
11	Puławny	17	11	99443	117350	28539	132203	325909	92595	399180
12	Radzyń	14	13	64732	102466	15430	159175	333888	58409	352105
13	Siedlce	22	18	117909	151749	32717	158659	376969	89710	600543
14	Sokołów	12	11	143336	142274	39524	138362	323631	89609	393820
15	Tomaszów	13	13	87540	94964	17674	66729	308165	120892	458104
16	Węgrów	14	12	73054	73054	19500	71256	237015	76821	252432
17	Włodawa	14	14	86369	86369	18439	142300	340993	107569	388811
18	Zamość	13	13	154197	154197	46815	203385	27524	52186	230209
		277	234	1958105	2011765	455366	2233943	5512814	1435861	6905419

ADMINISTRACJA PAŃSTWOWA NIEZESPOLONA Z ADMINISTRACJĄ OGÓLNA
=====

I. ADMINISTRACJA SKARBOWA.

Podatki
bezpośrednie.

Województwo Lubelskie posiada na całym swym obszarze charakter okręgu wyłącznie rolniczego.

Ta właściwość strukturalna sprawia, że Lubelszczyzna nie odgrywa w Państwie, jako źródło podatkowe roli czołowej i zarówno pod względem wysokości wymiarów podatków bezpośrednich, jak i pod względem wysokości wpływów kasowych zajmuje dalsze miejsce w ogólnych dochodach Państwa, jak to wykazuje poniższe zestawienie:

Okres	Udział we wpływach ogólnych w Państwie
1928	4.3
1929/30	4.1
1930/31	3.7
1931/32	3.7
1932/33	4.0

Kilkoletni okres przesilenia gospodarczego, które było tak dotkliwe dla rolnictwa, nie mógł przyczynić się do wysunięcia Lubelszczyzny w ogólnym zaszerzegowaniu województw pod względem wydajności podatkowej. Obok wydarzeń, noszących charakter zarządzeń siły wyższej, /jak długotrwały spadek cen produktów rolnictwa, klęski rdzy zbożowej, gradobicia powodzi i t.p./, wpływających na obniżenie się siły płatniczej ludności, nie można tu także pominąć milczeniem, jako czynnika umniejszającego dochody Skarbu Państwa, niskiej naogół moralności podatkowej ludności Lubelszczyzny. Charakterystyczne światło na istniejący w tym względzie stan rzeczy rzuca fakt, że w roku 1933 na 38.961 zlustrowanych przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych przypadło nie mniej niż 13.939 protokołów karnych, spisanych z powodu przekroczenia przepisów ustawy o państwowym podatku przemysłowym /głównie za niewykupienie lub wykupienie niewłaściwych świadectw przemysłowych/.

Drugim skłoni charakterystycznym objawem jest bardzo niska ilość płatników prowadzących prawidłową księgowość. Sprawiedliwość każe jednak przyznać, że na tem polu zarysowuje się stała tendencja do poprawy. Gdy bowiem w roku 1928 ilość przedsiębiorstw handlowych i przemysłowych zgłaszających swe księgi na poparcie zeznań o obrocie nie przekraczała 2.3 % ogólnej ilości przedsiębiorstw /995 na 42.096 w całym okręgu/ to w latach następnych ilość tych przedsiębiorstw wzrastała; w r.1931 na 1943, w r.1932 na 2.335 zaś w r.1933 na 2.604, co przy 30.293 płatników podatku przemysłowego od obrotu za ten okres podatkowy stanowi już 8.5 % płatników. Analogiczny proces wzrostu ilości ksiąg gospodarczych i zepisków daje się zauważyć także u płatników podatku dochodowego.

Podtrzymywanie przejawiającej się z każdym rokiem coraz silniej dążności płatników do oparcia swych obowiązków podatkowych o prawidłową księgowość jest stałą troską zarówno władz skarbowych, jak i władz samorządu gospodarczego tegoż okręgu, w szczególności zaś Lubelsko-Wołyńskiej Izby Przemysłowo-Handlowej, która może na tem polu wykazać się daleko idącą współpracą z administracją skarbową. Jest to zupełnie zrozumiałe, jeśli się zważy, że wyniki wymiarowe osiągnięte w oparciu o prawidłowe księgi handlowe zapewniają nie tylko bezpośrednio zainteresowanym sprawiedliwy, bo ściśle

odpowiadający faktycznym stosunkom, wymiar podatku, ale umożliwiając również ustalenie wymiarów dla płatników nieprowadzących ksiąg w sposób trafny i o ile możliwości zbliżony do rzeczywistości osiąganych obrotów wzgl. dochodów.

Głównym źródłem dochodów Skarbu Państwa na terenie Lubelszczyzny są wymiary podatków; przemysłowego, dochodowego, gruntowego i od nieruchomości. Poniższe zestawienie rzuca charakterystyczne światło zarówno na udział podatków bezpośrednich, wymierzanych na tym terenie, w ogólnych kwotach wymiarów, jak i na kształtowanie się koniunktury w poszczególnych działach gospodarstwa społecznego.

	1929 r. w milj. zł.	Udział % w całości	1932 r. w milj. zł.	Udział w całości
przemysłowy	13.4	40 %	7.2	34.5 %
dochodowy	12.8	38.2 %	6.4	30.6 %
gruntowy	5.9	17.6 %	5.8	27.8 %
od nieruchom.	1.4	4.2 %	1.5	7.1 %
R A Z E M :	33.5	100 %	20.9	100 %

Punkt ciężkości spoczywający w latach dobrej koniunktury, jak widać z powyższych cyfr, na podatku przemysłowym od obrotu i na podatku dochodowym wskutek kurczenia się podstaw wymiaru tych podatków w latach koniunktury mniej pomyślnej, wykazuje tendencję do przeniesienia się na stronę podatków t. zw. realnych, posiadających stałe podstawy wymiaru. Podatki te stanowiły bowiem w roku 1932 nie mniej niż 34.9 % całości, podczas gdy w r. 1929 nie przekraczały 21.8 %.

Ogólnie biorąc, kwota 20.9 milj. zł. wymierzona w r. 1932 z tytułu powyższych czterech głównych podatków, stanowi około 4.2 % wymiaru tych podatków w Państwie /bez Śląska/.

Podatek gruntowy.

Wymiar podatku gruntowego w województwie Lubelskim wynosi rocznie od 5.9 do 5.8 milj. złotych, co przy 67.3 milionach złotych wymiaru ogólnopaństwowego stanowi 8.6 %. Należy tu jednak zaznaczyć, że to tak ważne i mało wrażliwe na wahania koniunktur gospodarczych źródło dochodów Skarbu Państwa nie jest dotychczas w całej pełni wykorzystane. Przyczyn tego stanu rzeczy szukać należy przede wszystkim w braku katastru gruntowego i wynikających stąd niedokładnościach w pomiarach powierzchni i klasyfikacji gruntów pod względem ich wartości dla uprawy. Stan ten prawdopodobnie już w bliskiej przyszłości ulegnie zmianie na lepsze, w związku z zamierzonym przez Ministerstwo Skarbu przeprowadzeniem rewizji klasyfikacji i pomiarów gruntów w całym Państwie.

Podatek od nieruchomości.

Wymiar podatku od nieruchomości w ostatnich trzech latach przedstawiał się jak następuje:

Rok podatk.	Ilość opodatkowanych nieruchomości	Suma wymierzonego podatku w tys. zł.
1932	32.414	1.501.0
1933	33.396	1.518.1
1934	33.520	1.584.3

Przeciętny wymiar roczny /biorąc pod uwagę powyższe trzy lata/ wynosił więc około 1.534.400 złotych, co wobec 58.5 milj. złotych wymiaru w Państwie stanowi 2.1 %.

Podatek przem.

/od obrotu/

W roku najlepszej konjunktury t.j. w roku 1928 suma obrotu ustalonego przez władze wymiarowe na obszarze Lubelszczyzny dosięgała 852.9 milj. zł. zaś kwota wymierzonego podatku 13.4 milj. zł., co stanowi około 3.6 % wymiaru w całym Państwie /bez Śląska/.

Liberalna polityka Rządu w kierunku zwolnienia niektórych obrotów handlowych /obroty giełdowe/ od podatku od obrotu i zmniejszenia stawek podatkowych oraz następstwa przesilenia gospodarczego spowodowały daleko idące zmiany w obciążeniu płatników podatkiem przemysłowym od obrotu, co ilustruje poniższe zestawienie:

Rok podatk.	Obrót w milj. zł.	Podatek od obrotu w milj. zł.	Uwagi.
1928	852.9	13.5	x/ wymiar nieukończony
1929	850.3	13.4	
1932	557.	8.4	
1933	391.0 x/	6.6	

Podatek przemysłowy, jako mało elastyczny, ulega z roku na rok coraz dalej idącym ograniczeniom, stąd też i na przyszłość nie przewiduje się jego rozbudowy.-

Udział poszczególnych gałęzi gospodarstwa społecznego w obrotach opodatkowanych podatkiem przemysłowym przedstawia się na obszarze województwa lubelskiego jak następuje:

	udział w stosunku do	
	ogólnej ilości przedsiębiorstw	ogólnej kwoty obrotów.
przemysł wolny i fabryczny	9 %	21.3 %
rzemiosło	10.5 %	4.9 %
handel	77.7 %	72.2 %
zajęcia zawodowe	2.8 %	1.6 %
	100 %	100 %

Dane cyfrowe o udziale poszczególnych branż handlowych i przemysłowych w wytwórczości i obrotach handlowych w dobitny sposób charakteryzują układ stosunków gospodarczych w województwie Lubelskim t.j. rolę rolnictwa jako głównej osi całego życia gospodarczego oraz rolę wszystkich innych czynników gospodarczych, jako przetwórców i dostawców.-

W ogólnych obrotach handlowych po handlu artykułami spożywczymi, na który przypada 35.6 % obrotów, drugie miejsce /28 % obrotów/ zajmuje handel związany z rolnictwem/ skupy ziemioplodów i produktów hodowlanych, handel narzędziami i maszynami rolniczymi i t.d./ następnie zaś handel materiałami odzieżowymi odzieżą i futrami/ 12.8 % obrotów/. Z pozostałych działów handlu najwyższy udział w obrotach /3.3 %/ przypada na artykuły budowlane i opałowe. Powyższe cztery działy handlu koncentrują zatem w swem ręku nie mniej niż 80 % obrotów handlowych na obszarze województwa Lubelskiego.-

Podobny układ stosunków przedstawia i przemysł. Na czoło wysuwa się tu przemysł spożywczy /cukrownie, młyny, gorzelnie i t.p./ z udziałem 50.2 %, przemysł rolny z udziałem 13 %, przemysł drzewny z 11.4 %, przemysł maszynowy z 8.5 % oraz garbarski z 2.6 % udziałem w ogólnej sumie obrotów przemysłu rolnego i fabrycznego. I tutaj - więc obroty gałęzi produkcji opierających się o rolnictwo jako dostawcę surowca lub odbiorcę wyrobów, stanowią około 85 % sumy obrotów przemysłu w całym okręgu, dominują nad innymi działami.-

Wśród rzemiosł pierwsze miejsce przypada grupie spożywczej z udziałem 31.8 %, skolei idą grupy: odzieżowa /20.4 %/, metalowa /9.2 %/ oraz obuwiana /8.4 %/.

Podatek dochodowy.

Wymiar podatku dochodowego jest, podobnie jak wymiar podatku przemysłowego od obrotu, nader czułym sprawdzianem nasilenia tętna życia gospodarczego. Wymiar tego podatku na rok podatkowy 1929, dokonany na podstawie dochodów osiągniętych w roku 1928, a więc w roku najpomyślniejszej konjunktury gospodarczej, dosięgnął kwoty 12.8 milj. zł. Sumę dochodów, osiągniętych przez zamieszkałych na obszarze Lubelszczyzny płatników, ustalono podówczas na zgorą 192 milj. zł. Wymierzony podówczas podatek dochodowy stanowił 4.5 % wymiaru w Państwie.-

Wyniki akcji wymiarowej podatku dochodowego za ostatnie lata podatkowe w porównaniu z wynikami z lat dobrej konjunktury przedstawiają się jak następuje:

Rok	Ilość płatników	Suma dochodu	Kwota podatku
1929	48.723	192.306.815	12.832.419
1931	36.021	152.140.896	7.759.466
1932	36.721	138.563.825	6.236.624
1933	35.920	117.473.851	4.728.263

W porównaniu z rokiem 1929 spadła zatem ilość płatników o 26.3 %, zaś suma dochodu obniżyła się o 38.9 %, wskutek czego zmniejszył się i wymiar podatku o 63.7 %.-

Zniżka dochodów nie objęła jednakże równomiernie wszystkich źródeł, na zjawiska, jakie zaszły w tym kierunku rzuca światło poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	Opodatkowany dochód w tysiącach z ł o t y c h							Razem
	z nieru- chomości gruntow.	z budyn- ków	z przed- sięb.	z za- jęć zawod.	z tant- jem	z kapi- tałów i praw majątk.	z in- nych zród.	
rok 1929	83322	16713	78402	10170	66	2067	1566	192306
" 1932	24344	15893	61067	8310	200	4937	2719	117473
spadek wzgl. wzrost dochodów	-71,7%	-7,6%	-21,8%	-16,9%	+199%	+146,5%	+73,6%	-38,9%
udział w 33 w 1929 w ogólnej sumie dochodu	43,3%	8,7%	40,3%	5,3%	0,03%	1,07%	0,8%	100%
udział w 77 w 1932 w ogólnej sumie dochodu	20,7%	13,5%	52,2%	7%	0,1%	4,2%	2,3%	100%

Z powyższych cyfr wynika, że najsilniej obniżyły się dochody płynące z nieruchomości gruntowej - 71,7% oraz dochody z przedsiębiorstw. Udział rolnictwa w ogólnych dochodach płatników zamieszkałych i opodatkowanych na terenie Województwa Lubelskiego spadł z 43,3% w r. 1929 na 20,7% w r. 1932, równocześnie automatycznie wzrósł udział tych grup płatników, które w nieco mniejszym stopniu zostały dotknięte przez przesilenie gospodarcze. Wzrost opodatkowanego dochodu w grupie dochodów z kapitału i różnych źródeł jest następstwem z jednej strony stałego ulepszania się techniki wymiarowej, z drugiej strony także następstwem ujawnienia w Urzędach Rozjemczych licznych operacji kredytowych, które poprzednio łatwo uchodziły uwagi władz skarbowych.

Istniejące obok czterech wyżej omówionych głównych podatków podatki pomniejszego znaczenia dają łącznie nie więcej niż około 25% wpływów kasowych. Wydańność ich przedstawiała się mianowicie w ostatnim okresie budżetowym 1933/34 jak następuje:

Nazwa podatku	Kwota wpływu w tys. zł.
świadczenia przemysłowe	1.013
podatek dochodowy z dz. II. ustawy /od uposażeń/	1.517
podatek majątkowy	133
nadzwyczajna danina majątk.	743
podatek od kapit. i rent	8
podatek od uboju	175
podatek wojskowy	15
podatek od energii elektr.	221
10 % dodatek	1667
dodatek kryzysowy do	
a/ podatku dochodowego	1012
b/ podatku od nieruchom.	382

R a z e m : 6886

Wpływy podat-
kowe.

Punktem kulminacyjnym wydajności Województwa Lubelskiego jako źródła podatkowego był okres budżetowy 1928/9. Dał on wpływy w wysokości 37.4 milionów złotych. W następnych okresach, w miarę rozwoju przesilenia gospodarczego, zaznaczał się stopniowy spadek dochodów skarbowych z podatków bezpośrednich.-

Okres budżetowy	Kwota wpływu w milj. zł.	Udział w ogólnych wpływach w Państwie.
1929/30	36.8	4.1 %
1930/31	30.1	3.7 %
1931/32	25.0	3.7 %
1932/33	23.5	4.0 %
1933/34	27.9	

Dane powyższe wskazują, że jakkolwiek bezwzględne cyfry wpływów w poszczególnych kolejno po sobie następujących okresach budżetowych doznały silnych wahań, to jednak w skali udziału procentowego Lubelszczyzny w gospodarce ogólnopństwowej poważniejszych zaburzeń nie było i udział ten utrzymywał się na poziomie bardzo zbliżonym do normalnego.-

Przechodząc skolei do omówienia dochodów Skarbu Państwa, płynących z opłat stemplowych i danin pokrewnych należy stwierdzić, że najwyższy ich poziom przypadł na okres budżetowy 1929/30, jak to wynika z podanej niżej tabeli:

Okres budżetowy	Kwota wpływów w tysiącach zł.	Stosunek procentowy do wpływów z okresu 1929/30.
1928/29	8.784	
1929/30	9.490	
1930/31	7.802	82.3 %
1931/32	5.706	60.1 %
1932/33	4.230	44.5 %
1933/34	3.280	34.5 %

Przy analizie wpływów z opłat stemplowych i danin pokrewnych w okręgu Izby Skarbowej w Lublinie należy mieć na uwadze, że wpływy, zarachowywane przez wymienioną Izbę, nie odpowiadają zupełnie faktycznym wpływom z okręgu do Skarbu Państwa. Wszystkie wpływy z tytułu opłat ubezpieczeniowych są uiszczane i zarachowywane w Warszawie /część może w Poznaniu - Vesta/, wpływy z opłat od kolejowych listów przewozowych w Radomiu /Izba Skarbowa Kielecka/. Wreszcie większa część opłat stemplowych od rachunków jest uiszczona znaczkami stemplowymi w miejscach wysyłki towarów, a zatem tam nabywanymi i zarachowywanymi, koszta zaś są pokry-

wane gotówką przez tutejszy okręg. Stosunek sum gotówkowych, otrzymywanych przekazami pocztowemi do takichże sum, wysyłanych z okręgu, przedstawiał się w czasach dobrej konjunktury w okrągłych cyfrach jak 1:3. Wątpliwem jest, aby stosunek ten i obecnie przedstawiał się inaczej, gdyż Lublin jako ośrodek okręgu rolniczego ma przemysł przeważnie rolniczy, sprowadza zaś manufaktury, galanterję, towary apteczne, żelazo, węgiel, materiały pismienne, książki i t.d. z Łodzi, Warszawy, Lwowa i innych miast, przekazując opłaty stemplowe na rachunek właściwych Izb Skarbowych.

Wpływy w okresie najpomyślniejszej konjunktury /1929/30/ dochodziły do 9 milionów. W r. 1933/34 - 3.5 miliona /okrągło/. Tak poważny spadek tłumaczy się wyjątkowo wysokimi w swoim czasie cenami ziemi /3-4 tys. za lmg/, które obecnie spadły do ± 500 zł. Ruch parcelacyjny był bardzo ożywiony - obecnie zamark prawie zupełnie. Przy kontrolach stemplowych u notariuszów parcelacji prawie się nie zauważa. W tym samym stosunku spadły ceny nieruchomości miejsc. Wogóle wszelkie transakcje, od których jest pobierana procentowa opłata stemplowa, zmniejszyły się zarówno ilościowo, jak i wartościowo i to w stopniu rażącym - nie dziwnego, że w równie rażącym stopniu zmniejszyły się wpływy z opłat, dając z całego okręgu kwotę, którą w czasach dobrej konjunktury dawał bez mała okręg jeden Urzędu Opłat Stemplowych w Lublinie.

W podanych wyżej cyfrach przypada 5-6 % na podatek spadkowy i od darowizn. Podatek ten również uległ znacznej niższce z dwóch przyczyn: 1/ ustawa z dnia 14.3.1933 r. wprowadziła o wiele niższą taryfę /w pierwszej linii 0.5% i 4% zamiast 2% i 15%, 2/ wartość majątków dziedziczonych względnie darowanych obniżyła się kilkakrotnie.

Należy tu jeszcze podkreślić, że płatnikom podatku spadkowego, obciążonym zaległościami podatkowymi, pochodzącymi z wymiarów dokonanych na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów, przyniosła znaczne ulgi ustawa z dnia 14.3.1933r./Dz.Ust.R.P.Nr.21, poz.141/ zmieniająca niektóre postanowienie ustawy o podatku spadkowym.

Podatki
pośred-
nie.

Z przedsiębiorstw wytwarzających na terenie Województwa Lubelskiego artykuły monopolowe i akcyzowe, wysuwają się na pierwsze miejsce pod względem liczebności gorzelnie; pod względem zaś wartości produkcji - cukrownie. Stan liczebny poszczególnych gałęzi przemysłu, produkujących wspomniane wyżej artykuły, przedstawia się jak następuje:

Wyszczególnienie	Ilość w roku	
	1929	1933
gorzelnie	101	95
cukrownie	12	10
browary	12	13
orożdźownie	1	1
zakłady przerobu spirytusu	22	14

Cena pojemności rynków zbytu, położonych na obszarze Województwa Lubelskiego, w odniesieniu do artykułów monopolowych i akcyzowych nie może się opierać na danych o dochodach Skarbu Państwa z podatków pośrednich. Produkcja cukrowni lubelskich konsumowana jest przez całą środkową, wschodnią i południową część Kraju poczynając od Województwa Wileńskiego, a kończąc na Województwie Krakowskim. Piwo importuje się z Warszawy i Krakowa, wódki ze Lwowa, Warszawy, Łańcuta i Starogardu na Pomorzu, eksportuje się zaś nawet poza granice kraju /do Ameryki/. Wyroby wódczane fabryki wódek w Suchowoli. W tych warunkach poziom wpływów kasowych z podatków pośrednich w znacznej mierze musi być uzależniony od zjawisk gospodarczych, zachodzących poza obszarem Województwa. Na przestrzeni ostatnich sześciu okresów budżetowych kształtował się on jak następuje:

R o k	wpływy w tys. zł.		w tem podatek od cukru		Reszta podatków	
		10% dod.		10% dod.		10% dod.
1928/29	15180	1480	13863	1386	1317	94
1929/30	19117	1668	17790	1779	1327	89
1930/31	22495	2212	21079	2108	1414	104
1931/32	19371	1921	18321	1832	1050	89
1932/33	16004	1587	14963	1496	1041	91
1933/34	14946	1485	13917	1392	1029	93

Wynika stąd że odchylenia od norm przeciętnych nie są w tym dziale dochodów Skarbu Państwa zbyt duże. Podobnie nie wykazuje również zbyt wielkich wahan sprzedaż artykułów monopolowych jak spirytus, tytoń i t.p.

Rok budżetowy	Sprzedaż wyrobów tytoniowych w tys. zł.	Sprzedaż spirytusu i wódek do celów spożywczych w tys. zł.
1931/32	26.395	20.279
1932/33	22.641	14.680
1933/34	21.417	15.895

Charakterystyka przestępczości karno-skarbowej.

Pod względem stanu przestępczości karnej skarbowej teren, podległy lubelskiej Izbie Skarbowej nie jest jednolity i da się podzielić na dwa zasadnicze okręgi: lubelsko-siedlecki i zamojski.-

W okręgu lubelsko-siedleckim przeważają przestępstwa porządkowe stanowiące naruszenie przepisów głównie o mo-

nopolu spirytusowym, tytoniowym, zapalczanym i solnym jak np. picie i tolerowanie picia wódki w lokalach nieuprawnionych do jej wyszynku, spóźnione uiszczenia opłaty patentowej, brak dostatecznych zapasów wyrobów wódczanych, nieprzepisowa sprzedaż drożdży, sprzedaż soli po cenach innych niż ustanowione i t.p.

Z ważniejszych przestępstw, polegających na uszczupleniu dochodu Skarbu Państwa, tajne gorzelnictwo pojawia się sporadycznie, nielegalne plantacje tytoniowe i nadużycia z surowcem tytoniowym, należą w okręgu siedleckim do rzadkości - uprawa bowiem tytoniu na tym terenie jest wzbroniona, zaś w lubelskim jakkolwiek zdarzają się dość często, nie przybierają jednak większych rozmiarów.-

Uszczuplanie dochodów Skarbu Państwa przez nieuiszczanie opłaty koncesyjnej od loterii jest rozpowszechnione szeroko, jednak dotyczy wyłącznie imprez o bardzo małym kapitale gry. Odróżnić tu należy grę na cukierki lub czekoladki, urządzaną przez osoby prywatne w czasie jarmarku czy odpustu oraz loterię fantową, organizowaną przez najrozmaitsze stowarzyszenia kulturalno-oświatowe, sportowe i t.p. zwłaszcza po wsiach, gdzie prawie zawsze przyczyną przestępstwa jest nieznanostwo odnoszących przepisów.-

Uszczuplanie dochodu z opodatkowania zapalniczek, mimo usilnej kontroli nad warsztatami kolejowymi, fabrycznemi, ślusarskimi i t.p. szerzy się coraz bardziej, wyrobem zapalniczek bowiem trudnią się obecnie głównie bezrobotni, motywując to koniecznością zdobycia środków na wyżywienie licznej rodziny.-

Zapalniczeki nielegalnego pochodzenia, tanie i starannie zrobione, znajdują chętnych nabywców wśród ludności, wskutek zbyt wysokiej ceny zapalek. Z przestępstw sacharynowych najczęściej powtarza się sprzedaż i nabycie sacharyny oraz używanie jej do napojów chłodzących.-

Inne rodzaje przestępstw spotykają się rzadko. Odmienne przedstawia się stan przestępczości w okręgu zamojskim.

I tak szerzy się na wielką skalę tajne gorzelnictwo i związany z tem handel samogonką, nielegalne plantowanie tytoniu i handel surowcem tytoniowym pochodzącym tak z legalnych jak i nielegalnych plantacji tytoniowych

Dane ilościowe o ważniejszych przestępstwach karnoskarbowych przedstawiają się jak następuje:

Okres	Tajne gorzelnictwo	Nielegalna uprawa tytoniu	Obrót surowcem tytoniowym	Nielegalne gry loteryjne	Naruszenia przepisów o monop. zapalczan.	Sacharyna
1931	16	809	brak danych	92	58	270
1932	82	1182	"	171	199	359
1933	77	1200	1407	110	524	466

Ogółem wykryto przestępstw:

w 1931 r. - 4683

w 1932 r. - 6631

w 1933 r. - 9043.

Powołane do zwalczania nadużyć Brygady Kontroli Skarbowej w Lublinie, Siedlcach i Zamościu oraz Oddział Brygady Kontroli Skarbowej w Hrubieszowie, działając w ścisłym kontakcie z funkcjonariuszami Policji Państwowej skutecznie przeciwdziałają szerzeniu się przestępczości, a szybkie i surowe sankcje karne stosowane tak przez władze skarbowe jak i sądowe odstraszały nawet zawodowych przestępców karno-skarbowych.-

=====

II. ADMINISTRACJA SZKOLNA.

=====

Prace, podejmowane w roku szkolnym 1933/34 w zakresie szkolnictwa i oświaty w Okręgu Szkolnym Lubelskim, miały na celu normalną rozbudowę poszczególnych działów szkolnictwa, a równocześnie stopniową realizację nowego ustroju szkolnego w myśl postanowień ustawy z dnia 11 marca 1932r. /Dz.U.R.P.Nr.38, poz.389/.-

Reforma szkolnictwa objęła w roku szk.1933/34 oddziały I,II i V publicznych szkół powszechnych oraz zlikwidowane klasy I-III gimnazjów państwowych dawnego ustroju; utworzona natomiast została klasa I gimnazjalna według nowego ustroju, odpowiadająca pod względem organizacyjnym dawnej kl.III ośmioklasowych szkół średnich. Stopniową likwidacją objęte zostały również wszystkie zakłady kształcenia nauczycieli szkół powszechnych z wyjątkiem pedagogów, które ustawa o ustroju szkolnym zachowała jako wyższy typ zakładów kształcenia nauczycieli. W szkolnictwie zawodowym reforma ograniczyła się jedynie do prac przygotowawczych, jak ustalenie typów i stopni szkół zawodowych w dostosowaniu do potrzeb życia gospodarczego, opracowaniu wytycznych programowych i t.d.

W dziedzinie szkolnictwa prywatnego przeprowadzona została na mocy ustawy z dnia 11 marca 1932 r. /Dz.U.R.P. Nr.33, poz.343/ rewizja wszystkich, udzielonych dawniej zezwoleń na prowadzenie szkół prywatnych. W myśl przepisów wykonawczych do tej ustawy reorganizacja szkolnictwa prywatnego winna być ukończona w terminie do dnia 31 sierpnia 1936 r.

Rozbudowę poszczególnych działów szkolnictwa oraz prac oświatowo-kulturalnych, podejmowanych w roku szkoln. 1933/34 przez administrację szkolną w Okręgu Szkolnym Lubelskim, zilustrują zamieszczone niżej zwięzłe zestawienia statystyczne oraz dołączone do nich uwagi.

P r z e d s z k o l a .

W roku szk.1933/34 było na terenie Okręgu Szkolnego Lubelskiego 57 zakładów wychowania przedszkolnego, w tem 1 przedszkole państwowe i 56 prywatnych. W przedszkolach tych wychowywało się 2285 dzieci od 3-7 lat życia pod kierunkiem 68 wychowawczyń.-

Publicznych szkół powszechnych było w r. 1933/34 na terenie Okręgu Szkolnego Lubelskiego - 2154, w tem: 1-kl. - 842, 2-kl. - 563, 3-kl. - 227, 4-kl. - 138, 5-kl. - 72, 6-kl. - 63, 7-kl. - 249.

Prywatnych szkół powszechnych było w ubiegłym roku szkolnym 41, a szkół specjalnych /dla dzieci niedorozwiniętych umysłowo/ - 5, przy czem przy jednej szkole publicznej w Lublinie zorganizowano oddział dla dzieci głuchoniemych. Ilość dzieci w publicznych szkołach powszechnych wynosiła 376.903, w szkołach specjalnych 291, w szkołach prywatnych - 3960.

Nauczycieli, zatrudnionych w publicznych szkołach powszechnych było ogółem 6256, w tem etatowych 5997, reszta to nauczyciele kontraktowi, płatni od liczby godzin nauczania oraz przydzieleni z innych szkół.-

Przeciętna liczba uczniów, przypadająca na jednego nauczyciela wynosiła 65 - 80 dzieci.-

Izb lekcyjnych w budynkach własnych było 2540, czyli w roku szk. 1933/34 przybyło izb 69, izb lekcyjnych w budynkach wynajętych było 34206, czyli w roku szk. 1933/34 przybyło 61. Należy również zaznaczyć znaczną poprawę pod względem jakości izb, co uzyskano drogą przebudowy, wyjmowania ścian i t.p.

Nadmienić też trzeba, że w ostatnim czasie daje się zauważyć wzmożony ruch budowlany w zakresie szkolnictwa powszechnego, a to dzięki pomocy, uzyskanej z Funduszu Pracy oraz od T-wa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych, a także stale wzmagającemu się zainteresowaniu rodziców dzieci, korzystających z nauki szkolnej.-

W myśl obowiązujących przepisów w obwodzie szkolnym prowadzi pracę oświatową pozaszkolną instruktor O.P. W 9 obwodach szkolnych Okręgu Szk. Lubelskiego było zatrudnionych 11 instruktorów. Pozatem na terenie Okręgu Szk. Lub. pracowało 3 instruktorów sejmikowych /Gerwolin, Lubartów, Krasnostaw/.

Nadto organizacja pracy w zakresie O.P. opierała się na 10 Powiatowych Komisjach Oświaty Pozaszkolnej, organizowanych przy Sejmikach /Radach/ Powiatowych, w skład których wchodziłi delegaci Sejmików, Wydziałów Powiatowych, Szkolnictwa i organizacji społecznych. Prócz tego w 3 powiatach /chełmskim, siedleckim i tomaszowskim/ powołano do życia t. zw. komisje porozumiewawcze, w skład których wchodziłi kierownicy organizacji /instruktorzy, komendanci lub prezesi.

We wszystkich gminach powiatu radzyńskiego oraz w niektórych gminach powiatów: białskiego, chełmskiego i siedleckiego zostały zorganizowane Gminne Komisje O.P., pomyślane jako odpowiedniki Powiatowych Komisji w skali gminnej.-

Z pośród nauczycielstwa szkół powszechnych blisko 80% ukończyło krótsze lub dłuższe kursy oświatowe /od 3 dniowych do 2 miesięcznych/.-

W 9 zakładach kształcenia nauczycieli zorganizowano 5-dniowe kursy przysposobienia społecznego dla uczniów ostatniej klasy.-

Przy wydatnej pomocy Oddziału O.P. Kuratorium Związek Strzelecki w Lublinie zorganizował 3 tyg. kurs świetlicowy wieczorowy, a Związek Młodzieży Wiejskiej "Siew" - dwutygodniowy kurs o charakterze gospodarczym w Lublinie, oraz miesięczny dla przodowników w Leśnej Podlaskiej.-

W ostatnim roku sprawozdawczym było na terenie Okręgu Szkolnego Lubelskiego 222 kursów dokształcających. Ilość

słuchaczy sięgała 10.000. Praca na kursach trwała od października 1933r. do marca 1934r.

W kierunku ożywienia życia intelektualnego danego środowiska i z myślą oparcia go na czynnej postawie do zagadnień chwili - pracowało 140 Niedzielnich Uniwersytetów Ludowych, skupiając co niedzieli ponad 15.000 osób.

W pracach świetlicowych dominowały pod względem ilości i jakości włożonej energii dwa zagadnienia: organizacji ognisk świetlicowych na terenie m. Lublina /zorganizowano 5 świetlic/ oraz zagadnienie realizacji "wyścigu" pracy samokształceniowej na terenie wiejskim.-

W 120 zespołach młodzieży, liczących średnio 9 osób, należących do różnych organizacji, zorganizowano /zwykle pod przewodnictwem nauczyciela/ pracę samokształceniową, opartą o samodzielne poszukiwanie, lekturę, referaty i dyskusję samych uczestników. Cała praca pomyślana była jako konkurs, po zakończeniu którego najlepsze zespoły, spełniający określone warunki, otrzymywały zapomogi w formie książek, pism i t.p. pomocy do dalszej pracy oświatowej. Do końca wyścigu, który w 1933/34 był próbą samodzielnej pracy samokształceniowej, dotrwało 65 zespołów.-

Placówek pracy świetlicowej było na terenie Okręgu Szkoln. - 808.

Rozbudzony silnie w Okręgu Szkolnym Lubelskim społeczny ruch teatralny starało się Kuratorjum otoczyć fachową opieką artystyczną i ująć w ramy organizacyjne. W tym celu w kształceniu pracowników oświatowych zwrócono m.i. szczególną uwagę na zagadnienie teatralne. Poza uwzględnieniem tej dziedziny pracy oświatowej na kursach oświatowych w zakładach kształcenia nauczycieli i na kursach świetlicowych, zorganizowało Kuratorjum w styczniu 1934r. 11-dniowy specjalny kurs teatralny dla nauczycieli szkół powszechnych z całego Okręgu. Dobór uczestników kursu przeprowadzony był pod kątem potrzeb całego województwa, tak, aby w każdym z powiatów przeszkolić kilku ludzi, którzyby następnie czuwali nad całokształtem spraw teatralnych w swoich powiatach. Poza zagadnieniami natury artystycznej przedyskutowano na kursie również sprawę organizacji ruchu teatralnego w powiatach. W wyniku tego utworzone są w większości powiatów /13/ Województwa Lubelskiego Powiatowe Podkomisje Teatralne przy Komisjach Oświaty Pozaszkolnej lub przy Inspektoratach Szkolnych. Podkomisje te o charakterze oddziałów Związku Teatrów i Chórów Ludowych przyczyniły się mają do ułatwienia Związkowi T.i Ch.L. opieki nad pracą teatralną zespołów całego Województwa. Akcja Związku T.i Ch.Lud. w Lublinie, popierana przez Kuratorjum, ożywiła się w roku 1933/34 znacznie. Związek T.i Ch.Lud. walcząc jednak z dużymi trudnościami finansowymi, nie może zaspokoić niezwykle dużego zapotrzebowania zwłaszcza w zakresie kostiumów. Zapotrzebowanie to szczególnie jest silne w okresie uroczystości państwowych. Sprawa więc szatni i znalezienia dla niej odpowiednich funduszy w celu uposażenia jej w dostateczną w stosunku do zapotrzebowania z terenu Województwa ilość kostiumów, to rzecz w obecnej chwili pierwszorzędного znaczenia dla właściwego rozwoju akcji teatralnej w Województwie Lubelskim.-

W pięciu najbardziej aktywnych organizacjach Woj. Lubelskiego /"Siew", Związek Strzelecki, "ŚMP" "Wici", "O.M. P"/ na dzień 15.I.1934 r. było ogółem polskiej młodzieży 60.130, co stanowi zaledwie 11,5 młodzieży w Województwie.

Oddział Oświaty Pozaszkolnej Kuratorjum O.S.Lub.współpracował blisko i stale ze Związkiem Strzeleckim i Związkiem Młodzieży Wiejskiej "Siew". Ścisła też była współpraca tegoż Oddziału w Lubelskim Związkiem Teatrów i Chórów Ludowych.

Z pozostałymi organizacjami kontakt był doradny /Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet, Organizacja Młodzieży Pracującej, Związek Ochotniczych Straży Pożarnych, Woj.T-wo Organizacji i Kółek Rolniczych, Koła Gospodyń Wiejskich/.

Współpraca z samorządem terytorjalnym szła w kierunku zapewnienia koniecznych środków finansowych na podtrzymanie i rozwój pracy, oraz skoordynowanie działalności czynników samorządowych z działalnością władz szkolnych w zakresie oświaty pozaszkolnej. Gminy i pow.zw.samorz. preliminowały w u.r.na C.P. 95.352 zł., z czego zrealizowały 66.014,50 zł.

Najsilniejsze zbliżenie samorządów i administracji szkolnej w pracy kulturalno-oświatowej przejawiało się na odcinku czytelnictwa. Zainicjowana w r.1932/33 zbiorowa organizacja bibliotek ruchomych wydała całkowicie zadowalające rezultaty. Piętnaście Wydziałów Powiatowych Woj.Lubelskiego przelało do dyspozycji Kuratorjum posiadane kredyty na cele biblioteczne w wysokości 18.000 zł., Ministerstwo W.R.i C.P. przyznało zbiorową subwencję w kwocie 5000 zł. i za łączną sumę 23.000 zł. Kuratorjum opracowało dla Wydziałów Powiatowych 77 bibliotek ruchomych z ogólną ilością 5.525 tomów. Kuratorjum zaangażowało instruktora bibliotecznego, którego wynagrodzenie nie było wliczone do kosztów opracowania bibliotek, a przez zbiorowe wykonanie bibliotek dla wszystkich powiatów Woj.Lubelskiego uzyskane zostały poważne oszczędności finansowe /50 % rabat przy zakupie książek, niższe koszty oprawy książek, druków bibliotecznych, szafek i t.p./.

Ścisła współpraca samorządów z organami szkolnymi w zakresie czytelnictwa daje jaknajlepsze rezultaty i należy dołożyć wszelkich starań, by nadal praca ta rozwijała się pomyślnie, umożliwiając także na tym odcinku harmonijne spełnienie zadań administracji samorządowej i szkolnej.

Sieć bibliotek ruchomych tworzona przez samorządy terytorjalne, będzie otaczana szczególną opieką instrukcyjną ze strony Władz Szkolnych, by nie tylko opanowane zostały zagadnienia organizacyjno-techniczne, lecz przede wszystkim w tym celu, aby czytelnictwo wśród mas wiejskich stało się właściwym poziomem i wydało oczekiwane rezultaty.

Szkolnictwo ś r e d n i e ogólnokształcące i zakłady kształcenia nauczycieli.

Stan szkolnictwa średniego ogólnokształcącego i zakładów kształcenia nauczycieli w Okręgu Szk.Lubelskim w r.szk.1933/34 pod względem ilości zakładów, nauczycieli i młodzieży ilustrowane następujące zestawienie:

Typ Zakładu	Ilość	Liczba naucz.			Liczba młodzieży		
		mężcz.	kob.	razem	chłopc.	dziewcz.	razem
Gimnazja pańs.	16	203	92	295	3.226	1.907	5.133
" prywatne	23	158	121	279	1.493	1.793	3.286
Państw. zakł. kształc. nauczycieli pańs. szkoły	9	61	43	104	541	422	963
ówicz.	8	12	19	31	816	938	1.754
prywat. semin. ochron.	1		1	1		36	36
Ogółem:	57	434	275	709	6.076	5.096	11.172

W związku ze zmianą ustroju szkolnictwa średniego uruchomiono w r.szk.1933/34 w 17 zakładach państwowych i 21 prywatnych pierwsze klasy gimnazjalne według nowego ustroju. Nauczycielstwo tych klas gimnazjalnych zostało w znacznej liczbie przygotowane do pracy na specjalnych kursach ustrojowo-programowych, które odbywały się w okresie feryj wakacyjnych w r.1933 oraz na konferencjach metodycznych okręgowych i rejonowych, tudzież w ogniskach metodycznych niektórych przedmiotów w ciągu całego r.szk. 1933/34.

W r.szk.1933/34 oddano do użytku szkolnego dwa nowe budynki, jeden w Lublinie, wybudowany kosztem około 700.000 zł. dla państwowego gimnazjum im.St.Staszica w Lublinie, drugi w Siedlcach, wybudowany kosztem 100.000 zł. dla równoległych oddziałów państwowego gimnazjum im. Kr.Jedwigi w Siedlcach. Poza tem w tymże r.szk.państwowe gimnazjum im.Unji Lubelskiej w Lublinie przeniesione zostało do gmachu, opróżnionego przez państw.gimnazjum im. Staszica. W dziedzinie pomieszczenia państwowych gimnazjów ważnym i godnym zaznaczenia jest fakt zakończenia w r.szk.1933/34 pertraktacji z Gminą Miejską m.Krasnegostawu w sprawie darowizny na rzecz Skarbu Państwa budynku wraz z placem /ogrodem/, będącego własnością gminy tego miasta i zajmowanego przez państw.gimnazjum im.Wł.Jagiello w Krasnymstawie. W ten sposób została pozytywnie rozwiązana sprawa utrzymania w tem mieście państwowego gimnazjum.-

Szkolnictwo zawodowe.

Praca w szkolnictwie zawodowym w r.szk.1933/34 prowadzona była po linii przygotowania szkół do realizacji nowego ustroju szkolnego w myśl "Tymczasowej Instrukcji o organizacji szkół zawodowych". W celu ujednolinitania metod postępowania odbyło się kilka zjazdów pracowników pedagogicznych administracji szkolnej oraz dyrektorów szkół zawodowych.w Warszawie, Brześciu n/N.i Lublinie. Nadto większość nauczycieli szkół zawodowych odbyła w okresie wakacyjnym praktyki w przedsiębiorstwach przemysłowych i handlowych dla bliższego zapoznania się z warunkami życia gospodarczego.-

Dla nauczycieli rysunków, zawodu oraz gospodarstwa domowego szkół żeńskich odbyły się przeszkalające kursy; takie same kursy urządzone zostały dla kierowników i nauczycieli szkół dokształcających, zawodowych.-

Akcja dostarczenia szkołom zawodowym odpowiednich pomieszczeń dała w r.szk.1933/34 następujące rezultaty: 1/ zapłacono ostatnią ratą za dawną fabrykę Kuczyńskiego w kwocie zł.85.000 /poprzednie raty wpłacił Sejmik/ mieszczącą obecnie warsztaty Szkoły Rzemieślniczo-Przem.im. Syroczyńskiego w Lublinie, 2/ Przeprowadzono kosztem 100.000 zł. gruntowny remont budynków szkolnych w Kijach, gdzie mieściła się poprzednio szkoła rolnicza, dla przeniesionej z Lublina szkoły ogrodniczej, 3/ Powiększono gmach Państw.Szkoły Rzemieślniczo-Przemysłowej im.Staszica w Siedlcach przez dobudowanie piętra i wystawienie nowej kuźni. Koszt remontu wyniósł zgorą 90.000 zł.,4/ Prowadzi się nadal rozbudowę gmachu Szkoły Rzemiosł Budowlanych w Kazimierzu Dolnym.-

Pozatem niemal wszystkie lokale szkolne zostały już przystosowane do potrzeb szkół.-

Zapoczątkowane w roku 1932 dokształcanie dzienne młodzieży pracującej w rzemiośle, przemyśle i handlu

rozwija się pomyślnie. Prócz doskonale prosperującej Szkoły Doksztalcącej Zaw. im. G. Narutowicza w Lublinie, powstały dzienne szkoły we Włodawie i Chełmie.

W Węgrowie zorganizowano doksztalcający kurs dla kończących termin uczniów rzemieślniczych; kurs ten ukończyło 41 osób.

Przeprowadzono przy udziale Z.P.C.K. kilkanaście krótkoterminowych kursów kroju i szycia dla bezrobotnych dziewcząt.

Stan szkół zawodowych w Okręgu Szk. Lub. pod względem ilościowym był w r. szk. 1933/34 następujący:

L.p.	Ilość szkół	Ilość młodz.	Chłopc.	Dziewcząt	Ilość absolwentów 1934/35.
1. Techn. Przem.	1	287	287	-	65
2. Rzem. Przem. m.	7	795	795	-	190
3. Rzem. Przem. ż.	2	177	-	177	31
4. Przem. Handl.	2	363	58	305	105
5. Handlowe	6	536	170	366	91
6. Gosp. - Zawod.	1	104	-	104	26
7. Agrotechniczne	1	95	95	-	18
8. Rolnicze	14	461	289	172	456
9. Doksztalcące	24	3199	2255	944	536
10. Kursy roczne	10	120	30	90	96
11. Kursy krótko-term.	12	350	80	270	280
	80	6487	4059	2428	1894.

Wychowanie fizyczne.

Stan wychowania fizycznego w Okręgu Szk. Lub. w r. szk. 1933/34 obrazuje niżej podane cyfrowe zestawienie. Było w latach szkolnych:

1931/32 1932/33 1933/34

W szkołach powszechnych:

a/ sal gimnast., sal rekreacyjnych i innych dla celów w.f. i p.w.

152 306 250

b/ Boisk i placów częściowo urządzonych i innych terenów wykorzystanych dla celów w.f. /łaki, pastwiska i t.p./

1077 1369 1799

c/ Szkół zaopatrzonych w pewną ilość przyborów do gimnastyki, zabaw i gier, sprzęt sportowy /narty, łyżwy, sanki/

862 954 1709

W szkołach średnich i zawodowych.

	1931/32	1932/33	1933/34
a/ Sal gimnastycznych własnych,	27	31	37
b/ Sal gimnastycznych - teatralnych	28	20	21
c/ Sal gimnastycznych wynajętych	14	19	11

Dość znaczny spadek ilości sal, przeznaczonych dla celów w.f., jaki zaznaczył się w r.szk.1933/34, należy tłumaczyć częściowo tem, że pewną ich ilość - z powodu braku lokali - zamieniono z powrotem na klasy.

B o i s k a -	1931/32	1932/33	1933/34
a/ własne	22	23	27
b/ wynajęte	20	35	19
Dziecińce używane dla celów w.f.	28	30	17
Różnych terenów dla celów w.f.	70	88	63

W rezultacie należy stwierdzić, że ogólny stan posiadania tak pod względem warunków, jak i wyników pracy w dziedzinie wychowania fizycznego uległ w Orl. Szkolnym Lubelskim dalszej dość znacznej poprawie. Szczególnie wyraźnie zaznaczyło się to na terenie szkolnictwa powszechnego.

W b.r.szkolnym - obok kierowników gminnych ośrodków metodycznych wychowania fizycznego, powołało kuratorjum do pracy w tej dziedzinie powiatowych instruktorów wychowania fizycznego, których zadaniem będzie czuwanie i współpraca z właściwymi czynnikami nad poprawą i dalszym rozwojem tej dziedziny pracy wychowawczej w szkole.

H i g i e n a s z k o l n a .

Państwowe Higjena szkolna uzależniona jest w głównej mierze od uzyskania nowych odpowiednio urządzonych lokali na pomieszczenie tych szkół, które dotąd mieszczą się w lokalach nieodpowiednich, oraz od możliwości remontu lokali dotychczasowych. O ile idzie o szkoły średnie to od początku roku szkolnego 1933/34 jedna szkoła znalazła pomieszczenie w nowym lokalu, częściowo przerobionym i gruntownie odnowionym, jedna uzyskała nowy nowoczesnie urządzony gmach szkolny, a w jednej szkole przeprowadzono gruntowny remont budynku, połączony z częściową przeróbką lokalu. W 8 szkołach dokonano drobniejszych przeróbek i uzupełnień urządzeń szkolnych, zmierzających do polepszenia stanu higienicznego, lokale pozostałych 15 szkół średnich nie uległy zmianom w porównaniu z rokiem poprzednim. Warunki higieniczne kilku szkół średnich ogólnokształcących uległy nawet pewnemu pogorszeniu w związku z masowym napływem młodzieży do tych szkół i zwiększaniem się przepełnieniem.

Prywatne
szkoły
średnie.

Z pośród prywatnych szkół średnich 3 szkoły uzyskały nowe lokale, lepsze od poprzednich pod względem warunków higienicznych. W 10 szkołach dokonano drobniejszych przeróbek i uzupełnień urządzeń szkolnych, co przyczyniło się do poprawy ich stanu higienicznego. W pozostałych 11 szkołach stan pomieszczeń nie zmienił się w stosunku do roku poprzedniego.

Szkoły zawodowe.

W szkołach zawodowych stan higieniczny budynków poprawił się w kilku wypadkach naogół znacznie wskutek uzupełnienia urządzeń higienicznych, uzyskania nowych pomieszczeń na sale gimnastyczne, szatnie, kuchnie i t.p. Pozatem jednak lokale tych szkół nie uległy zasadniczym zmianom.

Szkoły rolnicze.

Większość szkół rolniczych zajmuje budynki dość odpowiednie pod względem higienicznym, jakkolwiek w wielu wypadkach pozbawione urządzeń sanitarnych, trudnych do zainstalowania w warunkach wiejskich /wodociągi, kanalizacja, oświetlenie elektryczne/.

Szkoły powszechne.

Stan higieniczny pomieszczeń szkół powszechnych pozostawia nadal wiele do życzenia, przede wszystkim z powodu braku dostatecznej ilości własnych nowoczesnych budynków, oraz wskutek znacznego przepełnienia i przeciążenia lokali szkolnych.

Warunki higieniczne szkół powszechnych w Lublinie doznały pewnej poprawy, w związku z rozbudową trzech szkół, daniem nowych sal na miejsce zlikwidowanych najmniej odpowiednich, oraz z przeprowadzeniem częściowych przeróbek i uzupełnień urządzeń higienicznych w kilkunastu szkołach. W większości szkół powszechnych w miastach powiatowych i małych miasteczkach dotkliwie daje się odczuwać brak odpowiednich urządzeń, jak ustępy skanalizowane, umywalnie z bieżącą wodą i t.d., których to urządzeń szkoły wiejskie są prawie zupełnie pozbawione.

Opieka higieniczno-lekarska i pomoc

dentystyczna.

Wszystkie szkoły państwowe ogólnokształcące, seminarja naucz. i szkoły zawodowe znajdują się pod stałą opieką lekarzy szkolnych, mają również zorganizowaną pomoc dentystyczną w szkolnych gabinetach dentystycznych z wyjątkiem 2 szkół, z których jedna korzysta z prywatnego gabinetu dentysty szkolnego, druga - z gabinetu dentystycznego innej szkoły.

Wszystkie gimnazja prywatne znajdują się również pod stałą opieką lekarzy szkolnych./pomoc lekarska i dentystyczna/. Z 15 szkół zawodowych prywatnych 12 ma stałą opiekę lekarską, w 3 szkołach opieka lekarza polegała tylko na dokonaniu jednorazowego badania uczniów na początku roku szkolnego i na udzielaniu porad lekarskich w wypadkach doraźnej potrzeby. Stałą pomoc dentystyczną miała tylko jedna szkoła. Z 17 szkół rolniczych tylko dwie miały stałą opiekę higieniczno-lekarską. W pozostałych 15 szkołach samorządowych i prywatnych lekarze dokonywali tylko badania uczniów nowoprzybywających, a w ciągu roku szkolnego udzielali porad w wypadkach zaostrzeń. Pomocy dentystycznej nie miała ani jedna ze szkół rolniczych.

Opieka higieniczno-lekarska nad szkołami powszechnymi nadal, jak w latach poprzednich, zupełnie niewystarczająca. Jakkolwiek w kilku powiatach pojawiły się próby zorganizowania stałej opieki, opłacanej przez dozory szkolne z podziałem

powiatów na rejony, obsługiwane przez kilku lekarzy, większość szkół wiejskich pozostaje nadal zupełnie pozbawiona opieki higieniczno-lekarskiej. W kilku większych miastach z Lublinem na czele /Siedlce, Zamość, Chełm, Biała Podl./ istnieje wprawdzie stała opieka higieniczno-lekarska, wykonywana przez lekarzy i higienistki, nie może ona jednak zaspokoić istotnych potrzeb szkół wobec niedostatecznej liczby osób personelu sanitarnego, stale przeciążonego pracą i wskutek braku odpowiednich gabinetów i ambulatorjów lekarskich. Pomoc dentystyczna dla dziatwy szkolnej, zorganizowana tylko w Lublinie i w Siedlcach, jest również zupełnie niewystarczająca ilościowo.-

Stan opieki higieniczno-lekarskiej w szkołach powszechnych Okręgu Szkolnego Lubelskiego znajduje się wciąż jeszcze poniżej poziomu minimalnych wymagań higieny i profilaktyki; brak lekarzy uniemożliwia skuteczne zwalczanie chorób zakaźnych i klęsk społecznych, a w pierwszym rzędzie gruźlicy, brak higienistek utrudnia nie tylko propagandę higieny w szerszym zakresie, ale nawet walkę z tak elementarną plagą szkół powszechnych jak brud i wszawica u dzieci szkolnych, szerząca się nie tylko w małych osiedlach, ale i w samym Lublinie, czego jaskrawym dowodem są pojawiające się w ostatnich latach wypadki tyfusu plamistego w szkołach powszechnych. Dla usprawnienia akcji sanitarno-higienicznej w tej dziedzinie konieczna jest również wydawniejsza działalność czynników sanitarnych samorządowych w zakresie organizowania kąpielisk i dezynfekcji mieszkań.-

=====

III. ADMINISTRACJA POCZTOWO-TELEGRAFICZNA.

=====

W sprawozdaniu niniejszem nie uwzględniono powiatów bialskiego, garwolińskiego, siedleckiego, sokołowskiego, węgrowskiego i łukowskiego, gdyż znajdują się one na terenie Dyrekcji Poczty i Telegrafów w Warszawie.-

Rok sprawozdawczy, który upłynął przy ciągłym wzmacnianiu się kryzysu i depresji gospodarczej, wyraził się spadkiem dochodów pocztowych, telefonicznych i telegraficznych i zmusił Dyрекcję do przedsięwzięcia odpowiednich środków zmierzających do utrzymania dochodowości placówek pocztowych, a przynajmniej do ich samowystarczalności.-

W tym też celu w miarę zmniejszania się dochodu w poszczególnych urzędach i agencjach, obniżyła Dyrekcja wydatki na ich utrzymanie.-

Przeprowadzono redukcję wydatków osobowych i rzeczowych, bacząc, by nie wpłynęła ona na sprawność służby pocztowej.-

Celem zmniejszenia wydatków na utrzymanie poszczególnych urzędów i agencji przemianowano niektóre urzędy na agencje pocztowe. Przemianowania te jednak nie wpłynęły bynajmniej na obniżenie sprawności służby pocztowej w tych placówkach, w których zakres służby pozostał ten sam, ta

sama również odpowiedzialność poczty za ich czynności. Kierownictwa przemianowanych na agencje urzędów obsadzała Dyrekcja przez siły rutynowane w pracy i dające pewną gwarancję wywiązania się z włożonych nań obowiązków.-

Mimo trudnych warunków finansowych, Dyrekcja w roku sprawozdawczym utrzymywała i obecnie utrzymuje na kosztw własny lub wspólnie z zarządami poszczególnych gmin znaczną ilość agencji deficytowych, dbając o zapewnienie mieszkańcom niezamierzonych okolic połączenia pocztowego.-

Dbając jednocześnie o wygodę społeczeństwa, wprowadzono nowe udogodnienia jak "zlecenia inkasowe"; poczta peronowa, powiększenie ilości skrzynek pocztowych, punktów sprzedaży znaczków, uświadamiając jednocześnie społeczeństwo za pomocą reklamy o sposobie korzystania z tych urządzeń.-

Znaczną część pracy poświęcono wyrobieniu wśród personelu pocztowego nastawienia handlowego, zachęcającego społeczeństwo do korzystania z usług poczty, oraz uprzejmości w ułatwianiu klienteli przedsiębiorstwa pocztowego.-

A. Stan urzędów i agencji poczt.-telegraficznych.

Ogólny stan urzędów wynosił na podlegającej Dyrekcji i części Województwa Lubelskiego w dniu 1.IV.1933 r. 181 placówek.-

Z dniem 1 kwietnia 1933 r. z powodu zmniejszenia się ruchu pocztowego, przemianowano na agencje urzędy pocztowe - telegraficzne Miodliborzyce k.Kraśnika i Wojsławice.

Z dniem 31.VII.1933 r. zwinęto agencję pocztowo-telegraficzną Wytoczno, a na jej miejsce uruchomiono agencję pocztowo-telegraficzną Urszulin. W tymże czasie uruchomiono agencję pocztowo-telegraficzną Zmudz pow. chełmski.

Z dniem 1 stycznia 1934 r. przemianowano na agencje pocztowe urzędy pocztowo-telegraficzne Dubienka, Frampol, Grabowiec, Michów k.Lubartowa, Turobin, Urzędów, Włodawa 2.

W najbliższej przyszłości projektowana jest do zwinienia agencja pocztowo-telegraficzna Lublin 3 oraz uruchomienie pośrednictwa pocztowo-telegraficznego w Jabłonie k.Lublina.

Ponadto z dniem 1 maja b.r. zwinęto deficytową agencję pocztowo-telegraficzną Rożanka n.Bugiem, z dniem 1 czerwca agencję pocztową-Krasienin oraz z dniem 1 lipca b.r. agencję pocztową Udrycze.-

B. Stan pomieszczeń urzędów pocztowo-telegraficznych.

W stanie pomieszczeń urzędów pocztowo-telegraficznych w r.1933/34 zaszły następujące zmiany: na terenie województwa Lubelskiego:

W drodze najmu zmieniono lokale urzędów pocztowo-telegraficznych w 5-ciu miejscowościach, a to w Chełmie Lub., Annopolu, Dubience, Lipsku n.Wisłą i Tyszowcach przez co polepszone tak warunki pracy pracowników pocztowych jak i wymogi publiczności.-

W najbliższej przyszłości zamierza Dyrekcja: 1/ zmienić lokal dla u.p.t. w 5-ciu miejscowościach, a to w Bychawie, Izbicy n.W., Krasnobrodzie, w Łęcznie i Piaskach Lut., 2/ przeprowadzić remont kapitalny w budynkach u.p.t. Lublin 1., Tomaszów, Zamość i Lubartów. 3/ W Kazimierzu Dolnym zamierza Ministerstwo Poczt i Telegrafów zakupić plac i rozpocząć budowę własnego budynku pocztowego na wiosnę 1935 r.

C. Stan urządzeń pocztowo-komunikacyjnych.

W okresie sprawozdawczym, Dyrekcja starała się utrzymać urządzenia pocztowo-komunikacyjne jak roku ubiegłego, za wyjątkiem nieznacznych zmian, które nie miały wpływu na sprawność pocztową.

W planie ważniejszych zamierzeń na przyszłość przewiduje się, oraz częściowo już przeprowadzono całkowite:

- 1/ zmechanizowanie przewozu w Lublinie za wyjątkiem doręczania paczek adresatom do domów,
- 2/ zmechanizowanie przewozu poczty na traktach: Lublin - Łęczna, Lublin - Piaszki k. Lublina, Hrubieszów - Białopole, Siedliszcze - Chełm Lubelski, Sawin - Chełm Lub., Janów Lub. - Kraśnik,
- 3/ zredukowanie połączeń pocztowych na traktach: Grajewiec - Miączyn st.kol. z siedmiu na sześć razy tygodniowo.
Niedrzwica-Mała Bychawa z siedmiu na sześć razy tygodniowo.
Kraśnik - Annopol " " " "
Kozienice - Głowaczów " " " "
Głowaczów - Magnuszew " " " "
- 4/ zredukowanie rejonów doręczania paczek w Lublinie z trzech na dwa
- 5/ zwiększenie połączeń traktowych z jednego na dwa na trasie Biłgoraj - Zwierzyniec st.kol.

D. Stan urządzeń telegraficznych i telefonicznych.

W stanie urządzeń telefoniczno-telegraficznych przeprowadzono na obszarze Województwa Lubelskiego w okresie 1933/34 r. następujące zmiany:

a/ Budowę linii i przewodów telefonicznych.

1. Biłgoraj-Frampol-Goraj długość przewodu 23,3 km.
2. Dołhobyczów - Waręż " " 8,5 "
3. Na nowym moście w Puławach " " 6,7 "

R a z e m : 38,5 km.

b/ Budowę i przebudowę central telefonicznych.

1. Przebudowano centralę telefoniczną w Chełmie Lub.
2. Rozpoczęto przebudowę i rozszerzenie centrali telefonicznej międzymiastowej w Lublinie.

c/ Budowę i przebudowę miejskich sieci telefonicznych.

1. Rozszerzono sieć miejską w Zamościu.
2. Przebudowano sieć miejską w Chełmie Lub.

d/ Przeniesienie urządzeń teletechnicznych do nowych lokali.

Przeniesiono do odpowiedniejszych lokali urządzenia teletechniczne 8-u urzędów i agencji p.t.

e/ Przyłączenie abonentów telefonicznych.

Urządzono stacyj telefonicznych abonentowych:

1. głównych 249 szt.
2. dodatkowych 37 szt.

Projekt robót na najbliższą przyszłość.

a/ Budowa linii i przewodów telefonicznych.

1. Chełm - Łuck /wykonano w okresie 1934/35.
2. Przebudowa linii telefonicznej Lublin - Piaski /budowa na ukończeniu/.
3. Goraj - Turobin - Wysokie.

b/ Budowa i przebudowa central telefonicznych.

1. Dokończenie przebudowy i rozszerzenia centrali telefonicznej międzymiastowej w Lublinie.

c/ Budowa i przebudowa sieci telefonicznych miejskich.

1. Przebudowa i skablowanie sieci miejskiej w Lubartowie.
2. " " " " w Zrasnymstawie.
3. " " " " w Tomaszowie.
4. " " " " w Biłgoraju.

7. Ruch telefoniczno-telegraficznych w r.1933/34.

Ruch telefoniczny i telegraficzny jest ściśle związany z życiem i rozwojem gospodarczym państwa.-

Począwszy od r.1931 w którym kryzys gospodarczy dawał się społeczeństwu już dość silnie odczuć - ilość abonentów telefon. oraz ruch telef.-telegr. w latach 31, 32 zaczął w szybkim tempie spadać.

Rok 1933 pod względem ilości abonentów telefon. był prawie martwy.

Ilość abonentów w okresie od 1.IV.33r. do 1 stycznia 34r. wahała się około liczby 5.220.-

Liczba ta była bardzo mała na tak obszerny okręg Dyrekcji. Celem zwiększenia ilości abonentów telefonicznych i ruchu telef. Ministerstwo poddało rewizji taryfę telef., która w okresie kryzysu była stanowczo za wysoka.-

W styczniu 34r. została wprowadzona nowa taryfa telef. dotycząca opłat wstępnych i instalacyjnych, znacznie niższa od poprzedniej, oraz żeby wykorzystać linie zapasowe wprowadzono, że abnenci do których idą linie zapasowe będą przyłączeni bez pobierania opłat wstępnych i instalacyjnych, a jedynie pobierane będą opłaty za zainstalowanie aparatu.-

Na skutek powyższych zarządzeń ilość abonentów telefon. zwiększyła się w ciągu 3 miesięcy t.j. od stycznia do 1 kwietnia 1934r. do liczby 5.830, a więc około 610 abonentów.-

Dyrekcja, licząc się z kryzysem gospodarczym powszechnie panującym i chcąc udostępnić korzystanie z telefonu szerszym warstwom społeczeństwa, zwróciła się do Ministerstwa z wnioskiem, by obniżyć jeszcze opłaty abonamentowe około 20 - 30% w miastach wojewódzkich i powiatowych.

IV. ADMINISTRACJA LASÓW PAŃSTWOWYCH.

A. Działalność Dyrekcji Lasów Państwowych w Siedlcach.

Sprawy organi-
zacyjno-admi-
nistracyjne.

Na ogólną liczbę 45 Nadleśnictw, wchodzących w skład okręgu Dyrekcji, na terenie Województwa Lubelskiego położonych jest pięć i pół nadleśnictw, mianowicie nadleśnictwa: Łuków, Parczew, Sobibór, Kijowiec, Chotyłów i część nadleśnictwa Mielnik, obejmujące 42.016-58 ha lasów i wód państwowych i 12.741-70 ha majątków rolnych. Nadleśnictwa te podzielone są na 23 leśnictwa, te zaś z kolei podzielone są na obchody.

Organizacja wewnętrzna Dyrekcji została w ostatnich miesiącach zmieniona, opiera się mianowicie obecnie na wydanych przez Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych.:

"Statucie organizacyjnym Dyrekcji Lasów Państwowych" z dnia 12.II.1934 r. /"Monitor Polski" z dnia 20.II.1934 r. Nr.41 poz.55/ i "Regulaminie Dyrekcji Lasów Państwowych" z dnia 18.X.1934 r.

Urządzenie
lasów.

Na ogólną liczbę 45 nadleśnictw - 43 nadleśnictwa posiadają definitywne plany urządzenia gospodarstwa leśnego, a dla pozostałych 2-ech nadleśnictw /Łuków i Rajgród/ plany są obecnie opracowywane.

Wszystkie plany są opracowane w/ę powierzcniowo-masowego systemu urządzenia lasów, a zagospodarowanie lasów prowadzi się metodą ustępowo-drzewostanową.

Użytkowanie lasów wykonuje się zrębami czystymi przeważnie przy 100-letniej kolei rąba.

Normalny roczny etat cięć wynosi 2965 ha, faktycznie jednak, użytkuje się tylko 2766 ha, z czego z lasów położonych na terenie Województwa Lubelskiego - 302 ha /z pozyskaniem około 66598 m³ masy drzewnej/.

Odnowienie
lasu.

Powierzchnia zalesień obejmuje wszystkie zręby bieżące oraz niezalesione halizny, powstałe po masowych wyrębach dokonanych podczas okupacji.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono następujące prace odnowieniowe:
obsiano szkółki leśne na powierzchni ogólnej około 861 arów.

Odnowiono sztucznie zręby bieżące oraz inne tereny na powierzchni około 466 ha.

Odnowienie lasów prowadzi się przez sadzenie i siew sosny z odpowiednią dla danych warunków domieszką innych gatunków, jak dąb, świerk i t.p.

Pozatem wykonano poprawki i uzupełnień na powierzchni redukowanej około 272 ha.

Ochrona la-
su.

Chrabaszcz majowy w postaci pędraka wyrządza ... znaczne szkody na terenie Nadleśnictw położonych w województwie Lubelskiem. Do najbardziej narażonych na szkody należą Nadleśnictwa Sobibór, Parczew i Chotyłów.-

Szkody wyrządzane są przez pędraka chrabaszczka majowego przez ogryzanie korzonków drzew leśnych w uprawach do lat 3-4-eh, a na terenach specjalnie zagrożonych jak np. w części Nadleśnictwa Sobibór, i w młodnikach w wieku do

10 - 12 lat.

Niejednokrotnie szkody od pędraka są tak znaczne, że wywołują konieczność całkowitego ponownego odnowienia całej powierzchni zalesieniowej.-

W Nadleśnictwie Sobibór wstrzymano w 1934/35 r. wyrąb niektórych drzewostanów ze względu na to, iż odnowienie zrębów z powodu nadmiernego zapędzania gleby - byłoby problematyczne. Ze względu na wielkie szkody wyrządzane przez pędraka - Dyrekcja od roku stosuje szczegółowe badanie stanu zapędzania gleby i, w przyszłości, ma zamiar, przy nakładzie większych sum pieniężnych, stosować zbieranie chrabaszczą podczas masowych rójek. Zabieg ten może dać dobre rezultaty przy systematycznym prowadzeniu przez szereg lat, oraz przy współudziale i zainteresowaniu szerszego ogółu społeczeństwa, a przede wszystkim rolników i właścicieli lasów prywatnych.

W roku 1935 przewiduje się masową rójkę na terenie Nadleśnictwa Sobibór, Chotyłów, Mielnik, częściowo Parczew i Kijowiec.

W roku 1934 miało miejsce 14 pożarów na powierzchni ogólnej 5.92 ha, wobec przyziemnego charakteru pożarów, większych szkód nie było, uległy spaleniu tylko krzewy i ściółka. Jako przyczynę powstania pożarów zanotowano 2 wypadki podpalenia /sprawców nie wykryto/, oraz w pozostałych wypadkach w przeważnej części nieostrożne zachowanie się z ogniem, lub nieprzestrzeganie przez przechodniów i przejezdnych przepisów o zachowaniu się z ogniem w lesie.-

Przechodząc do spraw ochrony lasu od ludzi - podkreślić należy, że w roku sprawozdawczym stwierdzono zwiększenie się ilości defraudacyj i wykroczeń leśnych, co spowodowane zostało tak pogłębiającym się kryzysem gospodarczym na wsi - jak i częściowo zapewne powolnością w sądzeniu i egzekwowaniu należności z tytułów wykonawczych w sprawach o defraudację i wykroczenia leśne.-

Eksploatacja.

W roku sprawozdawczym w Nadleśnictwach położonych na terenie woj. Lubelskiego powierzchnia cięć wynosiła 280 ha. Eksploatacja prowadzona była we własnym zarządzie, jedynie drobni miejscowi nabywcy nabywali mniejsze partje drewna, pozyskane własnym staraniem.-

Surowiec drzewny, pozyskany ze zrębów 1933/34 roku, częściowo został przetarty na państwowym tartaku w Nadleśnictwie Parczew, częściowo został przerobiony na sortymenty eksportowe jak: fornier, slipry, podkłady eksportowe, klepkę, bindrę i t.p., jak również na potrzeby Ministerstw: Poczt i Telegrafów /słupy teletechniczne/, Komunikacji /podkłady, słupy teletechniczne/, Spraw Wojskowych /słupki dębowe, materiały tarte/ oraz Samorządów /materiały tarte/.-

Zakłady przemysłowe.

Na terenie nadleśnictw położonych w granicach woj. Lubelskiego Dyrekcja posiada tylko jeden tartak /w nadleśnictwie Parczew/, który w roku sprawozdawczym po raz pierwszy po dłuższej przerwie został we własnym zarządzie uruchomiony. Tartak ten przeciera około 12.000 m.3 masy drzewnej rocznie, zatrudniając sezonowo około 100 robotników.-

Zbyt drewna.

W celu ułatwienia miejscowej ludności zaopatrywania się w drewno użytkowe i opałowe nadleśnictwa prowadziły sprzedaż drewna nie tylko w swym urzędzie, lecz i w leśnictwach w dni wyznaczone i ogłoszone do sprzedaży.-

Wskutek szeroko stosowanego w latach ubiegłych sposobu sprzedaży kredytowej - powstało duże zadłużenie miejscowej ludności, wynoszące na dzień 1.X.1933 r. - 399.924.48 zł. Z

uwagi na powyższe Dyrekcja zmuszona była ten sposób sprzedaży znacznie ograniczyć i w roku sprawozdawczym przeprowadzono sprzedaż drewna miejscowej ludności prawie wyłącznie za gotówkę. Akcja ta spowodowała zmniejszenie się zadłużenia ludności na dzień 1.X.1934 r. do 338.299.66 zł.

Zapotrzebowanie tartaków prywatnych, w granicach przeznaczonych na ten cel drewna użytkowego było przy sprzedaży lokalnej uwzględnione.

Użytkowanie uboczne.

Jak w latach ubiegłych użytkowanie uboczne lasu polegało na wydzierżawianiu łąk na jednorazowy skos traw, lub częściowo na okres dłuższy, w tym ostatnim wypadku z obowiązkiem wykonania przez dzierżawcę drobnych melioracji, jak np. wykarczowania krzaków, przekopania rowów i t.p.. Poza to wydawano ludności kwity na prawo zbierania jagód i grzybów, oraz na prawo pasania inwentarza.

Wydawanie kwitów miejscowej ludności na prawo pasania inwentarza w lasach państwowych - odbywało się, jak i w latach ubiegłych, zgodnie z ogólnym programem wypasów w nadleśnictwach. Wskutek jednak zwiększenia się powierzchni zrębów, a stąd i upraw - teren do wypasów z roku na rok zmniejsza się, co zmusza administrację lasów do ograniczania wypasów szkodliwych wogóle dla lasów i traktowanych jako z o konieczne.

Pożądanem zatem jest, aby ludność miejscowa przystosowała się do pasania inwentarza na własnych gruntach - jak to ma miejsce w intensywnych gospodarstwach ludności części zachodniej kraju. Najwłaściwszym momentem do przeprowadzenia tego przejścia z wypasu w lasach na wypasy na gruntach własnych jest bezwątpienia obecnie szeroko przeprowadzana komasacja gruntów poszczególnych wsi.

Do czasu zlikwidowania przez zalesienie drobnych działek rolnych, położonych wśród lasu - wydzierżawianie tych działek miejscowej ludności na okres roczny lub trzy-letni i w roku sprawozdawczym miało miejsce; poza to pod przejściową uprawę rolną wydzierżawiano niektóre zręby.

W roku sprawozdawczym zapoczątkowano żywicowanie, które przeprowadzone na powierzchni około 52 ha, dało w wyniku około 17.000 kg żywicy, przeznaczonej dla Państwowej Destylarni Żywicy w Zagórzcu.

Rybnictwo

Istniejące na terenie Województwa Lubelskiego gospodarstwa rolno-rybne Mościbrody i Koty są nadal wydzierżawiane, zaś gospodarstwa Stara-Wieś i Golice o powierzchni stawów 194 ha - stanowią obiekty rybackie zagospodarowane we własnym zarządzie.

Stan zdrowotny ryb był dobry.

Majątki rolne.

Na terenie Woj. Lubelskiego Dyrekcja posiada 89 majątków państwowych i 126 majątków poduchownych o łącznej powierzchni około 12741.70 ha. W skład majątków państwowych wchodzi 23 folwarki wyłączone jako ośrodki kultury rolniczej przy parcelacji majątków. Własnej administracji w majątkach rolnych Dyrekcja nie prowadzi; większość tych majątków była wydzierżawiana osobom prywatnym, a majątki poduchowne użytkowane były w większej części przez duchowieństwo katolickie, jako były majątki unickie, pozostałe zaś były użytkowane przez dozory kościelne, szkolne, rady gm. Wysokość czynszu za wydzierżawiane grunty ustalano się w zależności: od warunków gleby i położenia obiektu; waha się ona od 11 do 217 kg żyta z 1 ha roli.

W wielu majątkach państwowych stan budynków wymagał natychmiastowych remontów, wobec czego Dyrekcja zmu-

szoną była przeznaczyć większą sumę/około 50.000 zł/na wykonanie remontów.

B.Działalność Dyrekcji Lasów Państwowych

w Radomiu.

Podział administracyjny - Lasy państwowe na terenie Województwa Lubelskiego zajmujące ogólną powierzchnię 42137.59 ha., w skład której wchodzi 70 różnej wielkości obiektów leśnych, dzieli się na 8 nadleśnictw jako urzędy I instancji. Nadleśnictwa podzielone są na 34 leśnictwa, te znowu na 123 obchody ochronne. Prócz powyższych znajduje się w Zawadówce tartak państwowy podległy administracyjnie nadleśnictwu Chełm.

Personel. Ilość zatrudnionego personelu wynosi 63 urzędników i 123 funkcjonariuszów niższych, wydatki personalne w roku sprawozdawczym wyniosły 310.297.64 zł.

Eksploatacja. W roku sprawozdawczym wyeksploatowano 368.80 ha o masie 136569 m³. co wobec ustalonego etatu stanowi mniej o 2.0 ha i 3011 m³, co należy tłumaczyć wstrzymaniem cięć planowych za dokonane nadręby w latach ubiegłych. Na rok 1934/35 zaprojektowano do wyrębu 383.80 ha o masie 147901 co w porównaniu z etatem daje nadręby w wysokości 13.0 ha - 8341 m³., spowodowane likwidacją serwitutów.- Eksploatacja odbywa się we własnym zarządzie z uwzględnieniem przy wyróbce potrzeb rynku miejscowego, który jest głównym konsumentem pozyskanych materiałów drzewnych.-

W roku sprawozdawczym ludność miejscowa nabyła w lasach państwowych położonych na terenie Województwa Lubelskiego 21026.36 m³. drewna użytkowego i 196213 m.p. drewna opałowego z czego kredytowo - 3649.10 m³. użytku i 1230 m.p.opału. W dziedzinie zaopatrywania ludności miejscowej w drewno budulcowe i opałowe Dyrekcja dążyła do zaspokojenia tych potrzeb w pierwszym rzędzie, stosując sprzedaż na warunkach kredytowych oraz po cenach ulgowych, zwłaszcza na cele społeczne jak budowa szkół i t.p. Część drewna użytkowego ulega przerobieciu na miejscu w lesie i we własnym tartaku w Zawadówce i służy do zaspokojenia potrzeb innych działów administracji państwowej oraz potrzeb polskiego eksportu na rynki zagraniczne, przyczyniając się do poprawy naszego bilansu handlowego.

Odnawianie. W roku sprawozdawczym zalesiono 494.88 ha przy 370.80 ha dokonanych wyrębów, co daje 124.08 ha nadwyżki zalesienia zaległych halizm, których do zalesienia pozostaje jeszcze 686.97 ha.

W roku 1934/35 zaprojektowano do zalesienia 460.22 ha. co w porównaniu z projektowanymi wyrębami /368.80 ha/ daje 91.42 ha nadwyżki zalesień, która woliynie na zmniejszenie się zaległych powierzchni niezalesionych.-

Zabłędny przemysłowy. Na terenie Województwa Lubelskiego Dyrekcja posiada jeden dwutrakowy tartak parowy w Zawadówce zatrudniający 90 robotników i 12 pracowników umysłowych.-

W roku sprawozdawczym tartak przetarł 8187.84 m³ surowca sosnowego i dębowego, czerpiąc materiał wyłącznie z lasów państwowych, dostarczając tarcicy przeważnie na eksport na rynki zagraniczne.

Użytki uboczne. Poza gospodarstwem leśnym pozyskaniu podlegają produkty uboczne jak jagody, grzyby, ściółka, trawozbiór, które nabywa okoliczna ludność po cenach przystępnych, dające jej w pewnych okresach stałe dochody.-

Melioracje. W roku bieżącym przystąpiono do realizacji projektów melioracyjnych w nadleśnictwie Chełm w sąsiedztwie gruntów osady Sawin, które wiążą się z projektem Powiatowego Urzędu Ziemskiego w Chełmie uregulowania i pogłębienia rzeki Uherki.

Majątki rolne. Z ogólnej ilości 483 obiektów rolnych, zajmujących powierzchnię 4030.29 ha, 6 obiektów o powierzchni 1288.33 ha przeznaczone są na ферmy rolne, 4 obiekty o powierzchni 468.26 ha na zakłady doświadczalne i gospodarstwa wzorowe, 11 obiektów o powierzchni 398.67 ha na szkoły rolnicze, 79 obiektów o powierzchni 209.33 ha - na szkoły ludowe, 307 obiektów o powierzchni 643.30 ha na bezpłatne grunty szkolne wreszcie 13 obiektów o powierzchni 103.11 ha na parafje. Pozostałe powierzchnie nie mają specjalnego przeznaczenia i są zarezerwowane dla celów zamiany i regulacji granic własności państwowej - obecnie zaś znajdują się w czasowym użytkowaniu dzierżawców.-

Z ogólnej powierzchni 5626.61 ha gruntów pocerkiwnych około 1800 ha zajmują parafje katolickie i prawosławne i około 800 ha szkoły, pozostała zaś powierzchnia pozostaje bez specjalnego przeznaczenia i znajduje się w użytkowaniu dzierżawców.-

Budżet. Dochody Dyrekcji w roku sprawozdawczym z terenu Województwa Lubelskiego wynosiły 1756142.51 zł., wydatki - 855606.79 zł., czysty zysk 900535.72 zł. Z ogólnej sumy wydatków wypłacono około 500000 zł. zarobków miejscowej ludności przy eksploatacji wyróbce drewna i około 25000 zł. przy zalesianiu wyrębów.-

Suma wypłaconych podatków komunalnych wynosiła 105344 zł. Koszt przeprowadzonych inwestycji budowlanych na terenie lasów państwowych i majątków rolnych wynosił 51033 zł.

V. ADMINISTRACJE KOLEJOWE.

Sprawozdanie Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych

w Warszawie.

Okręg Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Warszawie sięga poza granice terytorjalne Województwa Warszawskiego, obejmując między innymi i część Województwa Lubelskiego.-

Sieć kolejowa. Długość budowlana linii kolejowych na terenie Woj. Lubelskiego pozostających pod zarządem Dyr. Okręgowej Kolei Państwowych w Warszawie wynosi: 309.99 klm. linii normalnotorowych /w tem 184,17 toru podwójnego i 125,82 toru pojedynczego / 57 klm. linii wąskotorowych

Finanse. Ciężka sytuacja gospodarcza kraju odbija się ujemnie na stanie finansowym kolei, powodując dalsze kurczenie się przewozów kolejowych. Celem utrzymania równowagi budżetowej, musiała nastąpić dalsza kompresja wydatków zarówno osobowych, jak i rzeczowych.

W okresie sprawozdawczym nastąpił dalszy ubytek pracowników, jednak procentowo mniejszy niż w roku ubiegłym, zmniejszony nie tylko akcją oszczędnościową, konieczną dla redukcji wydatków w związku ze zmniejszeniem się pracy, ale również ubytkiem naturalnym. Równolegle z redukcją personelu stosowała Dyrekcja także redukcję dni pracy dającą w rezultacie znaczne wyniki oszczędnościowe.

Z drugiej strony zaznaczyć należy, że Dyrekcja w miarę możliwości jednak dążyła do łagodzenia bezrobocia.

Dyrekcja zatrudniła dużą ilość bezrobotnych przy budowie linii średnicowej, elektryfikacji jak i przy ważniejszych robotach i budowach. Ponadto Dyrekcja w czasie sprawozdawczym przekazała na fundusz pracy kwotę 854851 zł.74 gr. / z tytułu dobrowolnego opodatkowania się pracowników kolejowych na rzecz tego funduszu /.-

Ruch osobowy. W zakresie ruchu kolejowego, Dyrekcja wprowadziła w miarę możliwości szereg ulepszeń komunikacyjnych i udogodnień, mając na celu zarówno wzmoczenie przejazdów i przewozów, jak i interesy ludności.-

Ruch towarowy. W okresie od 1.IV.1933 r. do 1.IV.1934 r. w celu przyspieszenia przewozu ładunków cennych, żywych i łatwopspujących się, zarówno wagonowych, jak i drobnicowych, z przeznaczeniem do Warszawy i na eksport przez Gdańsk i Gdynię, jak również odwrotnie z tych portów do wschodnich i południowych dzielnic Polski, Rumunii i państw Bałkańskich kursowały specjalne pociągi towarowe pociągi na terenie Województwa Lubelskiego, a mianowicie na linii: Warszawa-Dęblin w komunikacji:

Zdobunów - Warszawa Wschodnia i Zniatyn - Gdańsk - Gdynia. Na linii Dęblin - Łuków - Warszawa zaprowadzone były wagony kursowe dla przewozu i odwozu przesyłek drobnicowych mięsa, drobiu, nabiału i t.p. ładunków spożywczych i przemysłowych. W rozkładzie jazdy pociągów towarowych na rok 1935 zamierza Dyrekcja wprowadzić szereg udogodnień, uruchamiając dodatkowych kilka par pociągów towarowych.-

W zakresie spraw mechanicznych na terenie Województwa Lubelskiego rozpoczęto budowę stacji wodociągowej Łuków: pobudowano dwie studnie wiercone, budynek hydroformji, oraz rurociągi rozprzodkujące.

Taryfy. Trwała depresja gospodarcza w okresie sprawozdawczym, przejawiająca się znacznym spadkiem przewozów zarówno osób, jak i towarów, zmusiła w pierwszym rzędzie do stosowania daleko idących oszczędności w dziedzinie gospodarki personalnej. Oszczędności te osiągnięto drogą zmniejszenia personelu, co było jednak możliwe tylko dzięki należytemu skoordynowaniu pracy, czemu stale poświęca się dużo uwagi. W dążeniach w tym kierunku przyjęto za zasadę, że czynne w czasach lepszej konjunktury ekspedycje i kasy, mimo nieopłacalności ich utrzymania w poszczególnych wypadkach w dobie obecnej, należy nie tylko zachować nadal, lecz rozszerzając ramy ich działalności, przystosowując do potrzeb bieżących klientów, i usprawn-

niając jej obsługę, przyciągnąć do przewozów kolejami tych wszystkich, którzy wskutek kryzysu korzystają z mniej dogodnych lecz tańszych środków lokomocji. Przeciwdziałając dotkliwie odczuwanej przez kolej konkurencji konnej i samochodowej Ministerstwo Komunikacji utrzymało część przyznanych w swoim czasie, oraz wprowadziło w zakresie przewozów osób i towarów w czasie od 1.IV.1933 r. do 1.IV.1934 r. następujące ważniejsze udogodnienia i ulgi:-

W zakresie przewozów towarów.

1/ Zmniejszono obliczanie przewoznego za odległość stref 10-cio kilometrowych na obliczanie za rzeczywistą odległość najmniej za 5 kilometrów do 100 kilometrów, strefami po 5 kilometrów do 200 kilometrów i ponad 200 kilometrów strefami 10-cio kilometrowymi,

2/ obniżono najmniejszą pobieraną kwotę przewoznego od przesyłki zwyczajnej i przesyłki pośpiesznej ulgowej od przesyłki pośpiesznej normalnej,

3/ podzielono klasy, przewidziane dla przesyłek drobnicowych zwyczajnych i pośpiesznych ulgowych, obniżając w ten sposób opłatę za przewóz takich przesyłek o większej wadze,

4/ zmieniono postanowienia o przewozie i opłatach za przesyłki zwierząt żywych w ten sposób, aby opłaty przy przewozie przesyłek pociągiem osobowym lub osobowo pośpiesznym można stosować przy odprawie przesyłek zwierząt żywych za zwyczajnym listem przewozowym,

5/ uregulowano sprawę załadunku lub wyładunku mleka przy stałych przewozach, w wypadku gdyby strona nie zgłosiła się we właściwym terminie dla dokonania tych czynności,

6/ ułatwiono przewozy opakowania używanego,

7/ obniżono przewozne o 25 % za próżne wagony prywatnych właścicieli pociągami osobowymi,

8/ uzupełniono klasyfikację towarów,

9/ obniżono taryfę normalną na narzędzia rolnicze i rzemieślnicze,

10/ uzupełniono wykaz towarów, należących do przesyłek pośpiesznych ulgowych,

11/ uzupełniono wykaz stacji, składow i towarów, korzystających z ulg reekspedycyjnych,

12/ rozszerzono taryfę refakcyjną /kontygentową/ przy przewozie przesyłek drobnicowych i wagonowych.

13/ wydano nowe taryfy wyjątkowe /ulgowe/, jak również uzupełniono już obowiązujące, bądź przez wprowadzenie nowych towarów, bądź przez rozszerzenie obszaru ważności,

14/ wprowadzono nowe czasowe ulgi taryfowe dla poszczególnych towarów a w szczególności na drzewo, żelazo i zboże w obrocie między określonymi stacjami,

15/ obniżono opłatę za przewóz przedsiębiorstw widowiskowych w wagonach dzierżawionych od kolei,

16/ wydano cały szereg ulg pozataryfowych, a w szczególności wydatnie obniżono taryfę na przewozy materiałów budowlanych, materiałów do budowy i utrzymania dróg publicznych i t.p.

Pozatem z inicjatywy Dyrekcji Ministerstwo Komunikacji zezwoliło na niepobieranie przewidzianych w odnosnych przepisach służbowych opłat stemplowych od zaświadczeń o nadaniu przesyłki, od pełnomocnictw do odbioru przesyłek przez osoby trzecie oraz od oświadczeń o zaopieceniu bagażu lub dowodu złożenia bagażu, jak również upo-

ważnik do podstawiania na place kolejowe, dzierżawione przez interesantów, przesyłek wagonowych " na okaziciela ".

To ostatnie uprawnienie przysługiwało dotychczas wyłącznie posiadaczom bocznic kolejowych.

Program prac. Z zagadnień wysuwających się na czoło programu prac na najbliższą przyszłość, najpilniejszym jest konieczność przeprowadzenia badań ekonomiczno-handlowych wszystkich przejawów życia gospodarczego mających związek z koleją.

Pracę w tym kierunku podjął już Dział Ekonomiczny-Handlowy Wydziału Handlowo-Taryfowego, jako nowy organ powołany do życia w związku z reorganizacją Dyrekcji.

W zależności od wyników tych badań Dyrekcja regulować będzie służbę handlowo-taryfową i zarachowawczo-kasową w ramach swych uprawnień, dążąc stale do usprawnienia obsługi interesantów P.K.P., oraz czyniąc jednocześnie w miarę potrzeby starania w Ministerstwie Komunikacji, czy to o doraźne ulgi, czy też o udogodnienia drogą zmiany odnosnych przepisów taryfowych i przewozowych.

Prace drogowe i zabezpieczenie ruchu pociągów. Zakres prac drogowych był z konieczności skromniejszy niż w latach ubiegłych ze względu na bardzo daleko posunięte ograniczenia kredytowe. Tem nie mniej, starając się możliwie udogodnić podróżnym korzystanie z komunikacji kolejowej, oraz mając na celu usprawnienie ruchu kolejowego, dążono w okresie sprawozdawczym do dalszego ulepszenia stanu podtorza linii kolejowych znajdujących się w granicach Dyrekcji, aby tem samem móc powiększyć dopuszczalną szybkość biegu pociągów.

Roboty w zakresie odbudowy i przebudowy mostów, wiaduktów i przepustów z powodu trwających dotąd trudności kredytowych nie mogły być rozwinięte w takim stopniu, w jakim by to było wskazane. Nie mniej jednakże i w tym kierunku ustalony przez Dyrekcję program robót stopniowo realizuje się.

W związku z włączeniem drugiego toru linii Łuków - Dęblin przebudowano jedną ustawnię na stacji Łuków.

Na stacji Życzyn dodano jeden aparat telefoniczny.

Na terenie Województwa Lubelskiego pobudowano 100 klm. bezpośredniej linii telefonicznej łączącej Ministerstwo Komunikacji z Dyrekcją w Stanisławowie, oraz pobudowano 13 klm. linii miejscowego znaczenia. Na stacji Sokołów zainstalowano oświetlenie elektryczne.-

Koleje wąskotorowe. W dziedzinie udogodnień komunikacyjnych i taryfowych w okresie od 1.IV.1933 r. do 1.IV.1934 r. zrobiono co następuje:

- a/ od 1.I.1934 r. wprowadzony został bezpośredni przewóz bagażu i przesyłek ekspresowych od wszystkich stacji kolei wąskotorowych do niektórych ważniejszych stacji kolei normalnotorowych i odwrotnie. Daje to duże udogodnienie podróżnym, którzy dotychczas zmuszeni byli sami załatwiać formalności związane z odbiorem bagażu z kolei jednej szerokości toru i nadawanie na kolei innej szerokości toru,
- b/ wprowadzono listy przewozowe na okaziciela wtórnika.

W dziedzinie zamierzonych udogodnień taryfowo-przewozowych projektuje się następujące udogodnienia:

- a/ dalsze zniżka taryfy na przewóz kuraków do 35 zł i wyłoków do 50 zł,
- b/ rozszerzenie bezpośredniej odprawy osób, bagażu i przesyłek ekspresowych do wszystkich stacji kolei normalnotorowych, przyczem zwiększona byłaby ilość stacji sprzedających

- bilety bezpośrednie na liniach normalnotorowych,
- c/ wprowadzenie przepisów o przejazdach ulgowych,
- d/ wprowadzenie udogodnień dla klientów korzystających zniżek pod warunkiem przewiezienia określonego kontyngentu.

Udogodnienie to polega na zwolnieniu klientów od obowiązku legitymowania przewozów wtórnymi listami przewozowymi, które zastąpione być mogą zaświadczeniami stacji kolei wąskotorowych.

----- Sprawozdanie Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Radomiu. -----

Zestawienie działalności Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Radomiu w obrębie Województwa Lubelskiego za okres od 1.IV.1933 r. do 31.III.1934 r. oraz program prac na przyszłość.

Długość budowlana linii kolejowych, znajdujących się na terenie Województwa Lubelskiego i pozostających pod zarządem Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Radomiu wynosi:

- 1/ linii normalnotorowych około 600 klm.
- 2/ " wąskotorowych 201,19 klm.

Na liniach tych zatrudnionych było, łącznie z pracownikami czasowymi, opłacanymi według cen rynkowych:

- na 1.IV.1933 r. - 3334 pracowników
- na 1.IV.1934 r. - 3130 "

Jak z powyższego wynika liczba pracowników w okresie sprawozdawczym zmniejszyła się o 6 %.

Mimo ciężkiej sytuacji gospodarczej i ograniczenia kredytów, Dyrekcja wykonała w okresie sprawozdawczym na liniach normalnotorowych roboty inwestycyjne na ogólną sumę 940.000 zł., z czego przypada:

- 1/ na ulepszenie i konserwację nawierzchni ok. 120.000
- 2/ na rozbudowę stacji i urządzeń stacyjnych " 200.00
- 3/ na ulepszenie i rozbudowę urządzeń zabezpieczających ruch pociągów około " 320.000
- 4/ na budowę domów mieszkalnych i wodociągów " 270.000
- 5/ na wykończenie budowy wodociągu dla potrzeb mieszkańców kolonji kolejowej w Chełmie około " 30.000

W obecnym rozkładzie jazdy Ministerstwo Komunikacji nie uwzględniło wniosku Dyrekcji w sprawie uruchomienia pociągu podmiejskiego Lublin - Puławy, z odjazdem z Lublina między godzinami 9 - 10, ze względu na małą rentowność tego pociągu. W przyszłym jednak rozkładzie jazdy, który będzie obowiązywał od 15 maja 1935 r. Dyrekcja projektuje uruchomienie dodatkowego pociągu Lublin - Warszawa, z odjazdem z Lublina między wyżej wymienionymi godzinami, by w ten sposób zadość uczynić żądaniom zainteresowanych sfer i przyczynić się do ożywienia ruchu podmiejskiego i letniskowego w miejscowościach, leżących przy linii kolejowej Lublin - Dęblin.

Celem wzmożenia przejazdów kolejami, a temsam ożywienia życia gospodarczego, zreformowano z dniem 1 stycznia 1934 r. taryfę osobową. Reforma ta poszła w dwóch kierunkach: 1/ potaniania kosztów przejazdu na dal-
sze odległości i 2/ ujęcia w pewne ramy nadmiernie roz-
szerzonych ulg przejazdowych.

Taryfę podmiejską pozostawiono bez zmian, z tem

jednak, że stosuje się ją obecnie w daleko większych rozmiarach, niż do dnia 1.I.1934r. W obrębie Województwa Lubelskiego rozszerzono stosowanie taryfy podmiejskiej w okręgach ciężących do stacji: Lublin, Zamość, Chełm i Hrubieszów.-

Nowe postanowienia taryfowe zostały ujęte w formie więcej przejrzystej i dostępniejszej dla ogółu podróżnych, przyczem niektóre ulgi taryfowe, jak np. dla inwalidów wojennych zostały znacznie rozszerzone i uproszczone.

W ruchu towarowym dla przyspieszenia przewozów uruchomiono w niektórych pociągach osobowych wagony kursowe, przeznaczone dla przewozu artykułów spożywczych i przesyłek łatwopsujących się.-

Wobec dużego znaczenia taryf drobnicowych w okresie depresji gospodarczej, nowa taryfa wprowadzona w życie z dniem 1.IV. 1933 r. przewiduje bardzo wydatne obniżenie opłat, które na odległościach krótszych / od 1 do 400 klm. / wynosi około 30 %.

Ponadto skasowano stałą dopłatę stacyjną od każdej przesyłki w wysokości 50 gr.

Przez wprowadzenie osobnych stawek dla przesyłek ekspresowych, przewoźne za te przesyłki uległo temsamem znacznemu obniżeniu. Nowy wzór listu ekspresowego, wprowadzony z dniem 1 lipca 1934 r., znacznie ułatwia odprawę tych przesyłek.-

Niezależnie od ogólnej obniżki taryf na przewóz przesyłek drobnicowych, wagonowych i ekspresowych, obniżono wydatnie taryfę na przewóz artykułów rolniczych i przemysłowych, jak np. na zboże, mąkę, mięso, ziemniaki, paszę, len, nawozy sztuczne, cegłę, żelazo, żelazo surowe i t.p.

Chcąc w dalszym ciągu przyczynić się do ożywienia życia gospodarczego, Dyrekcja wystąpiła do Ministerstwa Komunikacji o obniżenie taryfy na przewóz jaj, drobiu, bitygo, wyrobów żelaznych i porcelany. Ewentualna obniżka taryfy na te przedmioty będzie miała przede wszystkim duże znaczenie dla Województwa Lubelskiego.

Równolegle z obniżką taryf, uproszczono w ekspedycjach towarowych manipulacje nadawczo-odbiorcze przez zmianę lub przedłużenie godzin urzędowania, przystosowując je do wymagań interesantów, korzystających z usług kolei, co ostatnio miało miejsce np. na stacji Dęblin.-

Pozatem wprowadzono obok listów przewozowych imiennych, tzw. listy przewozowe "na okaziciela", które znacznie ułatwiają obrót towarem i umożliwiają uzyskiwanie kredytu na przesyłki.-

Niezależnie od wspomnianych ulg i udogodnień, Dyrekcja dąży stale do technicznego usprawnienia przewozów kolejowych przez skrócenie terminów dostawy, organizowanie dostawy przesyłek do domu i t.p.

W programie prac na najbliższą przyszłość przewidywana jest budowa kolei wąskotorowej długości 34 klm. od Wojsławic do Chełma, jako przedłużenie istniejącej kolei Hrubieszów - Gozdów - Wojsławice.

Ponadto na wielu stacjach kolei wąskotorowej hrubieszowskiej przewidywane są roboty inwestycyjne, jak np. budowa domów mieszkalnych, budynków stacyjnych, torów i t.p. urządzeń.

VI. DZIAŁALNOŚĆ POWSZECHNEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ

WZAJEMNYCH.

Sprawozdanie z działalności Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych zostało ujęte w zestawienia statystyczne.

Ogólna ilość nieruchomości przymusowo ubezpieczonych od ognia w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych wynosiła w dniu zamknięcia, t.j. 1.IV.1934r. 343.552, w skład których wchodziło 971.616 budynków, w czym 333.687 budynków mieszkalnych a 637.929 niemieszkalnych /gospodarczych/.

Suma oszacowania tych nieruchomości wynosiła Zł. 1.002.128.970.

Suma ubezpieczenia w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych wynosiła Zł. 987.426.670, zaś różnica Zł. 15.702.300 stanowiła udziały Prywatnych Towarzystw Ubezpieczeń.

Składka roczna z tytułu powyższego ubezpieczenia wynosiła Zł. 4.867.443 gr. 27, co stanowi przeciętnie Zł. 13.96 skł. od 1 nieruchomości.

Według poszczególnych działów nieruchomości dane statystyczne przedstawiają się następująco:

Działy Nieruchomości	Ilość nieru- chom.	Ilość budyn- ków mieszk.	Ilość budyn- ków nie mieszk.	S u m a oszacowania	Suma ubez- pieczenia w P.Z.U.W.	Składka roczna	Przeciętna skł. od 1 nieruchm.
				Zł.	Zł.	Zł.	Zł.
Dworskie	2326	6580	16666	98264660	92075530	325806,02	139,21
Drobny przem.	153	90	427	567250	559310	5843,22	38,19
Młyny i wiatraki	1594	637	2435	5258200	5238540	65577,30	41,14
Świątynie	820	1183	2683	42320680	42320680	49173,43	59,97
Spółeczne	3092	2959	4470	48264510	48075190	81771,54	26,45
Wszelkie inne:							
w miastach I kl.	6190	8711	11745	157864810	149650850	156072,43	25,21
" II "	22661	24163	32626	91081530	91012200	451547,27	19,93
" III "	25104	24070	28563	52743820	52733520	399698,86	15,92
Wszelkie inne wiejskie	286612	265294	538314	505763510	505760850	3333953,15	11,63
Raz em:	348552	333687	637929	1002128970	987426670	4867443,27	13,96

W portfelu Działu Przymus.Ubezpieczeń bud. od ognia partycypują Prywatne Zakłady Ubezpieczeniowe, jak Polonja, Warszawskie Tow.Ubezp. Vesta, Krakowskie Tow.Ubezp.Przezorność i Włoskie Towarzystwa; ubezpieczając 1/3 sumy oszacowania w około 600 nieruchomościach dworskich i miejskich na sumę Zł.15.702.300, jak to wskazano na wstępie.

W okresie sprawozdawczym dokonana została następująca ilość przeszacowań nieruchomości:

a/ z urzędu 10.319.

b/ na skutek zgłoszonych zmian 34.610

R a z e m : 44.929

Przeszacowania z Urzędu zarządza się zgodnie z art.26 pkt.2. Rozporz.Prez.Rzpl. z dnia 27 maja 1927 r. /Dz.U.R.P. z dnia 18 stycznia 1933 r. Nr.3/-

Natomiast nowe budowle i zmiany w budowlach zgłaszają sami ubezpieczeni za pośrednictwem Zarządów gmin i miast, lub też bezpośrednio, do P.Z.U.W. Zaznaczyć tu należy, że zgłaszanie zmian w ubezpieczeniach jest nader opieszale, ze szkodą dla ubezpieczonych, gdyż w myśl cytowanego wyżej rozporządzenia Zakład uznaje wszelkie zmiany z chwilą otrzymania zgłoszenia, nigdy z datą wcześniejszą.-

Poza powyższem w okresie sprawozdawczym zlustrowano z Urzędu 1270 szacunków na nieruchomości, co do których zachodziło przypuszczenie przewartościowania.

Umorzono ubezpieczeń z tytułu rozbiórki budowli, przejęcia do działu nieruchomości niepodlegających przymusowi, wygaśnięcia umowy dzierżawnej gruntu, t.p.. 3.545.

Załatwiono reklamacji ubezpieczonych w sprawie składki ogniowej i w sprawie wysokości oszac. - 7.160.

Reklamacje te są w 80 %-ach nieuzasadnione, obliczone przez ubezpieczonych na zwłokę w płaceniu słusznie przypisanej składki ogniowej.-

Działy dobrowolnych ubezpieczeń. Poza działem przymusowych ubezpieczeń budowli od ognia, Powszechny Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych prowadzi działy dobrowolnych ubezpieczeń od ognia i ubezpieczeń płonów od gradobicia. Ubezpieczenia w tych działach przyjmowane są na zasadzie umownej.

Dane liczbowe Działów ubezpieczeń dobrowolnych za okres sprawozdawczy przedstawiają się następująco:

I/ Dział Ogniowy:

a/ ubezpieczenia Zawarto ubezpieczeń 1847 na sumę ubezpieczenia indywidualne. czenia zł.44.613.741 ze składką zł.283.843

b/ przymus rolny. Zarejestrowanych i ubezpieczonych gospodarstw 22357, na sumę ubezpieczenia zł. 18.012.650 ze składką zł.116.782.

II/ Dział gradowy:

a/ ubezpieczenia Zawarto ubezpieczeń 168 na sumę ubezpieczenia indywidualne czenia zł.2.236.370, ze składką zł. 54.693.-

Dane dotyczące zasiłków dla C.3.P.w gotówce i naturze oraz inne za okres sprawozdawczy od dnia 1.IV. 1933 r. do dnia 1.IV.1934 r.

- 1/ w narzędziach zwykłych i motorowych
strażom pożarnym zasiłków na sumę zł. 40.119
- 2/ w gotówce dla straży pożarnych za-
siłków na sumę " 55.850
- 3/ na agniotrawkę budownictwo pogrzel-
com 50 pożyczek ulgowych na ogólną sumę " 30.400
- 4/ na akcję przeciwpożarową samorządom 2
pożyczki ulgowe na ogólną sumę . . . " 8.000 i
- 5/ w użytkowaniu 50 maszyn betoniarskich
w tem: dachówczarek - 27, pustaczarek -
- 20 i form do kręgów studz. - 3

W okresie sprawozdawczym wynikło pożarów 912
które zniszczyły nieruchomości 2256

za które przyznano odszkodowanie na sumę zł. 2.410.606
z czego wypłacono " 2.197.892

czyli 91 %
reszta zaś na 1.IV.1934r. w kwocie 212.734

pozostała niewypłacona z powodów od P.Z.U.W. niezależnych
/sprawy spadkowe, sporne co do tytułu własności i t.d./.

Przyczyny pożarów:

podpalenie	-	30	%
wadliwa budowa			
kominów		24	%
nieostrożność		17	%
niewiedoma		16	%
od pioruna		9	%
swawola dzieci		3	%
inne		1	%

W Y K A Z

wpływu składki ogniowej P.Z.U.W. przekazanej do egze-
kucji za czas od dnia 1 kwietnia 1933r. do dnia 1
kwietnia 1934r.

D z i a ł y	Przekazano do egzeku- cji wniosk.	Na sumę Zł.	Wyegzekwowano	Stosunek %-towy
Budowle dz.I	429.761	8.411.543,12	1.947.191,58	= 23,1 %
Przymus rol- ny dz.II	11.306.	114.797.97	28.940,18	= 25,2 %
	441.067.	8.526.341,09	1" 976.131,76	= 23,2 %

VII. SPRAWY INSPEKCJI PRACY.

=====

Organizacja i obciążenie czynnościami inspektorów pracy. Na terenie województwa lubelskiego obowiązki inspekcji pracy spełnia 4 inspektorów i podinspektor. Liczba sił inspekcyjnych nie odpowiada rzeczywistym potrzebom, inspektorzy obciążeni są nadmierną pracą nie są w stanie objąć wszystkich obowiązków wynikających z ich zadań.

W okresie sprawozdawczym przeprowadzone zostały badania orientacyjne nad obciążeniem czynnościami inspektorów pracy. Z odnośnej analizy i zestawień wynika, że każda siła inspekcyjna wykonała pracę odpowiadającą mniej więcej dwóm siłom. Stan ten odbić się musi na jakości, ciągłości i sprężystości pracy inspekcyjnej mimo normatywnej akcji Okręgowego Inspektora Pracy zmierzającej do podniesienia sprawności działania inspektorów i ułatwieniem wykonania ich zadań.

W okresie sprawozdawczym wprowadzone zostały zestawienia tekstów nakazowych, stanowiące właściwe normy inspektorów pracy w zakresie bezpieczeństwa pracy, higieny pracy i wogóle ochrony pracy i przez to umożliwiono rozszerzenie obserwacji w zakładach pracy i wzmożono akcję profilaktyczną.

W dalszym ciągu czuwano nad utrzymaniem norm dokonywanych wizytacji nad należytem rozłożeniem ich w ciągu roku, wykorzystaniem wszystkich środków pomocy technicznej, ułatwiających dojazdy i objęcie wizytacjami jaknajwiększej liczby zakładów pracy.

Zagadnienie społecznej organizacji bezpieczeństwa pracy jest realizowane przez zakładanie w zakładach fabrycznych kół bezpieczeństwa pracy, które przy wykorzystaniu środków społecznych we własnym zakresie - podejmują akcję profilaktyczną w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz działalności propagandowo - wychowawczej.

Stan zatrudnienia. Stan zatrudnienia nie uległ większym zmianom. W rejestrach liczba zakładów wzrosła o 44 /1483/, a liczba robotników zarejestrowanych o 2164 /26,753/, przyczem na nowo - zarejestrowane 211 zakładów przypada 3,846 robotników, a skreślono w 167 zakładach 1263 robotników. Pozostałe zaś zakłady zwiększyły stan zatrudnienia o 448 robotników.

Poważniejsze zwiększenie stanu zatrudnienia zaobserwowano w tartakach, cukrownictwie i zawdzięczając Funduszowi Pracy w Budownictwie.

Rok 1933 i cały okres sprawozdawczy przyniósł - pewną wyżkę stanu zatrudnienia, zatem utrzymała się - stwierdzona tendencja powolnego wzrostu zatrudnienia i poprawy konjunktury gospodarczej.

Przeprowadzono skusniejszy podział czasu pracy między robotników, likwidując w dalszym ciągu pracę w godzinach nadliczbowych. Przymusowe jednak przerwy w pracy maleją. Przeciętna ilość dni pracy przypadająca na jednego robotnika jest wyższa.

Na 9768 rob. zatrudnionych w 171 zakładach o ruchu ciągłym. otrzymało w roku sprawozdawczym zezwolenie na pracę w godzinach nadliczbowych /56 godzin tygodniowo/ tylko 316 robotników. Jest to liczba bardzo znikoma w po-

równaniu do dawnych lat; tą drogą zwiększono sezonowo liczbę zatrudnionych robotników o przeszło 1300 robotn. Na ożywienie życia przedsiębiorstw wskazuje tendencja wprowadzania 2-ch i 3-ch zmian:

Praca ciągła		na 3 zmiany	na 2 zmiany	razem	ogółem
zakładów	171	15	71	257	na 1483
robotników	9768	365	1045	11178	na 26753

Stan zatrudnienia młodocianych uległ dalszemu zmniejszeniu o 144 osób na rzecz żywicieli rodzin.

Zarob-
ki ro-
botni-
cze.

Spadek płac robotniczych osiągnął już bardzo niski poziom. Są pewne objawy samorzutnego zakamywania się dalszego spadku płac przez ustalenie większych norm dla poszczególnych robotników wykwalifikowanych. Inspekcja pracy zwróciła uwagę na utrzymanie poziomu płac w zakładach prowadzonych przez samorządy i Państwo oraz na robotach publicznych Funduszu Pracy - nie dopuszczenia tą drogą do dalszych obniżek płac u przedsiębiorców prywatnych.

W związku z wykonaniem przepisów art. 139 Ustawy z dn. 28/III.33 r. o ubezpieczeniu społecznym /ust. 6/ Okręgowy Inspektor Pracy określił na rok 1934 miesięczne normy zarobków robotników niewykwalifikowanych robotników, które stanowią najniższą podstawę wymiaru przy obliczaniu rent wypadkowych przez Zakład Ubezpieczeń od Wypadków, a mianowicie dla miasta Lublina - 100 zł., dla powiatów siedleckiego i bialskiego po 75 zł a dla pozostałych powiatów po 60 zł.

Działal-
ność in-
spekcyjna

Działalność wizytacyjna wskutek przyjętych metod u-sprawniających czynności inspektorów pracy, pomimo zmniejszenia stanu sił inspekcyjnych, utrzymała się na poziomie roku poprzedniego a intensywność pracy w tym zakresie poszczególnych inspektorów pracy wzrosła.

Wizytacjami objęto pełniejszą liczbę zakładów pracy, mniej za to było wizytacji powtórnych i potrójnych. Zwrócono jednak uwagę na konsekwentne wykonywanie zleceń inspekcyjnych przez zastosowanie czujniejszej kontroli wykonywanych zarządzeń.

Stwierdzono, że w roku 1931 wykonano zleceń z dziedziny bezpieczeństwa i higieny pracy 1062, w r. 1932 - 1630, a w roku 1933 - 3602 zlecenia.

Zwiększyły się rygory karno - administracyjne i konieczność odwoływania się do władz administracji ogólnej o przymusowe wykonanie.

Zlecenia dotyczyły przede wszystkim spraw porządkowych, liczone się z nieobciążaniem zakładów pracy większymi inwestycjami, kierowano się zasadą powszechnego - wprowadzenia podstawowych urządzeń zabezpieczających życie i zdrowie robotnika. Dotyczyło to w okresie sprawozdawczym przede wszystkim młynów, tartaków i hut szklanych.

Niesz-

Ilość nieszczęśliwych wypadków zmalała o 6 % i w-częśliwe nosi w okresie sprawozdawczym 428, w r. 1933 było 459, a wypadki. w r. 1931 - 387.

Z powyższych ilości przypada na rolnictwo i leśnictwo: w r. 1933 - 184, w r. 1932 - 173, w r. 1931 - 155. Rolnictwo i leśnictwo nie są objęte przepisami o bezpieczeństwie i higienie pracy.

Wypadków śmiertelnych zanotowano: w r. 1933 - 24 z czego 14 w rolnictwie i 9 w zakładach rejestrowanych, w r. 1932 - 32 z czego 15 w rolnictwie a 14 w zakładach rejestrowanych, w r. 1931 - 37 z czego 20 w rolnictwie a 16 w zakładach rejestrowanych.

Wypadków z utratą zdolności powyżej 4 tygodni zanotowano: w r. 1933 - 185, w r. 1932 - 180, w r. 1931 - 206.

Celem przeciwdziałania wypadkom przy pracy inspekcja pracy poparła nowy ruch społecznej służby bezpieczeństwa pracy, podjęła inicjatywę organizowania kół bezpieczeństwa pracy w zakładach pracy. W prywatnych zakładach pracy powstało już i działało na 1/1-35 r. 55 kół, w państwowych zakładach - 6, w wojskowych - 2 i w samorządowych 4 koła.

Rozjemstwo.

Warunki gospodarcze i społeczne sprzyjają zaostrzeniu się stosunków wzajemnych pomiędzy robotnikami a pracodawcami. Pomimo tego ilość spraw wnoszonych do inspekcji nie zwiększa się, co potwierdza dużą ugodowość warstw robotniczych.

<u>Zatargi w przemyśle</u>	<u>1930 r.</u>	<u>1931 r.</u>	<u>1932 r.</u>	<u>1933 r.</u>
rozpatrzono: poszczególnych	909	885	892	617
zbiorowych	23	33	44	46
z czego:				
załatwiono poszczególnych	565	500	416	269
zbiorowych	19	18	25	28
zaniechano przez powodów:				
poszczególnych	46	39	23	34
zbiorowych	-	2	2	-
umorzono: poszczególnych	136	152	179	79
zbiorowych	-	7	2	-
skierowano do sądów lub inst.				
poszczególnych	162	196	274	254
zbiorowych	4	6	15	-

System rozjemstwa ma zasadnicze i szerokie zastosowanie w stosunkach pracowników rolnych. Materjalne przepisy o ochronie pracy jak: czasu pracy, urlopów, bezpieczeństwa i higieny pracy, o chorobach zawodowych - nie obejmują robotników rolnych. Warunki pracy w rolnictwie normowane są umowami zbiorowymi, a indywidualne zatargi powstają na tle niedotrzymywania umów zbiorowych rozpatrywane są przy skróconej procedurze przez Komisje Rozjemcze.

<u>Komisje rozjemcze:</u>	<u>1930 r.</u>	<u>1931 r.</u>	<u>1932 r.</u>	<u>1933 r.</u>
Ogółem posiedzeń:	45	96	115	115
Ogółem rozpatrzono spraw:	681	1209	1703	1637
z czego: umorzono	285	333	624	411
uwzględniono powodztwo całkowicie lub				
- część	317	768	963	993
oddalono	79	102	127	233

Zamierze-
nia na
przyszłość.

Dalsze wzmocnienie organizacji służby bezpie-
czeństwa pracy upatruje się:

- a/ w uzupełnieniu składu sił inspekcyjnych,
- b/ w dalszym usprawnieniu działalności wizytacyj-
nej i ścisłego wykonywania zarządzeń inspekcyj-
nych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,
- c/ w dalszej rozbudowie akcji społecznej służby
bezpieczeństwa pracy - przez zorganizowanie we
wszystkich większych zakładach kół służby bez-
pieczeństwa pracy, zawiązania sekcji inżynierów
służby bezpieczeństwa /przy Stowarzyszeniu -
Techników/ i przez wzmocnienie ruchu profilaktyki
zawodowej w Ubezpieczalniach Społecznych.

Ochrona mieszkań dozorców domowych. Zatrważający
stan mieszkań dozorców domowych skłania - inspek-
cję pracy do podjęcia celowych i niezbędnych środ-
ków w kierunku zlikwidowania dotychczasowego stanu
mieszkań w suterrenach, piwnicach i komórkach bez -
okien, w pomieszczeniach wilgotnych i wogóle nie po-
siadających najprymitywniejszych warunków sanitar-
nych. Akcja ta znalazła już swoje odbicie w orzecz-
niu Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej dla ustalenia
warunków pracy i płacy dozorców domowych m. Lublina
na rok 1935 w § 7 uwagi I, II i III.-

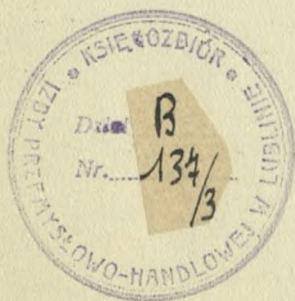
S P I S R Z E C Z Y.
=====

Administracja ogólna.

1. Sprawy organizacyjne	- - - - -	str. 1
2. Bezpieczeństwo publiczne	- - - - -	" 5
3. Sprawy administracyjno-prawne	- - - - -	" 7
4. Sprawy wojskowe	- - - - -	" 12
5. Opieka społeczna	- - - - -	" 14
6. Pośrednictwo pracy i walka z bezrobociem	- - - - -	" 17
7. Ubezpieczenia społeczne	- - - - -	" 19
8. Zdrowie publiczne	- - - - -	" 20
9. Rolnictwo	- - - - -	" 28
10. Weterynarja	- - - - -	" 31
11. Ochrona lasów	- - - - -	" 33
12. Przebudowa ustroju rolnego	- - - - -	" 34
13. Sprawy przemysłowo-handlowe	- - - - -	" 40
14. Gospodarka drogowo-budowlana	- - - - -	" 45
15. Nadzór nad związkami samorządowymi	- - - - -	" 67

Administracja Państwowa niezespólna z administracją ogólną.

1. Administracja skarbowa	- - - - -	" 83
2. Administracja szkolna	- - - - -	" 92
3. Administracja pocztowo-telegraficzna	- - - - -	" 100
4. Administracja lasów państwowych	- - - - -	" 104
5. Administracja kolejowa	- - - - -	" 108
6. Działalność Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych	- - - - -	" 114
7. Sprawy inspekcji pracy	- - - - -	" 117
8. Spis rzeczy	- - - - -	" 121

705 15056/18

Biblioteka Uniwersytetu
MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
w Lublinie

15056 1933-34

CZASOPISMA

KSEROPOWIELANIE

ZABRONIONE